

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО
МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ ІМЕНІ МИХАЙЛА БОЙЧУКА

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ДІДОВЕЦЬ ЮРІЙ ВІКТОРОВИЧ

УДК 378.091.3:[7.071.1:745/749:39](043.3)

ДИСЕРТАЦІЯ

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ
ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА ДО
ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЕТНОДИЗАЙНУ**

Спеціальність 015 – професійна освіта

Галузь знань 01. Освіта/Педагогіка

Подається на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Ю. В. Дідовець

Науковий керівник: ТИМЕНКО Володимир Петрович, доктор педагогічних
наук, професор

Київ – 2025

АНОТАЦІЯ

Дідовець Ю. В. Формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). – Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, Київ, 2025.

У дисертації обґрунтовано актуальність вибору теми дослідження, що відповідає новій спеціальності ВЗ «Декоративне мистецтво промисли» (Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» (від 30 серпня 2024 р. № 1021). Уточнено формулювання сутності ключових понять дисертації. Актуалізовано поняття «етнодизайн» і «фолк дизайн», що в зарубіжній мистецькій освіті і дизайн-освіті означають «народне проєктування», поєднання традиційних художніх технік і технологій із сучасними цифровими технологіями.

Виокремлено низку суперечностей між зарубіжною і українською теорією і практикою етнодизайну/фолк дизайну, що стосується законодавчих і освітніх нормативних документів; наявності стилю етніки у виставкових експонатах української дизайн-продукції і недостатньою кількістю праць з теоретично обґрунтованого застосування технології етнодизайну у підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва до професійної діяльності; використанням проєктної технології етнодизайну у практиці художників декоративно-прикладного мистецтва і відсутністю освітньо-професійних програм з етнодизайну і цифрових технологій.

Метою дослідження є розроблення, обґрунтування та апробація моделі формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.

Об'єкт дослідження – процес підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва з технології етнодизайну у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – готовність художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.

Відповідно до мети сформульовано **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати теорію і практику навчання архітектонічних мистецтв у закладах вищої освіти.

2. Уточнити сутність понять «готовність до етнодизайну», «технологія етнодизайну».

3. Розробити та обґрунтувати модель формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.

4. Експериментально перевірити результативність педагогічних умов формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну та узагальнити отримані результати дослідження.

Згідно з першим і другим завданнями сформульовано теоретичні засади формування готовності художників декоративно-прикладного мистецтва (фахівців декоративного мистецтва і ремесел, етнодизайну): культурологічні, технологічні, екологічні, педагогічні; принципи формування готовності художників ДПМ до сучасного етнодизайну: екологічної сталості, етнокультурної автентичності, інтеграції традицій і сучасності; естетики і мілітарності етнодизайну в умовах воєнного стану.

З'ясовано стан досліджуваної проблеми у теорії і практиці архітектонічних видів проєктної творчості. Актуалізовано теоретичні положення з архітектонічних видів творчості, до яких віднесено проєктну технологію етнодизайну. Сформульовано теоретичне положення про те, що архітектоніка продукції етнодизайну і традиційних художніх ремесел стосується принципів розміщення елементів у просторі та їх взаємозв'язків, що створюють візуальну рівновагу та естетичну цілісність композиції. Узагальнено вітчизняний і зарубіжний досвід освіти з етнодизайну/фолк дизайну.

Розроблено структуру і обґрунтовано змістове наповнення інноваційної моделі формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності. Виокремлено такі структурні блоки: цільовий (мету і завдання), змістовий (теоретичні основи, принципи готовності, педагогічні умови), діагностичний (методи діагностики, критерії, показники і рівні готовності), а також результат: сформована готовність до застосування етнодизайну у професійній діяльності художників ДПМ. Системотворчий блок «Складові методики етнодизайну» взаємопов'язаний з усіма іншими структурними компонентами моделі. У моделі складові методики етнодизайну тісно пов'язані з педагогічними умовами змістового блоку: взаємодоповнення дизайн-мистецького і дизайн-технологічного підходів до змісту; застосування інтерактивних організаційних форм в освітньому процесі; психолого-педагогічна діагностика дизайн-обдарованості художників ДПМ; створення студій з етнодизайну у ЗВО і проєктів для біг-бордів з музейного етнодизайну.

Візуально оформлено і теоретично обґрунтовано компоненти готовності до етнодизайну у художників ДПМ: здатність до автентичного художньо-естетичного самовираження в традиційних техніках і технологіях ДПМ; прагнення до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних

проектних технологій; залучення до здійснення етнографічної науково-дослідної діяльності з використанням її технологій.

Експериментально перевірено ефективність застосування моделі формування готовності до технології етнодизайну у художників ДПМ та розроблено етапи її експериментальної апробації в освітньому процесі закладів вищої мистецької освіти; здійснено педагогічний експеримент, визначено основні компоненти, критерії та показники готовності до етнодизайну у художників ДПМ, які дозволяють розрізнити три основні рівні готовності: високий, достатній та середній; сформульовано загальні висновки, що відповідають завданням дослідження.

Увага приділялася розвитку у студентів дизайнерських компетенцій, зокрема, здатності досліджувати етнічні культурні традиції та застосовувати їх у проектній роботі з урахуванням сучасних тенденцій і вимог до дизайнерських проєктів.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів: вперше розроблено модель формування готовності до етнодизайну у художників ДПМ, що обґрунтовується теоретичними положеннями Концепції сталого розвитку України, Закону України «Про народні художні промисли» [51]; обґрунтовано сукупність педагогічних умов ефективного формування готовності художників ДПМ до застосування етнодизайну у професійній діяльності; уточнено формулювання сутності понять: «технологія етнодизайну», «готовність до етнодизайну», «технологія мілітарного етнодизайну». Отримала подальший розвиток класифікація архітектонічних мистецтв з урахуванням етнодизайну як синтетичного утворення з технологій народних художніх промислів і сучасних видів проєктної творчості.

Практичне значення результатів дослідження полягає в *розробці та впровадженні* дисципліни вільного вибору студентів «Історія етнодизайну»: робочої програми, силабусу, навчального посібника з метою формування у

художників ДПМ готовності до застосування етнодизайну у професійній діяльності; *упровадженні нового програмового результату навчання з ДВВС «Історія етнодизайну»: здатність усвідомлювати історичний розвиток стилів і концепцій українського етнодизайну і застосовувати технологію етнодизайну як творче варіювання художніх виробів історико-етнографічних регіонів України традиційними засобами і засобами мультимедійного етнодизайну; розробленні проєктів: «Створення Національного кодексу дизайну України: проєктування естетичного, надійного та зручного середовища сталого розвитку», «Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності з етнодизайну у студентів закладів вищої освіти». Ці проєкти сприяють розвитку етнодизайну в Україні та впровадженню інновацій у спеціальності В2 «Дизайн» і В3 «Декоративне мистецтво і ремесла».*

Матеріали дослідження можуть бути використані для подальшого удосконалення фахової підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти та у процесі стажування і підвищення кваліфікації викладачів закладів мистецької освіти, дизайн-освіти і педагогічної освіти.

Подальші дослідження проблеми застосування технології етнодизайну у професійній підготовці фахівців декоративного мистецтва і ремесел можуть поглибитися темами «Формування компетентності з цифрового етнодизайну у майбутніх фахівців декоративного мистецтва і ремесел», «Формування готовності до етнодизайну у майбутніх учителів технологій і трудового навчання», «Формування готовності до етнодизайну у педагогічних працівників закладів спеціалізованої освіти мистецького профілю», «Формування готовності до етнодизайну у профільній освіті учнів наукових/мистецьких ліцеїв».

Ключові слова: педагогічна освіта, професійна підготовка, підготовка фахівців, навчально-методична проблема, педагогічні умови, методика навчання, етнодизайн, ремісничий дизайн, готовність до етнодизайну, фахові

компетентності, цифрові технології, інтерактивний дизайн, інновації і традиції, художники, декоративно-прикладне мистецтво, теоретичні аспекти, дизайнерська освіта, національний стиль, етностиль, дизайнерський підхід, командна робота.

ABSTRACT

Didovets Yu. V. Formation of Readiness of Future Artists in Decorative and Applied Arts to Apply Ethnodesign Technology. – A qualification scientific work in manuscript form.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the field of knowledge 01 Education/Pedagogy, specialty 015 Vocational Education (by specializations). – Kyiv State Academy of Decorative and Applied Arts and Design named after Mykhailo Boichuk, Kyiv, 2025.

The dissertation substantiates the relevance of choosing a research topic that corresponds to the new specialty B3 "Decorative arts and crafts" (Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Amendments to the List of Fields of Knowledge and Specialties for which Higher and Vocational Pre-Higher Education Candidates are Trained" (from August 30 2024 No. 1021) The formulation of the key concepts of the thesis has been clarified. The concepts of "ethnodesign" and "folk design", which in foreign art education and design education mean "folk design", a combination of traditional artistic techniques and technologies with modern digital technologies, have been updated.

A number of contradictions between foreign and Ukrainian theory and practice of ethnodesign/folk design are highlighted, which relate to legislative and educational normative documents; the presence of the style of ethnicity in the exhibition exhibits of Ukrainian design products and the insufficient number of works on the theoretically justified application of ethnodesign technology in the preparation of artists of decorative and applied art for professional activity; the use of ethnodesign project technology in the practice of decorative and applied art artists

and the lack of educational and professional programs on ethnodesign and digital technologies.

The purpose of the study is to develop, justify and test the model of formation of readiness of future artists of decorative and applied art to use ethnodesign technology in professional activities.

The object of the research is the process of training future artists of decorative and applied art in ethnodesign technology in institutions of higher education.

The subject of the research is the readiness of decorative and applied art artists to use ethnodesign technology in their professional activities.

In accordance with the goal, the research task was formulated:

1. To analyze the theory and practice of teaching architectural arts in institutions of higher education.

2. Clarify the essence of the concepts "readiness for ethnodesign", "ethnodesign technology".

3. To develop and substantiate a model of formation of readiness of future artists of decorative and applied art to use ethnodesign technology in professional activities.

4. To experimentally verify the effectiveness of pedagogical conditions for the formation of the readiness of future artists of decorative and applied art to use ethnodesign technology and summarize the obtained research results.

According to the first and second tasks, the theoretical principles of the formation of the readiness of artists of decorative and applied art (specialists of decorative arts and crafts, ethnodesign) were formulated: cultural, technological, ecological, pedagogical; principles of formation of readiness of DPM artists for modern ethnodesign: ecological sustainability, ethnocultural authenticity, integration of traditions and modernity; aesthetics and militarism of ethnodesign in the conditions of martial law.

The state of the investigated problem in the theory and practice of architectural types of project creativity has been clarified. The theoretical provisions on architectural types of creativity, which include the project technology of ethnodesign, have been updated. The theoretical position is formulated that the architecture of ethnodesign products and traditional artistic crafts concerns the principles of placement of elements in space and their interrelationships, which create visual balance and aesthetic integrity of the composition. The domestic and foreign experience of ethnodesign/folk design education is summarized.

The structure has been developed and the content of the innovative model of formation of the readiness of DPM artists to apply ethnodesign technology in their professional activities has been substantiated. The following structural blocks are distinguished: target (goal and task), content (theoretical foundations, principles of readiness, pedagogical conditions), diagnostic (diagnostic methods, criteria, indicators and levels of readiness), as well as the result: the formed readiness to apply ethnodesign in the professional activity of artists DPM. The system building block "Component methods of ethnodesign" is interconnected with all other structural components of the model. In the model, the components of the ethnodesign methodology are closely related to the pedagogical conditions of the content block: complementarity of design-artistic and design-technological approaches to the content; application of interactive organizational forms in the educational process; psychological-pedagogical diagnosis of design talent of DPM artists; creation of ethnodesign studios at the ZVO and projects for museum ethnodesign big boards.

The components of readiness for ethnodesign among DPM artists are visually designed and theoretically substantiated: to authentic artistic and aesthetic self-expression in traditional techniques and technologies of DPM; the desire to prototyping design products using modern design technologies; involvement in the implementation of ethnographic research activities using its technologies.

The effectiveness of the application of the model of formation of readiness for ethnodesign technology among DPM artists was experimentally verified and the stages of its experimental approbation in the educational process of institutions of higher art education were developed; a pedagogical experiment was carried out, the main components, criteria and indicators of readiness for ethnodesign among DPM artists were determined, which allow us to distinguish three main levels of readiness: high, sufficient and average; general conclusions corresponding to the objectives of the research are formulated.

Attention was paid to the development of students' design competencies, in particular, the ability to research ethnic cultural traditions and apply them in project work, taking into account modern trends and requirements for design projects.

Scientific novelty and theoretical significance of the obtained results: for the first time, a model of formation of readiness for ethnodesign among DPM artists was developed, which is substantiated by the theoretical provisions of the Concept of Sustainable Development of Ukraine, the Law of Ukraine "On Folk Art Crafts", ethnomethodology; the set of pedagogical conditions for the effective formation of the readiness of DPM artists to use ethnodesign in their professional activities is substantiated; the wording of the essence of the concepts: "ethnodesign technology", "readiness for ethnodesign", "military ethnodesign technology" has been clarified. The classification of architectural arts received further development, taking into account ethnodesign as a synthetic formation from the technologies of folk art crafts and modern types of design creativity.

The practical significance of the research results lies in the development and implementation of the discipline of free choice of students "History of ethnodesign": a work program, syllabus, study guide with the aim of forming the readiness of DPM artists to apply ethnodesign in their professional activities; implementation of a new program result of study from the Faculty of Education "History of Ethnodesign": the ability to understand the historical development of styles and concepts of Ukrainian

ethnodesign and to apply the technology of ethnodesign as a creative variation of artistic products of historical and ethnographic regions of Ukraine using traditional means and means of multimedia ethnodesign; development of projects: "Creation of the National Design Code of Ukraine: designing an aesthetic, reliable and convenient environment for sustainable development", "Theoretical and methodological principles of the formation of professional competence in ethnodesign among students of higher education institutions". These projects contribute to the development of ethnodesign in Ukraine and the introduction of innovations in the B2 "Design" and B3 "Decorative arts and crafts" specialties.

Research materials can be used for further improvement of professional training of future specialists in institutions of higher education and in the process of internship and professional development of teachers of institutions of art education, design education and pedagogical education. Further studies of the problem of the application of ethnodesign technology in the professional training of decorative arts and crafts specialists can be deepened by the topics "Formation of competence in digital ethnodesign in future specialists of decorative arts and crafts", "Formation of readiness for ethnodesign in future teachers of technology and labor training", "Formation of readiness for ethnodesign among pedagogical workers of institutions of specialized art education", "Formation of readiness for ethnodesign in specialized education of students of scientific/artistic lyceums".

Keywords: pedagogical education, professional training, specialist training, educational and methodological problem, pedagogical conditions, teaching methods, ethnodesign, craft design, readiness for ethnodesign, professional competences, digital technologies, interactive design, innovations and traditions, artists, decorative and applied art, theoretical aspects, design education, national style, ethnic style, design approach, teamwork.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Статті в наукових фахових виданнях

1. Lohinskyu, Y., Maydanets-Bargylevych, O., Rudencenko, A., Tymenko, V., & Didovets, Y. (2021). *Problems of preparation for educational design of students of institutions of higher art education*. Revista Tempos E Espaços Em Educação, 14(33), e15972 URL: <https://periodicos.ufs.br/revtee/article/view/15972/12145>
2. Дідовець Ю.В., Тименко В.П. Педагогічна діагностика проєктно-творчої обдарованості дизайнерів. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. Київ, 2024. № 3 (94). С. 98–104. URL: <https://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2024/3/13.pdf>
3. Дідовець Ю.В., Тименко В.П. Професійне самовизначення дизайн-обдарованих учнів мистецьких ліцеїв засобами педагогічної діагностики. *Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика : збірник наукових праць*. Київ : Інститут обдарованої дитини, 2019. С. 152–157 URL: <https://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2019/3/3.pdf>
4. Дідовець Ю.В. Розвиток технології етнодизайну в європейській художньо-промисловій освіті та виробництві. *«Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи»*, № 1 (24), 2020, С. 61–67 URL: https://pi.iod.gov.ua/images/pdf/2020_1/8.pdf

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Дідовець Ю. В., Тименко В. П. Етнодизайн як технологія художнього проєктування. *Збірник наукових праць за матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, молодих учених і науково-педагогічних працівників «Архітектурний рисунок у контексті професійної освіти»*. Полтава: ПолтНТУ, 2019. С. 152–157. URL:

<https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/6566/1/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A2019.pdf>

2. Дідовець Ю. В. До проблеми впровадження технології етнодизайну у закладах вищої мистецької освіти. *Актуальні питання мистецтвознавства: сучасність і перспективи (постать мистця у векторі сучасних художніх трансформацій: український вимір)*. Харків: ХДАДМ, 2019. С. 32–34. URL: <https://ksada.org/repozitarij/dizseredov/dizseredov-repozitarij-naucovi-publikaczii-25.pdf>

3. Дідовець Ю. В., Тименко В. П. Етнодизайн історико-етнографічних територій України як синтез екологічної й соціокультурної складових сталого розвитку суспільства. *Економіка та менеджмент у період цифрової трансформації бізнесу, суспільства і держави: матеріали Ювілейної Міжнародної науково-практичної конференції (28–29 травня 2020 року, м. Запоріжжя)*. Запоріжжя: ЗНУ Інженерний інститут, 2020. С. 454–458. URL: <https://web.znu.edu.ua/NIS/2020/sbornik.pdf#page=454>.

Наукові праці, які додатково відображають результати дослідження

Дідовець Ю. В. Застосування технологій дизайну у навчально-практичних будівельних центрах Кнауф. Матеріали звітної науково-практичної конференції Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за 2021 рік: «Сучасні проблеми підготовки вчителя: теорія і практика» (21 квітня 2022 року (онлайн формат), С 55–58. URL: <http://ipood.com.ua/e-library/programi-i-zbirniki-materialiv/suchasni-problemi-pidgotovki-vchitelya-teoriya-i-praktika/>

REFERENCES

Statti u mizhnarodnykh naukovykh vydanniakh

1. Lohinskyi, Y., Maydanets-Bargylevych, O., Rudencenko, A., Tymenko, V., & Didovets, Y. (2021). *Problems of preparation for educational design of students of institutions of higher art education*. Revista Tempos E Espaços Em Educação, 14(33), e15972 URL: <https://periodicos.ufs.br/revtee/article/view/15972/12145>
2. Didovets Yu.V., Tymenko V.P. Profesiine samovyznachennia dyzain-obdarovanykh uchniv mystetskykh litseiv zasobamy pedahohichnoi diahnostryky. *Navchannia i vykhovannia obdarovanoi dytyny: teoriia ta praktyka : zbirnyk naukovykh prats*. Kyiv : Instytut obdarovanoi dytyny, 2019. S. 152-157 URL: <https://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2019/3/3.pdf>
3. Didovets Yu.V. Rozvytok tekhnolohii etnodyzainu v yevropeiskii khudozhno-promyslovii osviti ta vyrobnytstvi. «*Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*», № 1 (24), 2020, s. 61–67 URL: https://pi.iod.gov.ua/images/pdf/2020_1/8.pdf
4. Didovets Yu.V., Tymenko V.P. Pedahohichna diahnostryka proiektno-tvorchoi obdarovanosti dyzaineriv. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti*. Kyiv, 2024. № 3 (94). S. 98–104. URL: <https://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2024/3/13.pdf>

Naukovi pratsi, shcho zasvidchuiut aprobatyiu materialiv dysertatsii

1. Didovets Yu. V., Tymenko V. P. Ethnodesign as a technology of artistic design. *Collection of scientific works based on the materials of the 5th All-Ukrainian scientific and practical conference of students, young scientists and scientific and pedagogical workers "Architectural drawing in the context of professional education"*. Poltava: PoltNTU, 2019. P. 152–157. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/6566/1/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A2019.pdf>

2. Didovets Yu. IN. To the problem of the implementation of ethnodesign technology in institutions of higher art education. *Current issues of art studies: modernity and prospects (the figure of the artist in the vector of modern artistic transformations: the Ukrainian dimension)*. Kharkiv: KhDADM, 2019. P. 32–34. URL: <https://ksada.org/repozitarij/dizseredov/dizseredov-repozitarij-naucovi-publikaczii-25.pdf>

3. Didovets Yu. V., Tymenko V. P. Ethnodesign of historical and ethnographic territories of Ukraine as a synthesis of ecological and sociocultural components of sustainable development of society. *Economics and management in the period of digital transformation of business, society and the state: materials of the Jubilee International Scientific and Practical Conference* (May 28–29, 2020, Zaporizhzhia). Zaporizhzhia: ZNU Engineering Institute, 2020. P. 454–458. URL: <https://web.znu.edu.ua/NIS/2020/sbornik.pdf#page=454>.

Naukovi pratsi, yaki dodatkovo vidobrazhaiut rezultaty doslidzhennia

Didovets, Yu. V. Zastosuvannia tekhnolohii dyzainu u navchalno-praktychnykh budivelnykh tsentrakh Knauf. Materialy zvitnoi naukovo-praktychnoi konferentsii Instytutu pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Ziaziuna NAPN Ukrainy za 2021 rik: «Suchasni problemy pidhotovky vchytelia: teoriia i praktyka» (21 kvitnia 2022 roku (onlain format), S 137 URL: <http://ipood.com.ua/e-library/programi-i-zbirniki-materialiv/suchasni-problemi-pidgotovki-vchitelya-teoriya-i-praktika/>

Зміст

ВСТУП	20
РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ і ПРАКТИКА НАВЧАННЯ АРХІТЕКТОНІЧНИХ МИСТЕЦТВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	30
1.1. Аналіз теоретичних джерел з архітектонічних видів проектно-художньої творчості, до яких віднесено етнодизайн	30
1.2. Уточнення сутності понять «технологія етнодизайну», «готовність до етнодизайну»	42
1.3. Практичний досвід формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності	57
Висновки до першого розділу	76
РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ ДПМ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЕТНОДИЗАЙНУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	77
2.1. Теоретико-методологічні засади формування готовності майбутніх художників ДПМ до застосування технології етнодизайну	77
2.2. Обґрунтування структурних компонентів інноваційної моделі формування готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну	94
2.3. Методика навчання технологій етнодизайну художників декоративно-прикладного мистецтва	108
Висновки до другого розділу	127
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА АПРОБАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ ДПМ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЕТНОДИЗАЙНУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	130

3.1. З'ясування стану готовності студентів до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності	130
3.2. Динаміка формувального експерименту з підготовки майбутніх художників ДПМ до застосування технології етнодизайну	150
3.3. Узагальнення результатів апробації інноваційної моделі підготовки етнодизайнерів у закладах вищої мистецької освіти	168
Висновки до третього розділу	176
ВИСНОВКИ	179
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	187
ДОДАТКИ	212
Додаток А. Традиційні ремесла і цифрові технології у мистецькій освіті і дизайн-освіті Великобританії.	212
Додаток Б. Технології етнодизайну: маркетри (декоративна мапа «Україноцвіття»).	216
Додаток В. Проекти науково-дослідних робіт.	216
Додаток Г. Орієнтовний перелік ОК для проекту освітньо-професійної програми «Етнодизайн: декоративне мистецтво, ремесла і цифровий дизайн». Проекти авторської робочої програми і силабуса ОК «Історія етнодизайну».	224
Додаток Д. Сучасна студія етнодизайну із технологіями та інноваційними підходами, сприятливими для створення креативних візуальних рішень	247
Додаток Е. Продукція етнодизайну: 1. Цифрове етномистецтво – перший творчий проєкт. 2. Технології 3D-друку з етнодизайну кераміки. 3. Комп'ютерні програми візуалізації традиційних мотивів у сучасному етнодизайні. 4.Продукція світлового етнодизайну.	250
Додаток Є. Головні етнографічні регіони України (XVIII-XX ст)	256
Додаток Ж. Авторські художні проєкти мілітарного етнодизайну	258

Додаток З.Україноцвіття (Мій дім - Україна)	260
Додаток И. Діагностика мотивації до художньої творчості з автентичного ДПМ (Діагностичний тест для художників ДПМ)	263
Додаток І. Діагностика мотивації до проєктно-художньої творчості сучасного дизайнера (Опитувальник «Мотивація вибору професії дизайнера»)	265
Додаток К. Анкета "Діагностика мотивації вибору художниками ДПМ науково-дослідної діяльності етнографа	268
Додаток Л. Тестове завдання «Анкета Г. Гарднера» для визначення домінуючого інтелекту	279
Додаток М. Таблиця 1.1. Класифікація мистецтв: образотворчих та архітектонічних	281
Таблиця 1.2. Модернізована класифікація архітектонічних мистецтв (АМ)	282
Таблиця 1.3. Загальна структура архітектонічного формотворення	283
Таблиця 1.4. Типізація етнічних культур і технологій етнодизайну з урахуванням історико-етнографічних територій	284
Таблиця 1.5. Орієнтовні критерії вимірювання етнокультурних моделей	285
Таблиця 1.6. Етнічна обдарованість українського енотипу, що зумовлює розвиток його етнічної культури	287
Таблиця 1.7. Художньо-творча діяльність і проєктно-творча діяльність: схожість і різниця	288
Таблиця 1.8. Ключові відмінності між цифровим етномистецтвом і цифровим етнодизайном	288
Таблиця 1.9. Тенденція міждисциплінарності в освітньому компоненті «Дизайн і технології» шкіл Великобританії	289

Таблиця 2.1. Ключові слова Закону України «Про народні художні промисли»	290
Таблиця 2.2. Ключові слова дизайн-технологічного підходу до формування готовності художників ДПМ до застосовувати етнодизайн у професійній діяльності	290
Таблиця 2.3. Ключові поняття методології етнодизайну	291
Таблиця 3.1. Етапи, завдання, форми та методи педагогічного експерименту щодо виявлення готовності до етнічного дизайну (народного проєктування) у художників ДПМ	292
Таблиця 3.2. Автентичні техніки і технології, що використовуються художниками декоративно-прикладного мистецтва (ДПМ) у їхній професійній діяльності	294
Таблиця 3.3. Таблиця сучасних технологій, що використовуються дизайнерами у професійній діяльності	295
Таблиця 3.4. Таблиця сучасних технологій, що використовуються етнографами у професійній діяльності	295
Таблиця 3.9. Основні характеристики методу ЕВП: етнографічної візуалізації подання інформації	296
Таблиця 3.13. Освітні компоненти, рекомендовані для впровадження в освітніх програмах	299
Таблиця 3.14. Експериментальна програма з етнодизайну	300
Додаток Н. Довідки про впровадження результатів дослідження	302

ВСТУП

Актуальність дослідження. Глобалізація негативно впливає на розвиток етнічної та національної культури України, оскільки загрожує втраті її автентичності. Водночас, сучасні комп'ютерні технології, зумовлені глобалізацією, сприяють культурному обміну та поширенню національної спадщини, поліпшують професійну підготовку фахівців декоративно-прикладного мистецтва, якщо застосовуються у поєднанні з автентичними художніми техніками і технологіями. Збереження національних особливостей автентичних артефактів матеріально-художньої культури у предметній реальності та здатність адаптуватися до сучасної віртуальної і доповненої реальності є основним викликом для українських художників декоративно-прикладного мистецтва у глобалізованому світі.

Проблеми розвитку художньої промисловості і художньо-промислової освіти, національного дизайну і дизайн-освіти досліджувалися науковцями за такими напрямками: історія розвитку методик художньо-промислової освіти (Т. Максисько, Р. Силко, В. Тягур, Р. Шмагало), національного дизайну (В. Даниленко, А. Дяченко, Ю. Соловійов, П. Татіївський); концептуальні положення розвитку образотворчого мистецтва, неперервної дизайн-освіти (С. Алексеєва, В. Бойчук, В. Бовсунівський, О. Васіна, М. Ганжа, В. Жлудько, Н. Колесник, А. Король, Е. Муртазаєва, В. Орлов, Л. Оружа, Л. Оршанський, О. Осадча, В. Прусак, Л. Сліпчишин, Г. Сотська, В. Тищенко, В. Трофімчук). Ці дослідження формують базу для подальшого розвитку освіти у сфері дизайну та мистецтва, інтегруючи національні традиції та сучасні підходи.

Значну кількість наукових праць присвячено обґрунтуванню дизайн-підходу до професійної підготовки фахівців дизайну і декоративно-прикладного мистецтва. Це дослідження вітчизняних науково-педагогічних працівників О. Гервас, І. Загарян, Н. Ковешнікової, А. Короля, І. Петрової, В. Прусака, В. Сироти, Г. Максименко, С. Чирчика та інших. Це важливий

напрямок досліджень, оскільки обґрунтування дизайн-підходу до професійної підготовки фахівців дизайну та декоративно-прикладного мистецтва має великий вплив на якість освіти та професійного становлення майбутніх спеціалістів.

Є значний науковий доробок з проблем професійної дизайн-освіти. Проблеми художньо-промислової освіти в Україні висвітлювали у працях О. Боднар, О. Бойчук, О. Буров, І. Голод, В. Єльков, В. Костенко, Ю. Легенький, С. Мигаль, Е. Мисько, С. Рибін, М. Селівачов, А. Лебикін, В. Шостя, М. Яковлев. Переважна більшість названих учених висвітлює окремі питання викладання фахових і загальноосвітніх дисциплін в умовах реформи освіти, культивуванні народних традиції на стадії навчання, проблеми кадрового, науково-теоретичного і методологічного забезпечення дизайн-освіти тощо.

Безпосередньо на розвиток етнодизайну зорієнтовано педагогічні і мистецтвознавчі дослідження Є. Антоновича, М. Близнюка, А. Бровченка, А. Короля, Л. Корницької, В. Костюкової, О. Пасько, І. Петрової, А. Руденченко, Ю. Роїк, І. Сиваш, В. Сніжко, О. Сосік, М. Станкевича, Б. Тимківа, В. Хижинського та інших українських дослідників. Дослідниками визначено методологічні та гуманітарно-художні проблеми етнодизайну, проблеми професійно-художньої освіти.

В умовах сучасних освітніх трансформацій важливим є пошук нових підходів до викладання етнодизайну, які б дозволили більш глибоко занурити студентів у процес творчого експериментування з етномотивами, а також створювали б можливості для інтеграції традиційних ремісничих технік і сучасних технологій. Проте комплексний метод проектно-творчого варіювання в етнодизайні ще недостатньо досліджений і потребує подальшого розвитку.

Існує низка суперечностей, які потребують ретельного дослідження та вирішення. У Великобританії дизайн зумовлюється місцевими традиціями формотворення і декорування, що виявляється у продукції етнодизайну (фолк дизайну). Із-за відсутності Національного кодексу дизайну в Україні теорія і практика етнодизайну не систематизовані і недостатньо узагальнені. Поняття «етнодизайн», «фолк дизайн», «український національний дизайн» не мають місця в законодавчих і дизайн-освітніх нормативних документах України.

Ключові слова Закону України «Про народні художні промисли» дозволяють сформулювати визначення етнодизайну як творче варіювання типових зразків художніх виробів для їх подальшого серійного виробництва [51], але у професійній підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва поняття «етнодизайн» використовується недостатньо.

Сучасні етностилі – від бароко до футуристичного мінімалізму – широко застосовуються у проєктно-творчій діяльності українських дизайнерів. Однак, наразі не сформульовано теоретичні засади, які б обґрунтовували технології етнодизайну цих сучасних стилів, що мають унікальні риси, зумовлені етнокультурними традиціями.

Результати аналізу стану розвитку регіональної мережі ремісничих підприємств в іноземних країнах свідчать про те, що зазначені підприємства є частиною соціально-економічного простору, становлять особливий сектор ринкового господарства, без якого неможливе створення багатовимірної виробничої структури, гармонійного та стабільного соціально-економічного середовища. Проте існуючий в Україні стан нормативно-правового регулювання мікропідприємництва та малого підприємництва, зокрема ремісництва, не забезпечує його ефективне функціонування та розвиток; урядом задекларовані, але не реалізуються заходи щодо розвитку ремісництва в державі; велика кількість потенційних ремісників-суб'єктів мікропідприємництва та малого підприємництва не мають законодавчої бази для

започаткування свого бізнесу та відповідної сплати податків в бюджет держави; існуюча законодавча база не забезпечує необхідний рівень соціального захисту ремісників як окремої категорії підприємців та відповідний рівень соціального захисту населення від порушень у сфері захисту прав споживачів.

Суперечності, які склалися між теорією і практикою технології художнього проектування у закладах вищої мистецької освіти і дизайн-освіти, зумовили вибір теми нашого дослідження: **«Формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно з тематичним планом науково-дослідної роботи Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука «Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності з етнодизайну у студентів закладів вищої мистецької освіти» (державна реєстрація РК № 0119U00109: додаток В <https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2023/02/zvit-rektora-kdadpmd-im.myhajla-bojchuka-2022.pdf>). Тема дослідження узгоджена у Раді з координації наукових досліджень в галузі педагогіки та психології (протокол № 4 від 25.09.2018 р.).

Метою дослідження є розроблення, обґрунтування та апробація моделі формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.

Об'єкт дослідження – процес підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва з технології етнодизайну у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – готовність художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.

Відповідно до мети сформульовано завдання дослідження:

1. Проаналізувати теорію і практику навчання архітектонічних видів проєктної творчості, до яких віднесено етнодизайн
2. Уточнити сутність понять «готовність до етнодизайну», «технологія етнодизайну».
3. Розробити та обґрунтувати модель формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.
4. Експериментально перевірити результативність експериментальної моделі формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну та узагальнити отримані результати дослідження.

У процесі дослідження використано комплекс **методів дослідження**:

– *теоретичні*: аналіз літератури з питань етнодизайну, декоративно-прикладного мистецтва, педагогіки, що дозволило визначити теоретичні основи дослідження; *компаративний*, що полягає у порівнянні різних явищ, процесів, об'єктів з метою виявлення їхніх спільних рис, відмінностей та причинно-наслідкових зв'язків, зокрема, для виявлення взаємозв'язків між етнодизайном, особливостями творчої діяльності художників і дизайнерів, вимогами сучасного ринку; *порівняльний аналіз* навчання етнодизайну в закладах мистецької освіти і дизайн-освіти, аналіз ефективності різних методів навчання; *крос-культурний аналіз*, що полягає у з'ясуванні відмінностей між різними культурами; *метод типологізації*, використаний для визначення сутності ключових понять дослідження і з'ясування та формулювання

сутності технології етнодизайну та інших ключових понять досліджуваної проблеми;

– емпіричні методи: анкетування для з'ясування рівня поінформованості художників ДПМ щодо етнодизайну, їхніх очікувань та труднощів; спостереження за творчим процесом художників ДПМ і дизайнерів під час роботи над проєктами з етнодизайну; аналіз проєктно-творчих робіт для оцінки рівня використання етнічних мотивів; експеримент для перевірки ефективності запропонованої моделі формування готовності художників ДПМ до застосування етнодизайну, що передбачає попереднє та заключне тестування для оцінки динаміки змін.

– творчі: метод художнього проєктування, зорієнтований на формування у художників декоративно-прикладного мистецтва здатності до проєктно-художньої творчості;

– обробки даних: статистичний аналіз для обчислення середніх значень, стандартних відхилень, кореляційних зв'язків між різними показниками; якісний аналіз для систематизації та інтерпретації отриманих даних, виявлення тенденцій, закономірностей; моделювання для створення теоретичних моделей, що описують процес формування готовності художників до застосування етнодизайну.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів полягає у тому, що:

– вперше розроблено модель формування готовності до етнодизайну у художників ДПМ з урахуванням ключових слів Закону України «Про народні художні промисли» [51]; положень Концепції сталого розвитку України про національні цілі екологічного, соціокультурного (в т.ч. етнокультурного), економічного спрямування, а також етнології – науки про походження (етногенез), побут, традиційну матеріальну та духовну культуру народів;

– обґрунтовано сукупність педагогічних умов ефективного формування готовності художників ДПМ до застосування етнодизайну у професійній діяльності: використання активних та інтерактивних форм взаємодії здобувачів освіти; взаємодоповнення змісту ДПМ і дизайну в етнодизайні; метод комплексної візуалізації етнічної дизайн-продукції (КВЕД), що полягає у використанні студій етнодизайну у ЗВО і музейного етнодизайну із сучасними бігбордами для розроблення візуально привабливих і автентичних артефактів способами, прийомами і засобами традиційних технік і сучасних технологій;

– з'ясовано і сформульовано теоретичні основи дослідження: культурологічні, технологічні, екологічні, педагогічні; принципи формування готовності художників ДПМ до сучасного етнодизайну: екологічної сталості, етнокультурної автентичності, інтеграції традицій і сучасності; ліричності і героїчності у мотивації мілітарного етнодизайну;

– уточнено формулювання сутності понять: «технологія етнодизайну» – це способи, прийоми і засоби проектно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів, що виявляється у мовленнєвому формулюванні проектно-творчого задуму; створенні художньо-графічної пропозиції проектно-творчого задуму традиційними ручними способами та/або сучасними комп'ютерними засобами UI/UX-дизайну; формотворенні ексклюзивних зразків серійних виробів ручними інструментами, комп'ютерним 3D-моделюванням у предметній реальності або засобами мультимедійного дизайну у доповненій чи віртуальній реальностях. Готовність до етнодизайну є інтегральним утворенням, у якому виокремлюється такі складові: здатність до автентичного художньо-естетичного самовираження в традиційних техніках і технологіях ДПМ; прагнення до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проектних технологій; залучення до здійснення етнографічної діяльності з

використанням її технологій; «технологія мілітарного етнодизайну» – способи, прийоми і засоби художнє проектування, у якому поєднується військова культура (функціональність і практичність засобів військових дій) із глибиною та самобутністю народних традицій; функціональність військового спорядження із естетикою та символікою народного мистецтва;

– *отримала подальший розвиток* класифікація архітектонічних мистецтв з урахуванням етнодизайну як синтетичного утворення з технологій народних художніх промислів і сучасних видів проєктної творчості.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробці та впровадженні дисципліни вільного вибору студентів «Історія етнодизайну»: робочої програми, силабусу, навчального посібника з метою формування у художників ДПМ готовності до застосування етнодизайну у професійній діяльності; упровадженні нового програмового результату навчання з ДВВС «Історія етнодизайну»: здатність усвідомлювати історичний розвиток стилів і концепцій українського етнодизайну і застосовувати технологію етнодизайну як творче варіювання художніх виробів історико-етнографічних регіонів України традиційними засобами і засобами мультимедійного етнодизайну; розробленні проєктів, що сприяють розвитку етнодизайну в Україні та впровадженню інновацій у спеціальності В2 «Дизайн» і В3 «Декоративне мистецтво і ремесла».

Матеріали дослідження можуть бути використані для подальшого удосконалення фахової підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти та у процесі стажування і підвищення кваліфікації викладачів закладів мистецької освіти, дизайн-освіти і педагогічної освіти.

Впровадження результатів дослідження. Основні результати дослідження впроваджено у навчальний процес підготовки майбутніх фахівців з мистецтва і дизайну у Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (довідка № 63 від 09.

2024 р.), Чернігівському національному університеті «Чернігівський колегіум імені Т.Г. Шевченка (довідка від 31.10. 2024 №15); Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова (довідка від 4.11.2024 № 272), Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна» (довідка 14.11. № 781); Інституті обдарованої дитини НАПН України (довідка від 09. 01. 2025 № 02-15/9); Національного транспортного університету (довідка від 6.09. 2022 № 875).

Вірогідність результатів дослідження. Забезпечується коректністю вихідних даних; застосуванням комплексу методів дослідження, адекватних його об'єкту, предмету, меті і завданням; підтвердженням основних теоретичних положень результатами експериментальної перевірки та реалізацією основних розробок у процесі формування готовності майбутніх художників ДПМ до застосування етнодизайн у професійній діяльності.

Особистий внесок здобувача у спільні статті з науковим керівником полягає у розробленні, застосуванні і узагальненні результатів педагогічної діагностики обдарованості до проєктної творчості у здобувачів освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження оприлюднено у доповідях і виступах на міжнародних, всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях: V Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, молодих учених і науково-педагогічних працівників «Архітектурний рисунок у контексті професійної освіти» (Полтава, жовтень, 2019); Всеукраїнська наукова конференція «Актуальні питання мистецтвознавства: сучасність і перспективи (постать мистця у векторі сучасних художніх трансформацій: український вимір» (Харків, 15 листопада 2019 р.); Ювілейна Міжнародна науково-практична конференція «Економіка та менеджмент у період цифрової трансформації бізнесу, суспільства і держави» (28-29 травня 2020 року, Інженерний інститут ЗНУ, м. Запоріжжя); VIII Всеукраїнська студентська

наукова конференція «Мистецька освіта в контексті євроінтеграційних процесів» (Уманський державний педагогічний університет імені П. Г. Тичини, 18 березня 2021 р.); звітна науково-практична конференція Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за 2020 рік «Психолого-педагогічне забезпечення підготовки педагогічного персоналу в умовах трансформаційних змін» (Київ, 23-29 березня 2021 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція науково-педагогічних працівників і молодих учених «Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи» (Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, 22 квітня 2021 р., м. Київ); Звітна науково-практична конференція Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України за 2021 рік: «Сучасні проблеми підготовки вчителя: теорія і практика» (21 квітня 2022 року (онлайн формат); V Міжнародна науково-практична онлайн-конференція «Обдаровані діти – скарб нації!» (23–29 жовтня 2024 р., м. Київ).

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертаційного дослідження становить 313 сторінок (основна частина 210 сторінка, додатки на 102 сторінках). Список використаних джерел містить 205 найменувань, зокрема, 16 – зарубіжні праці). Робота містить 26 таблиць, 3 рисунки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ і ПРАКТИКА НАВЧАННЯ АРХІТЕКТОНІЧНИХ МИСТЕЦТВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1. Аналіз теоретичних джерел з архітектонічних видів проєктно-художньої творчості, до яких віднесено етнодизайн

Звернення до аналізу теоретичних джерел з архітектонічних видів творчості зумовлене законодавчими та урядовими нормативними документами, що регламентують освітню діяльність в галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», до якої віднесено згідно з Міжнародною стандартною класифікацією освіти (ISCED-F 2013) дві суміжні спеціальності: В2 Дизайн (0212 «Fashion, interior and industrial design/Мода, інтер'єр та промисловий дизайн») і В3 «Декоративне мистецтво та ремесла» (0214 Handicrafts/Рукоділья) [110]. Суміжність спеціальностей В2 «Дизайн» і В3 «Декоративне мистецтво та ремесла» зумовлене їх приналежністю до архітектонічних (просторових) видів технологій проєктної творчості.

З огляду на постанову Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти», у дисертаційній роботі здійснено порівняльний аналіз образотворчих мистецтв і архітектонічних видів проєктної творчості (Додаток М: таблиці 1.1; 1.2.).

Ураховано положення інших законодавчих документів. Зокрема, законом України «Про народні художні промисли» [51] передбачено положення, що стосуються етнодизайну: творче варіювання (етнодизайнерська пропозиція) має здійснюватися за аналогами до типових зразків автентичних артефактів, а завершуватися випуском серійних виробів у стилі етніки. Проте зберігаються суперечності між теорією і практикою розвитку технологій етнодизайну (сучасних ремісничих технологій), що зазначено у пояснювальній записці проєкту Закону України «Про ремісничі

палати України»: «Вагомою складовою частиною мікро-підприємництва та малого підприємництва є ремісництво (комплексний вид трудової (виробничої та/або підприємницької) діяльності, що ґрунтується на особистій праці працівника, з використанням спеціальних знань, навичок, технологій, нових матеріалів, сучасних інструментів, високопродуктивного обладнання, аж до автоматизації частини технологічного процесу)» [111]. Технологія етнодизайну розглядалася як один із напрямів архітектонічної, проєктної творчості. Уточнювалося формулювання поняття «архітектоніка» – будова художнього твору як єдиного цілого, інтегральний взаємозв'язок основних його складників. Відбиваючи загальний план його цілісності, архітектоніка, разом з тим, виявляє свою відмінність від композиції, власне побудови окремих його частин, образів, деталей, сюжетних ліній [5]. У вузькому розумінні архітектоніка відноситься до художнього та конструктивного підходу до побудови архітектурних об'єктів, визначаючи взаємодію між частинами і цілим, забезпечуючи гармонію форми, пропорцій і функціональності.

В етнодизайні архітектоніка може стосуватися принципів розміщення елементів у просторі та їх взаємозв'язків, що створюють візуальну рівновагу та естетичну цілісність композиції. Основні компоненти архітектонічних видів проєктно-художньої творчості, до яких віднесено етнодизайн:

1. *Концептуальний етнодизайн*: розробка загальної ідеї та концепції будівлі або простору, включаючи її форму, функції та естетичні характеристики.

2. *Функціональне планування етнопродукції*: визначення розташування елементів конструкції для забезпечення її оптимальної функціональності.

4. *Матеріали і технології*: вибір технологій, що відповідають вимогам проєктування архітектонічних форм.

5. *Естетичне оформлення*: етнодизайн внутрішнього та зовнішнього вигляду продукції, що відповідає місцевим традиціям матеріально-художньої культури.

6. *Ландшафтний етнодизайн*: проектування зовнішніх просторів, включаючи садово-паркові зони, доріжки, водойми та інші елементи ландшафту.

З огляду на незначну кількість досліджень з архітектонічних видів творчості нами розглянуто технологію етнодизайну як способи, прийоми і засоби формотворення для подальшого тиражування етнокультурної дизайн-продукції. Творами архітектонічного мистецтва є вжиткові предмети, матеріальні конструкції, що реально існують у просторі. Загальну структуру архітектонічного формотворення подано у додатку М: таблиця 1.3. На формотворчому етапі проектної творчості з етнодизайну застосовуються такі способи і прийоми: принципове конструктивне рішення, естетика цілепокладання, зорова цільність форми, тектонічність, семантична цільність, образне уподібнення форм, символічність.

Культурологічна інтерпретація творів декоративного мистецтва і ремесел з урахуванням етнокультурних особливостей виокремлена у працях українських дослідників [7], [18], [29], [34]. Ретроспектива розвитку і сучасний стан українського декоративного і прикладного мистецтв також відображено у низці наукових праць: [145], [41], [52], [55], [62], [63], [171], [172], [202].

Етнодизайн інтегрує традиції декоративно-ужиткового мистецтва із сучасними дизайнерськими технологіями. У цьому контексті етнодизайн є прикладом синтезу різних художніх форм, де поєднуються естетичні та функціональні аспекти, що формують нові виразні можливості для відтворення культурної ідентичності і традицій [10], [27], [31]. Окремі художні техніки ремесел також підлягають низці дослідників [52], [63], [64].

У мистецькій освіті виокремлюється напрям дизайн-освіти – навчання, викладання та дослідження, що забезпечують студентам здобуття освітньої

кваліфікації з технологій дизайну та мистецтва і дизайну, інтелектуальний зміст яких спрямований у майбутнє. Інтелектуальний зміст дизайн-освіти і мистецької освіти (декоративного мистецтва і ремесел) дослідники пов'язують із проєктно-творчим мисленням (дизайн-мисленням), що зумовлюється «множинним інтелектом» здобувачів освіти [93], [151], [153], [148], [150], [156].

Окремі дослідники пріоритетне значення надають дизайн-технологічному підходу до становлення і розвитку неперервної дизайн-освіти [131]. Так, українські дослідники-педагоги удосконалюють дисципліною з етнодизайну структурно-логічну схему змісту освітньо-професійної програми «Мультимедійний дизайн» [155]. Звертається увага на взаємодоповнення інженерної і художньої графіки у професійній підготовці промислових дизайнерів [160].

Дослідження у професійній освіті свідчать про можливість застосування етнодизайну не лише у підготовці художників ДПМ, але й у підготовці фахівців з різних спеціалізацій дизайну. Така можливість передбачена інтегрованим підходом до здобуття освітніх кваліфікацій, який наявний у STEAM-освіті. Із психолого-педагогічних джерел, присвячених дизайн-освіті, з'ясовано, що дизайн-освіта – це комплексна міждисциплінарна проєктно-художня діяльність, яка синтезує в собі елементи наукових, технічних і гуманітарних знань, інженерного конструювання і художнього мислення. Центральною проблемою дизайну є створення предметного світу, естетично оцінюваного як співмірного, гармонійного, цілісного [132]. Важливо, щоб арт-складова і технологічна складові STEAM-освіти спрямовувалися на застосування технологій етнодизайну, оскільки етнодизайн є пріоритетним джерелом розвитку українського національного дизайну.

Зокрема, триває дослідження взаємозв'язку етнодизайну із STEAM-підходом до змісту професійної освіти [159]. Адже освітній компонент А-арт

– це мистецтво і гуманітарні науки. Його необхідно застосовувати для інтеграції з іншими складовими аббревіатури STEAM у всій системі неперервної мистецької освіти і дизайн-освіти. Така система обґрунтована Г. Гарднером у монографії «Структура розуму: теорія множинного інтелекту». Багатогранний інтелектуальний саморозвиток дітей і учнівської молоді цифрового суспільства можливий у світовій мережі шкіл «множинного інтелекту» [204].

Для реалізації STEAM-дидактичного підходу до мистецької освіти за спеціальністю «Декоративне мистецтво і ремесла», дизайн-освіти необхідно розробити методику проєктного навчання, у якому поєднуються такі основні методи: словесний, ілюстративний, практичний. Мовленнєво-вербальне проєктування (словесний метод) полягає у формулюванні проєктно-творчої ідеї завдяки потрійності суміжних здібностей вербально-знакового, академічного інтелекту: лінгвістичної, математичної і, особливо, музичної (терміни Г. Гарднера).

Художнє проєктування у декоративному мистецтві і ремеслах полягає у дизайнерській пропозиції, поданій на площині, що уможлиблюється завдяки взаємодії емоційного і практичного інтелектів здобувачів освіти, їхнім творчим варіюванням типових зразків художньої продукції етнографічних регіонів України. Пошукове макетування у просторі полягає у конструюванні виробничого зразка продукції етнодизайну для серійного виробництва.

Методи дизайну і етнодизайну поширюються на неперервну дизайн-освіту та освіту з етнодизайну. О. Сосік порушує проблему підготовки фахівців декоративно-прикладного мистецтва до застосування технологій етнодизайну/фолк дизайну [140], [141], [142].

У зарубіжній дизайн-освіті виокремлюються наукові праці, присвячені її дослідженням, методології, методиці (Додаток А). Для пізнання довілля і самопізнання власної інтелектуальної домінанти ефективними засобами є дизайн взаємодії та дизайн досвіду. Зазначені види проєктування

забезпечують взаємодію між користувачами і технологіями, щоб створювати досконаліші системи.

Філософське поняття «Dasein» М. Хайдеггера нами обрано теоретико-методологічною основою технології етнодизайну. Зазначеному феномену надає нового розуміння Т. Вендт у книзі «Design for Dasein» (проектування досвіду «тут і тепер») [22]. Книга Т. Вендта зорієнтована на дослідження проблеми досвіду проектування, оскільки дизайн досвіду – це новітній науковий напрям методології проектної творчості. Сформульована Т. Вендтом ідея «Design for Dasein» – це теоретична засада «практичної методології» у наукових дослідженнях з технології етнодизайну. Дизайн досвіду – загальний термін, що описує сукупність методів проектування, включаючи дизайн взаємодії, візуальний дизайн, дизайн продукції (промисловий дизайн), етнодизайн. Проектно-художня технологія стає для майбутніх дизайнерів і художників декоративно-прикладного мистецтва є засобом пізнання матеріально-художнього довкілля і самопізнання та культурної самореалізації в цьому довкіллі власного ества.

Американський промисловий дизайнер, антрополог, філософ і теоретик дизайну В. Папанек зазначав, що проектна технологія дизайну, зокрема, етнодизайну – це первинна, першопочаткова матриця людської життєдіяльності [105]. Автором сформульовано п'ять принципів, на які слід зважати в ході проектуванні виробів, а саме: максимальна корисність, дешевизна виробництва, виготовлення в регіоні кінцевого використання, максимальна простота конструкції, економія ресурсів при виготовленні.

Зазначені принципи мають місце в технологіях етнічного дизайну, але замість поняття «етнічний дизайн» В. Папанек використовує словосполучення «дизайн реального світу» – це викладені роздуми про те, що дизайн повинен приносити користь людям, вирішувати їхні проблеми та не шкодити навколишньому середовищу. Автор виокремлює специфічну спрямованість технології художнього проектування – це проектування предметів

декоративно-ужиткового мистецтва не для естетичного споглядання, а для етнокультурного користування [105].

Варто звернути увагу на культурологічну модель британського вченого Річарда Льюїса. Вона допомагає краще зрозуміти та використати відмінності крос-культурної комунікації під час ділового спілкування, притаманного фахівцям ужиткового мистецтва і дизайну, а відтак і етнодизайну як проєктно-художньої творчості. В її основу покладено принцип діяльності суспільства в часі [203]. Науковець поділяє культури світу на моноактивні, поліактивні, реактивні. Нами модифіковано типізацію етнічних культур Р. Льюїса (додаток М: таблиця 1.4). Ця модель допоможе краще розуміти і крос-культурні особливості маркетингу і менеджменту на підприємстві, особливо під час просування національного продукту на міжнародні ринки [121].

Між архітектонікою і майстерністю автентичного формотворення ужиткової продукції художниками ДПМ існує взаємозв'язок, що зумовлюється особливостями етнічної культури. Одним із дослідників такого етнокультурного взаємозв'язку є Г. Гофстеде [147]. Особливо актуальними є моделі культурних вимірів, розроблені Г. Гофстеде, які широко застосовуються у вивченні міжкультурної взаємодії, колективної роботи та комунікацій. Ці моделі виявляють культурні відмінності, які впливають на дизайн, зокрема на дизайн інтерфейсів. Наприклад, знання культурних особливостей може сприяти кращому розумінню того, як люди сприймають і використовують продукти залежно від своїх культурних норм та цінностей, що є важливим аспектом для етнодизайну.

Дослідження, проведене Г. Гофстеде складалося з анкетування великого числа співробітників (більше 1000) транснаціональної корпорації більш ніж в 100 країнах на предмет їхнього ставлення до роботи і поведінки на робочому місці. В результаті було сформульовано п'ять показників (критеріїв), за якими він розрізняв етнічні культури:

- 1) дистанція від влади (від низької до високої);
- 2) відособленість (колективізм - індивідуалізм);
- 3) напористість (маскулінність - фемінність);
- 4) уникнення невизначеності (неприйняття невизначеності);
- 5) стратегічне мислення (короткострокова або довгострокова орієнтація на майбутнє);
- 6) схильність до самозаохочення.

Згідно Г. Гофстеде, ці вимірювання – шість базових точок дотику, при впливі на які формується суспільство. Умовна назва для них – «культурні виміри», і оцінюються вони досить умовно за шкалою від 0 до 100. Культури різних організацій можуть відрізнятися одна від одної практичними підходами, тоді як *національні – відрізняються цінностями*. Тут варто зазначити, що проектна технологія етнодизайну відрізняється від проектною технології ергодизайну саме етнічними цінностями, що уможливило виникнення і розвиток феномену національного дизайну, який має бути не дизайном «масової культури» чи «елітної культури», а дизайном «етнічної культури». Фахівці крос-культурної комунікації уточнюють сутність критеріїв, за якими розрізняються світові етнокультури.

Дистанція між владою і народом: у країнах з дистанцією зближення влади і народу (Голландія, Данія) влада розподілена дуже рівномірно, і організації не вітають жорстку ієрархічну вертикаль міжособистісного спілкування. У країнах з дистанцією віддалення влади від народу (Туреччина, Китай) нерівність якщо і не вітається, то очікується. Характерна централізація, підлеглі відсторонені від керівництва суттєвою різницею в зарплатах, привілеях і символах статусу.

Складнощі ієрархії і традиційної вертикальної структури у таких країнах важливо враховувати етнодизайнерам і, зокрема, виявляти стриманість і формальності зі свого боку у спілкуванні із замовниками етнопроектів, що

буде справляти позитивне враження на замовника з високою дистанцією влади.

Індивідуалізм / колективізм. Індивідуалізм характерний для суспільств (Великобританії, США), де зв'язки між індивідами слабкі: кожен несе відповідальність за себе і близьким, «я» переважає «ми». Велика частина населення планети формує суспільства, в яких люди потребують груп і висловлюють їй лояльність. Діти там навчаються говорити «ми». Як приклади можна привести Японію, Індію та Китай. У сильних колективістських країнах від роботодавця чекають великих зобов'язань по відношенню до працівника і його сім'ї.

Маскулінність / фемінність: вимір, яким враховуються усталені гендерні моделі поведінки. Маскулінність властива товариствам з чіткими соціальними ролями; фемінність – товариствам, в яких соціальні ролі перетинаються. У чоловічому товаристві (Гофстеде наводить як приклад Великобританію) спостерігається поділ праці, при якому найскладніші завдання передаються чоловікам. До них відносяться успіхи в освіті, конкуренція і кар'єрні досягнення. У фемінінному суспільстві (Франція) упор робиться на відносини, компроміс, життєвий досвід і суспільне життя. Останні 10-15 років ми спостерігали значні зміни – процес «фемінізації» в західних демократіях. Виникнення країн, що розвиваються супроводжується фемінізацією, у міру того як вони стикаються з більш складними способами ведення бізнесу та починають більше цінувати work-life balance (баланс роботи та особистого життя).

Уникнення невизначеності (низьке, високе) – вимір, що показує, наскільки в соціумі високий запит на потребу в управлінській структурі. Невизначеність дослідники розуміють як ступінь загрози з боку невідомих подій, що можуть змінити звичний спосіб життєдіяльності. У деяких суспільствах спостерігається явна потреба в управлінській структурі, що

нівелює новизну і зберігає традиції. Суспільні особи бояться невідомості і характеризуються високим ступенем невизначеності. У суспільствах з високим рівнем уникнення невизначеності (Україна, Греція) люди намагаються звести появу невідомого до мінімуму і обмежити ризик, встановлюючи загальні правила і системи.

Країни з низьким рівнем невизначеності (США, Великобританія) не сприймають щось нове як небезпека. *Довгострокова / короткострокова орієнтація* – це вимір показує рівень підтримки зв'язків з минулим і готовності зустріти труднощі майбутнього і пріоритети кожного з них в рамках окремих товариств. У культурах, для яких характерна довгострокова орієнтація (Японія, Китай, Південна Корея), важливо підживлювати якості, націлені на отримання результату і / або заохочення в майбутньому, – цінуються витривалість, стійкість до стресів і ощадливість.

Культури, в яких превалює короткострокова орієнтація (Канада, США, Австралія), заохочують якості на кшталт поваги до традицій і «сімейних цінностей», але при цьому не завжди їх дотримуються.

Самостриманість / самозаохочення. У культурах зі схильністю до заохочень (США, Голландія, Нова Зеландія) люди приділяють велику увагу особистому щастю і хорошому самопочуттю, користуються більшою свободою вибору і ступенем контролю над тим, що відбувається. Свобода слова існує не тільки в політичному вимірі, а й на робочому місці.

Індивідуалізм / колективізм. Індивідуалізм характерний для суспільств (Великобританії, США), де зв'язки між індивідами слабкі: кожен несе відповідальність за себе і близьким, «я» переважає «ми». Велика частина населення планети формує суспільства, в яких люди потребують групі і висловлюють їй лояльність. Діти там навчаються говорити «ми». Як приклади можна привести Японію, Індію та Китай. У сильних колективістських країнах

від роботодавця чекають великих зобов'язань по відношенню до працівника і його сім'ї.

Етнодизайн, зорієнтований на принцип колективізму етнічної культури, може повернути в українські територіальні громади громадянську активність як це зробили Японія, Індія, Китай. В українській національній культурі досі не створено сприятливі умови для розроблення і подання української національної ідеї, джерелом розвитку якої є етнічні культури, що підтримуються у глобалізованій цивілізації фолк-дизайном (народним проєктуванням), а в Україні має підтримуватися етнодизайном (також народним проєктуванням).

Г. Гофстеде підкреслює, що його вимірювання не є готовим рецептом або універсальною формулою, а радше концепцією, яка слугує каркасом для подальших досліджень та розробок. Вони виступають як потужний аналітичний інструмент для глибшого розуміння міжкультурних відмінностей і виявляють особливу цінність у сучасному світі, де міжнародний бізнес стрімко розвивається. Управління людьми та групами з різних культур стає критичним аспектом успішної діяльності в глобальному контексті.

Зокрема, методологія Гофстеде дозволяє зрозуміти, як культурні особливості формують бізнес-стратегії, методи комунікації та управління персоналом у багатокультурному середовищі (Додаток М: таблиця 5). Його підхід сприяє кращому розумінню глобалізованого світу, пропонуючи інструменти для адаптації до культурних викликів і використання культурного різноманіття як ресурсу.

У проєктній архітектонічній творчості важливо розрізнити поняття «конструкція» і «композиція». Конструкція та композиція – це два ключові елементи, які формують художній образ. Конструкція забезпечує основу, каркас твору, тоді як композиція надає йому цілісність і гармонію. Рух від конструкції до композиції можна розглядати як розвиток від матеріального до

духовного. Важливо звернути увагу здобувачів мистецької освіти і дизайн-освіти на поняття «конструкція» в сучасному дизайні та етнодизайні, а з іншого боку на поняття «композиція» в ДПМ.

На відміну від композиції конструкція не передбачає взаємозамінності елементів. У конструкції кожен елемент незамінний у виконанні своєї функції. Конструкція безпосередньо пов'язана з утилітарною функцією і технічним пристроєм об'єкта проектування, а композиція покликана об'єднати всі сторони процесу формоутворення. Тенденція послідовного перетворення композиційного матеріалу в художню форму і конструкції в композицію є спільною для всіх видів мистецтва.

У теорії і практиці етнодизайну і дизайну відмінності конструкції і композиції ще більш істотні. Технічні (функціонально-конструктивні), а точніше тектонічні характеристики архітектурних споруд забезпечуються *технологією ергодизайну – інженерно-технічного проектування ергономічно зручних, функціонально надійних, естетично, екологічно й економічно доцільних конструкцій предметного довкілля*. Єдина архітектурна цілісність як художній твір (архітектонічність) досягається технологією етнодизайну. На основі тектонічно доцільних конструкцій засобами технології етнодизайну створюється композиційно довершені художньо-образні форми з їх архітектонічними характеристиками.

У нашому розумінні, тектонічність конструкції має підтримуватися технологією ергодизайну, архітектонічність композиції – технологією етнодизайну. Тому теорія архітектонічної форми «візуальних мистецтв» і «предметної творчості» виявляється особливо актуальною.

Народні художні промисли та народні ремесла являють собою різноманітні культурні техніки виготовлення сувенірних або господарських виробів із звичайних підручних матеріалів за допомогою ручних побутових інструментів. Художні промисли вирізняються можливістю креативного

підходу до використання технік і технологій оброблення матеріалів. Найчастіше для створення типових виробів художники ДПМ використовують дерево, тканину, папір, метал або пластмасу. Готові вироби несуть не лише естетичне, а й функціональне значення для практичного застосування [25], [84], [87], [42].

О. Пасько зазначає, що майбутні художники ДПМ із сформованою готовністю до етнодизайну, а також дизайнери покликані ознайомитися з пошуковим макетуванням із різних конструкційних матеріалів, щоб набути здатності переносу функціональних можливостей одних матеріалів на інші. Вона уточнила сутність поняття «пошукове макетування у дизайні та етнодизайні» – це техніко-технологічний процес виявлення пластичної виразності форм у конструкційних матеріалах [105], [106], [107]. Особливо цінним для пошукового макетування може виявитися формотворення із сучасних композитних матеріалів, наприклад, гіпсокартону, у якому поєднується твердість і гнучкість.

1.2. Уточнення сутності понять «технологія етнодизайну», «готовність до етнодизайну»

Актуалізовано дослідження з діагностики національної обдарованості українського психологічного типу в праці П. Чубинського «Малоруси південно-західного краю» (Т.7, розділ III) [184], у якій значне місце відведено «утилітарній етнографії» (термін П. Чубинського), а також здібностям етнічних українців (Додаток М: таблиця 1.6.).

Для повноцінного етнокультурного розвитку художників ДПМ із сформованою готовністю до етнодизайну необхідною є організація етнокультурного середовища, сприятливого для формотворення новітніх технічних і художніх форм у просторі з урахуванням надбань автентичного ДПМ, сучасного дизайну, наукових досліджень з етнографії та етнології.

Художники ДПМ за специфікою професійної діяльності мають бути етнофорами – представниками певного етносу, що покликані адаптувати традиційні елементи етнічної матеріально-художньої культури в сучасному предметному середовищі, середовищі з доповненою реальністю та віртуальному середовищі, розробляти інноваційні рішення для місцевих історико-етнографічних регіонів на основі етнічної спадщини. Адаптація традиційних елементів етнічної культури здійснюється з використанням проєктно-творчої технології етнодизайну. Технологія етнодизайну – це комплекс способів/методів, засобів/технік та інструментів, що використовуються для інтеграції етнічних елементів у сучасні дизайнерські проєкти, зокрема, це:

- способи: використання традиційних матеріалів та технік, таких як вишивка, різьблення, ткацтво, що дозволяє зберігати автентичність культурних мотивів;
- прийоми: інтеграція етнічних орнаментів, символів та кольорових схем у дизайн, що додає проєктам культурну глибину та унікальність;
- засоби: використання сучасних технологій для відтворення традиційних елементів, таких як цифровий друк, лазерне різьблення, що дозволяє адаптувати етнічні мотиви до сучасних вимог.

Ця проєктна технологія сприяє збереженню культурної спадщини та її адаптації до сучасних умов, створюючи унікальні та значущі дизайнерські рішення.

З'ясовано компоненти готовності до етнодизайну в етнофорів ДПМ: здатність до автентичного художньо-естетичного самовираження в традиційних техніках і технологіях ДПМ, прагнення до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проєктних технологій, залучення до здійснення науково-етнографічної діяльності з використанням її традиційних і сучасних технологій.

Компоненти готовності до етнодизайну у художників ДПМ типу «етнодизайнери-етнофори» подано на рис. 1.1

Рис. 1.1. Компоненти готовності до етнодизайну у художників ДПМ типу «етнодизайнери-етнофори»

Нова якість інтегральної готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ відповідає уточненому нами визначенню поняття «технологія етнодизайну» – проектно-творче варіювання типових зразків художніх виробів з урахуванням етнокультурних особливостей етнографічних регіонів.

Технологія проектно-творчого варіювання типових художніх виробів історико-етнографічних регіонів полягає у таких інтелектуально-творчих діях: мовленнєвому формулюванні проектно-творчого задуму; створенні художньо-графічної пропозиції проектно-творчого задуму традиційними ручними способами та/або сучасними комп'ютерними засобами UI/UX-дизайну; володіють здатністю до автентичного художньо-естетичного самовираження в традиційних техніках і технологіях ДПМ; формотворенні ексклюзивних

зразків серійних виробів ручними інструментами, комп'ютерним 3D-моделюванням у предметній реальності або засобами мультимедійного дизайну у доповненій чи віртуальній реальностях.

Художники-етнофори ДПМ покликані оволодіти здатністю до етнографічної науково-дослідної діяльності з використанням її технологій; прагнути до прототипування етнокультурної дизайн-продукції з використанням сучасних проектних технологій, в т.ч. технологій цифрового етнодизайну:

1. 3D-сканування та друк: 3D-сканери дозволяють оцифрувати традиційні предмети, зберігаючи деталі, текстури й форми, що важливо для подальшої адаптації в дизайні. 3D-друк дає можливість відтворювати елементи традиційного декору чи аксесуарів для виставок, навчальних проєктів та комерційного використання. Програми для графічного та 3D-моделювання (Adobe Illustrator, Photoshop, Rhino, Blender): Adobe Illustrator і Photoshop дозволяють відтворювати традиційні орнаменти, кольорові схеми та текстури, адаптуючи їх до цифрових форматів. Програми для 3D-моделювання (Rhino, Blender) допомагають створювати моделі предметів, таких як посуд чи меблі, які можуть поєднувати традиційні форми з сучасними елементами.

2. Цифрова фотографія та VR/AR-технології: цифрова фотографія високої роздільної здатності дає змогу фіксувати деталі етнографічних об'єктів для дослідження й подальшого використання у проєктах. Доповнена (AR) та віртуальна реальність (VR) відкривають можливість створювати інтерактивні виставки або віртуальні тури, де глядачі можуть досліджувати культурні об'єкти в новому форматі.

3. Програми для обробки текстилю та вишивки: спеціалізовані програми, як-от Embird, дозволяють створювати сучасні текстильні вироби з традиційними візерунками, зберігаючи колористику та техніку виконання.

4. Екологічні матеріали та технології: використання екологічних матеріалів – біопластиків, натуральних волокон, екологічних барвників дає змогу відтворювати традиційні вироби з мінімальним впливом на довкілля.

5. Цифрові бази даних і архіви: онлайн-архіви та бази даних (як-от Smithsonian Institution чи Europeana) забезпечують доступ до оцифрованих культурних об'єктів, що стає в нагоді для досліджень та збереження.

6. Алгоритми для генеративного дизайну: використовуючи генеративний дизайн (наприклад, Grasshopper для Rhino), дизайнери можуть створювати варіації традиційних візерунків, адаптуючи їх до сучасного застосування в інтер'єрному або графічному дизайні.

7. Геоінформаційні системи (GIS): GIS-технології дозволяють досліджувати регіональну етнографію, відстежуючи поширення культурних мотивів і зв'язок між місцевістю та традиціями.

Завдяки цим технологіям художники-етнофори ДПМ можуть зберігати, популяризувати та інтегрувати культурну спадщину в сучасний дизайн, створюючи унікальні продукти, що поєднують етнічну автентичність із сучасними естетичними та функціональними вимогами.

В Україні вплив глобалізації посилюється війною, зорієнтованою на знищення українського етносу, його етнічної і національної культури. Щоб зберегти незалежність, українське суспільство мілітаризується, нарощує військові сили та вплив військових структур у державі, забезпечує інтенсивний розвиток військових технологій.

В умовах глобалізації і війни важливо не втратити, а примножити надбання української етнічної і національної культури і мистецтва, професійно-художньої освіти України. Нині українські художники декоративно-прикладного мистецтва переосмислюють традиційні техніки та стилі, застосовують сучасні технології для становлення інноваційного напрямку української матеріально-художньої культури – *мілітарного*

етнодизайну. Це технологія художнього проектування, у якій поєднується військова культура із народними традиціями, функціональність військового спорядження із естетикою та символікою народного мистецтва. Такий синтез зберігає зв'язок із традиціями, але водночас адаптує їх до сучасних реалій, роблячи їх привабливими для глобальної аудиторії.

Цей об'єкт можна описати як зразок інноваційного етнодизайну в умовах воєнного стану, який поєднує елементи української культурної символіки з матеріалами, що асоціюються з військовою тематикою. Зокрема, використання військової гільзи як основи для декору та додавання українського тризуба є символічним поєднанням національної ідентичності та сили, що демонструє стійкість народу.

Інноваційність цього об'єкту в етнодизайні полягає в адаптації воєнної атрибутики в культурний продукт, який має естетичну цінність і водночас слугує символом підтримки національного духу. Такий дизайн підкреслює важливість ідентичності, піднімає патріотичний настрій та привертає увагу до культурної стійкості в складні часи.

Цей підхід можна розглядати як форму трансформації матеріалів, де предмети, пов'язані з конфліктом, перетворюються на витвори мистецтва, що підтримують національну культуру та єдність. Це є прикладом інноваційної технології етнодизайну, яка перетворює символи війни на символи миру та єдності.

Інноваційний напрям етнодизайну, що поєднує елементи української культурної символіки з військовою атрибутикою, можна назвати *«воєнний етнодизайн»* або *«мілітарний етнодизайн»*. «Воєнний етнодизайн» несе подвійне значення: з одного боку, він зберігає традиційні національні символи, з іншого – адаптує їх в умовах сучасних реалій, створюючи об'єкти, що підкреслюють силу та незламність народу.

«Художня перфорація» є влучною назвою для цієї технології. Цей термін підкреслює метод нанесення візерунків або символів на металеві поверхні шляхом прорізів чи отворів, створюючи декоративні мотиви. У цьому випадку художня перфорація використовує військові матеріали (наприклад, гільзи), а візерунки виконані у вигляді національних символів, таких як тризуб. Художня перфорація як технологія поєднує елементи традиційного мистецтва з сучасними методами обробки металу, що дозволяє створювати унікальні об'єкти з виразною культурною та патріотичною символікою.

Художня перфорація як технологія етнодизайну – це інноваційний метод декорування, який поєднує традиційні символи з сучасними матеріалами та техніками обробки металу, часто з військовим відтінком. Ця технологія набуває особливого значення в умовах воєнного стану, коли патріотична символіка стає важливим елементом культурної ідентичності та стійкості. Використовуючи такі матеріали, як гільзи, снаряди або інші військові атрибути, художня перфорація дозволяє перетворювати об'єкти, що асоціюються з конфліктом, на витвори мистецтва, які зберігають і підсилюють національні традиції.

Основні особливості художньої перфорації як технологія етнодизайну інтер'єрів та екстер'єрів предметного довкілля історико-етнографічних територій України подано нижче:

Поєднання традиційного й сучасного: художня перфорація використовує українські етнічні мотиви, такі як тризуб, орнаменти та візерунки, що мають глибокі корені в культурі. Ці мотиви адаптуються до сучасних форм і матеріалів, що робить цю технологію актуальною та символічною.

Використання металу як основного матеріалу: оскільки перфорація вимагає твердих матеріалів, метали, зокрема латунь або мідь,

використовуються як полотно для створення візерунків. Часто застосовуються металеві предмети військового призначення (гільзи, уламки снарядів), які перетворюються на декоративні об'єкти.

Символічність: художня перфорація має потужний емоційний та символічний заряд, адже створені об'єкти демонструють перетворення інструментів війни на символи миру та стійкості. Наприклад, тризуб, вирізьблений на гільзі, може символізувати незламність українського духу та національну єдність.

Технологічний процес: художня перфорація може здійснюватися як вручну, так і за допомогою сучасних технологій, таких як лазерне різання або водоструменева обробка. Це дозволяє досягти високої точності у створенні складних візерунків, а також додає елемент інноваційності і технічної досконалості.

Мобілізація традицій у сучасному дизайні: художня перфорація дозволяє зберегти та передати традиційні українські мотиви в сучасних контекстах. Це робить мистецтво більш доступним для широкої аудиторії та водночас зберігає культурне надбання.

Вплив технології художньої перфорації на сучасний етнодизайн полягає в тому, що така технологія є не лише способом прикрашання предметів, а й формою соціально значущого мистецтва. У періоди кризи та воєнного стану, коли культура відіграє важливу роль у формуванні національної свідомості, ця технологія стає інструментом підтримки ідентичності та патріотизму. Предмети, створені за допомогою художньої перфорації, стають своєрідними артефактами, що передають історію, силу та волю до перемоги.

Напрями застосування технології художньої перфорації такі:

Декоративно-ужиткове мистецтво: художня перфорація дозволяє створювати предмети інтер'єру, освітлювальні прилади, панно, які є не лише естетичними, а й символічними.

Сувенірна продукція: такі предмети, як перфоровані гільзи із національними символами, можуть слугувати як сувеніри, які розповідають про національну боротьбу та культурну стійкість. Це особливо актуально для іноземців, які бажають підтримати український народ.

Меморіальні проекти: завдяки поєднанню військової атрибутики та національної символіки, художня перфорація може бути використана для створення меморіалів, що вшановують героїв та важливі історичні події. Художня перфорація як інноваційний тренд в етнодизайні стає все більш популярним у зв'язку з прагненням зберегти та підкреслити національну ідентичність у сучасних умовах. Художня перфорація відображає не лише креативність та майстерність, а й здатність адаптувати культурні символи до нових умов, роблячи їх частиною сучасного мистецтва і дизайну.

Дизайн-освіта (освіта з проектування) вимагає «синтезу дизайн-графічних технологій»: традиційного графічного дизайну «від руки» і відеографічного мультимедійного дизайну. Синтез дизайн-графічних технологій реалізується в такому алгоритмі: традиційний графічний дизайн «від руки», фотографіка, відеографіка, саунд-дизайн, анімаційний і моушн-дизайн, 3D-дизайн. Дизайнери традиційної графіки оволодівають компетентностями з відеографіки, а дизайнери-відеографи удосконалюють майстерність з традиційного графічного дизайну «від руки».

Удосконалення майстерності з графічного етнодизайну доцільне в методиці етнодизайну, якщо здійснюється способом синтезу графічних технологій у дизайні навчальної продукції. Синтез традиційних графічних технологій і сучасних відеографічних технологій включає в себе поєднання класичних методів графічного дизайну з новітніми цифровими технологіями. Застосовуються традиційні техніки малювання або ілюстрації разом з використанням сучасного програмного забезпечення для створення анімації, 3D-моделювання, віртуальної реальності тощо.

Спосіб синтезу графічних технологій у розробленні навчальної продукції дозволяє художникам та дизайнерам розширити свої проєктно-творчі можливості у взаємодоповненні реального та віртуального середовищ. Дизайн-графічний синтез технологій забезпечує створення складних та динамічних візуальних зображень, які були б неможливими за допомогою тільки традиційних або тільки цифрових технологій.

Важливо зазначити, що успішний синтез цих технологій вимагає глибокого розуміння як традиційних графічних принципів, так і сучасних цифрових інструментів. Це може включати навички, такі як малювання вручну, знання композиції та кольору, а також володіння програмами для обробки зображень, 3D-моделювання, анімації та іншими цифровими технологіями. Все це разом дозволяє створювати візуальні ефекти, які можуть використовуватися в різній дизайн-продукції, включаючи кіно, відеоігри, рекламу, веб-дизайн, віртуальну реальність та багато іншого.

Творча діяльність художників ДПМ і їхня проєктно-творча діяльність з етнодизайну мають спільну і відмінну характеристики. Проте між ними є й істотні відмінності, пов'язані з підходами, структурою та кінцевими цілями.

Спільне між творчою діяльністю художника ДПМ та його проєктно-творчою діяльністю:

1. *Спрямованість на створення нового*: обидві види діяльності орієнтовані на генерування інноваційних ідей, форм, концепцій або продуктів.
2. *Розвиток креативного мислення*: як творча, так і проєктно-творча діяльність вимагають нестандартного мислення, здатності до експериментів і розкриття нових можливостей.
3. *Залучення художнього або технічного компоненту*: в обох випадках використовуються елементи художнього або технічного підходу, щоб втілити задум у реальність.

4. *Процес дослідження і пошуку:* обидві діяльності включають пошук натхнення, аналіз існуючих концепцій, а також застосування знань з різних галузей. Порівняльна таблиця художньо-творчої і проєктно-творчої діяльності подано (Додаток: таблиця 1.7.)

Отже, творча діяльність (зокрема, художньо-творча) спрямована більше на самовираження і мистецький пошук, тоді як проєктно-творча діяльність структурована та орієнтована на досягнення функціонального результату відповідно до заданих вимог і обмежень. У художника ДПМ з мотивацією типу «автентичний митець» спостерігається готовність до художньо-творчого самовираження засобами традиційних технік і художніх технологій декоративного мистецтва, а не прикладного (ужиткового).

У художника ДПМ з мотивацією типу «сучасний етнодизайнер» наявна готовність до проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів історико-етнографічних регіонів України для їх подальшого серійного виготовлення як етнічної продукції матеріально-художньої культури («утилітарної етнографії» за П. Чубинським). «Утилітарно-етнографічна» етнокультурна продукція належить до вжиткового (прикладного) мистецтва, а не декоративного. У ній пріоритетне значення має функціональність і естетика форми, а не декору, що споріднює ужиткове (декоративне) мистецтво із дизайном як формотворенням для тиражування.

Ключові слова закону України «Про народні художні промисли» [51] відповідають нашому розумінню поняття «готовність до технології етнодизайну» як здатності художників ДПМ до проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів для серійного виробництва продукції з етнодизайну і фолк дизайну (прикладного і декоративного мистецтв), у якій гармонійно поєднуються традиційні елементи з інноваційними способами формотворення і декорування.

Нашим розумінням готовності передбачається наявність компетентності у художників ДПМ до використання сучасних матеріалів, цифрових інструментів для моделювання та етнодизайну, а також знання екологічних аспектів виробництва, розуміння значення етнокультурної продукції для задоволення естетичних і утилітарних потреб її споживачів в історико-етнографічних регіонах України. Основні складові готовності до технологій етнодизайну:

- технічні навички: володіння сучасними технологіями, такими як 3D-друк, комп'ютерне моделювання, цифровий дизайн;
- проєктно-творчі здібності художників ДПМ: здатність інтегрувати традиційні культурні елементи з сучасними технологічними рішеннями;
- екологічна усвідомленість художників ДПМ: розуміння важливості використання екологічно чистих матеріалів і методів виробництва;
- аналітичні здібності з інформаційного маркетингу етнічної дизайн-продукції: здатність аналізувати потреби ринку та адаптувати етнодизайнерські вироби до сучасних вимог в UI/UX-дизайні;
- дизайн-освітня підготовка: неперервне навчання та підвищення кваліфікації у сфері сучасних технологій та методів етнодизайну.

Ця готовність дозволяє художникам створювати унікальні, сучасні та екологічні дизайн-рішення, що враховують культурну спадщину та новітні технології.

Освітньо-професійні програми з підготовки художників ДПМ, що відповідають вимогам сталого розвитку, зорієнтовані на формування таких складових готовності художників ДПМ до технологій етнодизайну:

- знання традиційних ремесел: глибоке розуміння традиційних технік і матеріалів дозволяє створювати автентичні вироби;

- уміння працювати з сучасними технологіями: знання нових матеріалів, програмного забезпечення та обладнання дозволяє створювати інноваційні продукти;
- екологічна свідомість: розуміння екологічних проблем та вміння обирати екологічно чисті матеріали та технології;
- соціальна відповідальність: розуміння соціальних аспектів виробництва та споживання.

Формувати готовність художників ДПМ до технологій етнодизайну можна з використанням:

- інтегрованого змісту мистецької, технологічної, наукової діяльності, що взаємодоповнюються у дизайн-освіті: включення в навчальні програми курсів з екології, сталого розвитку, сучасних технологій і традиційних ремесел;
- практики: організація практичних зайняття, стажувань та майстер-класів, де студенти можуть застосовувати свої знання на практиці;
- співпраці з місцевими спільнотами: залучення художників до роботи з місцевими майстрами та використання місцевих матеріалів;
- підтримки інновацій: створення умов для розробки нових дизайн-продуктів і технологій.

Показником сформованості такої готовності є тип художника-етнофора ДПМ – творчої особистості, яка спеціалізується на дослідженні, збереженні та відтворенні традиційних ремесел і орнаментів певної етнічної спільноти. Митець-етнофор не просто копіює старі зразки, а й творчо переосмислює їх, адаптуючи до сучасного контексту цифрових технологій, цифрового мистецтва і цифрового дизайну.

Специфіка роботи художника ДПМ з готовністю до застосування технології етнодизайну:

- збирання інформації: систематичний збір даних про традиційні техніки, матеріали, орнаменти та символи певної етнічної групи;
- дослідження: глибоке вивчення історичних та культурних контекстів, в яких виникли ті чи інші вироби;
- реконструкція: відтворення втрачених або рідкісних технік і виробів на основі історичних джерел та збережених зразків;
- творча інтерпретація: створення авторських робіт, які базуються на традиційних мотивах, але мають сучасне звучання;
- популяризація: пропагування традиційного мистецтва через виставки, майстер-класи, публікації та інші форми діяльності.

Специфіка роботи художника ДПМ з готовністю до застосування технології етнодизайну:

- міждисциплінарність: поєднання знань з історії, етнографії, мистецтвознавства та конкретних ремесел (вишивка, гончарство, ткацтво тощо);
- традиційність і новаторство: з одного боку, художник-етнофор має бути вірним традиціям, а з іншого – здатним до творчих експериментів;
- соціальна відповідальність: сприяння збереженню культурної спадщини та розвитку сучасного народного мистецтва.

Специфіка роботи художника ДПМ з готовністю до застосування технології етнодизайну:

- любов до народного мистецтва: глибока повага до традицій та бажання зберегти їх для нащадків;
- творча уява: здатність бачити нові можливості в традиційних формах.
- терпіння і охайність: багато технік народного мистецтва вимагають тривалої і кропіткої роботи;

- комунікабельність: здатність працювати з різними людьми, зокрема, з носіями традицій.

Отже, художника ДПМ з готовністю до застосування технології етнодизайну – це не просто майстер, а й дослідник, популяризатор і творець, який відроджує і розвиває багату спадщину свого народу.

Технологія і метод художнього проектування є різними поняттями, хоча між ними існує тісний взаємозв'язок, і в деяких випадках вони можуть частково перетинатися або взаємодоповнювати одне одного.

Метод художнього проектування – це сукупність принципів, підходів та прийомів, які спрямовані на досягнення певного естетичного та функціонального результату в дизайні. Методи визначають спосіб організації творчого процесу, етапи розробки проєкту, прийоми формотворення, техніки композиції та стилістичні особливості. Наприклад, методи можуть включати аналітичний підхід (дослідження потреб користувачів і функціональних вимог), формотворчий підхід (пошук унікальних естетичних рішень), інтерактивний або емпіричний метод (випробування форм на практиці).

Технологія художнього проектування – це сукупність засобів, інструментів та практичних дій, які реалізують обраний метод. Технологія охоплює конкретні технічні рішення, матеріали, інструменти та етапи, що використовуються в процесі створення художнього проєкту. Наприклад, якщо метод включає емпіричний підхід, то технологія може включати використання 3D-програм для візуалізації або прототипування для тестування форми і функціональності об'єкта.

Метод може слугувати основою для вибору технологій, але він не є технологією сам по собі. Метод організовує процес на рівні ідей, тоді як технологія реалізує цей процес на практичному рівні.

Технологія може частково втілювати метод, але вона орієнтована на конкретні кроки і засоби реалізації, а не на загальні принципи і підходи.

Отже, метод не може бути технологією, але технологія може включати в себе елементи методу – технології часто адаптуються відповідно до методології проектування, яка була обрана для досягнення творчої мети. Проектно-творче варіювання полягає у мовленнєвому формулюванні проектно-творчого задуму; створенні художньо-графічної пропозиції проектно-творчого задуму традиційними ручними способами та/або сучасними комп'ютерними засобами UI/UX-дизайну; формотворенні ексклюзивних зразків серійних виробів ручними інструментами, комп'ютерним 3D-моделюванням у предметній реальності або засобами мультимедійного дизайну у доповненій чи віртуальній реальностях; «готовність до етнодизайну» – здатність гармонійно поєднувати традиційні ремесла та національні мотиви із сучасними технологіями і матеріалами.

1.3. Практичний досвід формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності

У відродженні й розвитку народного мистецтва як складової духовної культури українського народу, важливу роль відіграє професійно-художня освіта, що забезпечує підготовку висококваліфікованих, конкурентоспроможних на ринку праці фахівців художнього профілю, у тому числі з декоративного мистецтва і ремесел, сучасного дизайну, а також з дизайн-мистецького синтезу – етнодизайну. Професійно-художня освіта покликана створювати належні умови для проектно-творчого розвитку особистості, формування її духовних цінностей, національної свідомості й громадянськості, художнього мислення і культури професійної діяльності на основі оволодіння історико-культурною спадщиною народного декоративно-вжиткового мистецтва і етнодизайну.

Проблеми формування систем художньої освіти й учнівства в художньому ремеслі на різних історичних етапах привертала увагу філософів, істориків, художників, мистецтвознавців, громадських діячів, психологів і педагогів. Свідченням цього є такі праці: Г. Кожолянко [65], Д. Козубовський, І. Задорожній [66], І. В. Козюра, В. М. Козюра, І. І. Циган [67], Л. Мельничук [89], Т. Мироненко [90], Р. Михайлишин [92], О. Найден [94], С. Павлюк, Г. Горинь, Р. Кирчів [104], О. Пошивайло [111], І. Пурига [112], В. Ткаченко [163], Є. Харковина [176], [177] та інших дослідників народного декоративно-вжиткового мистецтва як особливого виду художньої творчості й діяльності.

Якісні показники формування художньої культури майбутніх фахівців художнього профілю залежать від наповнення змісту професійної освіти знаннями і вміннями культурологічного, мистецтвознавчого й художньо-технологічного характеру. До них належать знання видів декоративно-вжиткового мистецтва, народних художніх промислів України, методів проектування виробів декоративно-вжиткового призначення, основ малюнка, живопису, композиції; відомостей про матеріали, інструменти, обладнання тощо. Важливим є також оволодіння знаннями з естетики, історії мистецтв, етнографії і фольклору України.

В Україні існує багата традиція декоративно-вжиткового мистецтва, яка включає різноманітні види і техніки. Ось деякі з них:

1. Вишивка – один з найпоширеніших видів, відомий своїми складними орнаментами та символікою.
2. Килимарство – виготовлення килимів, зокрема відомі решетилівські та кролевецькі килими.
3. Гончарство – створення керамічних виробів, зокрема опішнянська та косівська кераміка.
4. Писанкарство – розпис великодніх яєць, що має глибокі символічні значення.

5. Декоративний розпис – наприклад, петриківський розпис, відомий своїми яскравими квітковими мотивами.

6. Художня обробка дерева – різьблення та випалювання на дереві, зокрема, вироби з Косова та Вижниці.

7. Ткацтво – виготовлення тканин, рушників, плахт, зокрема, дігтярівське ткацтво.

8. Художня обробка металу – карбування, литво, виготовлення прикрас та знарядь праці.

9. Гутництво – виготовлення виробів зі скла.

10. Витинанки – вирізання орнаментів з паперу.

Ці види мистецтва не лише прикрашають побут, але й відображають культурні та історичні традиції. Історія українського дизайну як «нового стилю» (етнодизайну) розвивалася у тісному зв'язку з відповідними явищами у художньому житті європейських країн. Вітчизняні мистецтвознавці для позначення такого комплексу мистецьких явищ паралельно з назвою «модерн» використовують слово «сецесія», що підкреслює спорідненість процесів творчого пошуку цієї доби в українському та західноєвропейському мистецтві. Саме у межах цього напрямку виразно виявилось прагнення української творчої інтелігенції репрезентувати своєрідність художнього світосприйняття власного народу.

Аналізуючи «український модерн» в його національному варіанті, необхідно виділити кілька стильових прикмет даного явища. Характерні особливості «українського національного модерну» включають різноманітне використання принципів дерев'яної народної архітектури, форм розписів, кераміки, вишивки тощо; орієнтацію на закони та доміанти народної естетики; творче переосмислення традицій українського мистецтва доби бароко (2-а пол. XVII – 1-а пол. XVIII ст.); декоративізм, прагнення до зорових ефектів; акцентування функціонального спрямування витвору мистецтва.

Синкретизм, притаманний народному мистецтву, передусім виявляється у невід'ємності мистецтва від побуту, у нерозривності естетичних якостей виробу та його функціонального спрямування, що особливо цінувалося діячами українського модерну.

О. Кульчицька (1877–1967) з Галичини прагнула реорганізувати сферу вжиткового мистецтва, поєднавши у власних виробках такі якості: доцільність, функціональність, етнічна ідентичність. Вона проєктувала екстер'єри та інтер'єри сільських і міських будинків, речі (килими, гардини, паперові шпалери, вітражі) та відроджувала забуту ще з княжих часів техніку емалі, створюючи декоративні плакетки, шкатулки та ювелірні прикраси.

Т. Кара-Васильєва зазначає, що вишивка завдяки увазі професійних митців на початку ХХ ст. перетворилася в абсолютно іншу галузь мистецтва, переконуючи в своїй самодостатності. В цей час виникає як самостійний жанр вишите декоративне панно, яке є абстрактною картиною, набуває ознак станковізму, перетворюється в кольорове зображення, що виконується на двомірній площині тканини і в цілому підпорядковується законам живопису. Вишивка початку ХХ ст. демонструє синтез декоративного мистецтва та живопису.

Отже, художники-авангардисти і народні майстри створили «іншу галузь мистецтва», самодостатню технологію – етнодизайн вишивки. Аналогічно виникли технології етнодизайну маркетрі («живописного шпону») [Додаток Б].

Проаналізовано і узагальнено практичний досвід з технологій навчання етнодизайну у закладах мистецької освіти і дизайн-освіти України. Робоча навчальна програма з дисципліни «Теорія та історія етнодизайну» (2017) як нормативний документ Київського університету імені Бориса Грінченка розроблялася кафедрою дизайну на основі освітньо-професійної програми

підготовки студентів відповідно до навчального плану для спеціальності 022 «Дизайн» освітнього рівня другого магістерського, денної форми навчання.

Метою вивчення дисципліни є формування здатності аналізувати, оцінювати та інтерпретувати етнічні мотиви і способи стилеутворення в дизайні різних культурних регіонів. Вивчення курсу передбачає вирішення завдань:

- засвоєння категорій «етнодизайн», «народні мотиви» в контексті системи «людина – предмет – середовище»;
- аналіз принципів стилеутворення об'єктів графічного дизайну в контексті розвитку етнічних напрямів;
- засвоєння принципів об'єднання складових стилю (форма, конструкція, колір, фактура) в цілісний художній образ із застосуванням етнічних мотивів;
- засвоєння методів роботи дизайнера з етнічним стильовим матеріалом (цитування, метод аналогії, наслідування, імітація, робота з мотивами, синтез, дифузія стилів, трансформація);
- вдосконалення студентами навичок роботи з теоретичним і візуальним матеріалом;
- формування аналітичних і проєктно-творчих компетенцій, спрямованих на орієнтацію та графічне відтворення етнічного стильового матеріалу в дизайні.

Вивчення дисципліни «Історія стилеутворення в дизайні» сприяє формуванню у студентів таких фахових та загальних компетентностей:

- мистецтвознавча (сформованість системи художньо-естетичних, мистецтвознавчих та культурологічних знань;
- *здатність аналізувати*, оцінювати й інтерпретувати культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів, течій і форм, уміння висловлювати й аргументувати власні оцінні судження і позиції; здатність

орієнтуватися у сучасних видах, стилях, напрямках мистецтва і дизайну; здатність визначати доцільну стилістику дизайн-проєкту та дотримуватися принципів стилістичної єдності в розробці й подачі всіх складових проєкту);

– *проєктно-творча* (володіння системою навичок візуального створення і сприйняття двовимірних і тривимірних об'єктів; здатність застосовувати засоби художньо-образного проєктування; розуміння понять «синтез мистецтв», «полістилізм», «споживацька культура»);

– *інформаційна* (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань; здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності).

Програмні результати навчання:

– уміння орієнтуватися у розмаїтті художньо-стильових напрямів етнодизайну;

– володіння навичками і прийомами графічно відтворювати стильові ознаки об'єктів дизайну різних культурно-етнічних регіонів;

– здатність визначати доцільну стилістику дизайн-проєкту та дотримуватися принципів стилістичної єдності в розробці й подачі всіх складових проєкту.

У програмових результатах навчання дизайнерів за робочою програмою «Теорія та історія етнодизайну» (2017) відмічено формування здатності студентів орієнтуватися у розмаїтті художньо-стильових напрямів етнодизайну культурно-етнічних регіонів. Формування такого програмового результату навчання забезпечується темою «Синтез дизайну і народних традицій. Основні тенденції використання народних мотивів в дизайні XX – XXI століття». Тема розкривається у сукупності таких підтем: традиційне народне мистецтво як джерело розвитку сучасного дизайну; види народного декоративного мистецтва України; дизайнерські проєкти, створені за мотивами народної

творчості ХХ – ХХІ століття; навчальні заклади та творчі студії, що працюють в галузі розвитку дизайну за народними традиціями; національні мотиви в творчості дизайнерів Європи і Сходу ХХ – ХХІ століття; етнодизайн як специфічна форма проєктно-творчої діяльності.

Студентам запропоновано проєктні методи графічного етнодизайну: робота за народними, етнічними мотивами»: пластичне, графічне, об'ємно-просторове трактування силуетних, орнаментальних форм історичних стилів; «цитування» з етнічних джерел: пряме перенесення в сучасну розробку одного або групи виразних засобів (силует, конструкція, технологія, форма, декор, кольорові поєднання); метод «аналогії» – використання в розробці об'єкта певних естетичних, конструктивних, технологічних, образних рішень того чи іншого етнічного стилю; «наслідування» – опосередковане запозичення ідей, технік, методів того чи іншого майстра, або певних стильових рис. Передбачено форми «імітації» з предметного і графічного дизайну, «синтез» або «дифузія» стилів: способи і доцільність поєднання в одному художньому образі рис, елементів, форм етнічного та інших напрямів.

Спрямування цієї ОПП мистецько-творче, а не проєктно-творче, причому декоративне мистецтво відсутнє, а художні ремесла подаються в синтезі з образотворчим мистецтвом, а не дизайном, що не забезпечує утворення етнодизайну як змісту нової якості, що виникає на перетині декоративного мистецтва і ремесел та дизайну. Етнодизайн освітніми компонентами не передбачено. Працевлаштування 3471 – дизайнер-виконавець тканини, 3471 – дизайнер-виконавець одягу передбачено ОПП, але не забезпечено спрямуванням програми і освітніми компонентами.

Проаналізовано ОПП «Цифрове етномистецтво» кафедри декоративного мистецтва і реставрації Київського університету імені Бориса Грінченка і з'ясовано, що її метою передбачено цифрове художнє проєктування, що спрямоване на здобуття студентом здатності володіти

традиційними та сучасними методами створення цілісного візуального продукту предметно-просторового та візуального середовищ.

Передбачено програмові результати навчання: ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва; ПРН 19. Володіти технологіями комп'ютерної обробки творів образотворчого мистецтва та декоративно-прикладного мистецтва, аналізу та відтворення цифрових зображень. Мають місце освітні компоненти, що забезпечують досягнення програмових результатів: ОК 7. Історія та теорія етнодизайну, ОК 8. Основи цифрового етномистецтва та комп'ютерні технології, ОК 9. Орнамент, знаки та символи, ОК 16. Методика викладання етномистецтва, ОК 18. Digital-проектування художніх об'єктів з кераміки, металу, дерева та текстилю. ОК 24. Тривимірне моделювання художніх об'єктів з кераміки, металу, дерева і текстилю. ОК 26. Технології та матеріали в сучасному етномистецтві. ОК 27. Етнографічна практика.

Проте уточнення вимагає кінцевий результат: метою передбачено цифрове художнє проектування цілісного візуального продукту, що вимагає актуалізації поняття «етнодизайн», а цифрове мистецтво спрямоване на творення художнього образу.

Обидва терміни – «цифрова продукція етномистецтва» та «цифрова продукція етнодизайну» – стосуються використання цифрових технологій для інтерпретації та поширення традиційних культурних мотивів. Однак вони мають деякі відмінності. У цифровій продукції етномистецтва пріоритетними є *фокус на виразі та інтерпретації*, зосередження на творчому переосмисленні традиційних образів та символів; здійснюється мистецький підхід, у якому важливіша естетична складова, авторський погляд, експеримент, наприклад, цифрові ілюстрації, анімація, інтерактивні інсталяції, відеоарт на основі етнічних мотивів.

У цифровій продукції етнодизайну фокус зосереджено на функціональності та застосуванні, що виявляється у створенні практичних об'єктів, які поєднують традиційні орнаменти та сучасні технології. У створенні цифрової продукції етнодизайну переважає дизайнерський підхід: важлива адаптація традиційних мотивів до сучасних потреб та матеріалів, наприклад, цифрові друки на тканинах, розробка інтерфейсів з етнічними елементами, дизайн предметів інтер'єру (Додаток М: таблиця 1.8.).

Для різних типів цифрової продукції потрібні різні набори інструментів та знань. Знання цих відмінностей допоможе ефективніше співпрацювати з іншими фахівцями у сфері етнокультури. Обидва напрями – це цікаві та перспективні сфери, які дозволяють зберегти та популяризувати культурну спадщину. Вибір між ними залежить від особистих інтересів, навичок та цілей здобувачів мистецької освіти і дизайн-освіти.

Окремі дослідження українських авторів стосуються неперервної дизайн-освіти як наукової і методичної проблеми, зокрема, щодо сутності поняття «етнодизайн». Сутність поняття «етнодизайн» дослідники визначають по-різному: художнє формоутворення, стиль, матеріально-художня культура. Етнічний дизайн – художнє формоутворення із сучасних матеріалів сучасними інструментами, але з використанням традиційного національного або регіонального декору.

Етнічний національний стиль – це спосіб і можливість укласти всі практичні та духовні здобутки народу, «закодувавши» їх символічною художньою мовою у системі образів-архетипів. Етнічний стиль – це початкова (вихідна) форма індивідуалізації образу світу на рівні етносу як духовно недиференційованого цілого [46].

Крім українських закладів вищої мистецької освіти і дизайн-освіти проаналізовано практичний досвід зарубіжної освіти і місце в ній художніх ремесел і дизайну. Зарубіжний досвід застосування технологій етнодизайну у

фаховій підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва демонструє різноманітні підходи до інтеграції традиційних культурних елементів у сучасний освітній процес. Розглянемо деякі аспекти цього досвіду в різних країнах:

1. Японія: збереження і розвиток ремесел

В Японії велике значення надається збереженню традиційних ремесел, таких як кераміка, текстильне мистецтво, лакування, виготовлення мечів і паперу. Японські університети та мистецькі школи, такі як Токійський університет мистецтв, активно впроваджують технології, що поєднують традиційні японські техніки з сучасними дизайнерськими підходами. Навчання ґрунтується на принципах "монодзукурі" – японській філософії майстерності, що акцентує увагу на процесі створення та глибокому розумінні матеріалів.

Приклади включають використання техніки ікат (традиційна техніка фарбування текстилю) у сучасному дизайні одягу, або впровадження принципів японського садового мистецтва у ландшафтний дизайн.

2. Індія: інтеграція народних ремесел у сучасний дизайн

В Індії традиційні ремесла, такі як блокове друкування на тканині, виготовлення килимів, різьблення по дереву, широко використовуються у навчальних програмах. Університети, такі як Національний інститут дизайну (NID), включають у свої курси вивчення місцевих ремесел, при цьому акцентуючи на розвитку інноваційних підходів до адаптації традиційних технологій для сучасного ринку.

Зусилля з підтримки ремісників та співпраці з ними допомагають зберігати знання про традиційні техніки, а також сприяють їхньому розвитку у нових дизайнах, наприклад, створенні сучасного текстилю з використанням традиційних візерунків.

3. Скандинавія: поєднання етнічних мотивів і сучасного мінімалізму

Скандинавські країни, такі як Швеція, Норвегія та Фінляндія, мають давні традиції у прикладному мистецтві, які відображають культурну спадщину та близькість до природи. У сучасних дизайнерських школах, наприклад у Konstfack у Швеції чи Aalto University у Фінляндії, увага приділяється інтеграції традиційних елементів, таких як народні вишивки, плетіння або різьблення по дереву, в сучасний інтер'єр та предметний дизайн.

Зокрема, текстильний дизайн часто надихається традиційними скандинавськими орнаментами, але адаптований до сучасних інтер'єрних стилів через використання мінімалізму та екологічних матеріалів.

4. Мексика: поєднання культурної спадщини та сучасного мистецтва

У Мексиці використання етнічного дизайну є важливим елементом у підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва. Багато мексиканських мистецьких шкіл зосереджуються на вивченні місцевих ремесел, таких як текстильні техніки, зокрема у місті Оахака, виготовлення кераміки майя або народний живопис. У навчальних програмах поєднуються традиційні техніки з сучасними технологіями, наприклад, цифровий друк на текстилі з традиційними орнаментами.

Також у мексиканських дизайнерських школах навчають інтерпретації символіки та кольорових схем, що зустрічаються в місцевих традиціях, для створення сучасного декоративно-прикладного мистецтва.

5. Африканські країни: адаптація традиційних ремесел до сучасного дизайну

В африканських країнах, таких як Гана, Нігерія та Південна Африка, традиційні ремесла, зокрема ткацтво (наприклад, виготовлення тканин кенте в Гані), різьблення по дереву та виготовлення прикрас з намистин, є важливою частиною освітніх програм для художників. У багатьох мистецьких школах студенти вивчають традиційні техніки з метою їх адаптації до сучасних

дизайнерських рішень, таких як виготовлення модного одягу або сучасних декоративних предметів.

Інтеграція цих ремесел у сучасний дизайн дозволяє підтримувати ремісників і зберігати культурні традиції, забезпечуючи їхню актуальність у глобальному контексті.

6. США: етнічний дизайн як елемент мультикультуралізму

У США освітні заклади, такі як Rhode Island School of Design та Pratt Institute, включають етнічний дизайн у свої навчальні програми, щоб досліджувати вплив різних культур на сучасне мистецтво та дизайн. Особлива увага приділяється мультикультурному підходу, що поєднує елементи різних культур (африканської, азійської, латиноамериканської тощо) у сучасних творчих проектах.

Цей підхід дозволяє студентам не тільки вивчати традиції різних народів, але й створювати нові напрямки у декоративно-прикладному мистецтві, засновані на інтеграції культурних елементів.

Вивчення дизайну і народних ремесел в зарубіжних університетах здійснюється з використанням сучасних комп'ютерних технологій [24]. Більшість випускників-дизайнерів спеціалізуються в певній галузі – наприклад, 2D або 3D-дизайн, продуктовий дизайн або веб-дизайн, мода і текстиль, фотографія – але є курси, які дають широкий огляд всього процесу. Вивчення дизайну в університеті – популярний і конкурентний вибір, який вимагає певного набору навичок. У порівнянні з іншими професіями, студенти-дизайнери роблять багато практичних робіт, що практикується з самого початку навчання. Важливо виокремити досвід дизайн-освіти університетів Великобританії і США (Додаток А).

В університеті Брайтона (Великобританія) впроваджені освітні компоненти «3D дизайн і ремесло», «Дизайн для цифрових медіа», «Історія мистецтва та дизайну», що дозволяє розглядати етнодизайн у підготовці

фахівців ДПМ як європейський підхід до сучасної мистецької освіти і дизайн-освіти.

У публікаціях А. Бровченка, В. Тименка [14], [15], [16] зазначено, що у неперервній дизайн-освіті Великобританії наявний дизайн-технологічний підхід до міждисциплінарної підготовки майбутніх фахівців з етнодизайну (Додаток: таблиця 1.9.). Разом з тим, для деяких навчальних закладів і програм важливо побачити, що абітурієнт має певні успіхи в предметах, пов'язаних з мистецтвом, серед яких можуть бути мистецтво, дизайн, графічні комунікації, текстильний дизайн і фотографія. Найбільш важливим для абітурієнта показати сильне портфоліо своїх робіт приймальної комісії. Як правило, більшість кандидатів проходять співбесіду, в якому для університету важливо зрозуміти потенційні здібності абітурієнта, його знання та ентузіазм у своїй сфері. У деяких ВНЗ також рекомендується підготовча програма Foundation.

Шляхи кар'єрного зростання для випускників-дизайнерів і фахівців фольк дизайну (народного проектування) включають веб-дизайн, інтерактивні медіа та робота з відео. Однак випускники не обмежуються ними і в залежності від свого захоплення можуть вибирати: дизайн інтер'єру або моди, дизайн продукту, виробництво фільмів і телепрограм, а також роботу в журналах і газетах або ландшафтний дизайн.

Ще одна популярна можливість – викладати дизайн в навчальних закладах або працювати в спеціалізованих виданнях. Перш ніж знайти свій шлях до успіху, багато хто навчався дизайну. Відомий актор Алан Рікман, який знімався в сазі про Гаррі Поттера, був випускником Chelsea College of Art and Design, а після отримав диплом Royal College of Art. Він заснував власну дизайнерське агентство під назвою Graphiti, перш ніж зайнятися акторською діяльністю.

Крім того, лідер відомої британської групи Kaiser Chiefs Рікі Вілсон навчався в Leeds Metropolitan University, а потім викладав дизайн в Leeds College of Art.

Навички спілкування з важливі практично в будь-якій кар'єрі, і дизайн не є винятком. З точки зору бізнесу, від дизайну до визначення розмірів, управління запасами, роботи з персоналом та дистрибуції, кожна функція індустрії залежить від ефективних комунікацій.

Індустрія моди – це галузь, в якій задіяні багато людей для управління всіма процесами. Як правило, кілька відділів є частиною єдиного процесу – від проектування, закупівель, операційної функції, до маркетингу і продажів. Тому командна робота, своєчасне і чітке виконання своїх обов'язків і ефективна комунікація з колегами із суміжних функцій вкрай важливі.

Індустрія моди стає все більш складною, і завдяки технологіям вона вимагає більш високого рівня навичок, ніж будь-коли раніше. Роздрібний сектор все частіше шукає випускників з навичками STEAM, оскільки все більше число позицій вимагає художньо-технічних знань та компетентностей з дизайн-менеджменту та інформаційного дизайн-маркетингу, що особливо необхідно для формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.

Навчальна продукція зарубіжної мистецької освіти з фолк дизайну і ремесел, дизайн-освіти диференціюється за такими напрямками: дослідження, методологія та методика викладання. Методологія дизайну є ключовою складовою, що визначає напрям досліджень у сфері дизайну та підходи до викладання дисциплін. Зарубіжні університети активно розвивають дослідницькі програми, спрямовані на інновації в дизайні. Вони можуть охоплювати аналітичні дослідження, що включають вивчення сучасних тенденцій, користувацьких потреб і ринкових вимог; експериментальні дослідження, що передбачають проведення експериментів з новими

матеріалами і технологіями для створення інноваційних дизайнерських рішень; а також інтердисциплінарні дослідження, де інтегруються знання з інших наукових сфер, таких як психологія, соціологія, інженерія, для забезпечення комплексного підходу до дизайну.

Методологія дизайну в зарубіжних навчальних закладах спрямована на застосування сучасних методів та інструментів для досягнення кращих результатів: дизайн-мислення, що ставить користувача в центр процесу з акцентом на емпатію, визначення проблеми, генерацію ідей, прототипування та тестування; методи Agile та Lean, які використовують принципи гнучкого управління проєктами для швидкої адаптації до змін і ефективного використання ресурсів; системний підхід, що включає аналіз дизайну з урахуванням всієї системи, у яку він інтегрується, забезпечуючи комплексність та ефективність.

Методика викладання дизайну у зарубіжних університетах включає різноманітні підходи та інноваційні методи навчання: проєктне навчання, де студенти працюють над реальними проєктами, що дозволяє застосовувати отримані знання на практиці; колаборативне навчання, яке залучає студентів до командної роботи для розвитку навичок співпраці і комунікації; мультимедійне навчання з використанням відео, анімацій, інтерактивних презентацій для кращого засвоєння матеріалу; віртуальні лабораторії, що інтегрують VR/AR технології у навчальний процес для симуляції реальних умов роботи.

Інтеграція технологій: у багатьох програмах дизайн-освіти активно використовують технології, такі як віртуальна реальність (VR) та розширена реальність (AR). Це дозволяє студентам експериментувати з дизайном у віртуальному середовищі та отримувати нові знання і враження.

Міждисциплінарність: програми дизайн-освіти все частіше включають елементи з інших галузей, таких як інженерія, бізнес, психологія та інші. Це

допомагає студентам розширювати свій кругозір і розуміти, як їх дизайн впливає на різні аспекти життя.

Орієнтованість на реальний досвід: багато програм намагаються забезпечити студентам можливості отримати реальний досвід у сфері дизайну через стажування, проекти з роботодавцями чи участь у конкурсах і виставках.

Сприяння творчості та інноваціям: програми дизайн-освіти наголошують на розвитку творчого мислення та здатності до інновацій. Завдяки цьому студенти навчаються розробляти нестандартні рішення та виходити за межі вже існуючих концепцій.

Має місце практичний досвід із сучасних технологій етнодизайну і фолк-дизайну. Етнодизайн та фолк-дизайн є важливими напрямками в сучасному дизайні, які зосереджені на збереженні та трансформації культурної спадщини. Завдяки впровадженню сучасних технологій ці напрямки набули нових форм, дозволяючи дизайнерам переосмислювати традиційні елементи й адаптувати їх до вимог цифрової епохи. Використання 3D-друку, віртуальної та доповненої реальності, штучного інтелекту та інших технологій відкриває безліч можливостей для розвитку етнічного й народного дизайну. Сучасні технології змінюють підходи до етнодизайну та фолк-дизайну, а також їхній вплив на збереження та популяризацію культурної спадщини.

Цифрове моделювання та 3D-друк дозволяють відтворювати традиційні етнічні об'єкти, такі як декоративні елементи, прикраси, одяг, архітектурні деталі та інші артефакти. За допомогою комп'ютерних технологій можна точно відтворити складні етнічні орнаменти, що раніше виготовлялися вручну. Ці технології дозволяють створювати нові продукти, які поєднують автентичність і сучасні форми.

3D-друк може використовуватися для створення сучасних ювелірних виробів із традиційними етнічними мотивами. Це дозволяє популяризувати народну культуру серед нових поколінь та глобальних споживачів.

Штучний інтелект (AI) стає важливим інструментом для аналізу та відтворення етнічних елементів. Машинне навчання допомагає вивчати стародавні техніки та стилі, аналізуючи великі обсяги історичних даних. Це дозволяє дизайнерам створювати нові твори на основі культурних особливостей різних регіонів.

AI може допомагати у відновленні втрачених елементів традиційних народних костюмів або візуальних символів, використовуючи фотографії та описові дані.

Віртуальні музеї та виставки стали новим засобом для збереження та популяризації етнічної культури. Вони дозволяють користувачам зі всього світу взаємодіяти з етнічними артефактами та дизайном через інтернет або віртуальну реальність. Це значно розширює доступ до культурної спадщини і дозволяє молодому поколінню краще зрозуміти свою історію.

Віртуальний тур по музею народної культури, де користувачі можуть вивчати традиційні інтер'єри, одяг та ремесла за допомогою VR-додатків. Доповнена реальність дозволяє оживити народні мотиви, накладаючи фолк-елементи на сучасні предмети чи простори. Це може використовуватися для інтерактивних екскурсій, освіти або створення декоративних об'єктів, що реагують на рух чи дотик. Додатки, які за допомогою AR накладають на звичайний одяг віртуальні елементи традиційного фолк-дизайну, дозволяючи людині побачити, як вона виглядала б у народному костюмі.

Цифрові технології, такі як лазерна різка, CNC-обладнання та 3D-друк, активно використовуються для виготовлення сучасних предметів з фолк-дизайном. Це можуть бути меблі, декорації, посуд або текстиль, що мають візуальну або функціональну прив'язку до народних традицій. Меблі, створені за допомогою лазерного різання, з використанням традиційних орнаментів народної різьби по дереву. Така продукція зберігає естетику народної культури, при цьому відповідаючи сучасним стандартам виробництва.

Завдяки сучасним технологіям, таким як 3D-моделювання та відеоінструкції, можна організувати віртуальні майстер-класи з народних ремесел. Це дозволяє вивчати техніки традиційного виробництва, не покидаючи дому, і залучати більше людей до народного мистецтва. Онлайн-курси з ткацтва або гончарства, де учасники використовують 3D-моделі для вивчення технік і створення своїх виробів.

Попри численні переваги технологій, існує ризик втрати автентичності народних елементів у процесі їх адаптації до цифрових форматів. Ключовим питанням є баланс між технологічними інноваціями та збереженням культурних значень, особливо в етнодизайні та фолк-дизайні, де важливим є передача духу й традицій.

Сучасні технології значно змінили підходи до етнодизайну та фолк-дизайну, дозволяючи по-новому подивитися на культурну спадщину. 3D-друк, доповнена і віртуальна реальність, штучний інтелект – всі ці інструменти надають дизайнерам можливість відтворювати, зберігати і популяризувати традиційні елементи в нових формах. Проте, важливо пам'ятати про збереження автентичності й етичне використання культурних символів, щоб запобігти спрощенню або викривленню глибоких культурних значень.

Висновки до першого розділу

Проведений аналіз теоретичних джерел дозволяє зробити висновок, що архітектоніка є фундаментальним поняттям, яке об'єднує естетичну та функціональну сторони створення об'єктів. Від античних часів до сучасності архітектоніка розвивалася, відбиваючи зміни в матеріальній культурі, технологіях та естетичних уявленнях.

У художника ДПМ з мотивацією типу «автентичний митець» спостерігається готовність до художньо-творчого самовираження засобами

традиційних технік і художніх технологій декоративного мистецтва, а не прикладного (ужиткового). У художника ДПМ з мотивацією типу «сучасний етнодизайнер» наявна готовність до проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів історико-етнографічних регіонів України для їх подальшого серійного виготовлення як етнічної продукції матеріально-художньої культури («утилітарної етнографії» за П. Чубинським). «Утилітарно-етнографічна» етнокультурна продукція належить до ужиткового (прикладного) мистецтва, а не декоративного. У ній пріоритетне значення має функціональність і естетика форми, а не декору, що споріднює ужиткове (декоративне) мистецтво із дизайном як формотворенням для тиражування.

Нова якість інтегральної готовності до технологій етнодизайну у художників декоративно-прикладного мистецтва відповідає уточненню поняття «технології етнодизайну» як проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів з урахуванням етнокультурних особливостей історико-етнографічних регіонів.

Поняття «технології етнодизайну» описує сукупність способів, прийомів та засобів проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів з урахуванням етнокультурних особливостей історико-етнографічних регіонів. Це включає мовленнєве формулювання проєктно-творчого задуму, створення художньо-графічної пропозиції за допомогою традиційних або сучасних комп'ютерних засобів, формотворення ексклюзивних зразків серійних виробів ручними інструментами або засобами мультимедійного дизайну.

Отже, визначення «технології етнодизайну» відображає сукупність конкретних способів і технічних рішень, що характеризують процес реалізації творчого задуму на практиці, гармонійно поєднуючи традиційні ремесла та національні мотиви із сучасними технологіями і матеріалами.

Більшість програм передбачають формування у студентів здатності орієнтуватися в різноманітті етнічних стилів, використовувати традиційні мотиви в сучасному дизайні та освоювати різноманітні методи проектування. Це свідчить про зростання інтересу до етнодизайну як важливої складової сучасного мистецтва та дизайну. З іншого боку, існує певна розмитість у визначенні терміна «етнодизайн» та його відмінності від суміжних дисциплін, таких як декоративне мистецтво та цифрове мистецтво. Це може призводити до неточностей у формулюванні програмних результатів навчання та, як наслідок, до недостатньої підготовки фахівців у цій галузі.

Виникає необхідність включення етнодизайну у стандарти спеціальностей В2 «Дизайн» і В3 «Декоративне мистецтво і ремесла», який би визначав ключові компетенції фахівця в цій галузі. Важливо створити мережу університетів та наукових установ, що займаються дослідженнями в галузі етнодизайну, організувати міжнародні конференції та форуми для обміну досвідом та кращими практиками в галузі етнодизайну, підтримувати розвиток цифрових платформ для популяризації етнодизайну та створення спільноти дизайнерів, зацікавлених у цій тематиці.

Ключові положення першого розділу дисертації відображено в таких публікаціях:

Lohinskyu, Y., Maydanets-Bargylevych, O., Rudencenko, A., Tymenko, V., & Didovets, Y. (2021). Problems of preparation for educational design of students of institutions of higher art education. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*, 14(33), e15972 URL: <https://doi.org/10.20952/revtee.v14i33.15972>

РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ ДПМ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЕТНОДИЗАЙНУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Теоретико-методологічні засади формування готовності майбутніх художників ДПМ до застосування технології етнодизайну

Глобалізація дозволяє українському декоративно-прикладному мистецтву бути представленим на міжнародній арені. Традиційні вироби стають доступними у країнах-партнерах, що підвищує попит зарубіжних споживачів на українську національну та етнічну дизайн-продукцію, з одного боку, і збагачує українське декоративно-прикладне мистецтво новими ідеями, сприяє культурному обміну та привертає увагу до автентичного українського етнодизайну, з другого боку.

Стає можливою інтеграція українського етнодизайну у світовий культурно-мистецький контекст. Художники декоративно-прикладного мистецтва покликані використати позитивні можливості глобалізації, оволодіти сучасними технологіями етнодизайну і поширити український етнодизайн/фолк дизайн у глобалізованому світі.

Теоретичні основи формування досліджуваної якості зумовлюються методологічними засадами, сформульованими у законодавстві та інших нормативних документах, що регламентують освітню, культурологічну, мистецьку, технологічну діяльність у сучасному цифровому суспільстві.

Такі нормативні документи необхідно зосередити у єдиному Національному кодексі дизайну України як ефективному засобі керівництва розвитком українського дизайну. Нами розроблено і підготовлено до впровадження проєкт «Створення Національного кодексу етнодизайну України: проєктування естетичного, надійного та зручного середовища сталого розвитку» (Додаток В).

Аналогічний документ є у Великобританії: National Design Guide: Planning practice guidance for beautiful, enduring and successful places [201].

Національний кодекс з дизайну – це документ, що встановлює стандарти, правила та принципи, які визначають етичні, професійні та якісні вимоги до створення дизайну в межах конкретної країни. Він охоплює різні аспекти, що сприяють розвитку якісної та відповідальної дизайн-практики: етичні норми, професійні стандарти, критерії якості, технологічні стандарти, етнокультурні особливості. Національний кодекс з дизайну є орієнтиром для дизайнерів та організацій, спрямовуючи їхню діяльність на створення якісних, етичних та культурно значущих дизайнерських продуктів, що відповідають вимогам сучасного цифрового суспільства.

Для розробки та впровадження Національного кодексу едизайну України необхідно враховувати низку законодавчих та урядових документів, які регламентують розвиток етнодизайну, дизайн-освіти, декоративного мистецтва і ремесел. Такі документи забезпечують правову основу для розвитку дизайну в Україні, сприяють інтеграції національних досягнень у світовий контекст та підтримують сталий розвиток [83], [173], [44].

Постанови Кабінету Міністрів України, що регулюють різні аспекти розвитку декоративного мистецтва, включаючи фінансування, підтримку майстрів та організацію виставок. Ці документи забезпечують правову основу для збереження та розвитку декоративного мистецтва і ремесел, сприяють інтеграції національних традицій у сучасний дизайн та підтримують культурну спадщину України [189], [60].

Теоретико-методологічні засади дизайн-мистецького і дизайн-технологічного підходів до формування досліджуваної якості нами сформульовано з використанням ключових слів Закону України «Про народні художні промисли» [51] (Додаток М: таблиця 2.1.)

Як видно із таблиці 2.1, ключових слів з дизайн-мистецького підходу у Законі України «Про народні художні промисли» [51] значно більше, аніж ключових слів дизайн-технологічного підходу, що обмежується ключовим поняттям «серійний виріб». Оскільки серійний виріб виготовляється у технологічному процесі, то необхідно доповнити ключові слова, що властиві дизайн-технологічному підходу до формування досліджуваної якості. Нами підібрано необхідний список ключових слів, що мають відношення до технологій серійного виробництва етнокультурної дизайн-продукції (Додаток М: таблиця 2.2.)

Окрім проекту Національного кодексу з дизайну теоретико-методологічною основою методики етнодизайну є Концепція сталого розвитку суспільства і держави, що передбачає не просто взаємозв'язок і взаємозалежність екологічної, соціальної, економічної складових, а їх органічний синтез, що утворює нову якість – функціональну культуру.

Формування досліджуваної якості у художників ДПМ ефективно здійснюватиметься, якщо етнодизайн етнографічних територій України розглядатиметься дослідниками як синтез екологічної, етнокультурної і технологічної складових Концепції сталого розвитку українського суспільства.

В етнодизайні враховуються основні положення інвайроментальної соціології. Інвайроментальна соціологія обстоює входження людини як одного з біологічних видів до глобальної екосистеми. Культура змінюється значно швидше ніж біологічні особливості людини, а тому саме функціональній культурі належить основна роль у соціальному розвитку індивідів та спільнот.

Основні методи дослідження в етнографії включають польові дослідження, спостереження, інтерв'ю, аналіз артефактів і документів. Польові дослідження є ключовим методом, що дозволяє етнографам

безпосередньо взаємодіяти з досліджуваними спільнотами, збирати дані про їхній побут, звичаї, традиції та інші аспекти життя.

Кольорова композиція в архітектурі народного житла формувалася під впливом традиційних технологій виготовлення барвників із природних матеріалів, характерних для історико-етнографічних регіонів. Особливий інтерес дослідників викликають стінописи південно-західних територій.

Етнографічні дослідження сприяють збереженню культурної спадщини, розумінню міжетнічних взаємин та розвитку етнокультурної ідентичності. Вони також важливі для розробки політик, спрямованих на підтримку культурного різноманіття та соціальної згуртованості.

У грудні 2020 року Кабінет Міністрів України вніс зміни до Регламенту, згідно з яким з 2021 року запроваджується постійний моніторинг *індикаторів* досягнення цілей сталого розвитку (Цілі сталого розвитку та Україна | Кабінет Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina>).

У Добровільному національному огляді цілей сталого розвитку України виокремлено розділ 4. Якісна освіта. Сформульовано завдання 4.4. Підвищити якість вищої освіти та забезпечити її тісний зв'язок з наукою, сприяти формуванню в країні *міст освіти та науки*.

Для якісної освіти у Добровільному національному огляді цілей сталого розвитку України сформульовано завдання 4.4: Підвищити якість вищої освіти та забезпечити її тісний зв'язок з наукою, сприяти формуванню в країні міст освіти та науки. Індикатором виконання завдання щодо формування міст освіти та науки в Україні є кількість українських міст, що навчаються і досягають членства у Глобальній мережі міст ЮНЕСКО.

Індикатори інноваційної науки і високоякісної освіти:

1. Публікації та цитування: кількість наукових статей, опублікованих відомими журналами, і кількість цитувань цих статей.

2. Патенти: кількість отриманих патентів та їх вплив на ринок.
3. Колаборації: міжнародні та національні співпраці з іншими університетами, науковими установами та бізнесом.
4. Фінансування: обсяги фінансування наукових досліджень та проєктів.
5. Студенти та викладачі: кваліфікація та кількість викладачів, а також рейтинги та успіхи студентів
6. Інноваційні проєкти: кількість та успіх інноваційних проєктів, що реалізуються в університеті.

Індикатори допомагають оцінювати рівень наукової інноваційності та якості освіти в університетах та наукових установах.

Отже, системотворчою методологічною засадою формування досліджуваної якості у художників ДПМ є Концепція сталого розвитку України, у якій виокремлено суспільно значущі умови сталого розвитку:

1. Екологічну сталість, що характеризується використанням екологічно чистих матеріалів, мінімізацією відходів, рециркулюванням.
2. Етнокультурну (національно культурну) сталість, що виявляється у збереженні та популяризації етнокультурної (національної культурної) спадщини; інтеграції національних елементів у дизайн-продукції; розробленні і застосуванні освітніх програм в освітній галузі 02 «Культура і мистецтво».
3. Економічну сталість, що зумовлюється підтримкою місцевих виробників, економічною ефективністю, сталістю бізнес-моделей.
4. Соціальну сталість, що вимагає підтримки місцевих громад, соціальної відповідальності, освітньої діяльності.

Концепція сталого розвитку як методологічна засада формування готовності художників ДПМ до технологій етнодизайну обумовлюється низкою взаємопов'язаних понять:

– методологічна засада – це основний принцип, на якому будується будь-яка діяльність;

– сталий розвиток – це концепція, яка передбачає задоволення потреб теперішнього покоління без позбавлення майбутніх поколінь можливості задовольняти свої потреби. У контексті дизайну це означає створення продуктів, які не шкодять довкіллю і можуть бути використані протягом тривалої години;

– художники ДПМ – це фахівці проєктної творчості, які працюють у сфері декоративно-ужиткового мистецтва (декоративного мистецтва і ремесел). Вони створюють унікальні вироби, часто використовуючи традиційні техніки та матеріали;

– технології етнодизайну – це сучасні технології, що застосовуються для створення дизайнерських продуктів, що базуються на традиційних етнічних мотивах та орнаментах.

Особливостями реалізації Концепції сталого розвитку у мистецькій освіті і дизайн-освіті є:

– збереження етнокультурних традицій: використання традиційних мотивів і технік у сучасному контексті; вивчення та застосування елементів національної культури в сучасному дизайні; застосування в освітньо-професійних і навчальних програмах теорії і практики етнодизайну, спрямовані на збереження культурної спадщини. Сталий розвиток передбачає збереження етнокультурної спадщини;

– екологічність: сучасні технології дозволяють створювати екологічно чисті матеріали та продукти; художники ДПМ, які володіють цими технологіями, можуть вибирати і використовувати матеріали, що не шкодять навколишньому середовищу; проєктувати вироби з мінімальним використанням ресурсів та утилізацією відходів; використовувати методи

переробки матеріалів та повторного їх використання у проєктно-творчій діяльності;

– соціальна відповідальність: розвиток співпраці з місцевими спільнотами та врахування їх потреб у творчих проєктах; визнання важливості соціальної відповідальності у проєктно-творчій діяльності та підтримка соціально значущих проєктів; проведення освітніх заходів, спрямованих на підвищення обізнаності щодо сталого розвитку серед митців та громадськості;

– інновації: поєднання традиційних знань та сучасних технологій дозволяє створювати унікальні та конкурентоспроможні етнічні дизайн-продукти;

– економічність: використання місцевих ресурсів та співпраця з місцевими ремісниками; розробка економічно вигідних та сталих дизайн-рішень, які сприяють розвитку місцевої економіки; створення бізнес-моделей, що враховують принципи сталого розвитку і довготривалу перспективу.

Такі аспекти Концепції сталого розвитку України дозволяють інтегрувати екологічні, культурні, економічні та соціальні принципи у проєктно-творчу діяльність, сприяючи сталому розвитку і збереженню національної спадщини.

Концепція сталого розвитку є важливою методологічною засадою для формування готовності художників ДПМ до технологій етнодизайну. Поєднання традиційних знань та сучасних технологій дозволяє створювати унікальні, екологічно чисті та соціально відповідальні, етнокультурні дизайн-продукти, що відповідають вимогам сучасного сталого розвитку України.

Друге гіпотетичне припущення щодо ефективності формування готовності художників ДПМ до впроваджувати етнодизайну у професійну діяльність ґрунтується на теоретичній основі взаємодоповнення *дизайн-мистецького і дизайн-технологічного підходів* у структурно-логічній схемі змісту освітніх компонентів (Додаток Г).

Наявність досвіду реалізації окремо функціонуючих автономних освітньо-професійних програм з різних спеціалізацій спеціальності 022 «Дизайн» («Графічний дизайн», Веб-дизайн з усіма його різновидами, «Мультимедійний дизайн», «Дизайн середовища», «Дизайн одягу і аксесуарів», «Промисловий дизайн»).

Інші теоретичні засади формування готовності художників ДПМ до етнодизайну виявляються у таких професійних здатностях :

1. Культурологічності, що виявляється у розумінні історичного та культурного контексту; збереженні та відтворенні традиційних методів і орнаментів у сучасному контексті; інтеграції культурних мотивів як натхнення для нових робіт.

2. Технологічності, що полягає у вивченні та застосуванні сучасних технологій для створення творів декоративно-прикладного мистецтва; використанні комп'ютерного моделювання, 3D-друку та інших новітніх технологій; удосконаленні традиційних методів за допомогою сучасних інструментів.

3. Екологічності, що характеризується використанням натуральних та екологічно безпечних матеріалів; проектуванням продукції з урахуванням принципів екологічної сталості та мінімізації відходів; рециркулюванням та повторним використанням матеріалів для зменшення екологічного впливу.

4. Поєднанні мистецької освіти та освіти з етнодизайну (в т.ч. неформальної, інклюзивної); постійному підвищенні кваліфікації художників ДПМ через майстер-класи, семінари та курси з етнодизайну; розробленні та модернізації робочих програм освітніх компонентів, що поєднують теорію і практику ДПМ та етнічного дизайну.

Теоретико-методологічні засади етнодизайну ґрунтуються на принципах екологічної сталості, етнокультурної автентичності та інтеграції традицій і сучасності.

Принцип екологічної сталості полягає у використанні природних матеріалів і екологічно чистих технологій, що не завдають шкоди довкіллю, і вимагають урахування екологічних критеріїв для створення виробів, що сприяють сталому розвитку.

Принцип етнокультурної автентичності передбачає відображення в дизайні автентичних етнічних мотивів, орнаментів, колористики та технологій, властивих конкретному регіону, що сприяє збереженню культурної ідентичності та передачі традиційних цінностей у сучасному контексті.

Принцип інтеграції традицій і сучасності полягає в поєднанні традиційних мистецьких форм із сучасними технологічними та дизайнерськими рішеннями, що дозволяє створювати нові культурні цінності, актуалізуючи минуле для теперішнього часу.

Принципи етнодизайну зорієнтовані на розвиток напрямів, сприятливих для формування готовності художників ДПМ до етнодизайну:

1. Вивчення етнографічного матеріалу і творче використання його елементів.
2. Оволодіння традиційною технологією, використання окремих прийомів у сучасному виробничому процесі.
3. Творча переробка конструктивних і композиційних схем.
4. Максимальне застосування духовного досвіду, закладеного в тій сфері народної культури, що до неї звертається дизайнер, наприклад, глибинних образів-символів, освячених звичаєм.

Третє гіпотетичне припущення щодо ефективності формування готовності до етнодизайну у художників ДПМ зумовлюється теоретичними засадами етнології.

Ми акцентуємо увагу на понятті «етнологія» – науки про походження (етногенез), побут, традиційну матеріальну та духовну культуру народів.

Завдяки етнології стає можливим творче варіювання типових художніх виробів історико-етнографічних регіонів. У проєктах художників ДПМ з готовністю до застосування етнодизайну враховується етнічна ментальність, зумовлена особливостями етнічного ландшафту і своєрідності місцевої матеріально-художньої культури. У контексті з етнологією сформульовано робоче визначення поняття «етнодизайн» – це комплексна міждисциплінарна художньо-проєктна діяльність, що синтезує в собі регіональні традиції художньо-матеріальної культури, сучасні гуманітарні, мистецькі і технічні знання, методи художнього проєктування і технічного конструювання, спрямовується на створення етнокультурного предметного середовища, естетично оцінюваного як цілісне, співмірне та гармонійне.

На думку В. Тименка, методологію етнодизайну (етнометодологію) можна розглядати як науку про методи самопізнання етнічних спільнот засобами історичної етнології та етнографії, психологічної і соціальної антропології та інших суміжних наук; як соціологічний напрям українського наукознавства, зорієнтований на вивчення своєрідних культурних традицій історико-етнографічних регіонів, національної рефлексії українського етнотипу, що здійснює етнокультурну взаємодію із геологічним середовищем життєдіяльності [16]. Ключові поняття методології етнодизайну подано у додатку М: таблиця 2.3.)

Четверте гіпотетичне припущення щодо ефективності формування готовності художників ДПМ до застосування етнодизайну у професійній діяльності сформульовано так: обґрунтоване предметно-розвивальне середовище студій з цифрового етнодизайну у закладах вищої мистецької освіти і дизайн-освіти, з одного боку, і виставкових мультимедійних бігбордів у регіональних музеях народного мистецтва, з другого боку, є фундаментальною теоретичною засадою формування досліджуваної якості.

Ефективність підготовки художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технологій етнодизайну значно підвищується завдяки проведенню інтегрованих практичних занять у *спеціально створених студіях з цифрового етнодизайну*, які охоплюють етнографічні дослідження, екологічні проекти і технологічні експерименти. Етнографічні дослідження включають вивчення історико-культурного контексту регіонів, збір і аналіз матеріалів про традиційне мистецтво, що сприяє кращому розумінню основ етнодизайну і дозволяє виявляти культурні особливості, які можуть бути інтегровані в дизайн. Екологічні проекти спрямовані на розробку проектів, що враховують екологічну безпеку та сталість, формуючи у майбутніх дизайнерів відповідальне ставлення до довкілля та розуміння необхідності врахування екологічних аспектів у творчій діяльності. Технологічні експерименти передбачають застосування сучасних технологій у поєднанні з традиційними методами виготовлення художніх виробів, що дозволяє експериментувати з матеріалами і техніками, створюючи інноваційні вироби, які поєднують етнокультурні та сучасні елементи.

Теоретичне обґрунтування предметно-розвивальне середовище студій з цифрового етнодизайну у закладах вищої мистецької освіти і дизайн-освіти вимагає створення відповідних педагогічних умов: модернізації музеїв народного мистецтва в історико-етнографічних регіонах України, організації на базі народних музеїв виставок сучасної етнічної дизайн-продукції (в т.ч. мультимедійної) і майстер-класів з технологій етнодизайну (Додаток Д).

Етнокультурна продукція уже створюється творчими групами викладачів і студентів з використанням інноваційних цифрових технологій етнодизайну. Так, професійна підготовка художників ДПМ з етнодизайну здійснюється в Україні у Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка, де здобувачі першого рівня вищої мистецької освіти здобувають кваліфікацію за освітньою програмою «Цифрове етномистецтво» на кафедрі

декоративного мистецтва і реставрації факультету образотворчого мистецтва і дизайну.

Мапу «Україноцвіття» у рідкісній художній техніці «маркетрі» (мозаїка зі шпону різної текстури і кольору) та іншу етнічно зорієнтовану дизайн-продукцію створено студентами і викладачами Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (Додаток Б).

Етнокультурну дизайн-продукцію з мультимедійного етнодизайну (мультимедійну мапу «Україноцвіття» створено дизайнерами мультимедіа експериментальних груп кафедри мультимедійного дизайну Київського національного університету технологій і дизайну (Додаток З).

Педагогічно доцільно відтворити виставкову функцію художньо-промислових музеїв і розміщувати мультимедійні бігборди з цифрового етнодизайну у регіональних музеях народного мистецтва. Такий досвід уже є у закладах зарубіжної етнокультури. Так, в Японії одним з найвідоміших музеїв, де можна побачити бігборди для демонстрації продукції цифрового мистецтва, є Mori Building Digital Art Museum: teamLab Borderless в районі Одзіба, Токіо. Цей музей відомий своїми інтерактивними світловими виставками, які створюються за допомогою сучасних технологій (<https://www.teamlab.art/e/tokyo/>). Mori Building Digital Art Museum: teamLab Borderless – це світ творів мистецтва без кордонів, музей без мапи, створений мистецьким колективом teamLab. Твори мистецтва виходять за межі кімнат, співвідносяться з іншими творами, впливають один на одного і часом змішуються, не маючи кордонів. За допомогою цієї групи робіт створюється один суцільний світ без кордонів. У США одним з таких музеїв є Museum of Pop Culture (MoPOP) в Сієтлі, штат Вашингтон. Цей музей також включає багато цифрових виставок та інтерактивних експонатів.

Важливо застосувати не лише дизайн-мистецький підхід з фолк дизайну (народного проектування творів декоративного мистецтва), але, насамперед, дизайн-технологічний підхід з етнодизайну, технологічну інноваційність у творчому варіюванні типових художніх виробів етнорегіональної продукції.

Культурна спадщина має відображатися в етнодизайні через автентичні етнічні мотиви, форми і декор типових виробів, властиві конкретному регіону, що допомагає зберігати та актуалізувати культурні цінності. Технологічна інноваційність досягається поєднанням традиційних технологій з новітніми досягненнями, що дозволяє створювати етнокультурно зорієнтовані конкурентоспроможні, естетично привабливі та екологічно стійкі сучасні дизайн-продукти.

Отже, у процесі професійної підготовки художників ДПМ мистецтва до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності необхідними і достатніми є теоретичні засади, що зорієнтовані на обґрунтування сукупності взаємодоповнюваних педагогічних умов ефективного формування предмету дослідження:

- психолого-педагогічна діагностика мотивації художників ДПМ до етнодизайну;
- застосування колоквиуму як організаційної форми взаємодії учасників проєктно-творчої діяльності і методу фасилітації, що сприяє вільному виявленню вербально-понятійних, емоційно-художніх і проєктно-творчих здібностей майбутніх художників ДПМ;
- проєктно-творче варіювання типових художніх виробів сучасними комп'ютерними технологіями, збереження їх у музейному середовищі і поширення у віртуальному «світі без кордонів» сучасної продукції мультимедійного етнодизайну, що сприяє вирішенню проблеми формування *міст освіти і науки* в територіальних громадах історико-етнографічних регіонів України;

– розроблення структурно-логічної схеми змісту освітніх компонентів в орієнтовній освітньо-професійній програмі «Декоративне мистецтво, ремесла і цифровий дизайн» на засадах взаємодоповнення дизайн-мистецького і дизайн-технологічного підходів;

– розроблення і обґрунтування предметно-розвивального середовища студій з етнодизайну у закладах вищої мистецької освіти і дизайн-освіти, з одного боку, музейного етнодизайну (виставкових мультимедійних бігбордів етнокультурної дизайн-продукції у регіональних музеях ДПМ), з другого боку.

Етнодизайн розуміють як художньо-проектну діяльність, яка ґрунтується на усвідомленні цілей, задач, засобів дизайну в контексті специфічної продукції з характерними регіональними рисами. Це передбачає виявлення та врахування регіональних особливостей середовища, його просторово-часової організації, типу розселення, структурного взаємозв'язку житла, місць праці та масової комунікації, особливостей предметного наповнення та образних характеристик, що поєднують цінності всіх рівнів регіональних смислів.

В Україні, на думку В. Даниленка, поки що існують лише передумови до взаємозбагачуючих дій між дизайнерськими сферами регіонів (східного і західного), котрі в майбутньому мають ймовірність розвинути у бік національно-орієнтованого дизайну та етнодизайну. Цю ймовірність треба реалізовувати, головним чином, у сфері дизайнерської освіти. Причини уповільненого розвитку етнодизайну дослідники вбачають у відсутності в теорії дизайну цілісної моделі особистості людини, активності змінення зовнішніх умов дизайн-діяльності, неусвідомленості принципів взаємодії динамічного середовища і людини.

Етнодизайн має базуватися на принципах цілісності, що передбачає відповідність цінностей та смислових орієнтирів етнокультури зовнішнім

умовам, а також врахування динаміки якісних та кількісних змін культурного середовища. У межах створення взаємодії людини і предметного світу необхідно орієнтуватися на гармонійні зразки традиційної культури та застосування проєктних принципів ритуалу. Такий підхід забезпечить цілісний розгляд умов проєктування та споживання дизайну на засадах врахування динамічних змін людини та середовища.

Принцип культуровідповідності означає співзвучність етнокультурно спрямованій дизайн-діяльності вимогам середовища й часу, становлення фахівця етнодизайну в контексті сучасної передової культури і науки, орієнтацію дизайн-освіти на культурні цінності, опанування і збереження як кращих світових, так і національних досягнень.

Культуроорієнтована освіта з етнодизайну спрямовує увагу дослідників до вирішення таких проблем, як засвоєння культурно-історичних надбань світового масштабу, сприйняття та розуміння національного культурного досвіду попередніх епох та сучасності, саморозвиток і самоактуалізація особистості. Особистість, сприймаючи культурний досвід у світовому вимірі та переосмислюючи надбання власної етнічної культури, формує в собі необхідні якості професійної компетенції, загальної ерудиції і найважливіше – кристалізує світоглядні орієнтири, співвідносні з поняттям духовності.

Фаховий рівень дизайнера залежить від становлення художньо-проєктної культури дизайнера, яка визначається багатьма факторами: світоглядною спрямованістю, професійною компетентністю, внутрішніми критеріями художньо-проєктного освоєння світу. Світоглядна культура особистості зумовлює рівень сприйняття духовно-утилітарного культурного досвіду та практичне утвердження його в сфері особистої життєдіяльності. Особистість, осмислюючи та засвоюючи певний культурно-естетичний досвід етносу, безпосередньо стикається зі сферою мистецької освіти, яка здійснює визначальний вплив на розвиток інтелектуально-емоційних компонентів

духовного становлення особистості, сприяє формуванню цілісного культуро-відповідного світосприйняття та реалізації його в духовно-практичній діяльності.

Становлення національної ідентичності особистості в контексті засвоєння етноскладової дизайн-освіти залежить від визначення світоглядних орієнтирів, які характеризують ментальну модель світосприйняття; актуалізації моральних та естетичних цінностей, що формують духовний світ особистості; розвитку творчих здібностей та самовираження через етнодизайн.

За умов поліетнічного складу регіональної культури, її «мозаїчності», дизайнер використовує здобутки різних регіональних культур і виступає носієм нових культурних цінностей. Він вимушений оперувати більш узагальненими установками світосприйняття, які характеризують різні за етнокультурою складові суспільства. Такий підхід створює можливості виявлення творчого натхнення і надання предметному середовищу гармонійної природності, відповідності етнокультурним умовам регіону.

Практики культуротворчості зумовлені переосмисленням етнічних традицій від певних соціально-історичних умов культурного розвитку. Завдяки ним традиційні образи, символи, стилістична специфіка, які акумулюють одвічні якості світовідчуття та світорозуміння етносу, набувають нових форм осягнення дійсності і забезпечують розвиток національної культури. За таких умов в дизайн-діяльності акумулюються результати культурної творчості цілих художньо-історичних епох, що завжди мають одночасно універсальний і національний характер. Завдяки цьому загальнолюдське втілює в собі багатство національно особливого, індивідуального, окремого.

Мистецькі зразки специфічного національного творення стають надбаннями світової культури тільки тоді, коли вони оцінюються як національний внесок у міжнародний фонд, коли національні досягнення

репрезентують непересічні духовні цінності світового значення. Підкреслюючи означене, В. Даниленко зауважує, що «головним механізмом розвитку національної моделі дизайну є перманентне перехрещення «вертикальної» складової (глибинних цінностей національної культури України) з «горизонтальною» складовою (залученими цінностями інших культур). Таке перехрещення даватиме нову своєрідну культурну якість в дизайні, котра не може з'явитися більше ніде, бо ніде не існуватиме комбінацій з таких саме інгредієнтів [38].

Забезпечення суспільству неризикованих новацій потребує переосмислення всіх компонентів вітчизняного педагогічного процесу, починаючи від мети, змісту й закінчуючи критеріями оцінювання ефективності навчання творчості та методиками моніторингу її результативності як потреби суспільству. Постають проблеми усвідомлення індивідом наслідування правил, зразків і стандартів етнокультури як стабілізуючого фактору і, навпаки, відхилення й відмову від них як фактор нестабільності, ризиків і дисбалансу, а також інтерпретації власної діяльності як практики культуроспоживання чи культуротворчості й підготовленості до мінімізації негативних наслідків, врахування суспільних пріоритетів у ній.

Дизайн-освіта і, зокрема, освіта з етнодизайну (декоративного мистецтва і ремесел) має спрямовуватись на набуття художниками ДПМ досвіду збалансованості практик культуроспоживання й культуротворчості, узгодженості творчої діяльності з соціокультурною цілісністю. Взаємодія освіти і культури означає можливість підтримки безперервного гармонійного формоутворення у всьому його розмаїтті – соціокультурних типів творчої особистості, типів предметно-просторового середовища. Освіта з етнодизайну освоює національну культуру, етнічні традиції, отримуючи змістовність та

предмет для творчого відтворення, сама стаючи особливою формою і відображенням культурних цінностей.

2.2. Обґрунтування структурних компонентів інноваційної моделі формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності

Аналіз досліджень з проблеми застосування технології етнодизайну у професійній підготовці фахівців декоративного мистецтва і ремесел (художників ДПМ) засвідчує, що обґрунтування освітніх моделей із ключовими словами «готовність до етнодизайну», «технологія етнодизайну» немає в освітньому просторі, не зважаючи на те, що дизайн і технології, дизайн і мистецтво художніх ремесел (декоративно-прикладного, ужиткового мистецтва) є основними напрямками розвитку національного дизайну у зарубіжній дизайн-освіті.

Так, пріоритетним напрямом творчої активності студентів у сфері дизайнерської культури визнається заохочення їх до пошуків оновленої національної ідентичності творів дизайну, а також розвиток інтуїтивно-образної сфери українських дизайнерів на основі національної образотворчої культури.

У дослідженні А. Бровченка обґрунтовуються теоретико-методичні засади становлення і розвитку неперервної системи дизайн-освіти України [15].

В. Даниленко підкреслює важливість пошуків оновленої національної ідентичності у творах дизайну. Він вважає, що майбутнє українського дизайну полягає у формуванні національно орієнтованого світобачення, яке базується на емоційності, ліризмі та плюралістичній етиці, а не готовності до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.

Н. Удріс акцентує на важливості розвитку інтуїтивно-образної сфери українських дизайнерів на основі національної образотворчої культури. Вона вважає, що абсолютна гармонія природи, людства та техніки, динамічна рівність між минулим, теперішнім та майбутнім мають стати вагомим орієнтиром при формуванні національної моделі українського графічного дизайну.

В. Даниленко та Н. Удріс дотримуються спільної думки, що в Україні, Польщі та Чехії є багато шансів задавати тон «європейськості» на нашому континенті. Для використання цього шансу треба спиратися на поняття оновлюваної національної ідентичності. Вони застерігають від поверхового використання традицій в матеріальній культурі, яке не сприяє створенню високоякісного дизайнерського продукту.

Підґрунтям, яке може надати вагомості нашій нації, є традиційна національна образотворча культура, її символічно-знакова система, створена етнічною спільнотою за часів первісного існування. Вона вважається складовою національної ментальності, в якій на візуальному рівні закодовані складові національної форми. Її надбання розкриває шляхи вдосконалення візуальної системи українського дизайну [39], [170].

Отже, дослідження проблеми професійної підготовки фахівців з декоративного мистецтва і художніх ремесел здійснюються на засадах культурологічного підходу. Культурологічний підхід до професійної підготовки фахівців декоративного мистецтва і ремесел передбачає інтеграцію культурних, історичних та естетичних аспектів в освітній процес. Це означає, що майбутні фахівці не лише опановують технічні навички, але й глибоко розуміють культурні традиції та символіку, що лежать в основі декоративного мистецтва.

Основні елементи культурологічного підходу включають:

- естетичне виховання – формування естетичної культури, що є основою для художньо-творчої діяльності, допомагає студентам адекватно розуміти зміст і форму художніх творів, орієнтуватися у стильових та історичних особливостях їх створення;

- національну культуру яку пріоритет національних культурних традицій у навчанні, що виявляється у вивченні народного мистецтва, його технік та символіки і сприяє збереженню та розвитку культурної спадщини;

- інноваційні методи освіти – використання сучасних педагогічних технологій, які стимулюють креативність, саморозвиток та самостійне мислення студентів;

- практичну спрямованість освіти – орієнтацію на проектування та виготовлення художніх виробів, що мають як утилітарну, так і художню цінність і забезпечується практичними заняттями, де студенти можуть застосовувати свої компетнтності на практиці уже в процесі їх здобуття з використанням сучасних технологій цифрового дизайну.

У процесі розроблення інноваційної моделі формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності здійснювався аналіз наявних моделей підготовки фахівців декоративного і прикладного мистецтв та дизайну у закладах мистецької освіти і дизайн-освіти.

У дослідженні А. Руденченко обґрунтовано теоретичну модель освітнього середовища з етнодизайну у закладах вищої мистецької освіти [123]. Мета розроблення цієї моделі полягала у створенні освітнього середовища, сприятливого для розвитку етнічної ідентичності у студентів. Було обґрунтовано вибір середовищних модулів, таких як зовнішнє соціокультурне середовище циклічних календарно-обрядових свят, музейне розвивальне середовище з декоративно-прикладного мистецтва і народних художніх промислів, а також аудиторне навчальне середовище з етнодизайну.

Розроблено сукупність мікросередовищ з етнодизайну, включаючи ландшафти, технічні конструкції, інтер'єри, костюми та художню графіку, що забезпечують студентам можливість вибору особистісно-ціннісних об'єктів проектування. Структура теоретичної моделі містить також наукові підходи (середовищний, інтегративний, особистісно зорієнтований, діяльнісний, проєктувальний) та принципи етнодизайну (етнокультурності, екологічності, економічності).

Для організації освітнього процесу студентів у закладах вищої дизайн-освіти розроблялася і обґрунтовувалася структура і змістове наповнення моделі формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування мультимедійного етнодизайну у професійній діяльності. Модель втілювалася в конкретному зразку навчальної майстерні, архітектурне, естетичне і дидактико-методичне наповнення якої дозволяє комплексно впливати на формування професійної готовності майбутніх художників ДПМ до її застосування у закладах вищої мистецької освіти і дизайн-освіти. Розроблена модель художньо-розвивального середовища мала широкі можливості для організації різномітних видів мультимедійного етнодизайну, зорієнтованого на проєктно-творчу взаємодію учасників мультимедійного дизайн-освітнього процесу.

В обґрунтуванні моделі А. Руденченко наявний середовищний підхід до її розроблення, але не виокремлено дизайн-технологічний підхід, що полягає у формуванні готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності. Нами взято до уваги ефективність застосування у моделі музейного розвивального середовища з декоративно-прикладного мистецтва і народних художніх промислів, аудиторного навчального середовища з етнодизайну, а також теоретичний блок: наукові підходи (середовищний (інвайронментальний), інтегративний, особистісно зорієнтований, діяльнісний, проєктувальний) принципи етнодизайну

(етнокультурності, екологічності, економічності, що забезпечують сталий розвиток етнічної ідентичності студентів і їхнього етнокультурного середовища; універсальності знань тощо).

У дослідженні М. Близнюка проаналізовано модель методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій [12]. Процесуально-діяльнісним компонентом моделі передбачено взаємодію викладача та студентів на аудиторних і позааудиторних заняттях, під час яких здійснюється реалізація змісту програмового матеріалу етнодизайнерського характеру, використовується навчально-методичне забезпечення (електронні підручники і посібники, спеціальна фахова література, кращі зразки творів образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та дизайну, сучасні програми комп'ютерної графіки (Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Corel Draw, 3D Studio Max, Skeach Up), художні матеріали та інструменти, художньо-проектні розробки, технічне конструювання і пошукове макетування об'єктів в етнічному стилі тощо.

Проте автор не виокремлює і не розглядає освітніх компонентів у змісті етнодизайну, використовуючи лише зміст «образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва і дизайну» як окремих освітніх компонентів, що не інтегровані в етнодизайн. З нашої точки зору етнодизайн є якісно іншим змістом, що вимагає науково обґрунтованої методики інтегрованого навчання.

У дослідженнях з проблеми підготовки фахівців декоративного мистецтва і ремесел (художників декоративно-прикладного мистецтва), які зорієнтовані на застосування сучасної проєктної технології етнодизайну, зустрічаються такі, що звертають увагу здобувачів мистецької освіти і дизайн-освіти на взаємозв'язок етнодизайну з науково-дослідницькою етнографічною діяльністю в галузі етнології.

Взаємозв'язок етнодизайну з науково-дослідницькою етнографічною діяльністю в галузі етнології є важливим аспектом для розуміння та розвитку сучасного дизайну. Етнодизайн, як напрямок, інтегрує традиційні народні мотиви та сучасні технології, створюючи унікальні дизайнерські рішення, які відображають національну ідентичність.

Етнографічні дослідження в галузі етнології надають глибоке розуміння культурних традицій, символів та обрядів, які є основою для створення етнодизайну. Наприклад, дослідження етнографів допомагають виявити унікальні елементи народного мистецтва, які можуть бути використані в сучасному дизайні для збереження та популяризації культурної спадщини.

Етнодизайн є важливим компонентом проєктної культури, який поєднує художню, інженерну та гуманітарну складові. Він виступає ефективним засобом самовираження та самоідентифікації сучасної етнокультури у матеріальному світі людини. Динамічний розвиток сучасного українського етнодизайну інтер'єру супроводжується міжнародним визнанням, що сприяє відродженню культури, духовних цінностей та визначенню місця української культури в глобальному мистецькому просторі. Подальший науковий пошук у цій сфері є важливим для відродження національних традицій, культури та мистецтва.

Науково-дослідницька етнографічна діяльність в галузі етнології є невід'ємною частиною процесу створення етнодизайну. Вона забезпечує глибоке розуміння культурних коренів і традицій, що є основою для створення унікальних та автентичних дизайнерських рішень.

Дослідницька етнографічна діяльність є не тільки необхідним елементом підготовки майбутніх фахівців ДПМ із сформованою готовністю до застосування етнодизайну, а й соціальним чинником виховання патріотизму, духовності в підростаючого покоління, збереження ідентичності етносу.

Формулюючи зазначені положення, дослідники не надають вагомого значення проєктно-технологічному підходу до професійної підготовки фахівців з декоративного мистецтва і художніх ремесел, що передбачає інтеграцію проєктування і технологічних процесів в освітньому процесі. Увага дослідників приділяється дизайнерській культурі, національній ідентичності творів дизайну, які формуються на основі національної образотворчої культури, а не технології етнодизайну.

Згідно з нашим розумінням досліджуваної проблеми, *методика інтегрованого навчання етнодизайну* включає кілька ключових складових, що забезпечують ефективне навчання та розвиток студентів у цій галузі. Результативність методики етнодизайну виявляється в *інтегральній готовності* художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності:

- готовності до науково-дослідної роботи з етнології (етнографії), що зумовлюється вербальним інтелектом «етнографа-дослідника»;
- готовності до автентичної майстерності з особистісно ціннісних традиційних технік і технологій декоративно-прикладного мистецтва, що зумовлюється практичним інтелектом «автентичного митця» і виявляється у його предметно-маніпуляційних діях з матеріалами та інструментами, виготовленні і реалізації етнокультурної продукції;
- готовності до проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів історико-етнографічних регіонів для їх серійного виготовлення, що зумовлюється емоційним (сенсорним) інтелектом «сучасного дизайнера».

Технологія етнодизайну – це способи, прийоми і засоби проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів з урахуванням етнокультурних особливостей історико-етнографічних регіонів.

Проектно-творче варіювання полягає у мовленнєвому формулюванні проектно-творчого задуму; створенні художньо-графічної пропозиції проектно-творчого задуму традиційними ручними способами та/або сучасними комп'ютерними засобами UI/UX-дизайну; формотворенні ексклюзивних зразків серійних виробів ручними інструментами, комп'ютерним 3D-моделюванням у предметній реальності або засобами мультимедійного дизайну у доповненій чи віртуальній реальностях.

Результатом застосування технології етнодизайну є «готовність до етнодизайну» – інтегральне утворення, у якому виокремлюється такі складові: здатність до автентичного художньо-естетичного самовираження в традиційних техніках і технологіях ДПМ; прагнення до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проектних технологій; залучення до здійснення етнографічної діяльності з використанням її технологій.

На нашу думку, професійну діяльність фахівців декоративного мистецтва і ремесел, дизайну варто вивчати як сучасну технологію художнього проектування. Основні елементи проектно-технологічного підходу містять:

- проектування – розроблення проектів художніх виробів, враховуючи естетичні, функціональні і технологічні характеристики, що зумовлює необхідність застосування ескізів, макетів і прототипів;
- технологічні процеси – вивчення і застосування сучасних технологій та матеріалів у виготовленні декоративних і функціонально-ужиткових виробів народних ремесел, що допомагає студентам освоїти різні техніки та методи роботи з матеріалами;
- інтеграцію теорії і практики – поєднання теоретичних знань з практичними навичками через участь у реальних проектах, що сприяє розвитку професійних компетенцій та підготовці до реальних умов праці;

- інноваційність – використання новітніх технологій та підходів у навчанні, що стимулює креативність та інноваційне мислення студентів;
- міждисциплінарність – залучення знань з різних галузей, таких як дизайн, інженерія, історія мистецтва та культура, для створення комплексних проєктів.

Проєктно-технологічний підхід до здобуття освіти з декоративного мистецтва, ремесел і цифрового дизайну сприяє формуванню фахівців, які здатні не лише створювати естетично привабливі та функціональні вироби, але й впроваджувати інноваційні рішення у своїй професійній діяльності. Із проєктно-технологічним підходом до здобуття сучасної мистецької освіти проєктно-технологічного спрямування пов'язані дослідження з етнодизайну, у яких запропоновано освітні моделі етнодизайну.

Інноваційну модель формування готовності художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності подано на рисунку 2.3. У моделі виокремлено три основні блоки: цільовий, змістовий, діагностичний. Цільовий блок містить мету і завдання дослідження. До змістового блоку віднесено теоретичні основи, принципи готовності до застосування сучасних технологій етнодизайну, педагогічні умови і складові методики етнодизайну. Діагностичний блок містить методи діагностики, критерії і показники досліджуваної якості, рівні готовності до етнічного дизайну (ЕД), результат: сформована готовність до застосування етнодизайну у професійній діяльності художників ДПМ.

Рис. 2.1. Інноваційна модель формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності

Теоретичні основи вищезазначеного розуміння методики етнодизайну передбачають створення Національного кодексу дизайну України, що міститиме, затверджені урядом, національні вимоги фахівцям етнодизайну до проєктування естетичного, надійного і зручного середовища сталого розвитку. Важливими є положення Концепції сталого розвитку України, Закону України «Про народні художні промисли» [51] та етнометодології як універсального методу етнографії у дослідженні етнокультури різних спільнот.

Теоретичні основи методики етнодизайну ґрунтуються на *принципах готовності* до застосування сучасних технологій етнодизайну і включають: дотримання екологічної сталості у розвитку історико-етнографічних регіонів; дотримання етнокультурної автентичності у проєктно-творчому варіюванні типових зразків художніх виробів; поєднання традиційних технік і технологій художніх ремесел із сучасними цифровими технологіями етнодизайну.

З урахуванням визначених принципів методики етнодизайну виокремлювалася сукупність *педагогічних умов*, пріоритетних для формування інтегральної готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ, а саме: взаємодоповнення дизайн-мистецького і дизайн-технологічного підходів до змістового компоненту методики етнодизайну; застосування інтерактивних організаційних форм в освітньому процесі; психолого-педагогічна діагностика дизайн-обдарованості художників ДПМ; створення студій з етнодизайну у ЗВО і проєктів для бігбордів з музейного етнодизайну.

Змістовий компонент методики охоплює розроблення програмового та навчально-методичного забезпечення з етнодизайну. Це включає створення навчальних програм, підручників, методичних посібників та інших матеріалів, що сприяють глибокому розумінню етнодизайну, зокрема, програмового і навчально-методичного забезпечення дисципліни вільного вибору студентів

«Історія етнодизайну»; розроблення проєкту освітньо-професійної програми «Декоративне мистецтво, ужиткове мистецтво, цифровий дизайн»; розроблення проєктів з етнодизайну для участі в конкурсах проєктів із виконання наукових досліджень і розробок Національного фонду досліджень України та інших грантових проєктах.

Організаційні форми навчання включають індивідуальне, групове та міждисциплінарне проєктування, майстер-класи, воркшопи та інші форми навчання, що сприяють активній участі студентів у навчальному процесі.

Методи навчання в етнодизайні різноманітні: історико-культурний, експериментально-практичний, інтегрований підхід, проєктний метод, візуально-аналітичний, екскурсії та польові дослідження, майстер-класи та воркшопи, моделювання та дизайн-аналіз. Художні техніки включають вишивку, ткацтво, різьблення по дереву, кераміку, ковальство, гончарство, писанкарство та інші традиційні техніки, а також орнаменти і символіку. Технології етнодизайну охоплюють цифрове моделювання, 3D-друк, лазерне різання та гравіювання, AR/VR технології. Важливою складовою є інтеграція традиційних технік із сучасними технологіями, що дозволяє створювати сучасні вироби в етностилі.

Передбачалося, що педагогічно продумане традиційне і мультимедійне етносередовище сприятиме зосередженому ставленню до занять, підтримуватиме мотивацію мультимедійних етнодизайнерів до проєктно-художньої творчості. Адже творчістю архітекторів, дизайнерів, художників-оформлювачів створюється образ того чи іншого життєвого простору, який спроможний викликати емоційно-позитивний настрій студентів у відповідності до освітньої ситуації.

На нашу думку, лише на основі комплексного підходу до організації предметно-просторового середовища можна створити оптимальні умови для занять студентів з мультимедійного етнодизайну. Такими оптимальними умовами мультимедійна етностудія, в якій обладнувалися необхідні сектори

мультимедійного етнодизайну. Забезпечувався естетичний, функціонально-технічний, об'ємно-просторовий, світлоколірний і розвивальний вплив мультимедійного етносередовища на студентів.

В процесі створення мультимедійної етностудії виокремлювалося кілька організаційних вимог:

1) функціональне зонування мультимедійного етносередовища: виділення комплексно обладнаної зони для традиційних видів ДПМ і окремо для мультимедійного етнодизайну;

2) можливість вільного переміщення студентів від одного сектора інтер'єру до іншого з метою вибору особистісно ціннісного із них;

3) створення різноманітних верстаків і різних комбінацій з робочих столів для групових форм занять з шафами для зберігання засобів праці і без них, для роботи стоячи і сидячи.

Студія мультимедійного етнодизайну мала ряд суттєвих особливостей: простір етностудії поділився на функціональні зони для роботи студентів, викладача, збереження предметів і засобів праці, експозиції зразків виробів, обладнання найпростішими механізмами, особливості гігієни. Названі зони є органічними частинами цілісного розвивального середовища етнодизайну.

В інтер'єрі всіх структурні компоненти обладнання підпорядковувалися основним горизонтальним рівням. Горизонтальні рівні були задані самою архітектурою приміщення. До них відносились нижній і верхній рівні вікон, верхня частина дверей. Ми намагалися не допустити «перепадів» у рівнях: нижній рівень дошки сприймався як продовження нижнього горизонтального рівня вікон, а верхній рівень навчальних стендів як продовження верхнього рівня вхідних дверей.

У створенні експериментальної моделі студії мультимедійного етнодизайну були реалізовані такі естетичні вимоги: доцільність взаємного розміщення форм, масштабність композицій, організація всіх елементів простору на основі композиційного центру, поєднуваність кольорів, різноманітність загального освітлення і пофарбування поверхонь.

Дотримуватись також такі педагогічні вимоги: збереження інтересу до практично-художньої творчості студентів, забезпечення вибору особистісно ціннісних видів етнодизайну. Враховувалась багатofункціональність у використанні обладнання, можливість гнучкої зміни предметного середовища у відповідності до мети навчання, розвитку творчих потреб і можливостей студентів, самореалізація і співробітництво в організованому художньо-розвивальному просторі студії мультимедійного етнодизайну.

Робочі столи для ручних художніх технік ДПМ розміщувалися по периметру етностудії. Таке розташування обладнання має ряд переваг: викладачеві і студентам зручно переміщуватися, є вільний доступ до кожного робочого місця, полегшується контроль викладача за роботою студентів, покращується можливість для диференційованої допомоги студентам в процесі їхньої проектної творчості.

Робочі столи комбінуються таким чином, що є можливість зберігати інструменти, виконувати основні практичні дії. Наближення обладнання безпосередньо до стіни дозволило відобразити в інтер'єрі послідовність проектних дій з художніх технік ДПМ.

Узагальнення досліджень стосовно організації художньо-трудової діяльності студентів дозволило виділити прийоми, методи і організаційні форми, мотиваційно-процесуальне забезпечення, необхідне для формування професійної готовності етнодизайнерів до педагогічної діяльності в освітніх закладах.

До стимулюючого мотиваційно-процесуального забезпечення ми відносимо: емоціогенність матеріалу, адекватні способи постановки навчальних завдань, естетичну привабливість зразків і організаційних форм праці, оптимальне поєднання ігрової і навчальної діяльності, створення ситуацій для розвитку самодіяльності і творчості студентів.

2.3. Методика навчання технологій етнодизайну художників декоративно-прикладного мистецтва

У дослідженні розрізняються поняття «методика етнодизайну» «методика навчання етнодизайну». Методика етнодизайну – це напрям художнього проєктування середовищ предметної доповненої і віртуальної реальностей з урахуванням традиційної етнічної і національної культур; це комплексний підхід до створення етнодизайнерських рішень, заснований на глибокому вивченні і творчому переосмисленні елементів традиційної етнічної і національної культури та їх підтримки засобами автентичних та інноваційних технологій. Це не просто копія давніх візерунків, а скоріше діалог між минулим і сьогоденням, де традиційні мотиви знаходять нове життя в сучасних контекстах.

Ключові аспекти методики етнодизайну: наукова діяльність, аналіз, інтерпретація, створення, збереження культурної спадщини, унікальність, актуальність, підтримка місцевих громад. Наукова діяльність – це ґрунтовне вивчення культурної спадщини певного народу чи регіону. Сюди входить аналіз орнаментів, кольорів, матеріалів, технологій виготовлення, а також символіки та міфології. Аналіз зорієнтований на виявлення характерних рис та унікальних рис традиційного дизайну. Інтерпретація – це творче переосмислення традиційних елементів з урахуванням сучасних тенденцій та потреб, а створення – це розробка нових дизайнерських рішень, які гармонійно поєднують традиційні мотиви та сучасні технології.

Методика етнодизайну (МЕД) як напрям художнього проєктування середовищ предметної доповненої і віртуальної реальностей з урахуванням традиційної етнічної і національної культури, зорієнтована на збереження культурної спадщини: етнодизайн допомагає зберігати та популяризувати традиційні ремесла та мистецтво.

Унікальність МЕД полягає в тому, що типові художні вироби, створені в технологіях етнодизайну, мають унікальний характер і впізнаваний стиль національної культури. Актуальність методики етнодизайну в тому, що традиційні мотиви можна вдало інтегрувати в сучасний дизайн, надаючи йому автентичної глибини та етнічної/національної оригінальності. Методика етнодизайну зорієнтована в кінцевому підсумку на підтримку територіальних громад історико-етнографічних територій України і, як наслідок, етнодизайн сприяє розвитку місцевих ремесел та створенню нових робочих місць.

Приклади результативності застосування методики етнодизайну – це етнодизайн одягу: створення колекцій одягу з використанням традиційних орнаментів і тканин; етнодизайн інтер'єрів: проектування меблів, текстилю та декоративних елементів, натхненних народним мистецтвом; промисловий етнодизайн: створення предметів повсякденного вжитку з використанням етнічних мотивів; графічний етнодизайн: розробка логотипів, ілюстрацій та інших графічних елементів на основі традиційних шаблонів. Наприклад, художники ДПМ, що володіють методикою етнодизайну, здатні застосувати її у сучасному світловому дизайні з використанням особистісно значущих комп'ютерних програм і таких інноваційних методів як рендерінг, глобальне освітлення, оптичні ефекти, імітація природного світла, експериментування із кольоровими світловими потоками в інтер'єрах та екстер'єрах (Додаток Е).

Рендер – це процес створення зображення на основі тривимірної моделі за допомогою комп'ютерної графіки. Сучасні програми дизайну світла Autodesk 3DS Max, Sketchup та Blender дозволяють створювати та відображати тривимірні сцени та керувати освітленням у них. *Глобальне освітлення* – це метод імітації освітлення в тривимірних сценах, який враховує взаємодію світла з усіма об'єктами на сцені. Такі методи, як *рейтрейсинг* та *шлях трасировки*, дозволяють отримувати дуже реалістичні зображення з динамічним освітленням. *Оптичні ефекти*, такі як об'ємне світло та

багаторазове світло, можуть бути створені в програмному забезпеченні для дизайну освітлення. Ці ефекти можуть бути використані для створення більш реалістичних зображень та імітації різних умов освітлення.

Сучасні програми дизайну освітлення дозволяють імітувати природне світло, наприклад, сонячне світло та світло ліхтарів. Це може бути корисним при плануванні внутрішнього освітлення для визначення оптимальної кількості природного світла. Програми дизайну світла також дозволяють працювати з кольором світла, контролюючи яскравість та насиченість. Це може бути корисним для створення атмосфери в кімнаті або для підкреслення певних деталей на сцені.

Важливо зазначити, що особлива колірна палітра притаманна кожному історико-етнографічному регіону України. Результати наукових досліджень етнографів, щодо визначення колірних палітр як етнографічних характеристик етнічних культур, важливо застосувати у поєднанні із сучасним світловим етнодизайном.

Можливі підходи для створення світлового дизайну з українським стилем включають використання традиційних українських візерунків та орнаментів, таких як гравіювання або використання спеціальних фарб, кольорів українського прапора, природних матеріалів, таких як дерево, глина, лоза або солома, традиційних форм та фігур, таких як восьмикутник або яйце, а також місцевої символіки та традицій, наприклад символів тризуба або герба місцевого міста. Варто враховувати конкретний регіон або етнічну групу та експериментувати з ідеями. Для досягнення кращих результатів важливо мати розуміння національної ідентичності та звертатися до національних художників та дизайнерів для отримання консультацій.

Традиційну гуцульську гончарну кераміку та розписи можна відтворити у дизайні світильників. Часто використовують геометричні мотиви, такі як трикутники, квадрати та кола. Ці мотиви можна використовувати у створення

унікальної світлової композиції, якщо взяти за основу підвіски від пасок, які є традиційним елементом українського гуцульського дизайну. Крім того, можна використовувати геометричні мотиви у вигляді світлових підвісок або настінних світильників, які доповнюватимуть інтер'єр приміщення. Натуральні матеріали, такі як дерево, також можна використовувати у дизайні світильників, зокрема дерев'яних світильників, виготовлених з місцевих порід дерева.

У *Карпатському регіоні* можна використовувати вишивку як традиційний елемент дизайну. Вона може декорувати різноманітні предмети, від текстилю до світильників. Характерними елементами карпатського дизайну є використання природних матеріалів, таких як дерево та камінь, а також мотиви горських пейзажів. Для створення унікальної світлової композиції можна використовувати вишиті абажури для світильників. Також, можна додати автентичності інтер'єру за допомогою світильників у формі традиційних карпатських хат.

Поліський край. У дизайні цього регіону можна використовувати різні елементи, які нагадують про природу та традиції цього місця. Зокрема, можна використовувати світильники у вигляді дерев'яних підвісок, що нагадують гілки дерев або листя, а також світильники з характерними для цього регіону мотивами тварин, наприклад, зображенням лелек. Крім того, можна використовувати мотиви традиційної вишивки та різні геометричні мотиви, які також характерні для Полісся. Ключові елементи етнодизайну дизайну, натхненні природою Полісся: дерев'яні підвіски, що нагадують гілки дерев або листя і створюють природне, органічне відчуття натуральності.

У приморських регіонах доцільно використовувати в етнодизайні мотиви моря, сонця і піщаних дюн. Також можна додати елементи рибальства та сільського господарства, які є традиційними для таких регіонів. У дизайні

інтер'єру можна використовувати світильники у формі маяків і рибок, які нагадують про морську тематику.

Отже, етнодизайн – це не просто данина моді, а глибокий процес, що дозволяє пов'язати минуле з майбутнім, зберігаючи при цьому унікальність і самобутність кожної культури.

Методика етнодизайну містить фокус, елементи, дослідження, аналіз, інтерпретація, створення, а також особливу мету – створення автентичних і сучасних виробів, які відображають культурну спадщину народу.

Фокус – це безпосередньо процес створення дизайну, який базується на етнічних мотивах, орнаментах, кольорах та інших елементах традиційної культури, типових зразках художніх виробів історико-етнографічних регіонів України. Фокусом передбачалися структурні складові методики етнодизайну: дослідження, аналіз, інтерпретація, створення. Дослідження зорієнтовуються на поглиблене вивчення етнічних особливостей кожного історико-етнографічного регіону і національної культури народу.

Аналіз спрямовується на ключові візуальні елементи, символи, художні техніки і технології. Інтерпретацією передбачається творче переосмислення традиційних елементів у сучасний контекст. Створення має відношення до розроблення дизайну, який гармонійно поєднує традиційні та сучасні елементи.

Методика навчання етнодизайну спрямована на процес передачі освітньої інформації, формуванні компетентностей та готовності до професійної діяльності на відміну від методики художнього проектування типових художніх виробів історико-етнографічних регіонів, що ґрунтується на процесі створення етнічної дизайн-продукції. Метою методики навчання етнодизайну є підготовка фахівців, які здатні створювати сучасні продукти, зберігаючи при цьому культурну спадщину. Методика навчання має більш

широку спрямованість, оскільки включає в себе не тільки творчі, але й педагогічні аспекти.

Методика етнодизайну – це набір інструментів для творчості, а методика навчання етнодизайну – це система, яка дозволяє передати ці інструменти іншим людям.

Розширення об'єкта та предмета етнодизайну у сучасних умовах змінює вимоги до методики мистецької професійної діяльності і дизайн-діяльності, кваліфікаційних ознак дизайнерів, фахівців декоративного мистецтва і художніх ремесел, що потребує усвідомлення необхідності інтегративного і проєктного підходів до організації мистецької освіти і дизайн-освіти. Інтегрований підхід до методики мистецької освіти з декоративного мистецтва і ремесел, з одного боку, і дизайн-освіти, з другого боку, зумовлює виникнення освітнього напрямку етнодизайну.

Методикою навчання етнодизайну і методикою творення продукції з етнодизайну враховуються процеси глобалізації, загострення екологічних та економічних проблем, що зумовлюють необхідність національної саморефлексії, самовизначення, самовідтворення і відповідно актуалізують розвиток етнодизайну.

Однією з актуальних проблем методики створення продукції етнодизайну і методики навчання етнодизайну є визначення умов розвитку етнічної ідентичності як складової художньо-проєктної свідомості художника ДПМ і дизайнера та забезпечення умов ефективного становлення етнодизайну як головного чинника підтримки гармонійного розвитку етнокультури нації. Означене спрямовує методику етнодизайну на підвищення ролі та значення теоретико-методологічної підготовки фахівців в галузі етнічної культури, невід'ємною частиною якої є етнодизайн, зорієнтований на майбутнє, але формує у студентів моделі поведінки за критеріями, які вироблені в минулому і тому вимагають адаптації до реалій цифрового суспільства.

Структура *методики навчання технологій етнодизайну* художників декоративно-прикладного мистецтва включає кілька ключових компонентів, які забезпечують ефективне засвоєння знань та навичок. Основні елементи методики етнодизайну:

– інтегрований зміст декоративного мистецтва і ремесел (ужиткового, прикладного мистецтва), дизайну, етнології (етнографії), що реалізується шляхами *теоретичної підготовки* (вивчення історії і теорії етнодизайну, ознайомлення з традиційними українськими елементами декоративно-прикладного мистецтва, аналіз сучасних тенденцій у дизайні та їх інтеграція з етнодизайном);

– *практичних занять* (виконання творчих проєктів в умовах студій з етнодизайну);

– робота з різними матеріалами і техніками, характерними для українського декоративно-прикладного мистецтва; використання інформаційних технологій для створення та презентації проєктів;

– використання комп'ютерних програм для моделювання та візуалізації етнодизайну; інтеграція цифрових технологій у процес навчання для підвищення ефективності та креативності здобувачів освіти з етнодизайну);

– *самостійної роботи студентів з етнодизайну* (самодіагностика художньої обдарованості і дизайн-обдарованості);

– пошук інформації для індивідуальної траєкторії професійного становлення з використанням сучасних нейромереж штучного інтелекту);

– *етнографічно зорієнтований, науково-дослідний контекст змісту*: вивчення регіональних особливостей української культури та їх відображення у дизайні;

– залучення місцевих майстрів та експертів для проведення лекцій та практичних занять;

- організація виставок та презентацій студентських робіт, що демонструють інтеграцію етнодизайну;
- активні та інтерактивні *організаційні форми взаємодії* викладача і здобувачів освіти (індивідуальне, групове, міждисциплінарне проєктування, майстер-класи, колоквиум;
- *методи навчання* (історико-культурний, експериментально-практичний, інтегрованого підходу, проєктний, візуально-аналітичний, екскурсій та польових досліджень, майстер-класів та воркшопів, моделювання і дизайн-аналізу);
- *способи навчання* (художніх технік: вишивка, ткацтво, різьблення по дереву, кераміка, ковальство, гончарство, писанкарство тощо; орнаменти і символіка);
- *засоби навчання* (технологій етнодизайну: цифрове моделювання, 3D-друк, лазерне різання та гравіювання, AR/VR технології);
- *інтеграція традиційних технік із сучасними технологіями* (етнодизайн гібридних технік і технологій, створення сучасних виробів в етностилі).

Методи навчання етнодизайну художників декоративно-прикладного мистецтва можуть включати різноманітні підходи, що сприяють розвитку навичок, розуміння традицій та інтерпретації етнічних мотивів у сучасному контексті.

Історико-культурний метод. Дослідження історії декоративно-прикладного мистецтва та традиційних технік різних етнічних груп. Аналіз розвитку форм, орнаментів, символіки, матеріалів і технік в історичному контексті. Вивчення культури певного регіону для розуміння художніх традицій, які вплинули на етнодизайн. Метод екскурсій та польових досліджень. Організація відвідувань музеїв, майстерень народних художників, етнографічних центрів.

Проведення польових досліджень в етнографічних експедиціях для вивчення народного мистецтва і технік. Співпраця з майстрами народних ремесел: запрошення досвідчених майстрів для проведення майстер-класів та навчання традиційним методам роботи з матеріалами. Спілкування з майстрами традиційних ремесел для отримання знань про практичні аспекти створення виробів. Організація воркшопів, де студенти можуть експериментувати з етнічними матеріалами і техніками. Навчання студентів сучасним підходам до адаптації етнічних елементів у нових формах і продуктах.

Аналіз творів декоративно-прикладного мистецтва, вивчення композиційних особливостей і символіки. Створення порівняльних аналізів різних етнічних стилів для виявлення спільних і унікальних елементів. Використання фото- і відеоматеріалів для візуалізації процесу створення традиційних виробів. Аналіз орнаментів і символіки: вивчення традиційних орнаментальних систем та їх культурного значення, що допомагає зрозуміти символіку і контекст використання цих елементів у різних етнічних групах.

Експериментально-практичний метод, що полягає у виконанні практичних завдань, які включають роботу з традиційними техніками (наприклад, ткацтво, вишивка, різьблення, кераміка); створенні дизайнів на основі поєднання традиційних мотивів з сучасними техніками та матеріалами; експериментах з інтерпретацією етнічних форм і мотивів у нових видах продукції.

Вивчення основних технік декоративно-прикладного мистецтва. Робота з традиційними техніками, такими як вишивка, ткацтво, різьблення по дереву, кераміка, ковальство, гончарство, писанкарство тощо.

Практичне відтворення. Виготовлення традиційних предметів декоративно-прикладного мистецтва з дотриманням автентичних технік. Це

дає змогу відчутти процес створення власноруч і оволодіти тонкощами ремесла.

Проектний метод. Робота над проектами, що передбачають створення реальних виробів або концептів з використанням етнодизайну. Розробка колекцій або ліній продукції на основі етнічних мотивів (наприклад, колекція одягу, предметів інтер'єру або сувенірів). Включення в проекти елементів соціального дизайну, спрямованого на збереження культурної спадщини.

Індивідуальні та групові проекти: студенти можуть працювати над створенням виробів або концептів, що поєднують традиційні етнічні елементи з сучасним дизайном.

Інноваційні дослідження та розробки: залучення студентів до дослідницьких проектів, що вивчають можливості впровадження сучасних технологій в етнодизайн.

Міждисциплінарні проекти: включення елементів графічного дизайну, текстилю, індустриального дизайну, архітектури для створення комплексних проектів.

Ці методи можуть застосовуватись у комплексі, щоб забезпечити багатогранне навчання етнодизайну та формування у майбутніх художників розуміння культурної цінності і сучасної актуалізації традиційних мистецьких практик. Навчання традиційних технік і сучасних технологій етнодизайну може бути організоване так, щоб інтегрувати історичні ремесла з інноваційними підходами, дозволяючи художникам осмислювати культурну спадщину та застосовувати її в сучасному дизайні.

Метод моделювання і дизайн-аналізу. Створення моделей виробів з використанням традиційних матеріалів і технік. Аналіз форм, структури та орнаментальних елементів з метою їх адаптації до сучасних потреб. Використання програмного забезпечення для 3D моделювання етнодизайну. Цифрове моделювання: використання програмного забезпечення для

створення 3D моделей об'єктів, що дозволяє візуалізувати традиційні форми в сучасному вигляді та адаптувати їх для різних виробів. Використання 3D-друку для створення прототипів об'єктів, заснованих на етнічних формах та орнаментах. Це дає можливість вивчати структуру та експериментувати з різними матеріалами.

Лазерне різання та гравіювання. Застосування технологій для виготовлення складних орнаментів на сучасних матеріалах (дерево, пластик, метал), які традиційно вирізали вручну.

Доповнена та віртуальна реальність. Використання AR/VR технологій для створення інтерактивних презентацій етнодизайну, що дозволяє досліджувати традиційні елементи у цифровому середовищі.

Інтеграція традиційних технік із сучасними технологіями гібридні техніки і технології.

Розробка гібридних технік. Поєднання традиційних ручних методів і сучасних цифрових технологій. Наприклад, початкова ручна робота може бути оцифрована для подальшого доповнення чи трансформації за допомогою програмного забезпечення. Створення сучасних виробів з етнічними мотивами: використання традиційних орнаментів, але з новими матеріалами (наприклад, сучасні композитні матеріали або екологічно чисті альтернативи). Сучасні форми і функції на основі традиційних мотивів: адаптація етнічних елементів до нових функціональних вимог (меблі, одяг, прикраси) з урахуванням сучасних тенденцій в дизайні.

Експерименти з матеріалами: використання традиційних матеріалів у поєднанні з новими технологіями обробки (наноматеріали, біоматеріали).

Підхід до навчання через майстер-класи та воркшопи. Практичні майстер-класи з майстрами традиційних ремесел: Учасники можуть спробувати свої сили у створенні традиційних виробів під керівництвом досвідчених майстрів. Воркшопи з сучасних технологій: навчання основам

3D-модельовання, використання лазерних верстатів, 3D-друку для адаптації етнічних елементів у сучасному дизайні. Комбіновані воркшопи: організація заходів, де учасники можуть спочатку освоїти традиційні техніки, а потім застосувати їх з використанням сучасних технологій.

Метод інтегрованого підходу. Залучення елементів етнографії, історії мистецтва, фольклору для глибокого розуміння культурного контексту. Включення міждисциплінарних завдань, які охоплюють дизайн, антропологію, соціологію, щоб зрозуміти, як етнодизайн може відповідати сучасним суспільним потребам. Поєднання традиційного мистецтва з цифровими технологіями, наприклад, створення цифрових візуалізацій етнічних мотивів.

Візуально-аналітичний метод. Аналіз творів декоративно-прикладного мистецтва, вивчення композиційних особливостей і символіки. Створення порівняльних аналізів різних етнічних стилів для виявлення спільних і унікальних елементів. Використання фото- і відеоматеріалів для візуалізації процесу створення традиційних виробів.

З-поміж усієї сукупності методів пріоритетним обрано авторський метод *комплексної візуалізації етнічної дизайн-продукції* (КВЕД), що передбачає використання традиційних технік і сучасних технологій для створення візуально привабливих і автентичних артефактів, що відображають етнічні мотиви та культурну спадщину.

Для методу КВЕД використовувалося 3D-модельовання, сучасний відеографічний дизайн та інші цифрові засоби, що забезпечували створення детальних і точних візуалізацій етнокультурних об'єктів. Використання 3D-модельовання доповнювалося ручними автентичними техніками оброблення природних матеріалів для надання автентичності етнічній дизайн-продукції.

Авторський метод КВЕД – комплексної візуалізації етнічної дизайн-продукції – включав авторську технологію мілітарного етнодизайну –

художнього проектування, у якому поєднується військова культура (функціональність і практичність засобів військових дій) із глибиною та самобутністю народних традицій; функціональність військового спорядження із естетикою та символікою народного мистецтва.

У художніх проєктах мілітарного дизайну знайшли втілення символи, орнаменти, кольори та форми, що мають культурне національне значення; мав місце прийом комбінування матеріалів: використання як традиційних, так і сучасних матеріалів для створення унікальних і функціональних об'єктів; увиразнюється етнокультурний контекст, що дозволяє створювати художню продукцію, яка відображає етнічну ідентичність і народні традиції. Технологія мілітарного етнодизайну проявлялася у військовому одязі, спорядженні, аксесуарах, у побутових речах, стилізованих під військову тематику з акцентом на етнічні мотиви (Додаток Ж).

За напрямом мілітарного етнодизайну пропонувалися авторські художні проєкти з використанням артилерійської латунної гільзи і сучасних технологічних засобів мережевого лазерного різьблення та гравіювання української державної символіки: «Незалежність», «Крила перемоги»; мотивів військового протистояння: «F16», «Лінія фронту», «Дот», «Балаклавська бухта», «Ціль дрона»; давньоруських мотивів орнаментальних візерунків: «Київська Русь», «Квітка папороті», «Переможна нескінченність»; мотив післявоєнної відбудови: «Мегаполіс» (Додаток Ж: «Авторські художні проєкти мілітарного етнодизайну»). Технологія лазерного різьблення і гравіювання у мілітарному дизайні демонструвалася у відеозапису. Застосовувалися інші способи, прийоми і засоби технологій етнодизайну, що забезпечували результативність поєднання традиційних технік декоративно-прикладного мистецтва і сучасних технологій етнодизайну.

Сучасні методи мілітарного етнодизайну збагачують його методіку, яка дозволяє майбутнім художникам декоративно-прикладного мистецтва не

лише опанувати технічні навички, але й глибше зрозуміти та інтегрувати культурну спадщину у свої роботи. Методика етнодизайну сприяє формуванню комплексних знань і навичок, дозволяючи здобувачам освіти глибше розуміти традиції та творчо підходити до їх адаптації в умовах цифрового суспільства.

Отже, у ході розроблення методики етнодизайну, зорієнтованої на створення етнокультурної дизайн-продукції і методики навчання етнодизайну, враховано умови, що сприяють ефективності проведення педагогічного експерименту:

- аналіз сучасного стану проблеми дизайнерської освіти як у теорії, так і в практиці роботи закладів вищої мистецької освіти і дизайн-освіти;
- педагогічні умови у взаємозв'язку з компонентами методики етнодизайну, що забезпечують ефективне формування готовності до етнодизайну у художників ДПМ: взаємодоповнюваний зміст декоративно-прикладного мистецтва і дизайну, активні та інтерактивні організаційні форми взаємодії учасників експерименту.

Методика формування готовності до етнодизайну у художників ДПМ зумовлюється сукупністю теоретичних положень. Так, ураховуючи методологічну засаду якісної освіти у Концепції сталого розвитку, гіпотетичним припущенням щодо ефективності методики етнодизайну є таке: у місцевих територіальних громадах історико-етнографічних регіонів України формування міст освіти і науки буде ефективнішим, якщо у закладах вищої мистецької освіти і дизайн-освіти у художників ДПМ формуватиметься готовність до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності.

У методиці етнодизайну виокремлено типову структуру виконання студентами ручних і мультимедійних проєктів: підготовчий етап, творче варіювання типових виробів ДПМ, фотографування і оброблення засобами мультимедійного дизайну .

Підготовчий етап пов'язаний з обговоренням зразків типових художніх виробів. У процесі обміну думками студенти навчаються формулювати обґрунтовані оціночні судження, створюються установки на зацікавлене, якісне виконання роботи. В процесі фронтального обговорення майбутніх виробів використовуються твори із різних матеріалів, виконані професійними художниками. Студенти мають змогу наочно переконатись в тому, як засвоєний на занятті спосіб художньої діяльності може бути реалізований професійно. Такий методичний прийом дозволить майбутнім етнодизайнерам створювати емоційно-стимулюючу навчальну ситуацію.

Застосовувався метод ділової гри, коли студенти-етнодизайнери проводили майстер-класи для своїх одногрупників. До ознак професійної готовності реалізувати етап пояснення і планувати в умовах школи ми відносили прагнення студентів відшукати й використати додаткові джерела інформації про той чи інший вид художньої обробки матеріалів. Такою ознакою, на нашу думку, було також прагнення майбутніх етнодизайнерів вносити власні корективи до технологічних карток і складати власні технологічні картки оригінальної форми.

Приклад розроблення етномультимедійного дизайн-продукту здобувачами освіти з використанням методики його створення подаємо нижче. Використання фото й відео в мультимедійному дизайні карти України і регіональних музеїв може значно поліпшити враження від відвідування та забезпечити більш динамічний та захоплюючий досвід для користувачів інтерфейсів чи музейних бігбордів.

Пропонується кілька способів реалізації проектної ідеї етнічно зорієнтованої дизайн-продукції з використанням сучасних технологій мультимедійного дизайну. Наприклад, контурна карта України може перетворюватися на художній образ з використанням технологій мультимедіа. Користувачів інтерфейсів чи бігбордів планується при цьому залучати до взаємодії з інтерактивною, етнічно зорієнтованою дизайн-продукцією. Додаються фотографії музеїв народного мистецтва, щоб користувачі

інтерфесів і бігбордів могли отримати візуальне уявлення не лише про художній образ геологічного і етнічного середовища України, але й інформацію, здобуту етнографами кожного історико-етнографічного регіону.

Відеоекскурсії. Запрошуються експерти або куратори музеїв для створення відеоеккурсій, де вони розповідають про найцікавіші експонати та історію музею. Розміщуються QR-коди біля експонатів, які посилають на відео з детальним описом 3D Моделі: створюються 3D-моделі основних музейних експонатів, які відвідувачі можуть досліджувати онлайн; додаються віртуальні пазли, пов'язані з експонатами.

Історія та архіви. Створюються мультимедійні презентації, які розповідають історію кожного музею та вивчають його розвиток від початку до сьогодення. Демонструються різні етапи реставрації та реконструкції музейних будівель.

Мультимедійні ігри. Створюються ігри на основі музейних експонатів, де відвідувачі можуть взяти участь у віртуальних пригодах або головоломках.

Соціальні мережі та спільноти сприяють активності в інтернет-просторі, дозволяючи відвідувачам ділитися своїми фотографіями та враженнями від музейного візиту у соціальних мережах.

Ці ідеї можна поєднати для створення інтерактивного та захопливого мультимедійного досвіду, який збагатить відвідування музеїв в Україні. У процесі розроблення етно-мультимедійного середовища розроблялися дизайнерські пропозиції інтер'єрної дизайн-продукції. Увага зверталася на методику проєктування етно-мультимедійного середовища засобами фото- і відеографіки.

Технологія етнодизайну (створення мультимедійної карти України) здійснювалася, починаючи з етапу формулювання проєктно-творчої ідеї: «Розроблення концепту етнокультурної продукції інтер'єрного призначення «Україноцвіття» засобами мультимедійного етнодизайну (Додаток 3).

Формулювання проєктно-творчого задуму. В умовах воєнного стану, коли Україна уособлює світлі сили майбутньої цивілізації високої духовності у поєдинку з темними силами грубої матерії, важливо продемонструвати світові український національний дизайн. Світові потрібно показати героїзм і красу українського народу.

Дизайн-продукція, що створюється на засадах краси і доцільності, має стати достойним внеском фахівців дизайну у майбутню перемогу.

Пошук наявних аналогів (виробничих зразків) дизайн-продукції «Україноцвіття» інтер'єрного призначення (Додаток 3).

Клаузула з презентованими варіантами майбутнього виробу в загальному вигляді, з прорисовкою окремих частин чи деталей, дизайнерською пропозицією композицій дизайн-продукції «Україноцвіття». Проєктна технологія розроблення клаузули інтер'єрної дизайн-продукції «Україноцвіття»

Технології відеографії (комп'ютерної графіки) у мультимедійному дизайн-продукції «Україноцвіття» інтер'єрного (екстер'єрного) призначення. Наприклад, створюючи мультимедійну композицію «Україноцвіття» важливо обрати оптимальний формат для предметного фото контурної карти України, скористатися сучасною комп'ютерною програмою для перетворення фотографії контурів областей на відеографічне зображення букету квітів. Застосовано поєднання UI-дизайну та UX-дизайну в мультимедійному проєкті «Україноцвіття».

Для комплексного розроблення етнодизайнерської продукції здійснювалося проєктування студії візуального дизайну на засадах взаємодоповнення проєктних технологій. Забезпечення обладнанням студії візуального етнодизайну, що забезпечує комплексне застосування традиційних настільних технологій графічного етнодизайну, цифрового фото,

штучного інтелекту для створення зображень, проектних комп'ютерних технологій етнодизайну мультимедіа, подано у додатку Д.

Ось деякі з характеристик і елементів, які можна знайти в таких студіях:

Високотехнологічне обладнання: використання сучасних фото- та відеокамер, оснащених високим роздільним та іншими передовими функціями. Інтеграція з передовими програмними засобами для обробки відео та фото.

Студійні простори: спеціалізовані студійні простори для фотографування та зйомки відео, призначені для різних потреб візуального дизайну. Зручне оснащення для роботи з різними реквізитами, фонами, та ефектами освітлення.

Звукове та відеообладнання: професійне аудіообладнання для запису звуку та доповнення візуальних матеріалів. Використання відеообладнання, яке дозволяє знімати високоякісне відео з різних ракурсів та ракурсів.

Використання AR та VR: інтеграція технологій доповненої та віртуальної реальності для створення інтерактивних та захопливих візуальних ефектів. Застосування AR/VR для створення вражаючих дизайн-проектів та віртуальних презентацій.

Графічні та відео-редактори: використання потужних графічних та відео-редакторів для створення та оптимізації візуальних ефектів. Застосування передових програм для візуального дизайну та анімації. Спеціалізовані студійні простори для фотографування та зйомки відео, призначені для різних потреб візуального дизайну. Зручне оснащення для роботи з різними реквізитами, фонами, та ефектами освітлення.

Креативні зони та конференц-кімнати: спеціальні зони для роботи над творчими проектами та брейнштормінгу, конференц-кімнати для обговорення та планування проектів у команді.

Колабораційні інструменти: використання інструментів для спільної роботи та обміну ідеями між дизайнерами та іншими членами команди, застосування онлайн-платформ для обговорення та зберігання проєктів.

Ергономіка та зручність: організація просторів таким чином, щоб сприяти комфортній та продуктивній роботі, використання модерних меблів та дизайнерських рішень для покращення атмосфери.

Сучасні фотовідеостудії візуального дизайну прагнуть поєднувати технології, творчість та зручність для забезпечення ефективного та захоплюючого робочого середовища. Сучасні студії візуального дизайну включають в себе різні напрямки роботи, включаючи графічний дизайн, веб-дизайн, фото/відео зйомку, VR та інше (Додаток Д). Зразком такої сучасної студії є Handsome – комплексне дизайн-агентство з Остіну, Техас (ТОП-30 студій графічного дизайну <https://www.plerdy.com/ua/blog/top-30-design-studios/>). Компанія надає широкий список послуг, пов'язаних з дизайном від проведення досліджень до роботи з фото/відео зйомкою та VR1.

D.FY – дизайн-студія з офісами в Сеулі та Токіо (<https://www.plerdy.com/ua/blog/top-30-design-studios/>). Основними напрямками роботи є побудова стратегій, маркетинг, продакшн та багато пов'язаних з дизайном робіт. This – креативна агенція з міста Портленд, Орегон. До послуг що надає ця студія входить: брендинг, розробка маркетингових стратегій, UX, і.т.п. Logram / inordertodesign – брендингове агентство яке розміщено в Токіо, Японія. Ці студії використовують різні техніки та технології для створення унікальних візуальних рішень. Вони працюють з відомими брендами та створюють інноваційні проєкти, які відображають сучасні тренди в галузі дизайну.

Взаємодоповнення фото- і відеографіки у мультимедійному етнодизайні зорієнтовано на розроблення полісенсорного мультимедійного середовища з використанням програми Figma; етномультимедійного дизайн-продукту

«Україноцвіття»; проектування студії на засадах взаємодоповнення проектних технологій мультимедійного етнодизайну.

У мультимедійному етнодизайні ефективним виявився такий алгоритм проектування етно-мультимедійного середовища з використанням фото- і відео графіки: формулювання проектно-художньої ідеї: мультимедійна дизайн-продукція інтер'єрного призначення «Україноцвіття»; пошук наявних аналогів (виробничих зразків) дизайн-продукції «Мапа України» інтер'єрного призначення; проектна технологія розроблення клаузули інтер'єрної дизайн-продукції «Україноцвіття»; застосування відеографії для остаточного ексклюзивного зразка мультимедійної дизайн-продукції .

Педагогічний експеримент здійснювався з урахуванням структурних блоків інноваційної моделі формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності: цільового (мета і завдання), змістового (теоретичні основи, принципи, педагогічні умови), діагностичного (методи діагностики, критерії, показники та рівні готовності), а також блоку «Складові методики етнодизайну», що конкретизував зміст, організаційні форми взаємодії учасників освітнього процесу, методи навчання, художні техніки і технології етнодизайну.

Зазначені кваліфікаційні роботи (проекти) можна виконувати у сучасних студіях з цифрового етнодизайну (Додаток Д).

Висновки до другого розділу

Для обґрунтування інноваційної моделі формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності з'ясовано і сформульовано теоретичні засади, що зумовили побудову її структурно-логічної схеми. Виокремлені теоретичні засади регламентують освітню, культурологічну, мистецьку, технологічну діяльність у сучасному цифровому суспільстві, але потребують узагальнення у єдиному

Національному кодексі дизайну України як ефективному засобі керівництва розвитком українського декоративного мистецтва і ремесел, мистецької освіти та спорідненого з ними етнодизайну і дизайн-освіти. Національний кодекс з дизайну розглядався як документ, що встановлює стандарти, правила та принципи, які визначають етичні, професійні та якісні вимоги до створення дизайну в межах конкретної країни.

Для узагальнення теоретичних засад подальшого ефективного розвитку технологій етнодизайну у декоративному мистецтві і ремеслах та професійно-мистецькій освіті, що з ними пов'язана, а також у сучасному дизайні і дизайн-освіті, розвиток яких зумовлюється декоративним мистецтвом і ремеслами, розроблено і підготовлено до впровадження авторський проєкт «Створення Національного кодексу дизайну України: проєктування естетичного, надійного та зручного середовища сталого розвитку».

Відповідно, ураховано положення Концепції сталого розвитку, що стосуються якісної освіти в Україні і затверджені постановою Кабінету Міністрів України у документі «Добровільний національний огляд цілей сталого розвитку України». Прийнято до уваги ключові слова законів України «Про народні художні промисли» [51], «Про культуру», а також новий перелік спеціальностей у постанові Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» (від 30 серпня 2024 р. № 1021). Згідно з останньою урядовою постановою, у галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» міститься спеціальність В2 Дизайн, позначена кодом Міжнародної стандартної класифікації освіти (ISCED-F 2013) – 0212 «Fashion, interior and industrial design/Мода, інтер'єр та промисловий дизайн», а також спеціальність В3 «Декоративне мистецтво та ремесла» (0214 Handicrafts/Рукоділля).

З'ясовано, що у зарубіжній теорії і практиці діяльність, що виникає на перетині декоративного мистецтва та ремесел і дизайну, має назву «фолк дизайн/народне проектування». В українському освітньому просторі такий мистецько-дизайнерський синтез позначено поняттям «етнічний дизайн», що також означає «народний дизайн». Отже, етнічний дизайн як мистецько-дизайнерський синтез – це інтегрована діяльність нової якості, що відрізняється від її складових (декоративного мистецтва та ремесла і дизайну) поєднанням автентичних технік і технологій і сучасних цифрових технологій.

З урахуванням сутності етнодизайну як синтезу автентичних і сучасних цифрових способів, прийомів і засобів формотворення для тиражування етнокультурної дизайн-продукції з'ясовано сутність понять предмету дослідження: «готовність до етнодизайну», «технологія етнодизайну».

Проаналізовано і узагальнено практичний досвід формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності, що засвідчує наявність технології етнодизайну у дизайнерів і недостатню сформованість технології етнодизайну у художників ДПМ. Зроблено висновок про необхідність застосування технології етнодизайну у підготовці фахівців декоративного мистецтва і ремесел (художників ДПМ).

Ключові положення другого розділу дисертації відображено в таких публікаціях:

Дідовець Ю. В., Тименко В. П. Етнодизайн історико-етнографічних територій України як синтез екологічної й соціокультурної складових сталого розвитку суспільства. Економіка та менеджмент у період цифрової трансформації бізнесу, суспільства і держави: матеріали Ювілейної Міжнародної науково-практичної конференції (28–29 травня 2020 року, м. Запоріжжя). Запоріжжя: ЗНУ Інженерний інститут, 2020. С. 454–458. URL: <https://web.znu.edu.ua/NIS/2020/sbornik.pdf#page=454>.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА АПРОБАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ХУДОЖНИКІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА ДО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЕТНОДИЗАЙНУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. З'ясування стану готовності студентів до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності

Вплив глобальних культурних моделей на професійно-художню освіту і декоративно-прикладне мистецтво може бути позитивним і негативним. Негативний вплив призводить до асиміляції етнокультурних особливостей з глобалізаційною культурою і остаточної втрати оригінальності етнічних особливостей творів. Існує небезпека того, що українські майстри будуть більше орієнтуватися на масовий смак і тренди, ніж на автентичні традиції. Це призводить до стандартизації і, відповідно, втрати унікальних рис українського декоративно-прикладного мистецтва, що має сучасні суміжні назви «фолк дизайн», «етнодизайн» (народне проектування) в англomовних і українських наукових джерелах.

Щоб уникнути негативного впливу глобалізаційних процесів на розвиток професійно-художньої освіти і декоративно-прикладного мистецтва, необхідно використати сучасні технології етнодизайну – способи, прийоми і засоби проектно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів з урахуванням етнокультурних особливостей історико-етнографічних регіонів. Адже глобалізація сприяє впровадженню сучасних технологій у процес виробництва традиційних виробів, що є її позитивним впливом на професійно-художню освіту і ДПМ. Наприклад, техніки 3D-друку, лазерного різьблення чи цифрового моделювання дозволяють прискорити і стандартизувати виготовлення елементів традиційного декору чи формотворення етнокультурної продукції. Хоча це робить вироби доступнішими, водночас,

знижується значення ручної роботи, яка є основою автентичності. Все більше митців звертають увагу на екологічні матеріали та відновлювальні ресурси, що також відповідає традиційним українським принципам використання природних матеріалів у декоративно-прикладному мистецтві.

Враховуючи актуальність, дослідження здійснювалося згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому зазначалася тема, зміст, терміни виконання та обсяг дисертації, публікаційну активність та оприлюднення проміжних результатів роботи в організаційно-наукових заходах: регіональних, всеукраїнських і міжнародних конференціях. У всі роки навчання в аспірантурі індивідуальний план наукової роботи погоджувався аспірантом з його науковим керівником, заслуховувався на засіданні випускової кафедри та затверджувався вченою радою Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.

Так, у 2018-2019 рр. вченою радою Академії затверджено тему дисертації доктора філософії, а також узгоджено з Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні на основі обґрунтування актуальності дослідження та розроблення його плану-проспекту. У першому розділі здійснено всебічний теоретичний аналіз досліджуваної проблеми з метою з'ясування ступеня її розробленості у теоретичних джерелах. Зокрема, проаналізовано теорію і практику навчання архітектонічних мистецтв у закладах вищої освіти. З'ясовано приналежність прикладного (ужиткового) мистецтва і дизайну до суміжних архітектонічних видів творчості, у яких художнім образом є матеріальна пластика форми, естетичної для сприймання і утилітарної для застосування. Уточнено формулювання сутності предмета дослідження. Узагальнено вітчизняний і зарубіжний досвід дослідників проблеми формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.

У 2019 – 2021 рр. розроблено та обґрунтовано теоретичну модель готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності як викладача закладів мистецької освіти. Визначено логіку та структуру експерименту, обрано процедуру експериментального дослідження, розроблено програму експерименту, методи обробки та аналізу статистичних даних дослідження; з'ясовано стан формування досліджуваної якості у констатувальному експерименті та апробовано педагогічні умови разом з іншими складовими експериментальної моделі. У процесі педагогічної практики з'ясовано стан діагностики самовизначення обдарованих учнів мистецьких ліцеїв до застосування етнодизайну у майбутній професійній діяльності. Результати науково-дослідної діяльності відображено у відповідних публікаціях автора, розміщених у фахових виданнях Інституту обдарованої дитини НАПН України.

У 2021-2024 рр. здійснювалося оформлення результатів дослідження, контрольна перевірка експериментальної апробації педагогічних умов моделі готовності художників ДПМ до етнодизайну і корегування остаточно отриманих результатів. Зокрема, окрім художників ДПМ до експерименту залучалися майбутні дизайнери різних спеціалізацій, що також покликані володіти технологіями етнодизайну. Вносилися уточнення і пропозиції науково-педагогічних працівників випускової кафедри у рукопис науково-дослідної роботи.

Розроблявся педагогічний експеримент, виокремлювалися завдання, форми та методи експерименту щодо виявлення готовності художників ДПМ до етнічного дизайну (народного проєктування).

Мета педагогічного експерименту полягала в оцінці ефективності інноваційної педагогічних умов як системотворчого компонента моделі готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ. Експериментальна робота здійснювалася поетапно (Додаток: таблиця 3.1.).

Згідно з першим завданням *аналітичного етапу* педагогічного експерименту здійснено аналіз актуальних державних і освітніх нормативних документів, що стосуються спеціалізованої освіти. Це дозволило узагальнити інформацію про аудиторію, визначити завдання, способи перегляду контенту здобувачів вищої мистецької, дизайнерської і педагогічної освіти, а також загальні цілі дослідження. Аналіз включав вивчення регуляторних актів, рекомендацій та стандартів, що регулюють діяльність педагогічних і науково-педагогічних працівників (викладачів закладів вищої освіти) у сфері вищої мистецької освіти і дизайн-освіти.

На аналітичному етапі дослідження визначено репрезентативність вибірки з генеральної сукупності 3175 здобувачів арт-освіти (мистецької з ДПМ, дизайнерської зі спеціалізацій промислового дизайну, дизайну середовища, мультимедійного дизайну, а також з технолого-педагогічної освіти, де наявні освітні компоненти з ДПМ) використовувалася формула:

$$n = (N \times W(1 - W) \times t^2) / \Delta^2$$

де: n - обсяг вибірки; N - обсяг генеральної сукупності (3175);

$W(1 - W)$ - дисперсія генеральної сукупності

t - коефіцієнт значущості (довірча ймовірність)

Δ - гранична похибка

2. Визначення дисперсії: точна дисперсія генеральної сукупності ($W(1 - W)$) невідома. В такому випадку, її можна прийняти за 0,25, що відповідає ймовірності 50% для кожного з можливих результатів.

3. Вибір значущості та граничної похибки:

3.1 Коефіцієнт значущості (t): $t = 1,96$ відповідає довірі ймовірності 95% (приймається зазвичай); $t = 2,58$ відповідає довірі ймовірності 99% (використовується рідше)

3.2 Гранична похибка (Δ): $\Delta = 5\%$ - прийнятна похибка для багатьох досліджень; $\Delta = 3\%$ - більш точна; $\Delta = 10\%$ - менш точна, але може бути прийнятною для деяких досліджень

4. Розрахунок репрезентативної вибірки: підставляємо дані в формулу: $N = 3175$; $W(1 - W) = 0,25$ (приймаємо за 0,25); $t = 1,96$ (довіри ймовірність 95%); $\Delta = 5\%$ (гранична похибка); $n = (3175 \times 0,25 \times 1,96^2) / 5^2 = 282,74$

5. Висновок: для констатувального експерименту рекомендується використовувати вибірку $n=283$ здобувачів освіти з ДПМ. Ця кількість дозволить отримати репрезентативні результати з граничною похибкою 5% та довірчою ймовірністю 95%.

На етапі констатувального експерименту та оцінювання рівнів сформованості досліджуваної якості використано адаптований та розроблений інструментарій, за допомогою якого було проведено діагностику 283-х здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої мистецької освіти, дизайн-освіти і технологічної педагогічної освіти, яких об'єднують технології етнодизайну.

Основні результати дослідження впроваджено у навчальний процес підготовки майбутніх фахівців з мистецтва і дизайну у Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, Чернігівському національному університеті «Чернігівський колегіум імені Т.Г. Шевченка»; Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова, Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна»; Інституті обдарованої дитини НАПН України; Національного транспортного університету (Додаток М).

Для реалізації завдань педагогічного експерименту було відібрано здобувачів арт-освіти мистецьких, дизайнерських, педагогічних спеціальностей, що вивчають освітні компоненти з технологій, мистецтва, дизайну у структурно-логічних схемах ОПП. Такий відбір учасників

експерименту пояснювався тим, що всі вони є фахівцями з арт-освіти, у якій інтегруються мистецькі і гуманітарні освітні компоненти; для фахівців декоративно-прикладного мистецтва, дизайну, педагогічної освіти з технологій спільною професійною якістю є готовність до застосування технологій етнодизайну (етнокультурно зорієнтованих проектних технологій).

Але досі освітня потреба фахівців арт-освіти (мистецької, дизайнерської, технолого-педагогічної) не забезпечена цілісною ОПП «Декоративне мистецтво, прикладне мистецтво, цифровий дизайн», що повноцінно відповідає формуванню готовності фахівців арт-освіти до застосування технології етнодизайну у їхній професійно-мистецькій, професійно-дизайнерській і професійно-педагогічній діяльності з технологій.

Із відібраного складу здобувачів освіти, індивідуальна арт-освітня траєкторія яких має пряме відношення до предмету дослідження, формувалися експериментальна Е-група і контрольна К-група. У формуванні складу експериментальних груп дотримувався рівноцінний підхід до навчальних досягнень здобувачів арт-освіти, що полягав у приблизно однакових навчальних досягненнях Е-групи і К-групи з освітніх компонентів образотворчого мистецтва (в т.ч. декоративного) і технологій та дизайну (в т.ч. прикладного, ужиткового мистецтва). Обидві групи реалізували наявні в освітньому просторі програми підготовки фахівців ДПМ, які існують окремо у мистецькій освіті, дизайнерській освіті, педагогічній освіті з технологій, освіті з історії та археології (Освітньо-професійна програма спеціальності 032 «Історія та археологія» з ОК «Етнологія (Етнографія)»).

Мета констатувального експерименту – це з'ясування стану формування готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ. Мета конкретизована такими основними завданнями:

1. З'ясувати стан сформованості готовності художників ДПМ до застосування технологій етнічного дизайну і уточнити пріоритетні компоненти цієї готовності.

2. Визначити критерії, показники, методи діагностики рівнів готовності до етнічного дизайну.

З'ясування стану готовності до етнодизайну у художників ДПМ здійснювалося з урахуванням сутності цього поняття, сформульованого у підрозділі 1.2.: готовність художників ДПМ до технологій етнодизайну є інтегральним утворенням, у якому виокремлюється такі складові:

- здатність до автентичного художньо-естетичного самовираження в традиційних техніках і технологіях ДПМ;
- прагнення до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проектних технологій;
- залучення до здійснення етнографічної діяльності з використанням її технологій.

Кожна із складових інтегральної готовності до етнодизайну у констатувальному експерименті вимагала діагностики її мотивації художниками ДПМ.

Діагностика мотивації до художньої творчості з автентичного ДПМ

Стан сформованості готовності до етнічного дизайну у художників ДПМ з'ясовувався шляхом застосування методів опитування, спостереження, інтерв'ювання, анкетування, тестування учасників експерименту. Зокрема, запропоновано опитувальник «Мотивація вибору професії художника ДПМ» (Додаток И). Тестові завдання для оцінки обдарованості художників ДПМ здібностями до технологій етнодизайну зосереджувалися на виявленні креативності, етнокультурної чутливості, уважності до деталей у художніх техніках і технологіях, що використовуються дизайнерами і етнографами, а також умінні досліджувати та інтерпретувати етнічні мотиви в етнодизайні.

Мотивація художника ДПМ полягала в оцінці його естетичних уподобань та ставлення до різних аспектів культури, мистецтва, дизайну у повсякденному житті. Бралось до уваги припущення, що емоційно позитивне ставлення до професії художника ДПМ зумовлене індивідуальними схильностями до сприйняття краси, естетичних цінностей, і того, наскільки він цінує різні форми особистісного художнього самовираження. Ураховувалося визначення сутності поняття «художник декоративно-прикладного мистецтва» – це майстер, який спеціалізується на створенні артефактів декоративно-прикладного мистецтва, що відображають етнічні мотиви, символіку, традиції та культурний контекст народу. Основним завданням художника ДПМ розглядалася передача ним автентичного духу етнічної культури засобами художньої виразності. Проте особлива увага зверталася на автентичність художніх технік і технологій у творчості художників ДПМ, що було зумовлене предметом дослідження (Додаток: таблиця 3.2.).

Ця таблиця підкреслює автентичні техніки та технології, які використовуються художниками в декоративно-прикладному мистецтві для створення унікальних і виразних виробів.

Діагностика мотивації до проектно-художньої творчості сучасного дизайнера

Для виявлення у фахівців ДПМ здатності до проектно-художньої творчості (етнодизайну як народного проектування) учасникам контрольних і експериментальних груп пропонувався інший опитувальник – «Мотивація вибору професії дизайнера» (Додаток І). Цей опитувальник охоплював різні аспекти мотивації вибору професії дизайнера, виявляючи переваги й очікування респондентів щодо цієї сфери проектно-художньої творчості.

Кожне твердження, що починається зі слів «Я обрав професію дизайнера, оскільки...», вказує на особисті мотиви, пов'язані з різними складовими множинного інтелекту за Г. Гарднером, такими як логіко-

математичний, просторовий, міжособистісний і внутрішньо-особистісний типи. Це дозволяє зрозуміти, які інтелектуальні навички і мотиваційні потреби найбільш впливають на вибір дизайнерської спеціалізації: від веб-дизайну та дизайну інтер'єрів до промислового дизайну.

Відображались основні вимоги до професійного середовища й особливості взаємодії, які дизайнери цінують у своїй роботі. Наприклад, прагнення до комфортних умов і зручного графіка відображає внутрішньо-особистісну складову, тоді як можливість працювати з широким колом людей – міжособистісну. Деякі твердження показують бажання досягати чітких цілей, мати чіткі інструкції та отримувати винагороду за роботу, що корелює з логіко-математичним інтелектом.

Опитувальник також дозволяв з'ясувати негативні аспекти, які могли б відвернути від професії, наприклад, рутинність, відсутність можливості для творчості та професійного зростання. Ці відповіді допомагають зрозуміти, що дизайнери прагнуть уникати обмежувальних умов, котрі стримують розвиток, і цінують робоче середовище, де є гнучкість і можливість креативного самовираження.

Пріоритетним результатом опитувальника «Мотивація вибору професії дизайнера» було з'ясування наявності інтелектуальної мотивації учасників експерименту не стільки до власного художньо-творчого самовираження, скільки до виявлення проєктно-творчого імпульсу (внутрішнього асоціативного поштовху) до пробудження проєктно-творчої ідеї, її формулювання, художньо-графічного прототипування (спрощена версія кінцевого дизайн-продукту) і техніко-технологічного перенесення концептуальної ідеї у простір предметної, доповненої чи віртуальної реальності нинішньої життєдіяльності цифрового суспільства, де є попит на споживачів новоствореної дизайн-продукції.

Від учасників констатувального експерименту у результатах опитувальника для дизайнерів очікувалося виявлення здатності до самодіагностики дизайн-обдарованості спеціалізаціями з дизайну, необхідними для успішного вирішення проблем життєдіяльності територіальних громад історико-етнографічних регіонів в умовах становлення цифрового суспільства і, зокрема, військового стану. Особлива увага зверталася на сучасні технології, що застосовуються у дизайні (Додаток: таблиця 3.3.)

Таблиця ілюструє різноманітні технології, які активно застосовуються дизайнерами для реалізації своїх ідей та проєктів.

Такий підхід до оцінювання мотивації в професії дизайну сприяв не тільки виявити індивідуальні інтелектуальні пріоритети учасників експерименту, але й підкреслював важливість узгодження професійних вимог з особистими потребами освітньої траєкторії учасників експерименту, щоб сприяти стійкому інтересу та задоволеності професією.

Тестові завдання для *діагностики мотивації вибору етнічної спрямованої і науково зорієнтованої дослідницької діяльності етнографа* охоплювали широкий спектр аспектів, пов'язаних із професійними інтересами, цінностями та очікуваннями, які необхідні для формування готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності.

Завдання з мотивації спрямовувалися на оцінку зацікавленості в етнографії як науці, готовності працювати з культурною спадщиною, мотивацію особистісного зростання та розуміння суспільної цінності етнографічних досліджень. Пропонувалися такі тестові завдання: мотивація до збереження культурної спадщини, потреба у вивченні етнічних особливостей, орієнтація на польові дослідження, потреба в спілкуванні з носіями культури, інтерес до міждисциплінарного підходу, ставлення до документаційної

роботи, усвідомленість значення професії етнографа-етнофора в суспільстві, готовність до самоосвіти, орієнтація на дослідницьку діяльність. Ці тестові завдання охоплювали основні аспекти мотивації та сприяли адекватному з'ясуванню належного інтересу і цінності, щоб обрати професію етнографа-етнофора (Додаток Й).

Мотивація вибору художниками ДПМ видів діяльності етнографа свідчила про наявність *готовності до науково-дослідної етнографічної діяльності*, про здатність глибоко розуміти, цінувати, збирати і систематизувати етнографічні матеріали, класифікувати їх за етнокультурними регіональними ознаками.

За результатами тесту з'ясовано компоненти науково-дослідницького потенціалу етнографа: етнокультурна (етнографічна) компетентність – знання історії, традицій, символіки та естетики свого етносу; креативність і адаптивність – здатність переосмислювати етнічні мотиви і технології, застосовуючи їх у сучасній матеріально-художній етнічній культурі; проектні навички – володіння методами, необхідними для інтерпретації автентичних етнографічних цінностей; суспільна спрямованість – прагнення розвивати та популяризувати етнічну культуру, сприяючи її актуалізації в сучасному глобалізованому світі.

Окрім арт-здатностей (етнокультурних і гуманітарних) у художників ДПМ виявлено інтерес до сучасних технологій (способів, прийомів і засобів) науково-дослідницької діяльності етнографів (Додаток: таблиця 3.4.)

Науково-дослідницький потенціал *етнографічної складової готовності* художників ДПМ до технологій етнодизайну є важливим інструментом у збереженні та популяризації культурної спадщини, а також сприяє розвитку нових напрямів у дизайні, що базуються на традиціях і в той же час відповідають сучасним естетичним і функціональним вимогам.

Результати діагностики мотивацій до професій художника ДПМ, спеціалізацій дизайнера, дослідницької діяльності етнографа, отримані на етапі констатувального експерименту, порівнювалися і узагальнювалися (таблиця 3.5.).

Таблиця 3.5

Кількісні результати сформованості компонентів готовності до технологій етнодизайну ЕГ і КГ художників ДПМ і їх мотивація на етапі констатувального експерименту

Компоненти готовності	ЕГ %	КГ %
Здатність до художньо-естетичного автентично зорієнтованого самовираження у традиційних техніках і технологіях ДПМ з мотивацією готовності до етнодизайну як «автентичних митців»	39,2	41,3
Прагнення до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проєктних технологій з мотивацією проєктно-творчої готовності до етнодизайну як «сучасних дизайнерів»	34	32,7
Залучення до науково-дослідної діяльності з етнології і використання її технологій з мотивацією «етнографа-дослідника» етнодизайну	27	26 %

У респондентів типу «етнографи» кількісні показники – 26 % (КГ); 27% (ЕГ). У респондентів типу «сучасні дизайнери» – 32,7 % (КГ); 34% (ЕГ). У респондентів типу «автентичні митці» – 41,3 % (КГ); 39,2 % (ЕГ). Кількісні показники виявилися приблизно однаковими в контрольній і експериментальній групах з трьох складових готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ.

Якісний аналіз кількісних показників результатів констатувального експерименту показав, що інтегральна готовність до технологій етнодизайну у художників ДПМ типу «етнофори» за результатами констатувального експерименту не була виявлена. Отримані дані свідчать також про різноплановий рівень готовності художників декоративно-прикладного мистецтва до використання технологій в етнодизайні. Спостерігається певна диспропорція між різними компонентами готовності.

Найвищими кількісними показниками виявлення рефлексії художника декоративно-прикладного мистецтва з етнічною самосвідомістю (41,3%, 39,2%). Високі числові дані пояснюються тим, що в художників ДПМ наявна рефлексія – не просто самоспостереження, а глибокий аналіз власного творчого процесу, його коренів, впливу культурного середовища та особистих переживань. Більшість художників ДПМ досить добре володіють традиційними техніками і технологіями та можуть творчо їх застосовувати. Це позитивний результат, який свідчить про збереження традиційного мистецтва.

Прагнення до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проєктних технологій: показники (32,7%, 34%) вказують на те, що значна частина художників ДПМ готова до використання сучасних технологій в своїй проєктній творчості. Це важливий момент, який свідчить про готовність художників ДПМ до інновацій.

Залучення до етнографічної діяльності з використанням її технологій: найнижчий показники (26%, 27%) вказують на те, що художники ДПМ менш залучені до науково-дослідної діяльності та використання етнографічних методів. Це може бути пов'язано з недостатнім розумінням важливості цієї складової для етнодизайну або відсутністю відповідної підготовки.

За результатами констатувального експерименту сформульовано висновки та рекомендації. Позитивні аспекти полягають у тому, що

художники ДПМ мають досить високий рівень володіння традиційними техніками та готовністю до використання сучасних технологій.

Проблемні аспекти полягають в тому, що має місце недостатній рівень залучення художників ДПМ до науково-дослідної діяльності з використанням етнографічних методів і технологій, а також до проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів (етнографічних артефактів) сучасними технологіями для їх серійного виробництва як етнокультурної дизайн-продукції.

Рекомендовано посилення науково-дослідної етнографічної складової готовності: розроблення спеціальних курсів та програм, спрямованих на ознайомлення художників з основами етнографії, методами збору та аналізу фольклорних матеріалів.

Інший проблемний аспект – це інтеграція традиційних і сучасних технологій: доцільно стимулювати розробку проєктів, які поєднують традиційні ремесла з сучасними технологіями (3D-моделювання, віртуальна реальність тощо).

Важливими напрямками є: співтворчість художників ДПМ з фахівцями суміжних професій (UI/UX-дизайнерами, етнографами) для створення інноваційних етнокультурної продукції; популяризація етнодизайну: проведення виставок, конкурсів, майстер-класів, спрямованих на популяризацію етнодизайну та його ролі в сучасному декоративному і прикладному мистецтвах.

Отримані результати виконання першого завдання констатувального експерименту засвідчили наявність потенційної можливості для повноцінного формування досліджуваної якості у художників ДПМ типу «етнодизайнери-етнофори», що давало підставу для продовження експериментальної роботи. Виникла необхідність з'ясувати критерії, показники і рівні формування

готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ і здійснити формувальний етап експерименту з досліджуваної проблеми.

Друге завдання констатувального експерименту спрямовувалося на визначення критеріїв, показників і рівнів готовності художників ДПМ до застосування технології етнічного дизайну у професійній діяльності. З урахуванням структури інтелектуальної діяльності (*здібностей вербального, практичного, емоційного інтелектів*), запропонованої науковою школою Г. Гарднера, з одного боку, та сукупності етнічних рис характеру українців, з'ясованих і сформульованих П. Чубинським за результатами етнографічної експедиції, з другого боку (див. п.1.2), виокремлено критерії досліджуваної якості: *вербально-інтелектуальний (ВІ-критерій); практично-інтелектуальний (ПІ-критерій); емоційно-інтелектуальний (ЕІ-критерій).*

ВІ: вербально-інтелектуальний (теоретичної етнографічної інформативності) – це критерій, що залежить від розвитку вербального інтелекту художників ДПМ і забезпечує здійснення повноцінного збору вербальної (мовленнєвої) інформації, обробляти її шляхом ретельного аналізу і трансформувати у зовнішнє середовище в узагальненому, систематизованому вигляді. У Національній рамці кваліфікацій ВІ характеризується першим дескриптором з теоретичних та емпіричних знань. У художників ДПМ це знання з історичних, культурологічних, екологічних, технологічних напрямів етнодизайну, дизайну сучасних матеріалів тощо. ВІ-критерій відповідає компоненту інтегральної готовності «Залучення до етнографічної, науково-дослідної діяльності з використанням її технологій» і типу мотивації «Науково-дослідна діяльність «етнографів». Показники ВІ-критерію – це знання і розуміння етнокультури історико-етнографічних регіонів, традиційних художніх технік і регіональної символіки етнодизайну; здатність лаконічно і, водночас, ёмко формулювати ідеї з проєктно-творчого

варіювання типових зразків художніх виробів з різних історико-етнографічних регіонів України.

ПІ: практично інтелектуальний (майстерної візуалізації) – це критерій, що залежить від розвитку практичного інтелекту і виявляється у практично-інтелектуальна здатності художників ДПМ поєднувати традиційні техніки із сучасними технологіями у процесі проектування і виготовлення ексклюзивної етнокультурної дизайн-продукції. Практичний інтелект – це здатність художників ДПМ брати на себе відповідальність, використовувати уміння і навички з технології проєктно-художньої діяльності (дизайн-діяльності) для гармонізації середовищ предметної, доповненої і віртуальної реальностей. ПІ-критерій відповідає другому дескриптору НРК, а також компоненту інтегральної готовності «Прагнення до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проєктних технологій» і типу мотивації «проєктно-творча готовність сучасних дизайнерів».

ЕІ: емоційно-інтелектуальний (*інноваційності, креативності*) – це критерій емоційно-інтелектуальної здатності до використання автентичних технік і технологій візуалізації художньо-творчих задумів, що забезпечують креативне, стилістично інноваційне самовираження, яке відповідає естетичним смакам митця і етнокультурним традиціям історико-етнографічних регіонів. Емоційний інтелект – сукупність ментальних здібностей, що виявляються в усвідомленні і розумінні власних емоцій і почуттів, а також емоцій і почуттів інших осіб. ЕІ-критерій відповідає компоненту інтегральної готовності «Здатність до художньо-естетичного автентично зорієнтованого самовираження у традиційних техніках і технологіях ДПМ» і типу мотивації «художньо-творча готовність автентичних митців».

Зазначеним критеріям формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності відповідає сукупність показників сформованості досліджуваної якості (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6.

Критерії і показники готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну

Критерії	Показники
<p>ВІ: вербально - інтелектуальний (теоретичної інформативності)</p>	<p>Знання і розуміння етнокультури історико-етнографічних регіонів (ІЕР), традиційних художніх технік і регіональної символіки етнодизайну; цифрових технологій етнодизайну і композиційних матеріалів.</p> <p>Здатність лаконічно і, водночас, ємко <i>формулювати ідеї</i> з проектно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів ІЕР.</p>
<p>ПІ: практично інтелектуальний (майстерної візуалізації)</p>	<p>Сформовані навички виконання традиційних технік, що виявляється в умінні виконувати ручні техніки: вишивка, ткацтво, гончарство, різьблення тощо з дотриманням автентичних методів. Володіння сучасними технологіями: навички роботи з цифровими інструментами (3D-моделювання, лазерне різання, 3D-друк), програмним забезпеченням для дизайну.</p> <p><i>Здатність до трансформації</i> ручних художньо-графічних зображень, фотографій типових художніх виробів в етнічну дизайн-продукцію 3D-друку, 3D-моделювання.</p>
<p>ЕІ: емоційно-інтелектуальний (інноваційності, креативності)</p>	<p>Виявлення рефлексії митця з етнічною самосвідомістю: усвідомлення культурного значення особистісно ціннісного виду декоративно-прикладного мистецтва.</p> <p>Творче використання традиційних автентичних мотивів, що виявляється у здатності інтерпретувати</p>

	<p>традиційні орнаменти і форми типових художніх виробів історико-етнографічних регіонів.</p> <p>Уміння адаптувати традиційні елементи, одухотворювати їх емоційно-позитивним ставленням.</p> <p>Соціальна і екологічна відповідальність, зумовлена усвідомленням важливості збереження культурної спадщини та використання екологічно чистих матеріалів і технологій.</p>
--	--

Табличні критерії і їх показники засвідчують сформованість кожної з трьох складових інтегральної готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ, а в сукупності засвідчують сформованість інтегральної готовності етнодизайнера-етнофора як синтезу нової якості, що утворюється шляхом поєднання мистецької, дизайнерської і етнографічної здатностей художників ДПМ (див. рис. 3.1).

З урахуванням зазначених критеріїв і показників сформованості досліджуваної якості визначено рівні сформованості технології етнодизайну у художників ДПМ (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7.

Рівні сформованості готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну

Рівні	Опис рівнів
Високий	Залучення до етнографічної діяльності з використанням її технологій, прагнення до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проектних технологій, здатність до художньо-естетичного, автентично зорієнтованого самовираження у традиційних техніках і технологіях ДПМ з мотивацією художників ДПМ типу «етнодизайнери-етнофори».
Достатній	Прагнення до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проектно-художніх технологій з домінуючою мотивацією типу «готовність художників ДПМ як сучасних дизайнерів до проектної творчості»; зберігається інтерес до етнічного стилю (художньо-естетичного, автентично

	зорієнтованого самовираження) у традиційних техніках і технологіях ДПМ; наявний недостатній залученості до етнографічної діяльності з використанням її технологій і методів.
Середній	Здатність до художньо-естетичного автентично зорієнтованого самовираження у традиційних техніках і технологіях ДПМ і наявність залучення до науково-дослідної етнографічної діяльності з мотивацією «художньо-творча готовність автентичних митців» до технологій етнодизайну. Недостатня готовність до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проектно-художніх технологій.

Прогнозувалося, що «етнодизайнери-етнофори» ДПМ з *високим рівнем* сформованості готовності до технологій етнодизайну на практиці покликані володіти глибоким розумінням етнодизайну, включаючи історичні, культурні та сучасні його аспекти; застосовувати широкий спектр традиційних художніх технік і цифрових технологій; прагнути до створення оригінального, інноваційного національного дизайну, щоб запобігти етнокультурному занепаду історико-етнографічних регіонів; демонструвати високий рівень самостійності, відповідальності; дотримуватися самодіагностики етнічної дизайн-обдарованості і самовдосконалення способами, прийомами і засобами сучасних проектно-художніх технологій, що стрімко розвиваються.

Передбачалося, що результативність проектно-творчої діяльності типу «етнодизайнери-етнофори» може виявлятися у художніх проєктах інтерактивних інсталяціях, що поєднують традиційні орнаменти із сучасними технологіями (наприклад, AR/VR); розробці авторських шрифтів на основі національних орнаментів та інших типових зразків етнографічних творів; створенні екологічно чистих продуктів з використанням традиційних і композитних матеріалів та сучасних технологій.

Тип «сучасних дизайнерів» із *достатнім рівнем* сформованості готовності до технологій етнодизайну на практиці покликаний розуміти

основи етнодизайну, володіти базовими традиційними та цифровими навичками; створювати функціональну та естетично привабливу дизайн-продукцію, використовуючи етнічні мотиви; працювати самостійно над простими проєктами, але можуть потребувати додаткової підтримки під час виконання складних проєктно-творчих завдань.

Результативність проєктно-творчої діяльності типу «сучасних дизайнерів» виявляється у їхньому дизайн-технологічному підході до проєктно-художньої діяльності: використанні елементів етнічного стилю у розроблювальній дизайн-продукції за технологічними напрямками з використанням сучасних цифрових технологій: «дизайн і технології: електронна продукція», «дизайн і технології: графічна продукція», «дизайн і технології: будівельна продукція», «дизайн і технології: текстильна продукція», «дизайн і технології: системи управління», «дизайн і технології: креативна індустрія», «дизайн і технології: освітня продукція». Це можуть бути традиційні українські вишивки, адаптовані до сучасних фасонів; створення інтер'єру в етнічному стилі з використанням сучасних меблів і текстилю; розробка сувенірної продукції з використанням традиційних орнаментів тощо.

Тип «автентичних митців» ДПМ підтримує творчі зв'язки із фахівцями етнографії, має базові знання з етнодизайну, майстерно володіє ремісничими технологіями з використанням природних матеріалів, але відчуває труднощі в застосуванні сучасних технологій художнього проєктування на практиці. Здатний створювати типові художні вироби, але може мати труднощі в розробленні складніших концепцій сучасного формотворення і тиражування. Застосовує традиційні орнаменти і регіональні мотиви ДПМ, розробляє ескізи виробів з використанням етнічних елементів, адаптує готові шаблони для створення сувенірної продукції.

З урахуванням детальної характеристики рівнів сформованості готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ і кількісних результатів сформованості компонентів готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ і їх мотивації на етапі констатувального експерименту розроблено таблицю (таблиця 3.8)

Таблиця 3.8.

Рівні сформованості готовності до технологій етнодизайну ЕГ і КГ художників ДПМ на етапі констатувального експерименту

Рівні готовності до етнодизайну	ЕГ %	КГ %
<i>Високий рівень</i> з мотиваціями «етнодизайнера-етнофора»: готовністю до НДР з етнографії, цифрового проектування, автентичної майстерності	-	-
<i>Достатній рівень</i> з мотивацією «сучасного дизайнера» (в т.ч. цифрового) і готовністю до прототипування етнопродукції	34	33
<i>Середній рівень</i> з мотиваціями «автентичного митця» і «етнографа-дослідника» етнодизайну	66	67

Кількісний аналіз табличних даних засвідчує відсутність високого рівня сформованості готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності. Вагомими кількісними показниками сформованості досліджуваної якості характеризується середній рівень. Удвічі менші аніж на середньому рівні кількісні показники достатнього рівня.

3.2. Динаміка формувального експерименту з підготовки майбутніх художників ДПМ до застосування технології етнодизайну

На формувальному етапі педагогічного експерименту ставилися завдання:

1. Апробувати педагогічні умови експериментальної моделі формування готовності художників ДПМ до етнічного дизайну.

2. З'ясувати ефективність застосування педагогічних умов і створеної моделі у закладах мистецької, дизайнерської і педагогічної освіти.

Для виконання *першого завдання* формувального експерименту в експериментальній групі планувалося заняття за програмовим і навчально-методичним забезпеченням дисципліни вільного вибору студентів «Історія етнодизайну», здійснювалася апробація сукупності педагогічних умов та методичної складової моделі формування готовності художників ДПМ до етнічного дизайну.

Для апробації у моделі виокремлювалися такі педагогічні умови:

- застосування активних та інтерактивних форм взаємодії здобувачів освіти;
- взаємодоповнення змісту ДПМ і дизайну в етнодизайні;
- упровадження методу комплексної візуалізації етнічної дизайн-продукції (КВЕД), що полягає у використанні студій етнодизайну у ЗВО і музейного етнодизайну із сучасними бігбордами для розроблення візуально привабливих і автентичних артефактів способами, прийомами і засобами традиційних технік і сучасних технологій.

Для реалізації сукупності взаємодоповнюваних педагогічних умов в експериментальній моделі виокремлювався структурний блок компонент методики етнодизайну, що стосувалися змісту (розроблення програмового і навчально-методичного забезпечення з ЕД); організаційних форм (індивідуальне, групове, міждисциплінарне проектування; майстер-класи,); методів навчання (історико-культурний, експериментально-практичний, інтегрований, проєктний, візуально-аналітичний, екскурсій та польових досліджень, майстер-класів та воркшопів, моделювання і дизайн-аналізу); художніх технік (вишивка, ткацтво, різьблення по дереву, кераміка, ковальство, гончарство, писанкарство тощо; орнаменти і символіка; технологій етнодизайну (цифрове моделювання, 3D-друк, лазерне різання та

гравіювання, AR/VR технології); інтеграція традиційних технік із сучасними технологіями (етнодизайн гібридних технік і технологій, створення сучасних виробів в етностилі).

В експериментальній програмі дослідження зроблено *гіпотетичне припущення*, що формування готовності художників ДПМ до етнодизайну буде ефективним, якщо:

- у художників ДПМ наявна мотивація до проєктно-творчого варіювання типових регіональних зразків художніх виробів для їх серійного виробництва і дослідницької діяльності як дизайнерів-етнографів;

- мистецька освіта і дизайн-освіта здійснюватимуться з урахуванням екологічної, етнокультурної і технологічної складових Концепції сталого розвитку українського суспільства і відповідатимуть індикатору цілей якісної вищої освіти – формуванню міст освіти і науки, що навчаються і досягають членства у Глобальній мережі міст ЮНЕСКО;

- формування досліджуваної якості здійснюватиметься на засадах етнометодології – напряду наукознавства, спрямованого на вивчення етнокультурних традицій історико-етнографічних регіонів, національної рефлексії українського етнотипу, що виявляється у проєктно-творчій діяльності з декоративно-прикладного мистецтва у художників-етнофорів, які є носіями етнічної самосвідомості, характерних рис української етнічної спільноти;

- дотримуватимуться основні принципи навчання етнодизайну: екологічної сталості, етнокультурної автентичності, взаємодоповнення традиційних художніх технік і сучасних цифрових технологій;

- забезпечуватиметься взаємодоповнення дизайн-мистецького і дизайн-технологічного підходів до структурування змісту професійної підготовки художників ДПМ

- методика навчання етнодизайну буде містити зміст, форми, методи і технології, що відповідають потребам художників-етнофорів декоративно-прикладного мистецтва, зокрема, зміст декоративного мистецтва, прикладного мистецтва і технологій;
- постійно удосконалюватиметься освітньо-розвивальне середовище студії з етнодизайну у закладах вищої мистецької освіти і дизайн-освіти, обладнаної секторами для традиційного (настільного) графічного етнодизайну; механічної обробки природних і композитних матеріалів; сучасних технологій цифрового етнодизайну;
- традиційні і сучасні ексклюзивні зразки етнічної дизайн-продукції поширюватимуться через виставкові стенди і мультимедійні бігборди у регіональних музеях народного мистецтва, соціальних мережах та іншими засобами інформаційного маркетингу.

Згідно з *першим гіпотетичним припущенням*, на етапі констатувального експерименту з'ясовано типи мотивації технології етнодизайну художниками ДПМ: в експериментальних і контрольних групах не виявлено мотивації високого рівня типу «етнодизайнер-етнофор» з готовністю до НДР з етнології (етнографії), цифрового проєктування, автентичної майстерності; виявлено мотивацію достатнього рівня у художників ДПМ типу «сучасні дизайнери» (в т.ч. цифрові) з готовністю до прототипування сучасної етнопродукції; виявлено мотивацію середнього рівня типу «автентичні митці» і «етнографі-дослідники» етнодизайну.

Наявність кількісних показників мотивації художників ДПМ до сучасних технологій проєктної творчості; технік і технологій традиційних видів ДПМ і технологій етнографічних досліджень і, в той же час, відсутність кількісних показників мотивації до інтегральної готовності з мотивацією типу «етнодизайнер-етнофор», дозволили зробити висновок про наявність потенційних можливостей у формуванні готовності художників ДПМ до

технологій етнодизайну. В експериментальних групах така можливість забезпечувалася дисципліною вільного вибору студентів «Історія етнодизайну» і програмовим та навчально-методичним забезпеченням до неї.

У змісті авторської ДВВС «Історія етнодизайну» виокремлено два розділи, необхідні для формуального експерименту:

Розділ IV. Етнодизайн як один з перспективних напрямів межі ХХ-ХХІ ст.

4.1. Концепція етнодизайну на сучасному етапі

4.2. Спадщина української народної архітектури як основа сучасної етніки в архітектурі та будівництві.

4.3. Традиційний одяг українців та сучасний етнодизайн.

4.4. Українські народні промисли як матеріал для сучасних етнічних дизайн-проектів.

Розділ V. Технології етнодизайну

5.1. Естетика етнодизайну і фолк дизайну: традиційні і сучасні технології.

5.2. Сучасні проєктні технології.

5.3. Технології світлового етнодизайну.

5.4. Сучасні етнічні технології мультимедійного дизайну.

ДВВС «Історія етнодизайну» у змістовим наповненні відповідає *другому, третьому і четвертому гіпотетичним припущенням*, оскільки її зміст розроблявся з урахуванням Концепції сталого розвитку (сталого розвитку історико-етнографічних регіонів України), що передбачено теоретичними основами (в т.ч. принципами формування готовності) змістового блоку експериментальної моделі формування готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності.

Особлива увага приділялася *п'ятому гіпотетичному припущенню* щодо змісту, форм, методів методики навчання етнодизайну. Виокремлено

авторський метод комплексної візуалізації етнічної дизайн-продукції, що зумовлював, відповідно, комплексне застосування традиційних технік і технологій художниками ДПМ типу «автентичні митці»; технологій етнографічних досліджень художників ДПМ типу «етнографи», що виявляють інтерес до науково-дослідної роботи; сучасних цифрових технологій проектної творчості у художників ДПМ типу «сучасні дизайнери».

Метод КВЕД був зорієнтований на урахуванні освітніх траєкторій у здобутті арт-освіти художниками ДПМ з усіма трьома типами мотивації особистісно-ціннісних освітніх траєкторій: художньо-творчої готовності «автентичних митців», проектно-творча готовність «сучасних дизайнерів», науково-дослідна діяльність «етнографів».

Інтерактивна взаємодія здобувачів художньої освіти із зазначеними особистісно ціннісними траєкторіями її здобуття дозволяла зробити припущення про ефективність *формування інтегральної готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ як типу «етнодизайнерів-етнофорів», що майстерно володіють традиційними техніками і технологіями виготовлення типових виробів етнокультури історико-етнографічних регіонів, здатні оволодівати готовністю до етнографічної науково-дослідної діяльності з використанням її технологій; прагнуть до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проектних цифрових технологій.*

Важливо зазначити, що візуалізація може бути частиною більш широкого процесу, відомого як інфографіка – графічне візуальне подання інформації, даних або знань, призначених для швидкого та чіткого відображення комплексної інформації.

Оскільки технології наукових досліджень з етнології (етнографії) недостатньо подано у змісті підготовки художників ДПМ, то в експериментальній групі інфографіка пропонувалася на етапі формувального

експерименту як метод етнографічної візуалізації подання інформації, що поєднує в собі глибину етнографічного дослідження з виразністю візуального мистецтва, створюючи яскраві та інформативні зображення, які допомагають краще зрозуміти культуру, побут та світогляд досліджуваної спільноти (таблиця 3.9).

Отже, етнографічна візуалізація – це потужний інструмент, який дозволяє здійснювати етнографічні дослідження більш доступними, цікавими та ефективними технологіями. Завдяки своїй здатності поєднувати наукову точність з художньою виразністю, цей метод відкриває нові можливості для розуміння та оцінки культурного різноманіття художниками-етнофорами ДПМ..

Приклади конкретних проєктів етнографічної візуалізації, які пропонувалися експериментальній групі:

Проєкт «Atlas of the World's Languages» – онлайн-ресурс, який представляє географічне поширення мов у формі інтерактивних карт та діаграм.

Проєкт «StoryMaps» від Esri – платформа для створення інтерактивних карт, які розповідають історії про місця та людей.

Роботи фотографів Sebastião Salgado, Steve McCurry та інших, які своїми знімками документують життя різних культур.

Учасникам ЕГ пропонувалися також технологія реалізації методу етнографічної візуалізації, що включала визначення особистісно значущої мети проєктно-художньої творчості.

Визначалася чітка і конкретна мета чи етнологічна (етнографічна) проблема, до вирішення якої пробуджувалася мотивація етнодизайнера-етнофора. Мета, що обиралася учасниками експериментальної групи, мала бути особистісно ціннісною, стосуватися національної незалежності, сучасного мілітарного етнодизайну, етнічної культури історико-

етнографічного регіону, у якому народжений здобувач освіти з українського етнодизайну.

Наприклад, мотивації підлягала сучасна авторська *технологія мілітарного (воєнного) етнодизайну* – технологія художнього проектування, у якій поєднується військова культура із народними традиціями, функціональність військового спорядження із естетикою та символікою народного мистецтва (Додаток Ж). Використання військової латунної гільзи від снаряда як основи для декору або додавання українського тризуба було символічним поєднанням національної ідентичності та сили, що демонструє стійкість українського народу, ліричну і героїчну вдачу українців. Окрім оригінальної форми і декору мета художнього проектування увиразнювалася назвами ексклюзивних творів мілітарного етнодизайну.

Синтез ліричного і героїчного художніх мотивів забезпечував зв'язок із народними традиціями декоративного мистецтва, і, водночас, адаптував учасників ЕГ до сучасних реалій війни.

Авторський метод КВЕД (комплексної візуалізації етнічної дизайн-продукції) і технологія мілітарного етнодизайну дозволили створювати артефакти, які є естетично привабливими, культурно значущими, арт-терапевтичними, такими, що відповідають умовам воєнного стану в Україні. Зокрема, для мотивації учасників експерименту проєктно-художньою творчістю за напрямом мілітарного етнодизайну пропонувалися авторські художні проєкти з використанням артилерійської латунної гільзи і сучасних технологічних засобів мережевого лазерного різьблення та гравіювання, наприклад, мережеве лазерне різьблення «Крила перемоги» – це перетворення латунної гільзи від гармати-гаубиці на мистецький об'єкт мілітарного декоративно-ужиткового мистецтва. Гільза являє собою латунний циліндр зі збільшеним діаметром основи. Завдяки техніці ажурної різки - витинанки по

металу на гільзі вирізьблено Малий Державний Герб України та 5 колосків-«крил перемоги».

Технологія лазерного різьблення і гравіювання у мілітарному дизайні демонструвалася у відеозапису. Застосовувалися інші способи, прийоми і засоби технологій етнодизайну, що забезпечували результативність поєднання традиційних технік декоративно-прикладного мистецтва і сучасних технологій етнодизайну.

Пропонувалося застосування нейромереж штучного інтелекту для генерації мілітарного етнічного футуродизайну. Зокрема, проектувався український дрон «Паляниця» за аналогом форми інопланетної «летючої тарілки» (Додаток Й).

Увага учасників експериментальної групи зверталася на те, що для проєктно-творчого варіювання таких ексклюзивних зразків мілітарного етнодизайну потрібна технологія лазерного різання, що налаштовувало учасників ЕГ на її вивчення і застосування.

Як технологія етнодизайну розглядалася також технологія художньої перфорації – декорування отворами інтер'єрів та екстер'єрів з подальшим застосуванням технологій світлового дизайну

Створення візуальних образів. Створювалися яскраві, орнаментальні образи або етнографічні сценарії того, як учасники ЕГ бачать свою мету досягнутою. Застосовувалися художні засоби етнокультурної візуалізації сучасними технологіями. Пропонувалося перетворення контурної карти України на букет «Україноцвіття» без зміни контурів областей (Додаток З) з подальшою трансформацією настільного графічного дизайну у сучасний мультимедійний дизайн.

Підсилення візуалізації емоціями. Досліджувалася і застосовувалася колірна палітра історико-етнографічного регіону, кольори і відтінки етнічної палітри для візуалізації емоцій. Етнічний дизайн у всесвіті кольорів може

охоплювати безліч відтінків, що символізують багатство та унікальність культур з усього світу. Учасники ЕГ переглядали також етнічні палітри зарубіжних творів етнодизайну: глибинно червоні та помаранчеві притаманні традиційним візерункам та символам східних культур (Індії, Мексики). Вони символізують пристрасть і життєву силу. Зелені та блакитні – відтінки природи, які, зазвичай, використовуються в африканських та арабських візерунках, що відображають зв'язок із землею та водою. Чорні і темно-сині – для контрасту та створення таємничості. Вони використовуються в графічних орнаментах, властивих японським та індіанським стилям, створюючи чіткість і глибину. Білі та кремові – для рівноваги і додавання світла, що символізує чистоту та священність є у багатьох культурах, наприклад, в японському мінімалізмі або скандинавському дизайні; жовті та золотисті – символи сонця, багатства та святості в багатьох культурах світу. Ці кольори додають тепло і блиск та викликають радість. Учасники ЕГ дізнавалися, що в етнічному дизайні є цілий всесвіт кольорів і відтінків, де кожна культура додає щось своє, створюючи неймовірний спектр колірною розмаїття.

У проєкті мультимедійного етнодизайну «Україноцвіття», окрім кольорів, учасники ЕГ додавали музичний супровід. Це підсилювало мотивацію і енергопотенціал проєктної творчості з етнології (етнографії).

Етнодизайнерська практика. Етнокультурна візуалізація практикувалася систематично. Ставилося завдання: частіше і колірно насиченіше уявляти і зображати етнокультурні традиції своєї територіальної громади або історико-етнографічного регіону, щоб ефективніше формувалася готовність до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності, пробуджувалася мотивація типу «етнодизайнер-етнофор» – багатогранне поняття, що поєднує в собі два важливі аспекти: дизайн як художнє проєктування та етнічність – відчуття приналежності до певної групи, яке передається з покоління в покоління.

Учасники ЕГ усвідомлювали, що етнодизайнер – це фахівець, який створює проекти, натхненні культурними традиціями та особливостями різних народів. У своїх роботах використовує національні орнаменти, символіку, матеріали та кольори; етнофор – це носій певної етнічної культури, людина, яка ототожнює себе з певним народом і зберігає його традиції. Коли ці два поняття об'єднуються, ви отримуєте дизайнера, який глибоко вивчає культуру і традиції того чи іншого народу, використовує ці знання для створення унікальних та автентичних дизайнерських рішень, зберігає та популяризує культурну спадщину, створює дизайн, який не тільки естетично привабливий, але і несе в собі глибокий сенс.

Приклади робіт етнографічних дизайнерів: етнодизайн одягу (створення національних костюмів з використанням традиційних тканин, вишивки та орнаменту); етнодизайн інтер'єрів і екстер'єрів (дизайн житлових та громадських просторів з використанням елементів національної архітектури, меблів та декору); етнодизайнерська ужиткова продукція (створення посуду, текстилю, сувенірів з національними мотивами); етнографічний дизайн (розробка логотипів, ілюстрацій, шрифтів, натхненних національною культурою).

Метод комплексної візуалізації базується на ідеї, що уявлення і усвідомлення бажаних результатів може позитивно вплинути на психічний стан і допомогти досягти поставлених завдань.

Шосте гіпотетичне припущення полягало у використанні ефективних предметно-розвивальних середовищ з етнодизайну (етностудії у закладах освіти і бігбордів у музеях національної культури). Експериментальним групам пропонувалася сукупність завдань із такими формулюваннями експериментатора:

1. Креативні завдання на інтерпретація етнічних мотивів

Завдання: пропонується зразок українського орнаменту або традиційного елемента. Використовуючи цей мотив, розробіть дизайн предмета інтер'єру (наприклад, подушки, килима, вази) так, щоб зберегти автентичність мотиву і водночас надати сучасного вигляду.

Оцінка: креативність у поєднанні традиційного стилю з сучасними тенденціями; здатність зберегти оригінальні елементи.

2. Завдання на уважність до деталей

Подається кілька зображень різних етнічних елементів із різних регіонів України (наприклад, традиційні вишивки, дерев'яні вироби тощо). Потрібно визначити, які елементи належать до якого регіону, пояснити свої припущення.

Оцінка: розуміння регіональних відмінностей у традиційному українському дизайні, уважність до деталей у візерунках та кольорах.

3. Тест на знання культурних символів

Розроблення брендів продукції, яка має відображати українську етнічну спадщину. Вибір одного символу з поданого списку (наприклад, мак, соняшник, тризуб, дерево життя) і пояснення щодо його використання в сучасному дизайні продукції.

Оцінка: знання значень і символіки, здатність адаптувати традиційні символи до сучасного контексту.

3. Завдання на культурну чутливість

Пропонується створити рекламну кампанію для українського етнодизайну на міжнародному ринку. Потрібно описати ключові аспекти, на які потрібно звернути увагу, щоб передати автентичність української культури, уникаючи стереотипів і спрощення.

Оцінка: розуміння культурної чутливості, здатність презентувати етнічні елементи з повагою до автентичності.

5. Завдання на дослідницькі навички

Подається опис певного обряду або традиційного свята (наприклад, Купала, Різдво). Потрібно запропонувати ідею дизайну для декору або сувеніру, який міг би передати елементи цього обряду сучасним покупцям, пояснення свого вибору елементів.

Оцінка: дослідницька здатність і розуміння культурних контекстів, здатність інтегрувати етнографічні елементи у практичний дизайн.

6. Візуальний тест на відтворення стилю

Подається серія зображень різних стилізованих етнічних мотивів. Потрібно відтворити один з них з пам'яті, додаючи власний творчий елемент, який підкреслить оригінальність роботи.

Оцінка: уміння візуально аналізувати і запам'ятовувати форми, здатність на творчі інтерпретації.

7. Ситуаційне завдання на вирішення конфліктів культурного значення

Пропонується уявити, що під час проєктування зустрічається критика через використання певного етнічного елемента. Потрібно описати аргументацію вибору і яким чином адаптувати дизайн, щоб уникнути конфлікту і зберегти автентичність.

Оцінка: навички культурного діалогу, здатність знаходити компроміси, зберігаючи баланс між естетикою та культурною чутливістю.

Такі завдання зорієнтовувалися на виявлення етнодизайнерської обдарованості, враховуючи творчість, культурну чутливість, гнучкість у вирішенні завдань та увагу до культурних і символічних деталей.

Застосовувалися основні методи навчання етнодизайну з використанням комп'ютерних технологій. Так, для вивчення традиційних орнаментів та візерунків формувалося уявлення:

- *сканування та цифрова обробка*, зорієнтовані на створення цифрових архівів традиційних орнаментів, їх деталізації та модифікації за допомогою графічних редакторів;

- використання бібліотек цифрових зображень для доступу до великої кількості етнічних мотивів з різних культур;

- створення векторних ілюстрацій: переведення растрових зображень у векторний формат для подальшого масштабування та редагування.

Відбувалося ознайомлення із сучасними технологіями проектування та моделювання виробів, зокрема: 3D-моделювання: створення тривимірних моделей виробів з використанням спеціального програмного забезпечення (Blender, 3ds Max, AutoCAD); візуалізація: реалістичне відображення готових виробів у різних ракурсах та освітленні; прототипування: створення фізичних прототипів за допомогою 3D-принтера або лазерного різачка.

Учасники ЕГ отримували уявлення про сучасні технології створення цифрових вишивок та макетів. Програми для вишивки: розробка цифрових макетів вишивок та їх адаптація під різні типи машин. Створення тканинних принтованих малюнків: перенесення цифрових малюнків на тканину за допомогою сучасних технологій друку.

Демонструвалися відеоматеріали з презентацій та просування ексклюзивних зразків етнодизайнерської продукції, зокрема, розробка цифрового портфоліо для демонстрації своїх робіт потенційним клієнтам; веб-сайти та онлайн-магазини: створення персональних сайтів та онлайн-магазинів для продажу виробів; соціальні мережі: активна участь у тематичних спільнотах та групах, просування своїх робіт.

Зверталася увага на переваги використання комп'ютерних технологій у навчанні етнодизайну: розширення творчих можливостей: комп'ютерні програми дозволяють експериментувати з різними формами, кольорами та текстурами; швидкість та ефективність роботи: автоматизація рутинних операцій, зменшення часу на створення макетів та прототипів; точність та деталізація: можливість створення високоточних моделей та візуалізацій; збереження традицій: цифрова архівація традиційних орнаментів та візерунків

сприяє їх збереженню та популяризації; співпраця та обмін досвідом: можливість спілкування з дизайнерами з усього світу та обмін ідеями.

Використання комп'ютерних технологій у навчанні етнодизайну дозволяє підготувати висококваліфікованих фахівців, які здатні створювати сучасні вироби з використанням традиційних мотивів. Це сприяє розвитку українського дизайну та популяризації національної культури у світі.

Популярні програмні продукти для етнодизайну

Учасникам ЕГ пропонувався вибір програмного забезпечення для етнодизайну з урахування його завдань. Вибору підлягали найпопулярніші програми, що нині широко використовуються в етнодизайні:

Графічні редактори: Adobe Photoshop, Illustrator, CorelDRAW. Ці програми дозволяють обробляти зображення, створювати ілюстрації, розробляти візерунки та орнаменти.

3D-моделювання: Blender, 3ds Max, AutoCAD. За допомогою цих програм можна створювати тривимірні моделі виробів, візуалізувати їх у просторі та створювати прототипи.

Програми для вишивки Embird, PE Design. Ці програми дозволяють розробляти цифрові макети вишивок, адаптувати їх під різні типи машин та матеріали.

Програми для текстильного дизайну Adobe Photoshop, Illustrator, CorelDRAW. Ці програми використовуються для розробки принтованих малюнків на тканинах.

Пропонувалися майстер-класи та онлайн-курси з етнодизайну на таких популярних платформах:

Coursera: пропонує курси від провідних університетів світу, включаючи курси з дизайну та традиційних ремесел.

Udemy: велика кількість курсів від незалежних викладачів, серед яких можна знайти курси з етнодизайну.

Skillshare: платформа, що спеціалізується на творчих курсах, включаючи дизайн, ілюстрацію та рукоділля.

Domestika: платформа з курсами від іспанських та латиноамериканських дизайнерів.

Формувалося уявлення учасників ЕГ про те, як алгоритми та машинне навчання можуть використовуватися для створення нових художніх робіт на основі існуючих зображень або текстів. Демонструвалися способи реалізації:

1. Стилізація зображень (Style Transfer). Використовуючи алгоритми глибокого навчання, можна переносити стиль одного зображення на інше. Наприклад, можна взяти фотографію і додати їй стилю відомого художника, як Ван Гог чи Моне. Інструменти: нейронні мережі, такі як Convolutional Neural Networks (CNN).

2. Генеративні змагальні мережі (GAN). GAN можуть генерувати нові зображення, які виглядають як реальні, на основі набору тренувальних даних. Це може бути використано для створення нових художніх робіт, що відображають стилі і теми традиційного етнодизайну. Інструменти: TensorFlow, PyTorch.

3. Текст-до-зображення (Text-to-Image). Алгоритми можуть створювати зображення на основі описових текстів. Це дозволяє перетворювати письмові описи в художні зображення. Інструменти: OpenAI's DALL-E, VQ-VAE-2.

4. Інтерактивні інсталяції. Взаємодія глядача з твором мистецтва може бути реалізована через інтерактивні інсталяції, де алгоритми реагують на дії глядачів і змінюють зображення в режимі реального часу. Отже, учасники експериментальних груп, що мають творчий потенціал до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності, отримали сприятливі педагогічні умови для реалізації експериментальної моделі

формування готовності до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності.

Другим завданням формувального експерименту було з'ясування ефективності застосування педагогічних умов і створеної моделі в експериментальних групах. Для уточнення рівнів сформованості готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності після формувального експерименту.

Передбачалося, що синтез науки, мистецтва і сучасних технологій утворює нову інтегральну якість – готовність до технологій етнодизайну у художників ДПМ. Етнодизайн у ДПМ структурований такими складовими:

1. Науково-дослідна робота з етнології (етнографії): збирання та аналіз етнографічних даних, які можуть бути використані для створення візуальних і графічних представлень культурних аспектів.

2. Сучасний UI/UX-дизайн: використання принципів взаємодії користувача та візуального дизайну для створення інтерфейсів, які роблять етнографічну інформацію доступною та зрозумілою для широкої аудиторії.

3. Декоративно-прикладне мистецтво: інтеграція традиційних ремесел і технік у сучасний дизайн, що підкреслює культурну значущість і естетичну цінність етнографічних даних.

Усі ці елементи можна об'єднати в одному проєкті, де дані з етнографічних досліджень використовуються для створення візуально привабливих і функціональних UI/UX-дизайнів, доповнених елементами декоративно-прикладного мистецтва. Це відповідає принципам датаміки, де дані (в даному випадку етнографічні) стають основою для художніх та дизайнерських рішень, а тому таке поєднання можна розглядати як один із напрямів датаміки, адже воно передбачає трансформацію даних у художні та інформативні форми через використання сучасних технологій і традиційних мистецьких технік.

Поєднання науково-дослідної роботи з етнології (етнографії), сучасного UI/UX-дизайну і декоративно-прикладного мистецтва розглядався як унікальний і міждисциплінарний підхід, що має багато спільного з напрямом датаміки (Data Art). Анкета для виявлення готовності до датаміки (Data Art) у художників декоративно-прикладного мистецтва подана у додатку (ДОДАТОК К).

З урахуванням результатів анкетування, підтверджених портфоліо художніх проєктів з етнодизайну учасниками експериментальних груп, розроблялася таблиця порівняльних результатів на етапах констатувального і формувального експериментів (таблиця 3.10)

Таблиця 3.10

Порівняльна таблиця результатів констатувального і формувального експериментів з формування готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ

Рівні	Формувальний експеримент ЕГ %	Констатувальний експеримент ЕГ %
Високий	15	-
Достатній	52	34
Середній	33	66

Середній рівень після формувального експерименту виявився з показниками 33%. Після констатувального експерименту було 66%. Отже, показники середнього рівня зменшилися до 33%. Це означало, що більшість художників ДПМ в експериментальній групі розширили діапазон своєї мистецької діяльності завдяки застосуванню сучасних технологій з етнодизайну: від декоративного мистецтва перейшли до етнодизайну (художнього проєктування) у вжитковому мистецтві.

Кількісний показник достатнього рівня сформованості досліджуваної якості після формувального експерименту дорівнював 52%, що було на 18 % більше, ніж після експерименту констатувального (34%). Отже, приріст

показника достатнього рівня склала 18%. Цей числовий показник засвідчує, що саме стільки художників ДПМ з майстерністю художніх технік і технологій у певному виді ДПМ змінили мотивацію типу «автентичні митці» на мотивацію типу «сучасні етнодизайнери» і продемонстрували здатність до проектно-творчого варіювання типових художніх зразків виробів історико-етнографічних регіонів України для їх серійного виробництва.

Кількісний показник високого рівня отримав 15%. У художників ДПМ, що віднесені до цього відсотка, виявилася мотивація «етнодизайнера-етнофора», що характеризується готовністю до науково-дослідної роботи з етнографії, автентичної майстерності художнього самовираження у традиційних техніках і технологіях і цифрового проектування як творчого варіювання типових художніх виробів історико-етнографічних регіонів України.

Отже, здійснено типізацію стилів мистецької і дизайнерської (проектно-художньої) діяльності у закладах вищої арт-освіти (мистецької і гуманітарної), що дало змогу зрозуміти, яким чином дизайнери і художники ДПМ використовують свої знання та навички у професійно-художній діяльності. Це дослідження заклало основу для узагальнення результатів науково-дослідної роботи і впровадження їх у закладах вищої освіти.

3.3. Узагальнення результатів науково-дослідної роботи і впровадження їх у закладах вищої освіти

На четвертому (узагальнювально-впроваджувальному) етапі експериментального дослідження розв'язувалися такі завдання:

1. Узагальнити результати експериментальної роботи: осмислити, порівняти теоретичні й експериментальні дані, здійснити якісний аналіз кількісних показників.

2. Визначити шляхи застосування авторської моделі етнічного дизайну для тестування на функціональність.

Використати результати науково-дослідної роботи у програмовому і навчально-методичному забезпеченні професійної підготовки художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності.

Виконання першого завдання узагальнювально-впроваджувального етапу дослідження відбувалося шляхом порівняння результатів констатувального і формувального експериментів. Здійснювався кількісний і якісний аналізи ефективності педагогічних умов підготовки фахівців ДПМ до етнічного дизайну, застосовувалися статистичні методи математичної обробки експериментальних даних для підтвердження отриманих результатів дослідження.

Виконання другого завдання узагальнювально-впроваджувального етапу дослідження відбувалося шляхом з'ясування педагогічно доцільних шляхів застосування отриманих результатів дослідження в ОПП закладів вищої освіти.

Для підтвердження сформованості рівнів готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ застосовувалися валідні методи діагностики «множинного інтелекту» в учасників ЕГ (Додаток Л), а також збірник тестових завдань «Три дороги», створений науковцями Інституту обдарованої дитини НАПН України.

З огляду на інтегральність готовності до етнодизайну, зумовленої «множинним інтелектом» художників ДПМ (див. підрозділ 3.1.), застосовувалася анкета Г. Гарднера для виявлення їхнього домінуючого інтелекту [28]. Анкета Г. Гарднера складається з питань, які допомагають визначити, який тип інтелекту (логічний, емоційний, сенсорний або мотиваційний) домінує в поведінці людини Тест подано на онлайн-платформі і доступний для кожного учасника ЕГ і КГ.

Результати онлайн-тесту Г. Гарднера

(<https://www.idrlabs.com/ua/intelligence-type/test.php>) засвідчували наявність в ЕГ здобувачів освіти з етнодизайну, у яких інтелектуальний розвиток виявився з однаковими показниками вербальної, емоційної і практичної складових «множинного інтелекту», що зумовлювали їхню потребу у розвитку готовності до застосування традиційних технік і технологій художнього-естетичного самовираження у декоративно-ужитковому мистецтві предметної реальності з мотивацією типу «автентичний митець» (дія практично зорієнтованого інтелекту); готовності до проектування етнокультурної продукції з використанням сучасних цифрових технологій доповненої і віртуальної реальностей з мотивацією типу «сучасний дизайнер» (дія емоційного, сенсорного/мотиваційного інтелекту); готовності до науково-дослідної діяльності з мотивацією «етнограф-дослідник» (дія вербального, академічного інтелекту). Саме такий «множинний інтелект» властивий художникам ДПМ з мотивацією «етнодизайнер-етнофор».

Результати діагностики учасників ЕГ після формувального експерименту порівнювалися із кількісними даними констатувального експерименту і розміщувалися у спеціально створеній таблиці (таблиця 3.11)

Таблиця 3.11

Порівняльна таблиця рівнів готовності до етнодизайну в учасників ЕГ і КГ після формувального експерименту

Рівні навчальних досягнень	Констатувальний експеримент		Формувальний експеримент	
	КГ %	ЕГ %	КГ %	ЕГ %
Високий	-	-	-	15
Достатній	33	34	37	52
Середній	67	66	63	33

Кількісний показник високого рівня після формувального експерименту в експериментальній групі досяг 15%, достатній рівень мав числовий показник 52%, а середній 33%. У контрольній групі кількісні показники в цей час склали на достатньому рівні 37%, а на середньому – 63%. Високий рівень після формувального етапу експерименту у контрольній групі не зафіксовано. У контрольній групі зафіксована незначна різниця у показниках достатнього і середнього рівнів: на чотири відсотки збільшився достатній рівень за рахунок зменшення середнього рівня.

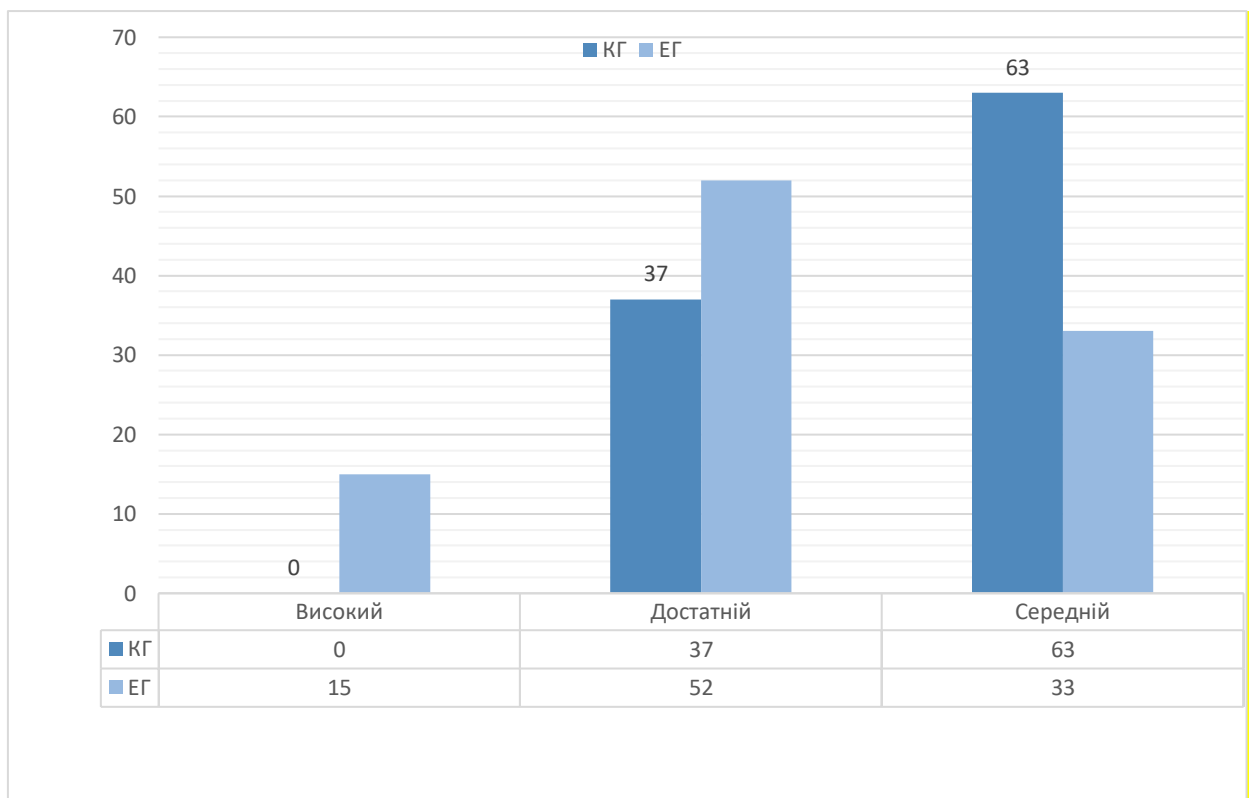
Кількісні показники ефективності досліджуваної якості підлягали якісному аналізу. Сприятливі педагогічні умови, виокремлені в експериментальній моделі формування готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності, сприяли повноцінному виявленню потенційних можливостей у виявленні готовності учасників ЕГ з мотиваціями не лише до художнього самовираження як «автентичні митці», але й готовності типу «етнографи-дослідники» до науково-дослідної роботи з етнографії, а типу «сучасні дизайнери» до цифрового художнього проєктування. Для виявлення такої мотивації у контрольній групі педагогічні умови не були створені.

Отже, в умовах цифрового суспільства комп'ютерні технології мотивують значну кількість художників ДПМ до проєктно-художньої творчості з використанням програмного забезпечення з етнодизайну, а також до науково-дослідної діяльності з етнології (етнографії). Адже зростання інтересу до етнодизайну, у свою чергу, викликає інтерес до науково-дослідної діяльності з етнології (етнографії), що в, загальному підсумку, активізує академічний (вербальний), емоційний (сенсорний) і практичний (діяльнісний) інтелекти здобувачів мистецької освіти, спричиняє їх взаємодію, яка виявляється у проєктно-художній творчості з етнодизайну. Водночас, у художників ДПМ отримує розвиток національна свідомість етнофорів і їхня

проектно-художня творчість відбувається з мотивацією типу «етнодизайнер-етнофор», у якій поєднуються мотивації типу «автентичний митець» (традиційний художник ДПМ), «сучасний дизайнер» (художник-проектувальник етнокультурної продукції для серійного виробництва), «етнограф-дослідник» (художник ДПМ, що здійснює науково-дослідну роботу з етнології (етнографії)).

З огляду на кількісні показники сформованості готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності, а також враховуючи якісний аналіз, формулюємо висновок: гіпотетичні припущення щодо педагогічних умов і методики етнодизайну в експериментальній моделі формування готовності з етнодизайну у художників ДПМ є ефективними. Мета дослідження досягнута.

Отримані результати сформованості готовності до технологій етнодизайну у художників ДПМ подано у вигляді діаграми на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Порівняльна діаграма рівнів готовності до етнодизайну в учасників ЕГ і КГ після формувального експерименту

Достовірність відмінностей між рівнями готовності студентів контрольної та експериментальної груп до та після формульованого експерименту перевірено за допомогою χ^2 -критерію Пірсона. Перевага цього методу в тому, що він дає можливість порівнювати розподіли ознак, представлених у будь-якій шкалі. Чим більші відмінності між розподілами, тим більше емпіричне значення χ^2 . За цим критерієм вибірка повинна бути понад 30 осіб. У нашому випадку цю вимогу дотримано на всіх етапах. Інші вимоги щодо теоретичної частоти, вичерпності та кількості розрядів також дотримані.

Обчислення показника критерію χ^2 здійснювалося за формулою:

$\chi^2 = \sum_{j=1}^k \frac{(f_{ej} - f_{tm})^2}{f_{tm}}$, де f_{ej} – емпірична частота по j -тому розряду ознаки; f_{tm} – теоретична частота; j – порядковий номер розряду; k – кількість розрядів ознаки. У нашому випадку $k=3$. Щоб установити критичне значення χ^2 , необхідно визначити число ступенів свободи v . Число ступенів свободи при порівнянні двох емпіричних розподілів визначається за формулою $v = (k - 1) \cdot (c - 1)$, де c – кількість розподілів, що зіставляються. Оскільки наявні два розподіли – для контрольної та експериментальної групи, то $c = 2$. Отже, для нашого випадку $v=2$.

Далі визначимо критичне значення χ^2 для $v=2$. $\chi^2 = \{5,991(p < 0,05)$
 $\{9,21(p < 0,01)$, де p – імовірність відхилення правильної гіпотези, тобто рівень статистичної значущості результату. Тож якщо ми отримуємо показник критерію χ^2 , який за своїм числовим значенням χ^2 досягає або перевищує $\chi^2_{0,05}$ чи якщо χ^2 досягає або перевищує $\chi^2_{0,01}$ критичного значення, то представлені розподіли рівнів на констатувальному і формульовальному етапах дослідження в експериментальній групі мають суттєві відмінності. Порівняння розподілів представлено у таблиці 3.12.

Таблиця 3. 12

Показники розбіжностей у розподілах показників готовності до

етнодизайну у художників ДПМ між експериментальною та контрольною групами

Група	Етап дослідження	Критерій Пірсона, χ^2	Статистична значущість
	До експерименту	0,101	*
	Після експерименту		
ЕГ	До експерименту	8,135	**
	Після експерименту		
КГ – ЕГ	До експерименту	0,023	*
КГ – ЕГ	Після експерименту	7,505	**

* - розбіжності незначущі; ** - розбіжності значущі при $p < 0,01$, $p < 0,05$.

Підкреслимо, що при визначенні показників розбіжностей у розподілах рівнів готовності між експериментальною та контрольною групами очікувана частота в таблицях у 25% випадків менша 5. Допустима межа в 20% випадків перевищена в дозволених межах. І ці поля внаслідок дуже малого стандартизованого залишку вносять лише незначну частку у величину критерію χ^2 . Дане порушення можна вважати несуттєвим.

Також для перевірки значущості виявлених розбіжностей у контрольній та експериментальній групах після проведення формувального експерименту ми користувалися t-критерієм Ст'юдента, який обчислювали за формулою 2.4. За формулою 2.5 розраховували число ступенів вільності (описано у підрозділі 2.1).

Число ступенів вільності $f = 101 + 101 - 2 = 200$. Середньоквадратичне відхилення розраховували за формулою (2.2). Для контрольної групи складає: $\sigma_1 = 3,01$, для експериментальної – $\sigma_2 = 2,18$. $t_{\text{експериментальне}} = 2,18$, $p_{\text{табличне}} = 2$. Оскільки $t_{\text{експериментальне}} > p_{\text{табличне}}$, то різниця значень у результатах контрольної та експериментальної груп статистично достовірна.

Отже, порівняльний аналіз результатів діагностичних зрізів після

формування впливу свідчить про ефективність реалізації педагогічних умов та інших блоків експериментальної моделі формування готовності до педагогічного дизайну у тренерів-викладачів підготовчих груп з футболу для дітей. Відсутність статистично значущих змін у контрольній групі є підтвердженням необхідності цілеспрямованого впливу на формування готовності до етнодизайну у художників ДПМ, оскільки зміст їхньої освіти вимагає удосконалення. Адже традиційна система професійної підготовки художників ДПМ здійснюється за ОПП «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво і реставрація», у якій відсутнє прикладне (ужиткове) мистецтво як пріоритетне джерело розвитку українського національного дизайну, основою якого є етнодизайн.

Виконання другого завдання узагальнювально-впроваджувального етапу дослідження відбувалося шляхом впровадження результатів дослідження у середовищі професійно-художньої освіти. Результати науково-дослідної роботи виявилися прийнятними не лише для закладів вищої мистецької освіти, але й для закладів вищої дизайн-освіти, закладів вищої педагогічної освіти, закладів вищої освіти з історії і археології, де мають місце ОПП з етнології (етнографії).

З урахуванням узагальнених результатів дослідження виокремлено освітні компоненти з декоративного мистецтва, художніх ремесел і цифрового дизайну, які доцільно використати в освітніх програмах закладів вищої освіти (Додаток Г) для формування готовності до відтворення й осучаснення традиційних мотивів у професійній підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва способами, прийомами і засобами сучасного етнодизайну (Додаток М: таблиця 3.13).

Ці дисципліни розвивають як практичні навички, так і теоретичне розуміння етнодизайну, допомагаючи майбутнім фахівцям зберігати та відтворювати культурну спадщину через сучасні дизайн-рішення художників

ДПМ. Нижче подано таблицю для деталізації експериментальної програми з етнодизайну, яка спрямована на формування готовності художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування етнодизайну в професійній діяльності (Додаток М: таблиця 3.14)

Ця структура охоплює теоретичні основи, практичні навички, проектну діяльність та інтеграцію в професійну сферу, сприяючи розвитку необхідних компетенцій та готовності до використання етнодизайну у професійній діяльності.

Висновки до третього розділу

Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методики навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій висвітлено підготовку до впровадження авторських інновацій, організацію та етапи проведення експерименту. Педагогічний експеримент, проведений з метою оцінки готовності художників ДПМ до етнічного дизайну, дав значні результати. Завдяки системному аналізу відповідних нормативних документів та впровадженню різних методів дослідження, включаючи опитування, спостереження, співбесіди та тестування, дослідження успішно визначило сучасний стан готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності.

Розроблена для апробації експериментальна модель, що включала інноваційні педагогічні умови і методику етнодизайну як системотворчий структурний компонент у сукупності з іншими складовими блоками, продемонструвала помітну ефективність у підвищенні досліджуваної якості. Результати констатувального і формувального експериментів не лише сприяють глибшому розумінню чинників, що впливають на готовність художників ДПМ до етнодизайну, але й мають практичне значення щодо

удосконалення освітніх програм з підготовки художників ДПМ до етнодизайну.

Аналіз готовності художників ДПМ до етнічного дизайну проводився з фокусом на трьох ключових компонентах, визначених у дослідженні: здатності до автентичного самовираження, прагненні до прототипування та залученні до етнографічної діяльності. Для оцінки цих компонентів було застосовано комплексний підхід, що включав опитування, спостереження, інтерв'ювання та тестування. Особливу увагу приділено мотивації художників до художньої творчості в контексті етнічного дизайну.

Аналіз мотивації показав, що основними мотивами вибору професії художника ДПМ є бажання самовираження, інтерес до традиційної культури та прагнення створювати унікальні авторські роботи. Більшість учасників експериментальної і контрольної груп демонструють високий рівень готовності до традиційних технік і технологій ДПМ та розуміють проблему збереження матеріально-художньої культурної спадщини. Водночас, виявлено, що не всі художники мають достатню мотивацію до поглибленого вивчення етнографічних аспектів своєї творчості і розвитку навичок прототипування новітніх зразків етнокультурної продукції.

Дослідження готовності художників декоративно-прикладного мистецтва (ДПМ) до застосування технологій етнічного дизайну виявило, що цей процес багатогранний і вимагає комплексного підходу. Було встановлено, що готовність до етнодизайну залежить від розвитку трьох основних компонентів інтелекту: вербального, практичного та емоційного.

Вербально-інтелектуальний компонент пов'язаний з теоретичними знаннями про етнокультуру, традиційні техніки та символіку. Він забезпечує здатність художника збирати, аналізувати та систематизувати інформацію про етнічний дизайн.

Емоційно-інтелектуальний компонент проявляється у здатності художника до креативного самовираження, інноваційності та розумінні емоційного аспекту етнічного дизайну.

Практично-інтелектуальний компонент виявляється в умінні поєднувати традиційні техніки з сучасними технологіями, створюючи інноваційні дизайнерські рішення. Цей компонент пов'язаний зі здатністю до практичного застосування знань і навичок.

Отримані результати свідчать про те, що для успішного застосування технологій етнічного дизайну художники ДПМ повинні володіти не тільки знаннями та навичками, але й розвиненим почуттям естетики та глибоким розумінням культурного контексту. Це дозволить їм створювати авторські роботи, які відбиватимуть як традиційні цінності, так і сучасні тенденції в дизайні.

Отримані засвідчують також необхідність розробки спеціальних навчальних програм, спрямованих на підвищення рівня готовності художників ДПМ до етнічного дизайну. Такі програми повинні включати теоретичні знання з етнографії, історії мистецтв та сучасних технологій, а також практичні заняття з розробки дизайн-проектів на основі традиційних мотивів. Важливим аспектом є також формування у художників мотивації до науково-дослідницької діяльності та співпраці з етнографами.

ВИСНОВКИ

У дисертації теоретично обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено ефективність інноваційної моделі формування готовності художників ДПМ до застосування етнодизайну у професійній діяльності, у якій системотворчими компонентами є педагогічні умови і методика навчання етнодизайну, а також технологія створення етнічної дизайн-продукції. Проведені дослідження дозволяють зробити загальні висновки щодо виконання його завдань:

Звернення до аналізу теоретичних джерел з архітектонічних видів творчості зумовлене законодавчими та урядовими нормативними документами, що регламентують освітню діяльність в галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», до якої віднесено згідно з Міжнародною стандартною класифікацією освіти (ISCED-F 2013) дві суміжні спеціальності: В2 Дизайн (0212 «Fashion, interior and industrial design/Мода, інтер'єр та промисловий дизайн») і В3 «Декоративне мистецтво та ремесла» (0214 Handicrafts/Рукоділья).

Суміжність спеціальностей В2 Дизайн і В3 «Декоративне мистецтво та ремесла» зумовлене їх приналежністю до архітектонічних (просторових) видів технологій проектної творчості. Проаналізовано теорію і практику навчання архітектонічних мистецтв у закладах вищої освіти і з'ясовано, що архітекtonіка є фундаментальним поняттям, яке об'єднує естетичну та функціональну сторони створення просторових об'єктів, що поєднують естетичні і функціональні (ужиткові, прикладні) характеристики. Класифіковано види архітектонічних технологій і виокремлено у цій класифікації технологію етнодизайну, у якій поєднуються традиційні ремесла та сучасні цифрові технології, забезпечуючи збереження культурної спадщини та формуючи унікальний національний стиль формотворення і декорування.

У дослідженні виокремлено взаємодоповнювані поняття «готовність до етнодизайну», «технологія етнодизайну» та уточнено їх формулювання з урахуванням проаналізованих теоретичних джерел дослідження. *Готовність художників ДПМ до етнодизайну* – це інтегральне утворення, у якому виокремлюється такі складові: здатність до автентичного художньо-естетичного самовираження в традиційних техніках і технологіях ДПМ; прагнення до прототипування дизайн-продукції з використанням сучасних проєктних технологій; залучення до здійснення етнографічної діяльності з використанням її технологій.

Інтегральність готовності до технології етнодизайну полягає в тому, що художня творчість з декоративно-прикладного мистецтва доповнюється проєктно-художньою творчістю з використанням технологій сучасного дизайну і науково-дослідною етнографічною діяльністю.

Технологія етнодизайну – це способи, прийоми і засоби проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів з урахуванням етнокультурних особливостей історико-етнографічних регіонів. Проєктно-творче варіювання полягає у мовленнєвому формулюванні проєктно-творчого задуму; створенні художньо-графічної пропозиції проєктно-творчого задуму традиційними ручними способами та/або сучасними комп'ютерними засобами UI/UX-дизайну; формотворенні ексклюзивних зразків серійних виробів ручними інструментами, комп'ютерним 3D-моделюванням у предметній реальності або засобами мультимедійного дизайну у доповненій чи віртуальній реальностях.

Розроблено та обґрунтовано експериментальному освітню модель, *мета* якої полягала у з'ясуванні ефективності формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності. Структура моделі відповідала її змістовому наповненню, а саме: у *цільовому блоці* розміщено мету і завдання

дослідження, які її конкретизують; у змістовому блоці вміщено *теоретичні основи*, до яких віднесено авторський проєкт створення Національного кодексу дизайну України: проєктування естетичного, надійного і зручного середовища сталого розвитку; положення Концепції сталого розвитку України, Закону України «Про народні художні промисли» [51]; положення етнометодології – універсального методу етнографії у дослідженні етнокультури різних спільнот.

Зазначеним теоретичним основам відповідали виокремлені *педагогічні умови*, сприятливі для формування готовності художників ДПМ до технології етнодизайну: взаємодоповнення дизайн-мистецького і дизайн-технологічного підходів до змісту етнодизайну; застосування інтерактивних організаційних форм взаємодії учасників експериментального освітнього процесу; психолого-педагогічна діагностика дизайн-обдарованості художників ДПМ; створення студій з етнодизайну у ЗВО і проєктів для бігбордів у музейному середовищі.

Педагогічні умови реалізувалися з урахуванням сукупності взаємодоповнюваних *принципів готовності* художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності: дотримання екологічної сталості у розвитку історико-етнографічних регіонів, етнокультурної автентичності у проєктно-творчому варіюванні типових зразків художніх виробів історико-етнографічних регіонів; поєднання традиційних технік і технологій художніх ремесл із сучасними цифровими технологіями етнодизайну.

До *діагностичного блоку* експериментальної моделі з формування готовності художників ДПМ до технологій етнодизайну віднесено методи діагностики: опитування, спостереження, тестування, портфоліо творчих робіт; створення педагогічних ситуацій; самодіагностика мистецької обдарованості і дизайн-обдарованості; критерії і показники готовності до технологій етнодизайну: вербально-інтелектуальної теоретичної інформативності (знання

і формулювання ідей); практично-інтелектуальної майстерної візуалізації (навички з технік і технологій); емоційно-інтелектуальної інноваційності, креативності (оригінальність рішень, виявлення рефлексії етнофора). Критеріям і їх показникам відповідали рівні сформованості готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності: високий (стабільно творчий, конструктивний, рефлексивний); достатній (ситуативно творчий, конструктивний, рефлексивний), середній (спонукальний, мотивуючий, наслідувальний).

Усі три блоки експериментальної моделі (цільовий, змістовий, діагностичний) були пов'язані із пріоритетним, системотворчим компонентом «Складові методики етнодизайну», що стосувалися змісту (розроблення програмового і навчально-методичного забезпечення з ЕД); організаційних форм (індивідуальне, групове, міждисциплінарне проектування; майстер-класи,); методів навчання (історико-культурний, експериментально-практичний, інтегрованого підходу, проєктний, візуально-аналітичний, екскурсій та польових досліджень, майстер-класів та воркшопів, моделювання і дизайн-аналізу); художніх технік (вишивка, ткацтво, різьблення по дереву, кераміка, ковальство, гончарство, писанкарство тощо; орнаменти і символіка) і технологій етнодизайну (цифрове моделювання, 3D-друк, лазерне різання та гравіювання, AR/VR технології); інтеграція традиційних технік із сучасними технологіями (етнодизайн гібридних технік і технологій, створення сучасних виробів в етностилі).

Експериментальна перевірка результативності педагогічних умов і методики етнодизайну, сприятливих для формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну, здійснювалася на констатувальному і формувальному етапах дослідження, після кожного з яких фіксувалися кількісні показники результативності і їх якісний аналіз. На етапі констатувального експерименту

стан сформованості готовності до етнічного дизайну у художників ДПМ з'ясовувався шляхом застосування методів опитування, спостереження, інтерв'ювання, анкетування, тестування учасників експерименту. Зокрема, запропоновано опитувальник «Мотивація вибору професії художника ДПМ», а також «Мотивація вибору професії дизайнера». Здійснено діагностику мотивації до художньої творчості з автентичного ДПМ, до проектно-художньої творчості сучасного дизайнера і вибору науково-дослідної діяльності етнографа під час етнографічної практики.

Згідно з опитувальником «Діагностика мотивації вибору науково-дослідної діяльності етнографа» у респондентів типу «етнографи» кількісні показники – 26 % (КГ); 27% (ЕГ). Згідно з опитувальником «Діагностика мотивації до проектно-художньої творчості сучасного дизайнера» у респондентів типу «сучасні дизайнери» – 32,7 % (КГ); 34% (ЕГ). Згідно з опитувальником «Діагностика мотивації до художньої творчості з автентичного ДПМ» у респондентів типу «автентичні митці» – 41,3 % (КГ); 39,2 % (ЕГ).

В експериментальній програмі дослідження зроблено гіпотетичне припущення, що формування готовності художників ДПМ до етнодизайну буде ефективним, якщо:

- у художників ДПМ наявна мотивація до проектно-творчого варіювання типових регіональних зразків художніх виробів для їх серійного виробництва і дослідницької діяльності як дизайнерів-етнографів;
- мистецька освіта і дизайн-освіта здійснюватимуться з урахуванням екологічної, етнокультурної і технологічної складових Концепції сталого розвитку українського суспільства і відповідатимуть індикатору цілей якісної вищої освіти – формуванню міст освіти і науки, що навчаються і досягають членства у Глобальній мережі міст ЮНЕСКО;

– формування досліджуваної якості здійснюватиметься на засадах етнометодології – напряму наукознавства, спрямованого на вивчення етнокультурних традицій історико-етнографічних регіонів, національної рефлексії українського енотипу, що виявляється у проєктно-творчій діяльності з декоративно-прикладного мистецтва у художників-етнофорів, які є носіями етнічної самосвідомості, характерних рис української етнічної спільноти;

– дотримуватимуться основні принципи навчання етнодизайну: екологічної сталості, етнокультурної автентичності, взаємодоповнення традиційних художніх технік і сучасних цифрових технологій;

– забезпечуватиметься взаємодоповнення дизайн-мистецького і дизайн-технологічного підходів до структурування змісту професійної підготовки художників ДПМ

– методика навчання етнодизайну буде містити зміст, форми, методи і технології, що відповідають потребам художників-етнофорів декоративно-прикладного мистецтва, зокрема, зміст декоративного мистецтва, прикладного мистецтва і технологій;

– постійно удосконалюватиметься освітньо-розвивальне середовище студії з етнодизайну у закладах вищої мистецької освіти і дизайн-освіти, обладнаної секторами для традиційного (настільного) графічного етнодизайну; механічної обробки природних і композитних матеріалів; сучасних технологій цифрового етнодизайну;

– традиційні і сучасні ексклюзивні зразки етнічної дизайн-продукції поширюватимуться через виставкові стенди і мультимедійні бігборди у регіональних музеях народного мистецтва, соціальних мережах та іншими засобами інформаційного маркетингу.

Результати діагностики учасників ЕГ після формувального експерименту порівнювалися із кількісними даними констатувального

експерименту. Кількісний показник високого рівня після формувального експерименту в експериментальній групі досяг 15%, достатній рівень мав числовий показник 52%, а середній 31%. У контрольній групі кількісні показники в цей час склали на достатньому рівні 37%, а на середньому – 63%. Високий рівень після формувального етапу експерименту у контрольній групі не зафіксовано. У контрольній групі зафіксована незначна різниця у показниках достатнього і середнього рівнів: на чотири дизайнери» до цифрового художнього проектування. Для виявлення такої мотивації у контрольній групі педагогічні умови не були створені.

Отже, в умовах цифрового суспільства комп'ютерні технології мотивують значну кількість художників ДПМ до проєктно-художньої творчості з використанням програмного забезпечення з етнодизайну, а також до науково-дослідної діяльності з етнології (етнографії). Як наслідок задоволення таких потреб художників ДПМ у них підвищується рівень сформованості готовності до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.

Апробована модель формування досліджуваної якості і перевірені гіпотетичні припущення щодо сприятливих педагогічних умов формування готовності до етнодизайну у художників ДПМ виявилися ефективними і придатними до відсотки збільшився достатній рівень за рахунок зменшення середнього рівня.

Кількісні показники ефективності досліджуваної якості підлягали якісному аналізу. Сприятливі педагогічні умови, виокремлені в експериментальній моделі формування готовності художників ДПМ до застосування технологій етнодизайну у професійній діяльності, сприяли повноцінному виявленню потенційних можливостей у виявленні готовності учасників ЕГ з мотиваціями не лише до художнього самовираження як «автентичні митці», але й готовності типу «етнографи-дослідники» до

науково-дослідної роботи з етнографії, а типу «сучасні застосування як теоретичних і практичних результатів дослідження.

Подальші дослідження проблеми застосування технології етнодизайну у професійній підготовці фахівців декоративного мистецтва і ремесел можуть поглибитися темами «Формування компетентності з цифрового етнодизайну у майбутніх фахівців декоративного мистецтва і ремесел», «Формування готовності до етнодизайну у майбутніх учителів технологій і трудового навчання», «Формування готовності до етнодизайну у педагогічних працівників закладів спеціалізованої освіти мистецького профілю», «Формування готовності до етнодизайну у профільній освіті учнів наукових/мистецьких ліцеїв».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Кривий Ріг, 23–24 березня 2017 р.). Кривий Ріг, 2017. 170 с. URI: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/0564/794>
2. Александрович В. С. Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво. Історія української культури: Українська культура XIII – першої половини XVII століть. Київ, 2001. 277 с. URL: <http://litopys.org.ua/istkult2/ikult227.htm>
3. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво: навч. посіб. для студ. пед. ін-тів. Львів: Світ, 1992. 270 с.
4. Антонович Є. Етноренесанси в культурі XX ст. та їхні етнодизайнерські виміри. Етнодизайн: європейський вектор розвитку і національний контекст: зб. наук. пр. / упоряд. і наук. ред. проф. Є. Антонович. Полтава: ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2015. Кн. 1. С. 7–13.
5. Архітектоніка. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Архітектоніка>
6. Афанасьєв Ю. Етнодизайн як естетичне та геополітичне явище. Етнодизайн: європейський вектор розвитку і національний контекст. Полтава: ПНПУ, 2014. Кн. 1. С. 175–181.
7. Бабенко О. Нерозривна нитка традицій решетилівського ремесла. Слов'янський збірник. Полтава: Техсервіс, 2003. Вип. 2. С. 149–156.
8. Базиль Л., Орлов В., Фурса О., Оружа Л. Розвиток підприємницької компетентності в дизайн-освіті. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2021. 2 (37). С. 493–502.
9. Базиліук Е. В. Особливості викладання дизайнерських дисциплін в контексті нової парадигми освіти. Концепція сучасної мистецько-

дизайнерської освіти України в умовах євроінтеграції: Матеріали міжнародної наук.-метод. конф. (Харків, 15–16 жовтня 2015 р.). Харків, 2015. С. 5–7.

10. Бичкова Д., Бабенко О. Дерево життя Надії Бабенко. Рідний край. 2013. № 1. С. 121–128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Almpolt_2013_1_27

11. Близнюк М. Нові інформаційні технології в мистецькій і дизайнерській освіті (на прикладі Косівського коледжу прикладного та декоративного мистецтва ім. В. І. Касіяна). Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта: зб. наук. пр. Львів: Світ, 2000. Вип. 5. С. 405–414.

12. Близнюк М.М. Методична система навчання етнодизайну на основі інформаційних технології (інтеграційні процеси, інноваційна складова, педагогічна практика): монографія / за ред. проф. М.С. Корця. Київ: Вид-во «Акварель», 2017. 504 с.

13. Блохин Д. Георг Кершенштайнер і Україна: ідеї єдиної національної та трудової школи. Філософія освіти і педагогіка. 2023. № 53. С. 132–154. URL: https://drive.google.com/file/d/1tuglgkdKz-qJ-rdfn_hN1RdgOgXW3YE6/view

14. Бровченко А. І. Формування фахової компетентності з основ етнодизайну у майбутніх учителів трудового навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання. Київ, 2011. 21 с.

15. Бровченко А. Неперервна дизайн-освіта як наукова і навчально-методична проблема. Нова педагогічна думка, 2024, 1(117). С. 40–44. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48886/1/A_Brovchenko_NO.pdf

16. Бровченко А.І., Тименко В.П. Філософський дискурс із проблеми етнодіагностики творчо обдарованого ества етнофора. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. С. 37–43. URL: https://pi.iod.gov.ua/images/pdf/2022_1/6.pdf

17. Бутенко В. Г. Актуальні проблеми дизайн-освіти та естетичного виховання молоді. Педагогічна і психологічна науки в Україні: зб. наук. пр.: у 5-и т. Т. 1. Загальна педагогіка та філософія освіти. Київ: Педагогічна думка, 2016. С. 302–311.
18. Варивончик А. В. Ткацтво в контексті художніх промислів України. Zbiór raportów naukowych. Teoretyczne i praktyczne aspekty rozwoju współczesnej nauki. Warszawa: Diamond Trading Tour, 2016. Р. 9–19. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/14922/7/Varivonchik_V_V_konf06_2016_IM_.pdf
19. Варивончик А. Художні промисли України: генеза, історична еволюція, сучасний стан та тенденції : Монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 528 с. URL: <https://knushop.com.ua/image/catalog/lira20230617/pdf/12562.pdf>
20. Васкевич О., Петрова І., Рижий М. Підготовка графічних дизайнерів до професійної діяльності засобами етнодизайну. Наука і техніка сьогодні, 2024, 8(36), 541–554. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/14354/14424>
21. Васькович Г. Кершенштайнер і українська педагогіка [Рукопис] Kerschenschteiner und die ukrainische Pädagogik. Укр. Вільний Ун-т. Мюнхен, 1970. 172 с. URL: <http://diasporiana.org.ua/miscellaneous/9533-vaskovich-g-kershenshtayner-i-ukrayinska-pedagogika/>
22. Вендт Т. Design for Dasein [Електронний ресурс] Томас Вендт URL: <https://www.goodreads.com/book/show/24547772-design-for-dasein>
23. Вечерський В. Особливості стилю бароко в архітектурі України XVII XVIII століть. Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії: Зб. наук. пр. К.: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України, 2009. Вип. 9. С. 199–203. URL:

<http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/16947/41-Vechersky.pdf?sequence=1>

24. Вивчення дизайну в університетах за кордоном (Великобританія і США). URL: <https://unimind.com.ua/ua/holovna/blog1/vyvchennya-dizajnu-u-universytetakh-za-kordonom-velikobritaniya-ssha-kanada-nimechchyna?form=MG0AV3>

25. Вишивка оберегів: їх значення [Електронний ресурс]. URL: <https://nibu.kyiv.ua/exhibitions/533/>

26. Вовк М. Український фольклор як фактор формування етнічної ідентичності учнівської молоді. Мистецтво у розвитку особистості : монографія / за ред., передмова та післямова Н. Г. Ничкало. Чернівці : Зелена Буковина, 2006. С. 146–156.

27. Волковіч Т. М. Вербальні тексти у народній вишивці кінця XIX – першої половини XX ст.: генеза, семантика, прагматика. Київ : Наукова думка, 2019. 173 с.

28. Гарднер Г. Множинні інтелекти. Теорія у практиці (Хрестоматія). Київ: Мегатайп, 2004. 288 с.

29. Гарькава Т. Петриківський декоративний розпис. Дніпро : Ліра, 2017. 218 с.

30. Голод І. В. Мистецтвознавство у концепції гуманітарної освіти. Вісник Львівської академії мистецтв. Львів, 1999. С. 202–210.

31. Горбунь О. Міщенко Фросина Іванівна. Вінницький обласний центр народної творчості. URL: <https://www.vocnt.org.ua/master/mishenko>

32. Гребенюк Г. Є., Будзар М. М. Базові аспекти історії дизайну XX століття : навч. посіб. Ялта : РВНЗ КТУ, 2008. 210 с.

33. Гринь Н. Всесвіт Гаврила Пошивайла. Prostir.Museum. 2019. URL: <http://prostir.museum.ua/post/41763>

34. Гринюк М. М. Прорости косівського гончарювання. Образотворче мистецтво. 2004. № 2. С. 90–91.
35. Громнюк А. І. Етнічні мотиви в архітектурі сучасних інтер'єрів підприємств харчування: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури: 18.00.01. Національний університет "Львівська політехніка", 2016. 274 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0417U001031>.
36. Громнюк А. Орнаментика як засіб формування етнокультурної ідентичності архітектури інтер'єру. Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. 2014. Вип. 2. С. 101–107.
37. Гуманітарні студії НАКККиМ – 2017: матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції (Київ, 23 листопада 2017 р.). К.: НАКККиМ, 2017. 424 с. URL: <https://nakkkim.edu.ua/images/Instytuty/nauka/vydannia/Humanitarian-Studios-NAMSCA-2017.pdf>
38. Даниленко В. Я. Витоки дизайн-освіти (за матеріалами провідних дизайнерських шкіл світу). Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків: ХДАДМ, 2002. № 3. С. 38–48.
39. Даниленко В. Я. Дизайн-освіта у розвинених країнах: спільні риси та відмінності. Художня освіта в Україні: матеріали наук.-практ. конф. К., 1998.
40. Данченко О. С. Народні майстри. Київ: Рад. школа, 1982. 128 с.
41. Декоративне мистецтво України крізь віки. Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, 2019. 876 с.
42. Делійська М. Д. Майстри народного мистецтва Української РСР. Довідник. Київ, 1966.

43. Дем'янчук О. Н., Кутузова Г. І., Петрович В. С. Проблеми художньо-естетичної освіти та виховання учнівської і студентської молоді в умовах національного відродження. Луцьк: Вежа, 2001. 128 с.
44. Дизайн-освіта майбутніх фахівців: проблеми та перспективи. Матеріали міжнародних платформ із дизайну. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/38695/mizhnarodni%20platformy%20design_poltava.pdf?sequence=1.
45. Дутчак І. І. Інформаційний потенціал етнодизайну у процесі формування дизайнерської культури. Актуальні питання мистецької педагогіки. 2013. Вип. 2. С. 29-32.
46. Дяченко А.В. Професійна художньо-промислова освіта і національний дизайн : століття розвитку системи : монографія. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – 450 с.
47. Дяченко А.В. Роль мистецької освіти та її функцій у формуванні розвитку особистості. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2020. В. 73. Т. 1. С. 107–112.
48. Ейвас Л. Ф. З досвіду підготовки вчителя декоративно-прикладного мистецтва в Україні : монографія. Кривий Ріг : Видавець ФО-П Чернявський Д.О., 2016. 136 с.
49. Етнометодологія [Електронний ресурс]. URL: <http://pidruchniki.com/12980108/sotsiologiya/etnometodologiy>.
50. Жорнова О. Колізії та небезпеки творчості та їх уникнення як культуро творчість. Мистецька освіта. 2008. № 4. С. 9–14.
51. Закон України «Про народні художні промисли» від 21 червня 2001 року № 2547-III. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 41, ст. 202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2547-14#Text>
52. Запаско Я. П., Голод І. В., Білик В. І. та ін. Декоративно-ужиткове мистецтво : в 2 т. Львів : Афіша, 2000. Т. 1. 364 с.

53. Захарова С. О. Дизайн як культурний феномен: теоретико-методологічний аналіз. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: зб. наук. праць. Запоріжжя, 2010. Вип. 42. С. 80-88. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/VISNIK_42_9.pdf
54. Захарчук-Чугай Р. В. Українська народна вишивка. Київ: Наукова думка, 1988. 167 с.
55. Захарчук-Чугай Р. В., Антонович Є. А. Українське народне декоративне мистецтво. Київ : Знання, 2012. 344 с.
56. Історія українського мистецтва. НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського; гол. ред. Г. Скрипник; наук. ред. Т. Кара-Васильєва. Київ, 2006. Т. 4: Мистецтво XIX ст. 760 с.; 2007. Т. 5: Мистецтво XX ст. 1048 с.
57. Казьміна О., Машков В. Стиль бароко – самоствердження української національної самобутності в європейському культурному просторі. URL: http://ukrconf.fl.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/12/32._Kaz_mina_Olena__Mashkov_Vitaliy.pdf
58. Кара-Васильєва Т. Історія української вишивки. Київ : Мистецтво, 2008. 464 с.
59. Кара-Васильєва Т. Формування дизайну в Україні художниками авангарду. Нариси з історії українського дизайну XX століття : зб. ст. Київ : Фенікс, 2012. С. 111–122.
60. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України XX століття : у пошуках «великого стилю». Київ: Либідь, 2005. 275 с.
61. Кардаш О. В., Луганцева Д. А. Стильові ознаки національного в українському дизайні. Теорія та практика дизайну. 2014. Вип. 6. С. 74–81.
62. Киселева Н., Кара-Васильєва Т., Придатко Т. Художні промисли України. Київ : Мистецтво, 1979. 253 с.
63. Клименко О. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / Гол. редкол. Г. Скрипник. Інститут Мистецтвознавства Фольклористики та

Етнології ім. М. Т. Рильського, т. 4. «Народне мистецтво та художні промисли ХХ ст.». Київ: Вид-во ІМФЕ, 2011. 512 с.

64. Клименко П. Цехи на Україні. К., 1929. Т. 1. Вип. 1. 198 с.

65. Книш Б. Гуцульські ліжники. Традиції та сучасні інтерпретації. Народознавчі зошити. 2019. № 1 (145). С. 81–91. URL: <https://nz.lviv.ua/2019-1-13/>

66. Кожолянко Г. Етнографія Буковини : в 3 т. Чернівці : Золоті литаври, 2001. Т. 2. 424 с.

67. Козубовський Д. О., Задорожній І. Д. Каталог: Вижницький коледж прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкрібляка. Київ : Народний дім, 1997. С. 10.

68. Козюра І. В., Козюра В. М., Циган І. І. Решетилівщина: люди, дати, події, факти. Полтава : АСМІ, 2019. 287 с.

69. Корницька А. А. Педагогічні засади використання етнодизайну у професійній підготовці інженерів-педагогів швейного профілю: атореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2010. 20 с.

70. Корницька Л. А. Етнодизайн у системі сучасної професійної освіти. Тенденції розвитку вітчизняного дизайну та дизайн-освіти у вимірах сучасності : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. Київ, 2012. 15–16 листоп. 2012 р. С. 65–69.

71. Король А. Етнодизайн у професійній підготовці майбутніх графічних дизайнерів. Věda a perspektivy. 2024. № 3(34). С. 221. URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-3\(34\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-3(34))

72. Король А. М. Основні види графічного дизайну в контексті проєктної діяльності. Сучасна мистецька освіта: актуальні підходи та перспективи розвитку : зб. матер. Всеукр. наук. практ. конф. (Львів, 7–8 червня 2019 р.). Львів, 2019. С. 69–72. URL: <http://npucenter.lviv.ua/wp-content/uploads/2019/09.pdf>

73. Король А. Мистецтво фото- та відеозображення як важливий освітній компонент у підготовці дизайнера мультимедійних професій. *Věda a perspektivy*. 2023. № 6(25). С. 243-255. URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-6\(25\)-243-255](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-6(25)-243-255).
74. Король А. Сутність поняття дизайн і його види. Молодь і ринок. 2012. № 4. С. 140-145. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2012_4_35.
75. Король А. М. Розвиток професійної компетентності у підготовці майбутніх фахівців. *Наука і техніка сьогодні*, 2024, 9(37), 123-135. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/15086/15156>
76. Корчевський Д.О. Теоретико-методичні основи інтеграції змісту практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну: автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2017. 318 с.
77. Костюк Г. С. Психологічні погляди Г. С. Сковороди. Нариси з історії вітчизняної психології XVII–XVIII ст. Київ: Рад. школа, 1952. С. 162.
78. Косяк В. Р. Дизайн-освіта в Україні: історичні витоки, сучасний стан та перспективи розвитку. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (214), 2024. С. 196-202. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-214-196-202>
79. Кравчук О. М. Становлення етнодизайну як складової культурної спадщини в українському мистецтвознавстві. Традиційна культура України XXI століття як складова культурної політики: сучасний стан, загрози, перспективи : матер. Всеукраїнської наук.-практ. конф. Київ, 2016. С. 132–133.
80. Красюк І. О. Формування естетичної культури та рівень підготовки дизайнерів у ВНЗ. Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. Кривий Ріг, 2017. С. 43–45.
81. Кулініч Л. О. Формування естетичної культури майбутніх дизайнерів засобами об'ємного моделювання. Актуальні проблеми

формування естетичної культури майбутніх дизайнерів: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. Кривий Ріг, 2017. С. 117–119.

82. Легенький Ю.Г. Національна модель дизайну в Україні: тези доповідей міжнар. конф. «Дизайн – 2000». Херсон: ХГТУ, 2000. С. 7 – 10. 71.

83. Летяга А. Нормативні засади сучасного дизайну в Україні та світі. Актуальні проблеми гуманітарних наук. 2021. Вип. 43, ч. 2. URL: http://aphn-journal.in.ua/archive/43_2021/part_2/6.pdf

84. Лозко Г. С. Види народних ремесел та художніх промислів. Українське народознавство. Київ, 1995. С. 269.

85. Максименко Г. Є. Формування художньо-графічних умінь майбутніх дизайнерів у процесі вивчення фахових дисциплін: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2009. 20 с.

86. Малиновська Н. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Комп'ютерне проектування» спеціальності «Дизайн». URL: <http://surl.li/kqqiq>

87. Манучарова Н. Д. Художні промисли Української РСР. Київ, 1953.

88. Манько В.М. Дидактичні умови формування у студентів професійно пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін. Соціалізація особистості. Київ: Логос, 2000. Вип. 2. С. 153 – 161.

89. Мельничук Л. Жінки-гончарі Поділля. Етнічна історія народів Європи. 2000. Вип. 7. С. 88–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2000_7_21

90. Мироненко Т. І. Гуцульські художні металеві вироби другої половини XIX – початку XX ст. у збірці Національного музею історії України. Праці Центру пам'яткознавства. 2016. Вип. 29. С. 152–161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pcp_2016_29_17

91. Миропольська Н. Є. Мистецтво слова в структурі художньої культури учня : теорія і практика : [монографія]. Київ: Парламентське вид-во, 2002. 204 с.

92. Михайлишин Р. Р. Писанка – унікальний витвір українського народного мистецтва: історія, традиції, сучасність. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. 2017. Вип. 2. С. 191–196.
93. Множинний інтелект: від теорії до практики. URL: <https://osvita.ua/school/method/1740/>
94. Найден О. С. Українська народна іграшка: Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості. Київ : АртЕк, 1999. 256 с.
95. Наказ МОН № 1391 Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн» для першого(бакалаврського рівня) вищої освіти від 13.12.2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/022-dizayn-bakalavr.pdf>
96. Нариси з історії українського дизайну ХХ ст. : зб.. наук. ст. Інст. проблем сучасного мистецтва НАМ України ; за заг. ред. акад. М. І. Яковлева. Київ : Фенікс, 2012. 256 с.
97. Національні культури у глобалізованому світі: зб. Матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф., м. Київ, 6–7 квітня 2017 р. К.: КНУКіМ, 2017. 439 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/19346/1/D_LIEVIT_NKUGS_IS.pdf
98. Нога О. Іван Левинський: художник, архітектор, промисловець, педагог, громадський діяч. Львів: Основа, 1993. 80 с.
99. Нога О., Шмагало Р. Між Сходом і Заходом. Кераміка Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст. в контексті міжнародних зв'язків: Контакти і взаємовпливи. Львів: Логос, 1994. 120 с.
100. Оборська С. В. Дизайн і проектно-художня творчість: категорії дослідження. URL: <http://www.stationline.org.ua/iskystvo/97/16735-dizajni->

101. Оружа Л. В. Підготовка майбутніх фахівців з дизайну у вищому навчальному закладі : монографія. Київ : ІВЦ АЛКОН, 2011. 188 с..
102. Оршанський Л. Сучасні вимоги й особливості професійної підготовки майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти. Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Серія: Педагогічні науки. Київ, 2020. Вип. 15. С. 43-56. URL: <https://zbirnik.mixmd.edu.ua/index.php/artedu/article/view/189/73>
103. Павлюк С. П., Горинь Г. Й., Кирчів Р. Т. та ін. Українське народознавство. 3-тє вид., випр. Київ : Знання, 2006. 568 с.
104. Папанек В. Дизайн для реального світу : екологія людства та соціальні зміни / В. Папанек ; пер. з англ. Д. Цепкова. 2-е вид., перегл. Київ: ArtHuss, 2020. 445 с.
105. Пасько О. М., Бондаренко Н. А. Педагогічні умови використання мультимедійних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з графічного дизайну. Наукові інновації та передові технології. 2024. № 3(31). С. 107. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/9834/9887>
106. Пасько О., Кирієнко М. Методика навчання мультимедійних технологій у підготовці майбутніх фахівців з дизайну. Мультидисциплінарний міжнародний журнал «Věda a perspektivy». С. 128-138. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/14012/14079>.
107. Пасько О. М., Кравченко М. С. Роль дизайн-мислення у сучасній професійній освіті: сприяння інноваціям та проблемне мислення. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2023. № 4 (358). С. 45–50. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/25256/1/953-Article-Text-3791-1-10-20231026.pdf>
108. Петрова І. Підготовка майбутніх дизайнерів в закладах вищої освіти до професійної діяльності. Наука і техніка сьогодні. 2024. № 9(37). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-9\(37\)-429-439](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-9(37)-429-439).

109. Пічкур М. О. Теоретико-практичні засади використання етнічної орнаментики в декоративній творчості майбутніх художників-педагогів. Етнодизайн у контексті національного відродження та європейської інтеграції: зб. наук. праць / Ред кол.: гол. ред. М. І. Степаненко, упоряд. і відп. ред. Є. А. Антонович, В. П. Титаренко та ін. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2018. Кн. 1. С.343–347.

110. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» від 30 серпня 2024 р. № 1021 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2024-%D0%BF#Text>

111. Пояснювальна записка до проєкту Закону України "Про ремісничу діяльність в Україні" (від 14.03.2014 № 4458) URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GG3FU00A?an=4>

112. Пурига І. О. Кролевецькі рушники: історія, семантика, технологія. Суми : Триторія, 2018. 40 с.

113. Радкевич В. Педагогічні умови професійного навчання учнів ПТНЗ художнього профілю на засадах народного мистецтва. Становлення і розвиток етнодизайну: український та європейський досвід. Кн. 1 : зб. наук. праць / редкол. : гол. ред. М. І. Степаненко, упоряд. і відп. ред. Є. А. Антонович, В. П. Титаренко та ін. Полтава: Полтавський літератор, 2012. С. 29–34.

114. Рижова І. Наукові основи дизайну. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2015. Вип. 62. С. 109–122.

115. Роїк Ю.В. Вивчення особливостей регіональних осередків етнодизайну кераміки як засіб підвищення професійної підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва. Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету. Одеса, 2020. С. 231 – 236.

116. Роїк Ю.В. Використання цифрових технологій у етнодизайні кераміки. Інформаційні технології в соціокультурній сфері, освіті та економіці: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. студентів і молодих учених(м. Київ, 21 – 22 квітня 2021 р.). Київ, 2020. С. 40 – 42.
117. Роїк Ю.В. Етнодизайн кераміки як складова професійної підготовки майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва. Молодь і ринок. Дрогобич, 2018. № 11 (166). С.171 – 176.
118. Роїк Ю.В. Етнодизайн як проблема зарубіжних наукових досліджень. Мистецька освіта: теорія, методика, практика. Київ, 2019. С. 47 – 56.
119. Роїк Ю.В. Методика навчання етнодизайну у закладах загальної середньої освіти. Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва: зб. матер. V Всеукр. наук. конф. Черкаси, 2018. С. 104 – 106.
120. Роїк Ю.В. Навчальні програми з етнодизайну кераміки у неформальній освіті дорослих. Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи. Київ, 2018. С. 131 – 137.
121. Романуха О.М. Роль крос-культурних комунікацій у менеджменті організацій. Економіка та управління підприємствами. 2017. №9. С. 608-613.
122. Руденченко А. А. Методологічні засади вивчення проблеми обдарованості особистості. Ідентифікація особистості та групи : психолого-педагогічний та соціокультурний аспект : зб. наук. праць. Прага: Вид. «Sociosfera-CZ», 2014. С. 183-192. 160.
123. Руденченко А. А. Розвиток обдарованості студентів вищих навчальних закладів засобами етнодизайну: теорія і практика: монографія. Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. 334 с. 161.
124. Руденченко А. Етнодизайн як міждисциплінарний феномен створення творчого освітнього простору. Проблеми підготовки сучасного

вчителя. 2014. №10 (Ч. 3). С. 140 – 146. URL:
[http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2014_10\(3\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2014_10(3)_24)

125. Руденченко А.А. Методика навчання майбутніх фахівців у галузі етнодизайну. Науковий Огляд. 2016. № 9 (30). С. 1 – 15. 126.

126. Руденченко А.А. Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах: автореферат дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. Київ, 2017. 42 с. 127.

127. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2005. 355 с.

128. Савенко І. В. Сучасні тенденції підготовки вчителів технологій до викладання основ дизайну в закладах освіти. Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. Кривий Ріг, 2017. С. 22–24.

129. Саприкіна Л. В. Формування професійної компетентності майбутніх дизайнерів одягу у процесі навчання у творчих майстернях. Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. Кривий Ріг, 2017. С. 62–64.

130. Сапура О. В. Народні художні промисли України. Київ : Агенство по розповсюдженню друку, 2015. 256 с.

131. Свиридюк Н. Підготовка майбутніх учителів технологій до організації творчої діяльності учнів на засадах етнодизайну URL:
<http://mir.dspu.edu.ua/article/view/279124>

132. Святоцький Д. Словник з інтелектуальної власності URL:
https://ukrreferat.com/chapters_book/pravo/svyatotskij-od-2000-intelektualna-vlasnist-slovnik-dovidnik-tom-1-kniga.html

133. Серeda С. Антропологічний склад українського народу : етнічний аспект. К. : Вид-во ім. О. Теліги, 2001, 256 с.

134. Сиваш І. Етнодизайн як національна форма мистецтва в сучасній світовій культурі: функції і місце. Національні культури у глобалізованому світі : Національні культури у глобалізованому світі: зб. Матеріалів всеукр. наук.-практич. конф., м. Київ, 6–7 квітня 2017 р. К.: КНУКіМ, 2017. – 439 с.
135. Сиваш І. Етнодизайн як складова формування наукових уявлень про український національний стиль на початку ХХ ст. Вісник НАКККіМ : наук. журнал. Київ : Міленіум, 2018. № 2. С. 319–323.
136. Силко Р.М. Розвиток методики прикладного мистецтва Готфрідом Земпером у художньо-промислових школах Західної Європи (друга половина ХІХ століття): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 05.01.03. Київ, 2002. 23 с.
137. Смірнова О. Етнокультурний напрямок навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва у процесі вивчення декоративно-прикладної творчості. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2014. № 10 Ч. 3. С. 203 – 210.
138. Сніжко В. Етнодизайн як українська світоглядна структура. Наука і суспільство. 2011. № 3/4. С. 30 – 36. 191.
139. Сова А. Вчення В.І. Вернадського про біосферу та перехід, становлення її в ноосферу. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Київ, 2013. С. 47 – 50.
140. Сосік О. Д. Етнодизайн і Folk Design як проєктні технології у підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва. Наукові інновації та передові технології. 2024. № 11(39). С. 1537–1546. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11\(39\)-1537-1546](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-11(39)-1537-1546).
141. Сосік О. Д. Принцип технологічності етнічного дизайну у професійній підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва. Наука і техніка сьогодні. 2024. № 11(39). С. 699–709. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11\(39\)-699-709](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11(39)-699-709).

142. Сосік О. Д. Технології етнодизайну в професійній підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва. Освіта та розвиток обдарованої особистості. № 3(94) III квартал. 2024. С. 49–54. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-3\(94\)-49-54](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-3(94)-49-54).

143. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 022 «Дизайн» галузі знань 02 «Культура і мистецтво» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.12.18 р. № 1433. URL: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.

144. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). URL: https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf

145. Стандарт вищої освіти України. 02 Культура і мистецтво. 022 Дизайн. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2018. 15 с. Інтернет ресурс. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/022-Dyzayn-bakalavr.28.07.pd>

146. Татіївський П. М. Особливості становлення та перспективи розвитку дизайну в Україні : автореф. дис. ... канд. техн. наук : спец. 05.01.03 «Технічна естетика». Київ, 2002. 23 с.

147. Теорія культурних вимірів Г. Гофстеде URL: https://stud.com.ua/90309/kulturologiya/teoriya_kulturnih_vimiriv_ghofstede

148. Тименко В. Мультимедійні технології у професійній підготовці обдарованих дизайнерів. Наука і техніка № 9 (37), 2024. С. 472-480. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/15096/15166>

149. Тименко В. П. Використання цифрового мистецтва в підготовці фахівців з дизайну продукції та послуг. 2020 URL:

<https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2021/11/czyfrove-mystecztvo.pdf>

150. Тименко В. П. Педагогічна діагностика дизайн-обдарованості в неперервній дизайн-освіті. Обдарованість: методи діагностики та шляхи розвитку : матеріали науково-практичного онлайн-семінару, м. Київ, 23-26 травня 2024 року. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. С. 566-573. URL: [Тименко В_Збірник_матеріалів_конференції_23-26.05.24.pdf](#)

151. Тименко, В. П., Сидоренко, В. К., Оршанський, Л. В. Професійна дизайн-освіта: теорія і практика художньої обробки деревини. Київ: Пед. думка, 2007. 286 с.

152. Тименко В. П. Становлення академічної дизайн-освіти. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Житомир, 2007. Вип. 31. С. 63 – 67.

153. Тименко В. П., Коркушко А. Л. Виявлення і розвиток дизайн-обдарованості у майбутніх фахівців будівельних технологій. Освіта та розвиток обдарованої особистості : щоквартальний науково-методичний журнал. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. № 1 (92), I квартал. С. 110-115. <https://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2024/1/14.pdf>

154. Тименко В., Букорос А. Цифрові технології мультимедійного дизайну: особливості формування компетентності. Наукові інновації та передові технології. 2024. Вип. 7 (35). С. 961–970. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/13007/13069>

155. Тименко В., Хиневич Р., Черніков М. Пріоритетність дисциплін з відео-графіки у структурно-логічній схемі ОПП "Мультимедійний дизайн" Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. Вип. 67, Т. 2. С. 327-333. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/25053/1/48.pdf>

156. Тименко В., Колеснікова А. Інтеграція етнодизайну в графічний дизайн як інструмент для розвитку творчої обдарованості здобувачів вищої дизайн-освіти. Актуальні питання у сучасній науці. № 6(24), 2024. С. 1052-1061. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/12395/12456>
157. Тименко В.П. Професійне самовизначення дизайн-обдарованих учнів ліцеїв. [Електронний ресурс]: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-7E1E90D6C0C1B/list-211469C1327>. 2020
158. Тименко В.П. Теоретичні засади етнічного дизайну у професійній освіті. Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика. 2017. Вип. 1. С. 75 – 84.
159. Тименко В.П., Антонович Є.А. STEAM як педагогічна умова успішної дизайн-освіти / STEAM-освіта: від теорії до практики: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 12-14 червня 2024 року. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2024. С. 48-55.
160. Тименко В.П., Крикун О.М. Взаємодоповнення інженерної і художньої графіки у професійній підготовці промислових дизайнерів. Вісник науки та освіти №5 (23). 2024. С.1503-1514 DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5\(23\)-1503-1514](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-5(23)-1503-1514)
161. Тимків Б.М. Роль етнодизайну в підготовці художників декоративно-прикладного мистецтва. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2011. № 3. С. 170 – 175.
162. Тимків Б.М. Формування художньої етнокультури студентів засобами народного декоративно-прикладного мистецтва. Етнос і культура. Часопис Прикарпатського університету ім. В. Стефаника: збірник наук.теорет. статей. Івано-Франківськ, 2003. №1. С. 131 – 135.

163. Ткаченко В. М. Феномен українського писанкарства кінця XIX – початку XXI ст. (історіографічний і джерелознавчий зріз). Київ : Міленіум, 2020. 428 с.
164. Товстенко Т. Етновияви в стильових рисах сучасної архітектури. Народна творчість та етнографія / НАН України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Міністерство культури і мистецтв України. Київ, 2010. № 6. С. 23–30.
165. Томашевський В. В. Актуалізація естетичної культури майбутніх дизайнерів як одна з педагогічних умов її формування у вищих навчальних закладах. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Вип. 37-1, Том VII (74): Тематичний випуск: Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Київ, Гнозис, 2017. С. 282–292.
166. Томашевський В. В. Літопис становлення і розвитку системи професійної підготовки майбутніх дизайнерів у Криворізькому державному педагогічному університеті: довідник. Кривий Ріг: ДВНЗ «КНУ» КПІ, 2015. 44 с.
167. Томашевський В. В. Теоретичні і методичні засади формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у закладах вищої освіти : дис. ... доктора пед. наук : спец. 13.00.04; Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький, 2020. 792 с.
168. Третяк К. Українське бароко як вираз національної ідеї в архітектурі. Етнічна історія народів Європи. 2001. Вип. 9. С. 40–43.
169. Тригуб О. Л. Структурні компоненти готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. Т. 2, № 77. С. 133-138. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.77-2.24>

170. Удріс І. М. Формування проектно-образного мислення як провідна складова дизайнерської освіти. Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. Кривий Ріг, 2017. С. 26–28.
171. Україна. 30 років незалежності. Стислий довідник / За ред. д. і. н., проф. Киридон А. М. Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2021. 536 с.
172. Українська вишивка / Уклад. Т. Кара-Васильєва. Київ : Мистецтво, 1993. 264 с.
173. Український науково-дослідний інститут дизайну та ергономіки. URL: <https://nau.edu.ua/ua/menu/science/zagalna-informatsiya/naukovi-instituti-ta-pidrozdili/ukrainskij-naukovo-doslidnij-institut-dizajnu-ta-ergonomiki.html>.
174. Фірсова Л. С. Формування естетичної культури майбутніх учителів засобами декоративно-прикладного мистецтва: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Кривий Ріг, 2001. 20 с.
175. Фурса О. О. Тенденції розвитку дизайн-освіти в Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) : автореф. дис. докт. пед. наук: 13.00.01. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України. Київ, 2014. 44 с.
176. Харковина Є. Г. Формування мистецтва килимарства на теренах України. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Мистецтвознавство. 2014. Вип. 30. С. 116–123.
177. Харковина Є. Г. Художні та техніко-технологічні особливості килимарства Полтавщини в колі світових центрів ткацтва. Молодий вчений. 2019. № 7 (1). С. 99–103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_7%281%29__24
178. Цідило І. І. Підготовка майбутніх дизайнерів до використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності : автореф. дис. на здоб.

наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2015. 22 с.

179. Цілі сталого розвитку України: добровільний національний огляд. URL: <https://nure.ua/wp-content/uploads/Benchmarking/sustainable-development-goals-national-review.pdf>.

180. Чеботова Я. Психологічна готовність студента-дизайнера до творчої діяльності. Психологія і особистість. 2014. № 2 (6). URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3485/1/Chebotova.pdf>

181. Чепелик В.В. Український архітектурний модерн / упоряд. З. В. Мойсеєнко Чепелик. Київ : КНУБА, 2000. 378 с.

182. Чирчик С. В. Методологічні аспекти підготовки дизайнерів інтер'єру. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 2014. № 1. С. 59-68.

183. Чирчик С.В. Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх дизайнерів (огляд). Вища школа. 2020. №11. (195). С. 54–66.

184. Чубинський П. П. Труди етнографічно-статистичної експедиції в Південно-Західний край. Київ: Редакція загальноосвітніх газет, 2004. 128 с.

185. Щербаков О. Ю. Розвиток здібностей дизайнерів до образного мислення при вивченні дисципліни «Пластична анатомія». Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. Кривий Ріг, 2017. С. 126–127.

186. Щербина В. Г. Композиція як головний чинник формування і розвитку творчої особистості. Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. пр. Кривий Ріг: КДПУ, 2005. №10. С. 335–345.

187. Юрченко І. А. Етномистецька тематика у структурі дизайн-освіти на кафедрі дизайну та основ архітектури Національного університету «Львівська політехніка». Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.18. С. 423–426.

188. Юрченко І. Шляхи становлення національних традицій в сучасному дизайні: із досвіду викладання курсу «Основи формоутворення». Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Харків, 2002. № 3. С. 57 – 63.

189. Ямборко О. Історія «Руху мистецтва і ремесел»: соціокультурний контекст. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Випуск 25/2017. С.34-38 URL: https://www.academia.edu/41285705/Історія_Руху_мистецтва_і_ремесел_соціокультурний_контекст

190. Bogemia E. Paris 2011 – Researching Design Education. Proceedings of the DRS LEARN X DESIGN 2021. 2021. Vol. 1. Pp. 50-58.

191. Botturi, L. (Year). Instructional design & learning technology standards: An overview. Journal Title, Volume Number(Issue Number), Page Range.

192. Brovchenko A., Savenko I., Bukoros A., Tymenko V., Rudencenko A. Newest practices of design training of scientific and pedagogical workers: digital technologies in the context of distance learning integration. Política e Gestão Educacional. 2023. V. 27, n. esp. 2 – Educação e ensino superior na Ucrânia: Perspectivas e reflexões. P. 1-14. URL: <https://periodicos.fclar.unesp.br/rpge/article/view/18387>

193. Brovchenko A., Savenko I., Bukoros A., Tymenko V., Rudencenko A. Newest practices of design training of scientific and pedagogical workers: digital technologies in the context of distance learning integration. Política e Gestão Educacional. 2023. V. 27, n. esp. 2 – Educação e ensino superior na Ucrânia: Perspectivas e reflexões. P. 1-14. URL: <https://periodicos.fclar.unesp.br/rpge/article/view/18387>

194. Chyrchuk S., Atlanov V., Kravchenko A., Lohinskyu Y., Tryhub O. Training of future teachers in innovative teaching methods in the process of teaching

arts and crafts. Laplage em Revista (International). 2021. Vol. 7, n. 3D, P. 1-7. URL: <http://libs.mfknuim.mk.ua/jspui/bitstream/123456789/1628/1/17..pdf>

195. Chyrchuk S., Atlanov V., Kravchenko A., Lohinsky Y., Tryhub O. Training of future teachers in innovative teaching methods in the process of teaching arts and crafts. Laplage em Revista (International). 2021. Vol. 7, n. 3D, P. 1-7. URL: <http://libs.mfknuim.mk.ua/jspui/bitstream/123456789/1628/1/17..pdf>

196. Design Learning for Tomorrow – Design Education from Kindergarten to PhD URL: <https://uni.oslomet.no/drscumulusoslo2013/>.

197. Design Research Society URL: <https://dl.designresearchsociety.org/drs-archive/>

198. Galchynska, O., Petrova, I., Martynenko, A., Kvasnytsya, R., & Kryvoruchko, M. (2023). Comparative analysis of aesthetic and functional aspects of design approaches in the context of contemporary art. Volume 12 - Issue 72: 216-225, December, 2023. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.72.12.19>.

199. Hofstede, G., Cultures and Organisations: Software of the Mind. 1991, London: McGraw-Hill.

200. Multiple Intelligences around the World | Project Zero - Harvard University. <https://pz.harvard.edu/resources/multiple-intelligences-around-the-world>.

201. National Design Guide: Planning Practice Guidance for Beautiful, Enduring and Successful Places. United Kingdom: Ministry of Housing, Communities & Local Government, 2019. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/national-design-guide>.

202. Petrykivka Decorative Painting as a Phenomenon of the Ukrainian Ornamental Folk Art // Intangible Cultural Heritage. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/petrykivkadecorative-painting-as-a-phenomenon-of-the-ukrainianornamental-folk-art-00893>

203. The Lewis Model – Dimensions of Behaviour - Cross Culture. Cross Culture - Know culture for better business. <https://www.crossculture.com/the-lewis-model-dimensions-of-behaviour/?cn-reloaded=1>

204. The Theory of Multiple Intelligences – ResearchGate. 01 Січ. 2011, https://www.researchgate.net/publication/317388610_The_Theory_of_Multiple_Intelligences.

205. W. Gropius, The Formal and Technical Problems of Modern Architecture and Planning, «The Journal of the Royal Institute of British Architects», London, 1934, 19 May

1. Традиційні ремесла і цифрові технології у мистецькій освіті і дизайн-освіті Великобританії

Софі Фер'є: https://www-hca-ac-uk.translate.goog/news/graduate-sophie-ferrier-named-as-contemporary-craft-winner-at-the-arts-thread-global-creative-graduate-show-2024?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=sc
(Гертфорд-коледж (Оксфорд))

Hubka, T. (1979). Just Folks Designing: Vernacular Designers and the Generation of Form. *Journal of Architectural Education*, 27(3), 27-29. <https://doi.org/10.1080/10464883.1979.10758609>

Просто народні дизайнери: народні проєктувальники та створення форм (Журнал архітектурної освіти Том 32, 1979 - Випуск 3)

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10464883.1979.107586>

Гіпотеза цієї статті є продовженням досліджень будівельників у північній частині Нової Англії. Народні будівельники – це також дизайнери. Однак більшість архітектурних досліджень зосереджуються лише на будівлях, оскільки дизайнери часто ігноруються або розглядаються як "анонімні". Це сприяє уявленню, що народні архітектори лише сліпо копіюють існуючі стилі. Однак їхній підхід до дизайну не менш творчий, ніж у професійних архітекторів. Проблема полягає в тому, що дослідження часто залишають поза увагою процес формотворення у дизайні.

2. Мистецька освіта і дизайн-освіта як наукові напрями зарубіжних освітніх систем

			
<p>Філіппа Ліон Освіта дизайну Навчання, викладання дослідження з дизайну (2016)</p>	<p>Дреш, Алін, Ласерда, Даніель Пачеко, Антунес, Хосе Антоніо Валле. Проектні наукові дослідження: метод науково- технічного прогресу (2014)</p>	<p>Роел Дж. Вірінга Дизайн. Наука. Методологія для інформаційних систем та розробка програмного забезпечення (2014)</p>	<p>Діана Лорілард Викладання як проектна наука: Побудова педагогічних шаблонів для навчання та технологій (2012)</p>

3. Досвід мистецької освіти і дизайн-освіти університетів Великобританії і США

ТОП-20 кращих університетів світу за напрямом Arts and Humanities за версією U.S. News Rankings (<https://www.usnews.com/education/best-global-universities/united-states/arts-and-humanities>)

Англійські назви	Переклад англійських назв
University of Oxford,	Оксфордський університет,
Великобританія	Великобританія
Harvard University, США	Гарвардський університет, США
University of Cambridge,	Кембриджський університет,
Великобританія	Великобританія
Yale University, США	Сьольський університет, США
University College London,	Університетський коледж Лондона,
Великобританія	Великобританія
University of Toronto, Канада	Університет Торонто, Канада
New York University, США	Нью-Йоркський університет, США
University of Edinburgh,	University of Edinburgh,
Великобританія	Великобританія
University of California--	Каліфорнійський університет – Берклі,
Berkeley, США	США

Stanford University, США University of Michigan--Ann Arbor, США Massachusetts Institute of Technology, США University of California--Los Angeles, США University of Sydney, Австралія University of Pennsylvania, США.	Стенфордський університет, США Університет Мічигану - Енн Арбор, США Массачусетський технологічний інститут, США Каліфорнійський університет - Лос-Анджелес, США Сіднейський університет, Австралія Університет Пенсільванії, США.
---	---

Топ-15 університетів Великобританії за спеціальністю Art & Design згідно з рейтингом Complete University Guide (<https://britannia-study.co.uk/subject-guides/art-design-subject-guide/>)

Назви англійською мовою	Переклад англійських назв
University of Oxford	Оксфордський університет
Newcastle University	Університет Ньюкасла
Loughborough University	Університет Лафборо
Lancaster University	Ланкастерський університет
University of Leeds	Університет Лідса
UCL (University College London)	UCL (Університетський коледж Лондона)
Manchester Metropolitan University	Манчестерський столичний університет
University of Wales Trinity Saint David	Уельський університет Трінті Сент-Девід
University of Dundee	Університет Данді
Liverpool John Moores University	Ліверпульський університет Джона Мурса
Aberystwyth University	Аберіствітський університет
Nottingham Trent University	Університет Ноттінгем Трент
Arts University Bournemouth	Університет мистецтв Борнмута
Brunel University London	Лондонський університет Брунеля
University of Edinburgh.	Единбурзький університет.

Популярні університети Великобританії і США та спеціальності з мистецтва і дизайну: https://www.worcester.ac.uk/campaigns/study-arts-design?utm_source=Google&utm_medium=Search&utm_campaign=500731_UniversityofWorcester_AlwaysOn_BrandActivationPhase9&gad_source=1

Назви англійською мовою	Переклад англійських назв
University of Brighton, Великобританія	Університет Брайтона, Великобританія.

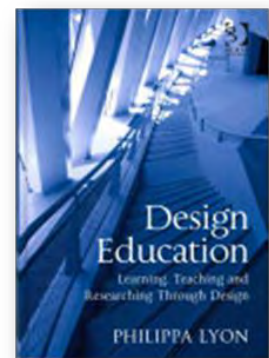
<p>3D Design and Craft Design for Digital Media History of Art & Design University of Nottingham, Великобританія Architecture and Environmental Design City, University of London, Великобританія Human-Computer Interaction Design Business Systems, Analysis and Design Arizona State University, Tempe Campus, США Design (Visual Communication Design) Digital Culture (Arts and Design Studies) Cranfield University, Великобританія Design Thinking Nottingham Trent University, Великобританія Design for Stage and Screen (Costume Design and Construction) Design for Stage and Screen (Design for Film and TV) Design for Stage and Screen (Theatre Design and Live Performance) Fashion Knitwear Design and Knitted Textiles University of Westminster, Великобританія Graphic Communication Design Queen Mary University of London, Великобританія Design, Innovation and Creative Engineering Manchester Metropolitan University, Великобританія Fashion Art Direction Filmmaking</p>	<p><i>3D дизайн і ремесло</i> <i>Дизайн для цифрових медіа</i> <i>Історія мистецтва та дизайну</i> Університет Ноттінгема, Великобританія Архітектура та екологічний дизайн Сіті, Лондонський університет, Великобританія Дизайн взаємодії людина- комп'ютер Бізнес-системи, аналіз і дизайн Університет штату Арізона, Кампус Темпе, США Дизайн (Дизайн візуальних комунікацій) Цифрова культура (дослідження мистецтва та дизайну) Cranfield University, Великобританія Дизайн мислення Nottingham Trent University, Великобританія Дизайн сцени та екрану (дизайн костюмів та конструкція) Дизайн для сцени та екрану (Дизайн для кіно та телебачення) Дизайн для сцени та екрану (театральний дизайн та живе виконання) Дизайн модного трикотажу та трикотажних виробів Вестмінстерський університет, Великобританія Графічний комунікаційний дизайн Лондонський університет королеви Мері, Великобританія Дизайн, інновації та креативна інженерія Manchester Metropolitan University, Великобританія Fashion Art Direction кіновиробництво</p>
--	--

University of Applied Sciences Europe, Німеччина Communication Design Film + Motion Design Game Design Digital & Interaction Design.	University of Applied Sciences Europe, Німеччина Комунікаційний дизайн Фільм + анімаційний дизайн Ігровий дизайн Цифровий та інтерактивний дизайн.
---	---

4. Мистецька освіта і дизайн-освіта у школах Міжнародного Бакалаврату (ІВ): <https://www.ibo.org/programmes/diploma-programme/curriculum/sciences/design-technology/>

До базових
навчальних
дисциплін шкіл
Міжнародного
Бакалаврату

віднесено такі: Мистецтво і дизайн (1), Технологія і дизайн (2). Метою міжнародних шкіл ІВ Великобританії є Expressive Art & Design (креативний розвиток, експресивне, емоційно-виразне, художньо-образне самовираження) учнів. В Інституті Пратта Нью-Йорка учні, що навчаються за програмою галузі мистецтва та дизайну, поєднують художню і дизайнерську освіту, щоб отримати початкову атестацію з візуальних мистецтв (K-12). Вони зорієнтовані на застосування мистецтва і дизайну у соціальних змінах і трансформаціях, експериментування з новими ідеями та матеріалами.

Додаток Б

Технології етнодизайну: маркетрі

Мапа «Україноцвіття», проєкт Р. Тименка, студента Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (1999 р.)

Додаток В

1. Проєкти науково-дослідних робіт у Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

(Звіт КДАДПМД за 2022 р. <https://kdidpamid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2023/02/zvit-rektora-kdadpmd-im.myhajla-bojchuka-2022.pdf>)

1. НДР «Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності з етнодизайну у студентів закладів вищої мистецької освіти» (державний реєстраційний номер РК № 0119U001091). Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор В. П. Тименко.

Мета: Обґрунтувати, розробити й апробувати методичну систему формування професійної компетентності з етнодизайну у майбутніх дизайнерів і художників декоративно-прикладного мистецтва. Завдання: вирішення проблеми обґрунтування етнодизайну як перехідного виду проєктної творчості між декоративно-прикладним мистецтвом та національним дизайном, що зберігає власне етнічні особливості і має потенційні можливості для економічного, екологічного і етнокультурного розвитку історико-етнографічних регіонів України: Середнього Придніпров'я, Слобожанщини (Слобідщини), Причорномор'я, Українського Полісся, Західного (Південно-західного), Волині, Поділля, Опілля і Покуття у Прикарпатті, Української Буковини, Гуцульщини, Бойківщини, Лемківщини та потребує формування професійної компетентності з етнодизайну у студентів закладів вищої освіти мистецького профілю.

2. Проєкти науково-дослідної роботи з участю аспіранта Дідовця Ю. В.

Проєкт 1. «Створення Національного кодексу дизайну України: проєктування естетичного, надійного та зручного етнокультурного середовища»

3.1 Сучасний стан проблеми

Національні системи дизайну і технологій стрімко охоплюють всі галузі і сфери діяльності людини, формують парадигму загального соціального простору, де одним із основних аспектів є «сервіс-орієнтоване проєктування/design», технологія об'єктно-зорієнтованого проєктування – методологія проєктування, що поєднує процес об'єктної декомпозиції і

прийоми подання логічної і фізичної, а також статичної і динамічної моделей проєктованої системи.

В Україні відсутні сучасні нормативні державні і освітні документи з розвитку українського національного дизайну і системи національної дизайн-освіти, зорієнтовані на впровадження «сервіс-орієнтованого проєктування/designs» у всі галузі і сфери життєдіяльності українського суспільства. Варто звернути увагу, що в історичній ретроспективі такі документи були: постановою КМУ «Про ради з дизайну» (від 30.07.1996 року № 876), «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнень у промисловому комплексі України, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфер» (від 20.01.1997 року № 37); постанова колегії Міносвіти і управління Спілки дизайнерів щодо впровадження дисципліни «Основи дизайну» у педагогічні заклади (1989). Такі та інші нормативні документи можуть бути модернізованими у проєкті Національного цифрового кодексу дизайну України (НКДУ).

У НКДУ можливе урахування досвіду розвитку системи дизайн-освіти Великобританії, що регулюється National Design Guide: A national guide to planning beautiful, sustainable and successful environments, розробленим і впровадженим у предметному довіллі Великобританії Міністерством житлово-комунального господарства, громад та місцевого самоврядування ("National Design Guide - Planning practice guidance for beautiful ...." <https://www.readkong.com/page/national-design-guide-planning-practice-guidance-for-9624631>).

Із-за відсутності нормативних державних документів виробництво інноваційної дизайн-продукції виведено на ринок «інтернет-продукції», зорієнтованої на індивідуального споживача, без урахування етнокультурної своєрідності, зумовленої особливостями матеріально-художньої культури історико-етнографічних територій місцевих громад.

Настав час для становлення і розвитку креативної індустрії етнодизайну – сучасного перспективного напрямку комерційної реалізації і монетизації креативного потенціалу України, важливої ланки між креативом та економікою. Художники ДПМ з готовністю до етнодизайну з різних куточків України покликані скласти новий креативний атлас для Європи – від українського бароко («Бароко now») до футуристичного мінімалізму, вкладаючи культурні коди нації у дизайн-продукцію (*ДВІЖ-ПАРИЖ: паризькі виставки відкривають світові імена українських дизайнерів [Електронний ресурс]:*

<http://maino-design.com.ua/dvizh-parizh-parizki-vistavki-vidkrivayut-svitovi-novi-imena-ukra%D1%97nskogo-dizajnu/>) Використовуючи багаті ремісничі традиції української культури, художники ДПМ покликані працювати з натуральними матеріалами, що могло б бути характерною

особливістю української етнокультурної продукції. Формотворення і декорування етнокультурної дизайн-продукції забезпечує Закон України «Про народні художні промисли» (*"Про народні художні промисли."* 31 Бер. 2023, <https://zakon.rada.gov.ua/go/2547-14>), що передбачає створення «серійних виробів народних художніх промислів, виконаних за типовим зразком у варіантному виконанні» – етнодизайн як формотворення для тиражування сучасними засобами комп'ютерних технологій.

Оскільки національні стилі візуального дизайну притаманні відеографічній дизайн-продукції у всіх розвинених країнах світу, то національний колорит стилю «Бароко now» мав би з'явитися не лише в предметному дизайні, але й на веб-сайтах, розроблених українськими фахівцями UI/UX-дизайну.

Проте креативна індустрія українського національного дизайну відома лише на виставках у Європі. Поняття «український національний дизайн» ще не обґрунтоване вітчизняними дослідниками і достойно не представлене в інтернет-мережах.

3.2 Новизна проекту

Національний кодекс дизайну України буде підготовлено до видання, видано та впроваджено спільно зі стейкхолдерами у зацікавлених сферах життєдіяльності суспільства, що забезпечують проектування естетичних, надійних та зручних середовищ (як предметного, так і віртуального), необхідних для сталого розвитку. Проектом передбачено застосування "десяти характеристик" національного дизайну України, необхідних для створення середовища сталого розвитку: контекст; ідентичність; формотворення; мережі руху і моделі пересування людей; природні компоненти; громадські простори; зручність користування; здоров'язбережувальність, комфортність та безпечність; збереження ресурсів; життєва якість.

Національним кодексом дизайну України передбачено обґрунтування і втілення десяти принципів українського національного дизайну:

1. *Інноваційність*, що полягає у використанні сучасних технологій для створення унікальних форм українського етнодизайну.

2. *Ергономічність і поліфункціональність*, що полягає у зручності користування та відповідності потребам користувачів.

3. *Естетичність*: зовнішня привабливість форми, гармонія між формою та емоційним станом користувача.

4. *Розуміння*: прозорість структури, доступна для розуміння всіма користувачами.

5. *Доброчесність*: оригінальність, що не викликає сумніву у користувача.

6. *Ненав'язливість*: помірний вплив дизайну на споживача, без перевантаження декором.

7. *Довговічність*: актуальність дизайну протягом тривалого часового

проміжку.

8. *Екологічність*: збереження ресурсів довкілля та мінімізація забруднення.

9. *Послідовність* до останньої деталі: відсутність випадкових елементів, розуміння потреб та повага до користувача.

10. *Мінімалізм дизайну*: зосередженість на простоті та конкретності.

3.3 Методологія дослідження

Методологія дослідження проблеми становлення українського національного дизайну відповідає сформульованій меті проєкту, а саме: створити Національний кодекс етнодизайну України (НКДУ) для проєктування естетичного, надійного та зручного середовища сталого розвитку з використанням сукупності правил та принципів, які визначають законодавчі, освітні, естетичні, екологічні, ергономічні аспекти та сучасні принципи українського національного дизайну.

Створення Національного цифрового кодексу дизайну України вимагає систематичної та добре спланованої методології дослідження:

1. *Аналіз наявних нормативів та стандартів*, зокрема проведення огляду існуючих національних та міжнародних стандартів у сфері дизайну; аналіз інших кодексів дизайну з метою визначення кращих практик та інноваційних підходів.

2. *Консультації з експертами та зацікавленими сторонами*: проведення обговорень та консультацій з професіоналами у сфері дизайну, архітектури, екології та інших відповідних галузей; залучення представників громадськості та організацій до обговорень для врахування різноманітних поглядів.

3. *Вивчення українського культурного контексту*: аналіз української культурної спадщини та ідентичності для врахування цих аспектів у дизайні; вивчення традицій формотворення та декорування для їхнього інтегрування в національний кодекс.

4. *Вивчення зарубіжного досвіду*: аналіз методологічних засад функціонування національного дизайну Великобританії.

5. *Екологічний аналіз*: оцінка екологічних викликів та можливостей для впровадження сталих та енергоефективних рішень; вивчення впливу дизайну на довкілля та розробка заходів для зменшення негативного впливу.

6. *Створення принципів та стандартів*: розробка уніфікованих принципів дизайну, що враховують естетичні, функціональні, екологічні та культурні аспекти; визначення конкретних стандартів для різних категорій об'єктів та середовищ.

7. *Тестування та коригування*: пілотне впровадження стандартів у конкретних проєктах для тестування їх ефективності та придатності; збір фідбеку від користувачів та фахівців для подальшого уточнення цифрового кодексу.

8. *Інформаційна кампанія та освітня діяльність*: розробка інформаційної

кампанії для популяризації та впровадження національного цифрового кодексу; організація навчальних програм для дизайнерів та інших зацікавлених сторін.

Проект 2. Секція: 21 – літературознавство, мовознавство та мистецтвознавство

Назва проекту: Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності з етнодизайну у здобувачів вищої освіти

1. Анотація

Новостворені об'єднання територіальних громад зумовили актуальну мистецтвознавчу й освітню проблему обґрунтування середовищного (інвайронментального) підходу до наукового дослідження етнодизайну як напряму проектно-творчої діяльності у закладах вищої освіти. З урахуванням теоретико-методичних засад STEAM-освіти, дидактичної системи педагогічного дизайну (ISD: Instructional Systems Design) буде обґрунтовано, розроблено і впроваджено функціональну модель формування професійної компетентності з етнодизайну у здобувачів вищої освіти мистецького профілю.

Очікувані результати дослідження сприятимуть етнокультурній і підприємницькій самореалізації творчих дизайн-груп викладачів і студентів закладів вищої освіти; створенню регіональних програм з популяризації сучасних технологій етнодизайну, освітньо-культурних кластерів – великих, середніх і дрібних підприємств з художніх промислів; розвитку етнокультурного і туристичного простору об'єднаних територіальних громад та наданню етнічно ціннісних мистецьких, освітніх і культурних послуг їх населенню.

2. Проблематика дослідження

2.1. Прикладна проблема, на вирішення якої спрямовано проект

У традиційних осередках народних художніх промислів лишаються недостатньо вивченими і «не вписаними» у світовий етнокультурний контекст унікальні вироби – матеріальні і нематеріальні артефакти, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і можуть бути об'єктами складання номінаційних дос'є для ЮНЕСКО, зразками проектно-творчої та виробничої діяльності освітньо-культурних кластерів в історико-етнографічних регіонах України. У здійснених наукових дослідженнях не розглядалася проблема середовищного (інвайронментального) підходу до розвитку українського національного дизайну, не враховано етнічні особливості декоративно-прикладного мистецтва, календарно-обрядових свят, художніх промислів історико-етнографічних регіонів для формування професійної компетентності з етнодизайну у здобувачів вищої освіти.

Проект спрямовано на розв'язання проблеми обґрунтування теоретико-методичних засад етнодизайну і шляхів його впровадження у професійну

підготовку фахівців з дизайну (проектно-художньої творчості), декоративного мистецтва і ремесел. У дослідженні декоративно-прикладне мистецтво буде розглядатися як пріоритетне джерело розвитку українського національного дизайну.

2.2. Об'єкт дослідження: професійна підготовка з етнодизайну здобувачів вищої освіти.

2.3. Предмет дослідження: формування професійної компетентності з етнодизайну у майбутніх дизайнерів і художників декоративно-прикладного мистецтва.

З урахуванням теоретико-методичних засад формування професійної компетентності з етнодизайну у здобувачів вищої освіти обґрунтовано створення ОП з формування готовності художників ДПМ до застосування етнодизайну у професійній діяльності.

4.2. *Обґрунтування орієнтовного проекту освітньої програми з формування готовності художників ДПМ до застосування етнодизайну у професійній діяльності*

Мета освітньої програми: сформувати у здобувачів компетентності, що дозволять інтегрувати традиційні художні практики декоративного мистецтва та ремесел із сучасними технологіями цифрового дизайну, забезпечуючи підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних до інноваційної діяльності, збереження культурної спадщини та створення конкурентоспроможної продукції в галузі культури, декоративного мистецтва та етнодизайну.

Пропоновані напрями розвитку орієнтовної освітньої програми «Етнодизайн: декоративне мистецтво, ремесла і цифровий дизайн» подано нижче:

Розширення теоретичної бази.

- Глибоке вивчення етнології та фольклористики: забезпечення розуміння культурного контексту, символіки та традицій, які лежать в основі етнодизайну.

- Історія декоративного мистецтва і ремесел: систематичний аналіз еволюції стилів, технік та матеріалів, що дозволить студентам усвідомити зв'язки між минулим та сучасністю.

- Сучасні теорії дизайну: ознайомлення з актуальними підходами до проектування, зокрема, з принципами універсального дизайну, екологічного дизайну та соціального дизайну.

- Цифрові технології в мистецтві та дизайні: вивчення новітніх програмного забезпечення, 3D-моделювання, віртуальної та доповненої реальності для створення інтерактивних та інноваційних продуктів.

Практична підготовка.

- Майстер-класи від провідних майстрів декоративного мистецтва та ремесел: надання студентам можливості опанувати традиційні техніки та прийоми.
- Проектна діяльність: розробка власних проектів, що поєднують елементи етнодизайну та цифрових технологій.
- Співпраця з підприємствами: залучення студентів до реальних проектів, що дозволить їм отримати практичний досвід та налагодити професійні контакти.
- Стажування: проходження стажування в дизайнерських студіях, музеях, майстернях, що сприятиме професійному зростанню.

Модулі спеціалізації.

- Цифрове відтворення традиційних орнаментів та візерунків: розробка алгоритмів та програм для автоматизації процесу створення цифрових патернів.
- Створення 3D-моделей традиційних виробів: використання 3D-сканування та 3D-друку для відтворення та тиражування унікальних об'єктів.
- Розробка інтерактивних інсталяцій та виставок: створення іммерсивних середовищ, що поєднують традиційні елементи з цифровими технологіями.
- Дизайн сувенірної продукції та подарунків: розробка авторських колекцій, що відповідають сучасним трендам та є конкурентоспроможними на ринку.

Міждисциплінарні зв'язки

- Співпраця з істориками, етнографами, лінгвістами: забезпечення комплексного підходу до дослідження культурної спадщини.
- Взаємодія з маркетологами та економістами: формування навичок просування та продажу дизайнерських продуктів.
- Зв'язок з екологами: розвиток екологічно свідомого підходу до дизайну та використання природних матеріалів.

Оцінювання результатів навчання

- Портфоліо студентів: систематичний збір робіт, що демонструють рівень оволодіння студентами теоретичними знаннями та практичними навичками.
- Захист проектів: публічна презентація розроблених проектів перед експертною комісією.
- Професійні конкурси: участь у конкурсах та фестивалях, що дозволить студентам отримати зворотній зв'язок від фахівців галузі.

Перспективи кар'єрного зростання

Випускники програми зможуть працювати:

- Дизайнерами: створювати авторські колекції одягу, аксесуарів, предметів інтер'єру, сувенірної продукції.

- Ілюстраторами: розробляти графічні елементи для друкованих видань, веб-сайтів, соціальних мереж.
- Кураторами музеїв та галерей: організовувати виставки, проводити екскурсії, займатися популяризацією культурної спадщини.
- Викладачами: передавати свої знання та досвід наступному поколінню.
- Підприємцями: створювати власний бізнес у сфері дизайну та ремесел

5. Освітні компоненти ПП «Етнодизайн: декоративне мистецтво, ремесла і цифровий дизайн

Освітні компоненти: забезпечення емпіричних знань (фактологічних і образних уявлень) у сфері історії мистецтва, технологій декоративного мистецтва та основ цифрового дизайну.

Практичні компоненти: розвиток практичних навичок у створенні декоративно-ужиткових виробів, ремісничих технік, інтеграції сучасних цифрових інструментів в освітній процес.

Інноваційний компонент: формування здатності використовувати новітні технології (3D-моделювання, графічні редактори, програмування) для реалізації проєктно-творчих задумів з етнодизайну.

Культурологічний компонент: популяризація етнодизайну та збереження традиційних художніх технік у сучасному контексті.

Професійний компонент: підготовка до ефективної діяльності у сфері етнодизайну, створення візуальних етно-продуктів та інтерактивного контенту.

Додаток Г

Орієнтовний перелік ОК для проєкту освітньо-професійної програми «Етнодизайн: декоративне мистецтво, ремесла і цифровий дизайн». Проєкти авторської робочої програми і силабуса ОК «Історія етнодизайну»

Орієнтовні дисципліни освітньої програми спрямовані на розвиток проєктно-творчих здібностей, необхідних для гармонійного поєднання традиційних форм декоративного мистецтва і ремесел з інноваційними технологіями цифрового дизайну (рис. 1).

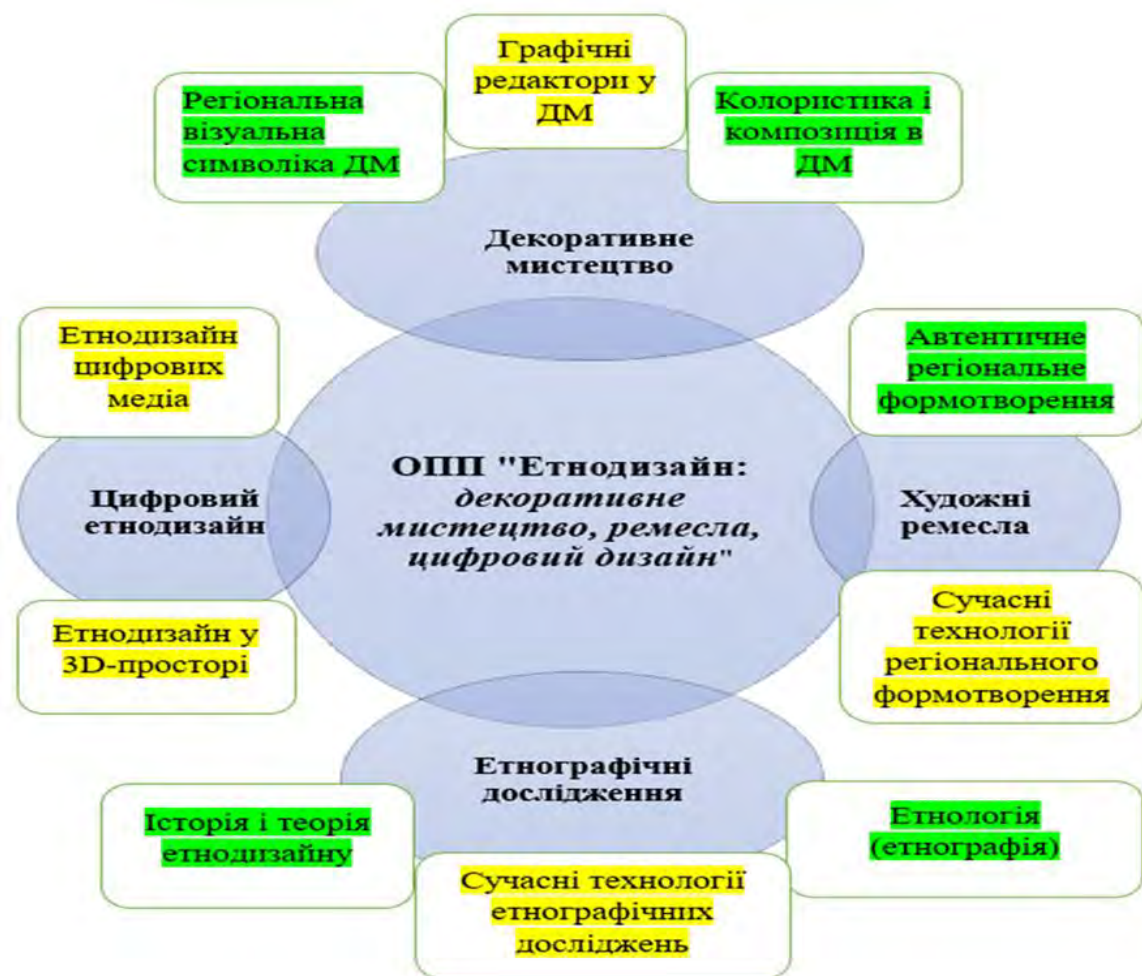

Рис. 1. Авторська пропозиція сукупності освітніх компонентів до проекту ОП «Етнودизайн: декоративне мистецтво, ремесла і цифровий дизайн»

Для апробації і впровадження в закладах вищої мистецької, педагогічної освіти і дизайн-освіти розроблявся авторський проект робочої програми дисципліни вільного вибору студентами «Історія етнودизайну».

Проект

Міністерство культури та стратегічних комунікацій
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і
дизайну імені Михайла Бойчука

Робоча програма
дисципліни вільного вибору студентів

Історія етнودизайну

**Галузь знань: В «Культура, мистецтво і гуманітарні науки»
 Спеціальності: В3 Декоративне мистецтво і ремесла, В2 Дизайн**

Робоча програма навчальної дисципліни вільного вибору студентами «Історія етнодизайну» для здобувачів мистецької освіти за спеціальностями В3 «Декоративне мистецтво і ремесла», В2 «Дизайн» галузі знань В «Культура, мистецтво і гуманітарні науки» (з урахуванням постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти» (від 30 серпня 2024 р. № 1021).)

Розробник програми: Юрій Дідовець, аспірант Київської академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальний обсяг кредитів – 3	Галузь знань В «Культура, мистецтво і гуманітарні науки» (шифр і назва)	Вид дисципліни обов'язкова	
	Спеціальності В2 Дизайн, В3 Декоративне мистецтво і ремесла	Цикл підготовки Загальний (загальний чи професійний)	
Змістових модулів – 2		1-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
Загальний обсяг годин – 30		-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалаври	Лекції	
		год.	14 год.
		Практичні, семінарські	
		год.	16 год.
		Лабораторні	
год.	год.		
		Самостійна робота	

		год.	60 год.
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид семестрового контролю: залік	

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни вільного вибору студентів – це формування готовності фахівців мистецької освіти і дизайн-освіти до застосування української культурно-мистецької спадщини з етнодизайну/фолк дизайну у професійній діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

1. Під час лекцій *забезпечувати формування емпіричних знань та уявлень* про декоративне мистецтво і ремесла, етнічну і національну матеріально-художню культуру як пріоритетне джерело розвитку українського національного дизайну.

2. Закріплювати компетентність з проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів історико-етнографічних регіонів України.

3. Формувати здатність застосовувати сучасні комп'ютерні технології у створенні етнокультурної дизайн-продукції для її серійного виготовлення.

4. Забезпечувати діагностику і самодіагностику обдарованості фахівців з декоративного мистецтва і ремесел, а також з дизайну як етнофорів.

3. Результати навчання, відповідність програмних компетентностей та результатів навчання дисципліні вільного вибору студентів

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- *історичний розвиток* стилів і концепцій українського етнодизайну: модерну і авангарду; концепцій етнодизайну/фолк дизайну у ХХ-ХХІ ст;

- музеї матеріально-художньої культури історико-етнографічних регіонів України;

- види етнодизайну професійних середовищ життєдіяльності людини;

- види утилітарно-промислового етнодизайну і художніх ремесел;

- напрями розвитку мультимедійного етнодизайну.

Уміти застосовувати технологію етнодизайну як творче варіювання художніх виробів історико-етнографічних регіонів України традиційними засобами і засобами мультимедійного етнодизайну.

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

	ПРН13	ПРН14	ПРН 15	ПРН 16	ПРН 17	ЗК9	СК 5	СК 7	ПРН n
--	-------	-------	--------	--------	--------	-----	------	------	-------

О К	+	+	+	+	+	+	+	+	-

ПРН 17: здатність усвідомлювати історичний розвиток стилів і концепцій українського етнодизайну і застосовувати технологію етнодизайну як творче варіювання художніх виробів історико-етнографічних регіонів України традиційними засобами і засобами мультимедійного етнодизайну.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Зміст ДВВС структуровано за двома змістовими модулями з урахуванням навчання у другому семестрі. У першому і другому змістовому модулі міститься по сім тем, всього – 14 тем. З урахуванням інтердисциплінарного підходу «Історію етнодизайну» потрібно розглядати у взаємодоповненні із суміжними за змістом освітніми компонентами «Історія мистецтв», «Історія дизайну» як субдисципліни інтегрованого курсу «Етнодизайн/Фолк дизайн».

Змістовий модуль 1. Модерн і авангард в етнодизайні (фолк дизайні)

1. Національні елементи у мистецтві та етнодизайні України доби модерну
2. Ідея перетворення навколишнього середовища у модерні
3. Професійне мистецтво України початку ХХ ст. та народні промисли
4. Новаторські засоби перетворення матеріального середовища в українському авангарді
5. К. Малевич і супрематизм як художньо-стилістична система перетворення світу
6. Конструктивізм 1920-х років, його роль у становленні принципів етнодизайну ХХ ст.
7. Формування принципів етнодизайну у культурному просторі України 1920-х – початку 1930-х рр.

Змістовий модуль 2. Концепції етнодизайну/фолк дизайну у ХХ-ХХІ ст

8. Розвиток прийомів етнодизайну у культурному просторі 1930-1940 рр. Теоретичні концепції та практичні надбання дизайну третьої чверті ХХ ст.
9. Течії та персоналії етнодизайну на межі ХХ – ХХІ ст.

10. Основні тенденції в етнодизайні України на сучасному етапі.
Концепція етнодизайну на сучасному етапі

11. Спадщина української народної архітектури як основа сучасної етніки в архітектурі та будівництві. Традиційний одяг українців та сучасний етнодизайн

12. Українські народні промисли як матеріал для сучасних етнічних дизайн-проектів

13. Естетика етнодизайну і фолк дизайну: традиційні і сучасні технології.

Технології світлового етнодизайну

14. Сучасні етнічні технології мультимедійного дизайну

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні:
«Художня культура».

Міжпредметні зв'язки: «Історія мистецтва», «Історія дизайну».

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назва модулів і тем	Кількість годин				
	усього	лек	сем	практ	срс
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Модерн і авангард в етнодизайні (фолк дизайні)					
Тема 1. Національні елементи у мистецтві та етнодизайні України доби модерну		1			4
Тема 2. Ідея перетворення навколишнього середовища у модерні		1		3	4
Тема 3. Професійне мистецтво України початку ХХ ст. та народні промисли		1		3	4
Тема 4. Новаторські засоби перетворення матеріального середовища в українському авангарді		1			4
Тема 5. К. Малевич і супрематизм як художньо-стилістична система перетворення світу		1			4
		1			4

Тема 6. Конструктивізм 1920-х років, його роль у становленні принципів етнодизайну ХХ ст. Тема 7. Формування принципів етнодизайну у культурному просторі України 1920-х – початку 1930-х рр.		1			4
Модульний контроль					
Разом за змістовим модулем 1		7		6	28
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Концепції етнодизайну/фолк дизайну у ХХ-ХХІ ст					
Тема 8. Розвиток прийомів етнодизайну у культурному просторі 1930-х – 1940-х рр.		1			4
Тема 9. Теоретичні концепції та практичні надбання дизайну третьої чверті ХХ ст. Течії та персоналії етнодизайну на межі ХХ – ХХІ ст.		1			4
Тема 10. Основні тенденції в етнодизайні України на сучасному етапі. Концепція етнодизайну на сучасному етапі.		1			4
Тема 11. Спадщина української народної архітектури як основа сучасної етніки в архітектурі та будівництві. Традиційний одяг українців та сучасний етнодизайн.		1			4
Тема 12. Українські народні промисли як матеріал для сучасних етнічних дизайн-проектів.		1		3	4
Тема 13. Естетика етнодизайну і фолк дизайну: традиційні і сучасні технології. Технології світлового етнодизайну.		1		3	4
Тема 14. Сучасні етнічні технології мультимедійного дизайну		1		4	4
Модульний контроль					
Разом за змістовим модулем 2		7		7	32
Всього		14		16	60

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 2. Ідея перетворення навколишнього середовища у модерні: <i>музейна матеріально-художня культура історико-етнографічних територій (за вибором)</i>	3
2.	Тема 3. Професійне мистецтво України початку ХХ ст. та народні промисли: <i>Етнодизайн у професійних середовищах: «людина-природа» (садово-паркове мистецтво і ландшафтний дизайн); «людина-техніка» (прикладне мистецтво і промисловий дизайн); «людина-людина» (стрий етнокостюнів і феши-дизайн); «людина-художні образи» (архітектоніка етностилю інтер'єрів/екстер'єрів і архітектоніка глобалістичного дизайну одягу, інтер'єрів та екстер'єрів)</i>	3
3.	Тема 12. Українські народні промисли як матеріал для сучасних етнічних дизайн-проектів: <i>види утилітарно-промислового етнодизайну: аграрний етнодизайн (етнодизайн знарядь обробітку ґрунту; етнодизайн знарядь вирощування, збирання та переробки врожаю); садово-парковий етнодизайн; етнодизайн промислів (мисливства, рибальства, бджільництва, деревообробних промислів, ткацтва, обробки шкіри, гончарства, ковальства); етнодизайн транспортних засобів (водних, сухопутних гужових); ландшафтно-архітектурний етнодизайн (поселень, дворів, будівель) (за вибором)</i>	3
4.	Тема 13. Естетика етнодизайну і фолк дизайну: традиційні і сучасні технології: <i>види етнодизайну у декоративного мистецтві і художніх ремеслах: етнодизайн кераміки; вишивки, ткацтва і килимарства; художнього дерева, гутного скла, художнього металу (ковальства), художнього каменю, художньої обробки кісток, рогів, шкіри; плетіння з рослинних матеріалів; ювелірних прикрас; шрифтів і книгодрукування (за вибором)</i>	3
5.	Тема 14. Сучасні етнічні технології мультимедійного дизайну: <i>напрями розвитку мультимедійного етнодизайну у музейній матеріально-художній культурі, професійних середовищах життєдіяльності людини, утилітарних промислах, декоративному мистецтві і художніх ремеслах.</i>	4

4.3.6. Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Етнометодологія, етнологія (етнографія) та інформатика як теоретичні засади навчання етнодизайну/Folk Design: сутність понять «дизайнер-етнофор», «етнодизайн/Folk Design», ключові поняття етнології (етнографії) та інформатики; метод етнометодології і фізіономіки; здібності етнічних українців (за П. Чубинським).	10
2	Дослідження традиційної матеріально-художньої культури та народної творчості українців етнологами та/або мультимедійними етнодизайнерами: історико-етнографічне районування та етнографічні групи українського народу; Центральнo-Східний регіон; Українське Полісся; Західний (Південно-західний) регіон. Мультимедійна карта історико-етнографічних регіонів України.	10
3	Етнодизайн та/або мультимедійний етнодизайн календарно-обрядових свят і будівельної обрядовості: астрономічно-календарних (зимове і літнє сонцестояння, весняне та осіннє рівнодення); зимового циклу за старим стилем (25 грудня – Різдво, 31 грудня – Маланки, 1 січня – Новий рік, 6 січня – Водохреща); весняного циклу за старим стилем (25 березня – Благовіщення, Великдень, 10 травня – Зільницький обряд), літнього обрядового циклу (Русалії, Зелені свята, Маковей, Спас); осіннього обрядового циклу (Покрови, Введення, Катерини, Андрія тощо); етнодизайн будівельної обрядовості (перед будівництвом: вибір місця та часу; у ході будівництва, «вхідчини» після будівництва).	10
4	Тема 7. Етнодизайн та/або мультимедійний етнодизайн одягу та аксесуарів (захисна, берегово-обрядова, естетична; етнодиференціююча функція; козацький одяг; регіональні комплекси українського народного одягу Полісся, Середнього Подніпров'я, Південної України, Поділля, Покуття, Опілля, Гуцульщини, Бойківщини); етнодизайн ландшафтів та екстер'єрів, інтер'єрів, промислової продукції, графічний етнодизайн.	10
5	Тема 9. Ретроспектива розвитку етнічної, традиційної та/або дизайн-мультимедійної орнаментики палеоліту: знаків і «письмен» святилища «Кам'яна Могила»; орнаментики неоліту: неолітичного (пелазгійського) міфу творення світу; орнаментики скотарсько-землеробських	10

	культур; скіфського звіриного стилю та мистецтва сарматів.	
6	Тема 10. Українське традиційне орнаментальне мистецтво і графічний мультимедійний етнодизайн : орнаментальне мистецтво Русі-України; орнаментальне мистецтво України (15-18 ст). Орнаментальна мова вишивки; асиміляція та десемантизація української вишивки у 19 на початку 20 ст. і 21 ст.	5
7	Тема 13. Основні знаки народної матеріально-художньої культури: Хрест – символ вищих сакральних цінностей; знак Громовика Перуна; триквер – знак Живого Вогню; Дерево Життя – універсальна модель світу; Велика Богиня-мати. Міфологічна символіка птахів. Образ змія в традиційній культурі. Сучасні знаки етнодизайну (в т.ч. мультимедійного етнодизайну)	5

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

– *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

– *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація Power Point, програми штучного інтелекту);

– *практичні*: вправи з настільної (ручної) графіки; візуальної комп'ютерної графіки; формотворення з використанням матеріалів та інструментів.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: фасилітація, навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій).

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.
3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка.
4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.
5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.
6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.
7. Спеціальні методи педагогічної корекції: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод "вибуху", метод природних наслідків і трудовий метод.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 4-ох модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

1.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
--------	---------------------

«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру

Вид діяльності студента / аспіранта	Максимальна кількість балів за оцінювання	Модуль 1		Модуль 2		Модуль n	
		кількість оцінювань	максимальна	кількість оцінювань	максимальна	кількість оцінювань	максимальна
I. Обов'язкові							
1.1. Відвідування лекцій	1	7	7	7	7	-	-
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	1	9	9	7	7	-	-
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	10	1	10	1	10	-	-
1.5. Виконання завдань для самостійної роботи	10	1	10	1	10	-	-
1.6. Виконання модульної роботи	25	1	14	1	14		

		Разом	-	50	-	50	-	-
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 50								
II. Вибіркові								
Виконання завдань для самостійного опрацювання								
2.1. Складання ситуаційних завдань з використанням штучного інтелекту	5	1	5	1	5			
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5							
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5							
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10							
2.5. Участь у науковій студентській конференції	5							
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	5	1	5	1	5			
		Разом	-		-		-	
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10								
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60								

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>

21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30 – 35	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
24 – 29	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
14 – 23	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 13		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>

1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	--------------	---	--	---	--

6.6. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Разом	Залік	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
T1, 2	T3	T4, 5	T6, 7	T8	T9, 10	T11, 12	T13	T14	не більше 60	не більше 40	не більше 100
8	4	8	8	4	8	8	4	4			

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

6.7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Національні елементи у мистецтві та етнодизайні України доби модерну
2. Ідея перетворення навколишнього середовища у модерні
3. Професійне мистецтво України початку ХХ ст. та народні промисли
4. Новаторські засоби перетворення матеріального середовища в українському авангарді
5. К. Малевич і супрематизм як художньо-стилістична система перетворення світу.
6. Конструктивізм 1920-х років, його роль у становленні принципів етнодизайну ХХ ст.
7. Формування принципів етнодизайну у культурному просторі України 1920-х – початку 1930-х рр.
8. Розвиток прийомів етнодизайну у культурному просторі 1930-х – 1940-х рр.
9. Теоретичні концепції та практичні надбання дизайну третьої чверті ХХ ст.
10. Течії та персоналії етнодизайну на межі ХХ – ХХІ ст.
11. Основні тенденції в етнодизайні України на сучасному етапі
12. Концепція етнодизайну на сучасному етапі
13. Спадщина української народної архітектури як основа сучасної етніки в архітектурі та будівництві.
14. Традиційний одяг українців та сучасний етнодизайн
15. Українські народні промисли як матеріал для сучасних етнічних дизайн-проектів
16. Естетика етнодизайну і фолк дизайну: традиційні і сучасні технології
17. Сучасні проєктні технології
18. Технології світлового етнодизайну
19. Сучасні етнічні технології мультимедійного дизайну

Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука

Факультету дизайну

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЕТНОДИЗАЙНУ

Загальна інформація про дисципліну

Рівень (ступінь) вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 Культура і мистецтво <i>(В Культура, мистецтво і гуманітарні науки)</i>
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво і реставрація <i>(В3 Декоративне мистецтво і ремесла)</i>
Спеціалізація	
Освітня програма	ОПП «Декоративно-прикладне мистецтво» <i>(Етнодизайн: декоративне мистецтво, ремесла і цифровий дизайн)</i>
Статус дисципліни	Дисципліна вільного вибору студентів
Курс/Семестр	1 курс (II семестр)
Кількість кредитів ЄКТС	90 (3 кредити)
Розподіл за видами занять за годинами навчання	Лекції (14)
	Семінарські
	Практичні (16)
	Самостійна робота (60)
Форма підсумкового контролю	Залік (II семестр)
Викладач	Доктор пед. н., проф. Тименко В.П.
Контактна інформація викладача	Корпоративна пошта tymenkovp@gmail.com
Ресурси комунікації з викладачем	https://kdidpamid.edu.ua/academy/navchannya/dystanczijne-navchannya
Дні занять	Згідно розкладу
Консультації	Відповідно до графіку консультацій

Опис навчальної дисципліни

<p>Анотація дисципліни</p>	<p>Зміст дисципліни. Перелік тем:</p> <p><i>Змістовий модуль 1. Модерн і авангард в етнодизайні (фолк дизайні)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національні елементи у мистецтві та етнодизайні України доби модерну 2. Ідея перетворення навколишнього середовища у модерні 3. Професійне мистецтво України початку ХХ ст. та народні промисли 4. Новаторські засоби перетворення матеріального середовища в українському авангарді 5. К. Малевич і супрематизм як художньо-стилістична система перетворення світу 6. Конструктивізм 1920-х років, його роль у становленні принципів етнодизайну ХХ ст. 7. Формування принципів етнодизайну у культурному просторі України 1920-х – початку 1930-х рр. <p><i>Змістовий модуль 2. Концепції етнодизайну/фолк дизайну у ХХ-ХХІ ст</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Розвиток прийомів етнодизайну у культурному просторі 1930-х – 1940-х рр. 9. Теоретичні концепції та практичні надбання дизайну третьої чверті ХХ ст. Течії та персоналії етнодизайну на межі ХХ – ХХІ ст. 10. Основні тенденції в етнодизайні України на сучасному етапі. Концепція етнодизайну на сучасному етапі. 11. Спадщина української народної архітектури як основа сучасної етніки в архітектурі та будівництві. Традиційний одяг українців та сучасний етнодизайн. 12. Українські народні промисли як матеріал для сучасних етнічних дизайн-проектів 13. Естетика етнодизайну і фолк дизайну: традиційні і сучасні технології. Технології світлового етнодизайну 14. Сучасні етнічні технології мультимедійного дизайну <p>Ключові слова: історія, модерн, етнодизайн, фолк дизайн, культурний простір, етніка, сучасні і традиційні технології, мультимедійний дизайн.</p> <p><i>Роль та місце дисципліни у системі підготовки:</i> формує у здобувачів новий ПРН17: здатність усвідомлювати історичний розвиток стилів і концепцій українського етнодизайну і застосовувати технологію етнодизайну як творче варіювання художніх виробів історико-</p>
----------------------------	--

	<p>етнографічних регіонів України традиційними засобами і засобами мультимедійного етнодизайну;</p> <p>ПРН13. Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами етнодизайну;</p> <p>ПРН14. Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та зарубіжні художні практики.</p> <p>ПРН15. Розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, враховувати регіональні особливості етнодизайну у мистецьких практиках.</p> <p>ПРН16. Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності.</p>
<p>Мета та завдання дисципліни</p>	<p>Метою навчальної дисципліни є формування готовності фахівців мистецької освіти і дизайн-освіти до застосування мультимедійного етнодизайну/фолк дизайну у професійній діяльності.</p> <p>Основні завдання навчальної дисципліни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Під час лекцій забезпечувати формування емпіричних знань та уявлень про декоративне мистецтво і ремесла, етнічну і національну матеріально-художню культуру як пріоритетне джерело розвитку українського національного дизайну. 2. Закріплювати компетентність з проектно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів історико-етнографічних регіонів України. 3. Формувати здатність застосовувати сучасні комп'ютерні технології у створенні етнокультурної дизайн-продукції для її серійного виготовлення. 4. Забезпечувати діагностику і самодіагностику обдарованості фахівців з декоративного мистецтва і ремесел, а також з дизайну як етнофорів. <p>Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:</p> <p><i>Знати:</i> історичний розвиток стилів і концепцій українського етнодизайну: модерну і авангарду; концепцій етнодизайну/фолк дизайну у ХХ-ХХІ ст; музеї матеріально-художньої культури історико-етнографічних регіонів</p>

	України; види етнодизайну професійних середовищ життєдіяльності людини; види утилітарно-промислового етнодизайну і художніх ремесел; напрями розвитку мультимедійного етнодизайну. <i>Вміти:</i> застосовувати технологію етнодизайну як творче варіювання художніх виробів історико-етнографічних регіонів України традиційними засобами і засобами мультимедійного етнодизайну.
Передумови вивчення дисципліни	Передумовою для вивчення дисципліни «Історія етнодизайну» є певний обсяг знань з таких дисциплін як «Історія дизайну», «Історія декоративного мистецтва і ремесел», «Історія візуального дизайну»
Програмні компетентності	
Загальні компетенції (ЗК)	ЗК 9. Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
Фахові компетенції спеціальності (СК)	СК 5. Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності. СК 7. Здатність використовувати сучасне програмне забезпечення для створення об'єктів дизайну.

Структура навчальної дисципліни:

Назва модулів і тем	Кількість годин				
	усього	лек	сем	практ	срс
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Модерн і авангард в етнодизайні (фолк дизайн)					
Тема 1. Національні елементи у мистецтві та етнодизайні України доби модерну		1			4
Тема 2. Ідея перетворення навколишнього середовища у модерні		1		3	4
Тема 3. Професійне мистецтво України початку ХХ ст. та народні промисли		1		3	4
Тема 4. Новаторські засоби перетворення матеріального середовища в українському авангарді		1			4

Тема 5. К. Малевич і супрематизм як художньо-стилістична система перетворення світу		1			4
Тема 6. Конструктивізм 1920-х років, його роль у становленні принципів етнодизайну ХХ ст.		1			4
Тема 7. Формування принципів етнодизайну у культурному просторі України 1920-х – початку 1930-х рр.		1			4
Модульний контроль					
Разом за змістовим модулем 1		7		6	28
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Концепції етнодизайну/фолк дизайну у ХХ-ХХІ ст					
Тема 8. Розвиток прийомів етнодизайну у культурному просторі 1930-х – 1940-х рр.		1			4
Тема 9. Теоретичні концепції та практичні надбання дизайну третьої чверті ХХ ст. Течії та персоналії етнодизайну на межі ХХ – ХХІ ст.		1			4
Тема 10. Основні тенденції в етнодизайні України на сучасному етапі. Концепція етнодизайну на сучасному етапі.		1			4
Тема 11. Спадщина української народної архітектури як основа сучасної етніки в архітектурі та будівництві. Традиційний одяг українців та сучасний етнодизайн.		1			4
Тема 12. Українські народні промисли як матеріал для сучасних етнічних дизайн-проектів.		1		3	4
Тема 13. Естетика етнодизайну і фолк дизайну: традиційні і сучасні технології. Технології світлового етнодизайну.		1		3	4
Тема 14. Сучасні етнічні технології мультимедійного дизайну		1		4	4
Модульний контроль					

Разом за змістовим модулем 2		7		7	32
Всього		14		16	60

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Тимків Б.М. Мистецтво художньої обробки дерева: *навчальний посібник* для закладів вищої освіти. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2021, 178 с
2. Босий О.Г. Міф. Символ. Орнамент: метод. посібник. Вінниця, ФОП Данилюк В.Г., 2011, 120 с
3. Етнографія українців: навч. посібн. / за ред. проф. С. А. Макаrchука; вид. 3, перероб. і доп. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 711 с.
4. Янковська Ж. О. Символічні коди української культури: навчально-методичний посібник (для викладачів, учителів, учнів та студентів спеціальних закладів загальної середньої й вищої освіти). Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 170 с.

Додаткові:

1. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття : *Зб. статей* / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України ; За заг. ред. М. І. Яковлєва ; Редкол. : В. Д. Сидоренко (голова), А. О. Пучков, О. В. Сіткарьова та ін. – К. : Фенікс, 2012. – 256 с.
2. Мистецтво (рівень стандарту, профільний рівень): *підруч.* для 10 (11) кл. закл. загал. серед. освіти / О. А. Комаровська, Н. Є. Миропольська, С. А. Ничкало, І. В. Руденко. — Харків : Вид-во «Ранок», 2018. — 192 с.
3. Висоцький О.Ю. Історія української культури: *Навчальний посібник* – Дніпропетровськ : НМетАУ, 2009. – 130 с.
4. Гарькава Тетяна Г. Петриківський декоративний розпис : *підручник* / Т. Гарькава; за наук. ред. проф. Є. А. Антоновича. – Дніпро : ЛІРА, 2017. – 220 с.

Інтернет ресурси:

1. Полтавська школа етнодизайну.
<http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%d0%9f%d0%be%d0%bb%d1%82%d0%b0%d0%b2.%d1%88%d0%ba.%d0%b5%d1%82%d0%bd%d0%be%d0%b4%d0%b8%d0%b7%d0%b0%d0%b9%d0%bd%d1%83.pdf>
2. Презентація «Предмет дизайну»: презентація до уроку технологій в 10 або 11 класах (Модуль "Дизайн об'єкту інтер'єру") URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-predmet-dizaynu-408848.html>
3. Педагогічна діагностика творчо обдарованої учнівської молоді https://www.youtube.com/watch?v=TirjSp_3_zk
4. Кнауф-дизайн у науковій школі неперервної дизайн-освіти <https://www.youtube.com/watch?v=tghH5aeVllc>
5. Дизайн-освіта у професійному самовизначенні лієїстів <https://www.youtube.com/watch?v=zvbNIDoO8Bg&t=12s>

Методи контролю та розподіл балів

Назви змістових модулів	Дата проведення	Формат контролю	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1. Модерн і авангард в етнодизайні (фолк дизайні)	15-19.01.2024 р.	Поточний контроль, підсумковий контроль	100
Змістовий модуль 2. Концепції етнодизайну / фолк дизайну у XX-XXI ст	16-20.09.2024 р.	Поточний контроль, підсумковий контроль	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Технічне та інструментальне забезпечення

Необхідне обладнання, устаткування	Комп'ютерна техніка (ноутбук, стаціонарний комп'ютер, графічний планшет) з можливістю демонстрації текстових і графічних матеріалів і виходу до мережі Інтернет.
Необхідні засоби	Не передбачено

Програмне забезпечення	Програми, необхідні для виконання завдань: Adobe Photoshop, Microsoft Word, Adobe Illustrator та інші.
Матеріали, інструменти	Не передбачено

Політика вивчення навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності	Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх роботах. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час поточного контролю виявиться використання чужих ідей, студент втрачає право отримати бали за тему, або може виконати нову роботу, яка буде оцінена із заниженням балів.
Політика щодо відвідування занять	Пропуски занять без поважних причин неприпустимі (причини пропуску мають бути підтверджені). Усі роботи студентів повинні бути завантажені на кафедральний Гугл диск. Відсутність виконаних практичних завдань із дисципліни є підставою до не зарахуванню семестрової оцінки.
Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання	Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання. Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни. Додаткові заняття у таких випадках не передбачені.
Політика щодо правил поведінки на заняттях	На проведення занять з дисципліни «Інклюзивна освіта у середньо-спеціальних та вищих закладах України мистецького профілю» розповсюджуються загально прийняті норми і правила поведінки, затверджених таким документом як «Правила поведінки здобувачів вищої освіти в Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука». Вітається власна думка студентів з теми заняття, активне обговорювання проектних проблем, аргументоване відстоювання авторської позиції. Разом із тим під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу, у тому числі користування мобільними телефонами для розмов, запізнення на заняття без поважних причин, не реагування на зауваження викладача.
Політика щодо комунікації з викладачем	Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні на корпоративну пошту викладача

	<p>(olga_galchinskaya@kdidpamid.edu.ua). Умови листування: 1) в темі листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — ІД); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: прізвище_ завдання. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — pdf. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Консультування з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години.</p>
--	--

Детальнішу інформацію щодо компетентностей, результатів навчання, методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи буде подано у робочій навчальній програмі навчальної дисципліни

Додаток Д

**Сучасна студія етнодизайну
із технологіями та інноваційними підходами, сприятливими для
створення креативних візуальних рішень**

<https://morerquadr.com/>

<https://reinforz.co.jp/bizmedia/19287/>

1. Зона інноваційних проєктних технологій з використанням 3D-принтерів, ШІ у студіях з етнодизайну

Технології ШІ
технології

Технології робототехніки

Інтерактивні

2. Зона проєктних технологій традиційного (ручного, настільного) етнодизайну

3. Зона технологій фотодизайну і зображень штучного інтелекту
<https://create.microsoft.com/uk-ua/features/ai-image-generator>

4. Зона санд-дизайну: технології звукодизайну

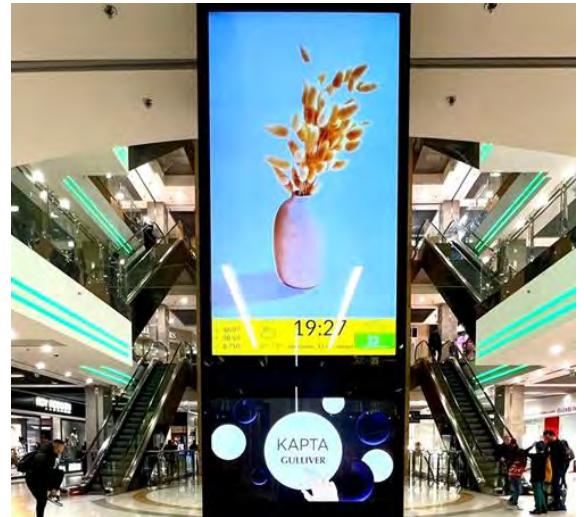

5. Зона відео графіки: технології мультимедійного дизайну

6. Застосування мультимедійної дизайн-продукції

Додаток Е

Продукція етнодизайну

1. «Цифрове етномистецтво – перший творчий проєкт»

<https://fomd.kubg.edu.ua/struktura/kafedry/kafedra-dekoratyvnoho-mystetstva-i-restavratsii/podii-kdmr/3345-tsyfrove-etnomystetstvo-pershyy-tvorchyu-proyekt.html>

Рис. Е-1 Технологія етнодизайну витинанки

Ідея монументальних (вуличних) витинанок, виконаних за допомогою сучасних матеріалів, полягає в тому, щоб звернути увагу молоді, митців,

дизайнерів до творчих можливостей декоративно-прикладного мистецтва і наповнити ним сучасне середовище. Адже саме за допомогою декоративно-прикладного мистецтва органічно передається генокод, енергія та інформація, які необхідні для існування і розвитку наступного покоління.

Витинанки виконані на банерній плівці, тому мають значні переваги над традиційними, вони «витривалі» не бояться транспортизації та дощу, чудово експонуються в архітектурному та парковому середовищі.

Саме тому перша презентація проекту «Світло крізь..» відбулася під час історико-культурного благодійного заходу «Портал крізь століття. Старосвітській Богуслав», далі творчий доробок презентували на першому мистецькому фестивалі «Бойчук Fest» КДАДПМ імені М. Бойчука.

Від організаторів та гостей заходу отримали схвальні відгуки та нові творчі пропозиції. Так проект буде експонований у м. Анталія під час фестивалю «Українські витинанки в Туреччині», в центрі розвитку освіти Лодзького воєводства в Згежі (Польща) та освітніх закладах України (рис. А-1).

2. Технології 3D-друку з етнодизайну кераміки

<https://www.kwambio.com/navigating-the-challenges-of-3d-printing-with-ceramics/>

Рис. Е-2 Технології 3D-друку з етнодизайну кераміки

3D-друк – це технологія виготовлення тривимірних об'єктів шляхом нашарування матеріалу шар за шаром на основі цифрової моделі. Ця інноваційна технологія відкрила нові горизонти в багатьох галузях, включаючи архітектуру, медицину, автомобілебудування, модний дизайн, а також етнодизайн і фолк-дизайн.

Етнодизайн та фолк-дизайн: короткий огляд

Етнодизайн – це напрям у дизайні, що базується на використанні елементів традиційної культури певного народу. Він відображає історію, звичаї, кольорові схеми та візуальні мотиви, характерні для етнічних груп.

Мета етнодизайну – зберегти та відтворити культурну спадщину, надаючи їй сучасного вигляду.

Фолк-дизайн – це також напрямок, що черпає натхнення з народних традицій, однак він більше фокусується на художніх аспектах народної творчості. Сюди входять ремесла, декоративно-прикладне мистецтво, текстиль і кераміка, що часто мають більш декоративний характер.

3D-друк і його роль в етнодизайні та фолк-дизайні

3D-друк став потужним інструментом для відродження та переосмислення народних традицій у сучасному контексті. Нижче наведено кілька основних аспектів застосування 3D-друку в етнодизайні та фолк-дизайні:

1. Відтворення традиційних форм і орнаментів

3D-друк дозволяє точно відтворення традиційних форм та орнаментів, які раніше виготовлялися вручну. Наприклад, традиційні українські візерунки, різьблені елементи та текстильні вишивки можуть бути оцифровані та використані як шаблони для друку на сучасних матеріалах. Це дозволяє дизайнерам поєднувати класичні народні мотиви з новітніми технологіями.

2. Експерименти з матеріалами

Одна з переваг 3D-друку – можливість роботи з різними матеріалами. У фолк-дизайні, наприклад, можна поєднувати традиційні матеріали (дерево, кераміку, текстиль) з інноваційними, такими як пластик, метал або навіть біорозкладні матеріали. Це створює нові можливості для експериментів та комбінування текстур і кольорів, що робить етнодизайн ще більш сучасним та адаптивним до потреб сучасного світу.

3. Масштабованість та відтворюваність

Традиційні вироби ручної роботи можуть бути складними для масового виробництва через унікальність кожної деталі. 3D-друк дозволяє автоматизувати процес виробництва, що робить можливим створення серійних об'єктів з однаковими характеристиками. Це корисно для створення колекцій виробів у стилі етно та фолк, які можуть бути розроблені для масового ринку, зберігаючи при цьому оригінальні естетичні риси.

4. Модернізація народних традицій

Завдяки 3D-друку народні традиції можуть бути модернізовані, надаючи нові інтерпретації звичним елементам. Наприклад, використання 3D-друку для створення аксесуарів або меблів на основі народних мотивів дозволяє поєднувати давні культурні символи з сучасним дизайном. Це сприяє відновленню інтересу до культурної спадщини серед молодшого покоління.

5. Створення унікальних арт-об'єктів

Митці та дизайнери можуть використовувати 3D-друк для створення унікальних арт-об'єктів, які інтерпретують народні теми у сучасному ключі. Вироби, створені за допомогою цієї технології, можуть бути як практичними

(посуд, меблі), так і суто декоративними (скульптури, інсталяції). Вони можуть мати як функціональну, так і символічну цінність, збагачуючи етнокультурний контекст сучасного дизайну.

Приклади застосування 3D-друку в етно та фолк-дизайні

1. Одяг та аксесуари. Дизайнери використовують 3D-друк для створення аксесуарів (намиста, сережки, браслети), які імітують народні мотиви або мають інноваційний вигляд, заснований на традиційних формах. Наприклад, українські етнічні орнаменти можуть бути оцифровані та використані у створенні сучасних прикрас.

2. Інтер'єрний дизайн. За допомогою 3D-друку можна створювати унікальні меблі та декоративні елементи для інтер'єрів, що відображають національний стиль. Це можуть бути світильники, скульптурні композиції або панно з етнічними мотивами.

3. Традиційні ремесла. Наприклад, кераміка, яка є важливою частиною українського народного мистецтва, може бути відтворена з використанням 3D-друку, що надає можливість створювати складні форми та орнаменти, які важко виготовити вручну.

3D-друк відкриває нові можливості для збереження та переосмислення етнічної спадщини через дизайн. Він дозволяє поєднати традиції з новими технологіями, створюючи унікальні об'єкти, що відображають культурну ідентичність у сучасному світі. Етнодизайн та фолк-дизайн у поєднанні з 3D-друком стають не лише засобом збереження народних традицій, а й інструментом для їх адаптації та розвитку в умовах глобалізованого суспільства

1. Що таке 3D-друк і які основні принципи його роботи?
2. Яку роль відіграє 3D-друк у збереженні та розвитку етнодизайну?
3. Як технологія 3D-друку дозволяє модернізувати народні традиції в дизайні?
4. Які матеріали використовуються в 3D-друці для створення об'єктів етнодизайну та фолк-дизайну?
5. Чим етнодизайн відрізняється від фолк-дизайну, і як це відображається у використанні 3D-друку?
6. Як 3D-друк може вплинути на масштабованість і відтворюваність виробів у етно- та фолк-дизайні?
7. Які переваги надає 3D-друк у відтворенні традиційних форм та орнаментів?
8. Наведіть приклади предметів або виробів, які можна створити за допомогою 3D-друку в етнодизайні та фолк-дизайні.
9. Як технологія 3D-друку може сприяти збереженню ремесел, таких як кераміка або текстиль, у фолк-дизайні?
10. Які можливості надає 3D-друк для поєднання сучасних матеріалів з традиційними в етнодизайні?

3. Комп'ютерні програми візуалізації традиційних мотивів у сучасному етнодизайні

Для реалізації етнічного, фолк і національного дизайну існує багато комп'ютерних програм, які допомагають створювати та візуалізувати традиційні мотиви в сучасному контексті:

1. Adobe Illustrator – векторний редактор, який чудово підходить для створення етнічних візерунків, орнаментів і стилізованих елементів дизайну. Він дозволяє працювати з кривими та геометричними формами, що важливо при відтворенні традиційних мотивів.

2. CorelDRAW – ще один потужний векторний редактор, який можна використовувати для малювання деталей українського народного дизайну або інших етнічних мотивів. Має широкі можливості для створення складних орнаментів і графічних елементів.

3. SketchUp – програма для 3D-моделювання, яка підходить для створення тривимірних об'єктів та візуалізацій етнічного дизайну й архітектури. Вона дозволяє відтворювати форми та елементи народних будівель і предметів.

4. Artisan for SketchUp – плагін для SketchUp, який додає можливості для моделювання складних геометричних форм, що може бути корисним при створенні етнічних орнаментів або скульптурних елементів.

5. AutoCAD – програма для технічного креслення та проектування. Використовується для створення планів і технічних креслень для етнічного дизайну інтер'єрів або архітектури, а також для відтворення традиційних будівельних елементів.

6. Inkscape – безкоштовний векторний редактор, який можна використовувати для створення етнічних візерунків і графіки. Він підходить для роботи з деталями українського народного мистецтва.

7. GIMP – редактор для роботи з растровою графікою. Може бути використаний для редагування фотографій або створення графічного дизайну, що поєднує етнічні мотиви та сучасні стилі.

8. Ethnos 6 – спеціалізована програма для створення традиційних візерунків та орнаментів з різних культур. Вона надає інструменти для відтворення народних стилів і мотивів, які можна застосувати в дизайні текстилю, кераміки або інших об'єктів.

9. FolkArt - програма, призначена для створення народних візерунків і дизайнів. Містить інструменти для відтворення традиційних елементів у графіці.

10. Vectorian Giotto – програма для створення анімаційної векторної графіки. Містить багато шаблонів народних елементів та орнаментів, що можуть бути корисними в інтерактивному дизайні.

11. Embird - програма для створення дизайнів для вишивки. Дає можливість створювати традиційні вишивальні візерунки, що відтворюють етнічні мотиви.

12. Blender – безкоштовна програма для 3D моделювання. Вона дозволяє створювати складні об'єкти та сцени, а також застосовувати етнічні текстури та візерунки на 3D моделях.

13. Adobe Photoshop – потужний редактор растрової графіки, який часто використовується для створення елементів етнічного дизайну. Його інструменти дозволяють ретельно опрацьовувати деталі та текстури, що важливо для збереження автентичності традиційних мотивів.

Ці програми допомагають реалізувати творчі ідеї в різних аспектах етнічного дизайну, починаючи від векторної графіки до тривимірного моделювання й анімації.

4. Продукція світлового етнодизайну

До сучасних технологій етнодизайну відноситься світловий етнодизайн, з допомогою якого можна надавати предметному середовищу ознак українського національного стилю засобами традиційних візерунків та орнаментів, використання гравіювання або спеціальних фарби; кольорів української державної символіки; природних матеріалів: дерева, глини, лози, соломи; композитних матеріалів (гіпсокартон); традиційних форм та фігур: восьмикутника або писанки, а також місцевої символіки і традицій: символів тризуба або герба місцевого міста.

Наприклад, для світлового етнодизайну варто використати традиційну гуцульську гончарну кераміку та розписи, які можна відтворити в етнодизайні світильників (рис. 1.).

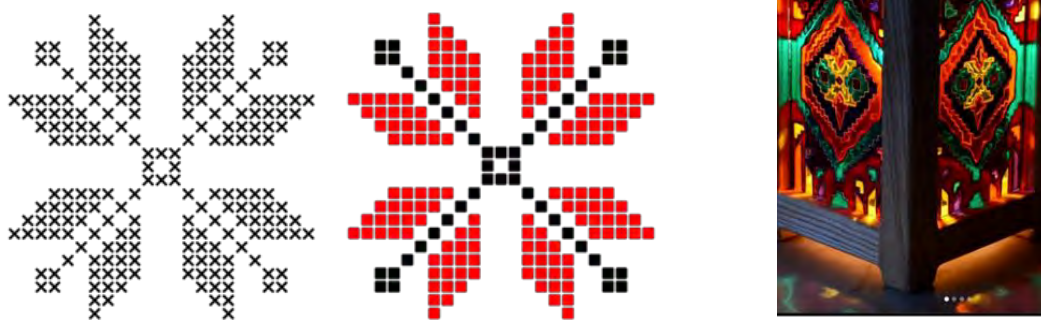

Рис. 1. Світловий етнодизайн: дерев'яний нічник з вітражним розписом на склі (гуцульський орнамент)

<https://ukrainart.com.ua/ua/lamps/derevyanuy-nichnuk-z-vitragnum-rozpusom-na-skli-gutsulskuy-ornament-kulv4.html>

Часто використовують геометричні мотиви, такі як трикутники, квадрати та кола. Ці мотиви можна використовувати у створенні унікальної світлової композиції, якщо взяти за основу підвіски від пасок, які є традиційним елементом українського гуцульського етнодизайну.

У карпатському регіоні можна використовувати вишивку як традиційний елемент дизайну. Вона може декорувати різноманітні предмети, від текстилю до світильників. Характерними елементами карпатського дизайну є використання природних матеріалів, таких як дерево та камінь, а також мотиви гірських пейзажів.

Для створення унікальної світлової композиції можна використовувати вишиті абажури для світильників. Також, можна додати автентичності інтер'єру за допомогою світильників у природних формах (рис. 2.)

Рис. 2. Світловий етнодизайн абажурів з природних матеріалів
<https://www.pinterest.com/pin/450008187737369615>
<https://www.screed.com.sg/product/tyko-tiki-pinecone-lamp/>

Додаток Є

Головні етнографічні регіони України (XVIII-XX ст)

Архів Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара».
Джерело фото: etnoua.info.

Read more at: https://ua.igotoworld.com/ua/article/953_etnograficheskie-regiony-ukrainy.htm

Авторські художні проєкти мілітарного етнодизайну

Гільза латунна артилерійська 152x547 мм
Автор/виробник: Дідовець Юрій Вікторович
Матеріал: латунна гільза артилерійська 152 мм
Техніка: ажурна різка – витинанка по металу, патинування, глибоке травлення, скло, вітражний лак, гравіювання
Розміри: діаметр – 15,2 см; висота - 54,7 см
Рік створення роботи: 2015 рік
 Опис: За задумом автора, подані роботи є перетворенням з латунної гільзи від гармати-гаубиці на мистецький об'єкт мілітарного етнодизайну. Гільза являє собою латунний циліндр зі збільшеним діаметром основи.

Київська Русь	F16	Незалежність	Мегаполіс	Дот
---------------	-----	--------------	-----------	-----

Переможна Нескінченність	Квітка папороті	Лінія фронту	Балаклавська бухта	Точно в ціль
-----------------------------	-----------------	--------------	-----------------------	--------------

Мапа «Україноцвіття»

1. Пошук наявних аналогів декоративної мапи України як продукції етнотдизайну

Дерев'яна мапа України: <https://www.olx.ua/d/uk/obyavlenie/derevyana-mapa-ukrani-z-pdsvtkoyu-rchki-karta-ukrainy-s-podsvetkoy-IDLANpB.html>

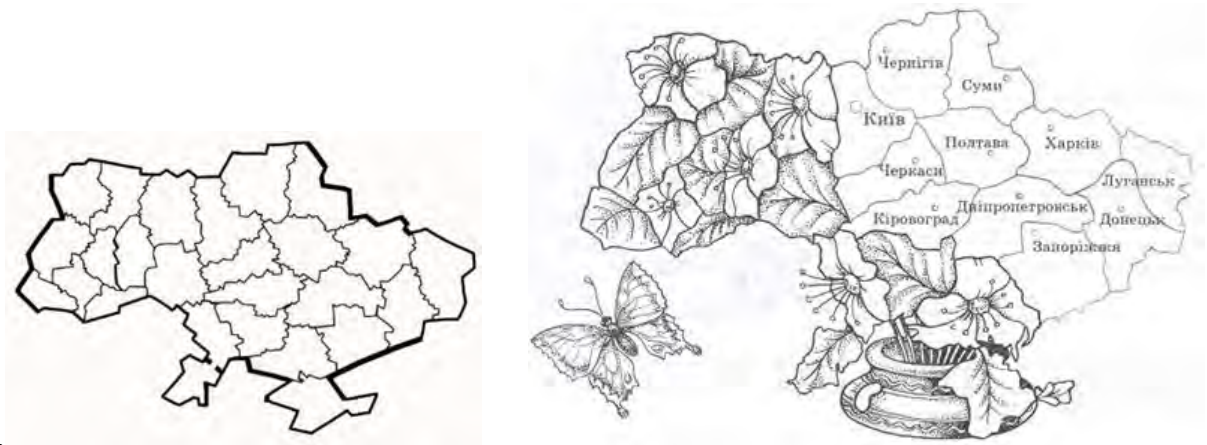

Вишита бісером мапа України: <https://rukodelki.com.ua/uk/skhemi-dlya-vishivki-biserom/100111-skv-200-moya-ukrayina-skhem-dlya-vishivki-biserom.html>

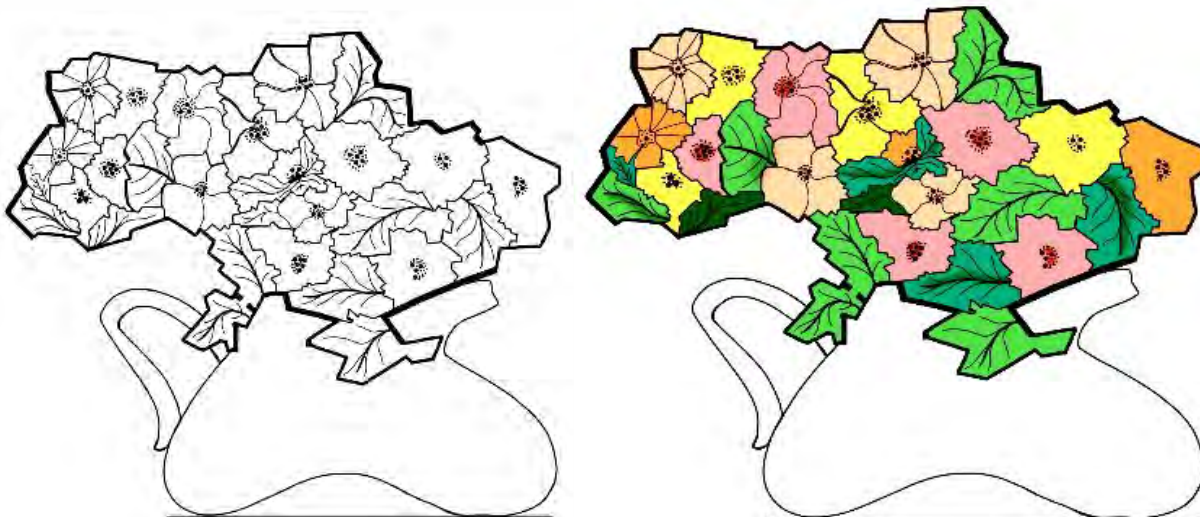
Схід сонця в Україні: панно нитками: <https://kloomba.com/ru/o/shd-soncyu-nad-ukranoyu-string-84707967/>;
<https://www.rada.gov.ua/images/exhibitions/%D0%BA%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.jpg>

2. Настільні графічні пропозиції етнодизайну мапи «Україноцвіття»

3. Технології комп'ютерної графіки у мультимедійному етнодизайні «Україноцвіття»

*Інтерактивні технології візуалізації у закладах дизайн-освіти URL:
<https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/25095/1/43-61-PB.pdf>*

4. Поєднання UI-дизайну та UX-дизайну в мультимедійному проєкті декоративної мапи «Україноцвіття»

Додаток И

**Діагностика мотивації до художньої творчості з автентичного ДПМ
(Діагностичний тест для художників ДПМ)**

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSddkuoqIzYik7IHOPRF4BgxZ0b35A2PYSNXrWPHgG8XJL251Q/viewform>

Суть тесту полягає в оцінці естетичних уподобань та ставлення до різних аспектів культури, мистецтва, дизайну, і повсякденного життя. Він спрямований на визначення індивідуальних схильностей до сприйняття краси, естетичних цінностей, і того, наскільки людина цінує різні форми художнього вираження.

Кожне запитання пропонує два полярні твердження, що відображають різні підходи до одних і тих самих явищ. Відповіді на шкалі від 1 до 7 дозволяють оцінити міру згоди з одним із двох тверджень. Таким чином, тест допомагає з'ясувати, наскільки людина орієнтована на естетику, мистецтво, комфорт чи функціональність, а також на її готовність експериментувати та сприймати нові ідеї в мистецтві та дизайні.

Шановний респонденте! Вам запропоновано пари протилежних тверджень. Ваше завдання: вибрати одне з двох тверджень, яке, на Вашу думку, більше відповідає дійсності, і відзначити одну з цифр у шкалі 1-7 залежно від того, наскільки Ви впевнені у виборі: 4 – обидва твердження однаково вірні; 1 – повністю погоджуєтесь із твердженням ліворуч; 7 – повністю погоджуєтесь із твердженням праворуч).

№	Твердження 1	Шкала (1-7)	Твердження 2
1	Я тонко відчуваю гармонію відтінків в інтер'єрі		Я не звертаю уваги на колір в інтер'єрі
2	Я байдужий до предметів мистецтва		Без мистецтва життя було б нудним і бляклим
3	Хороша відео-реклама має емоційно "чіпляти"		Хороша відео-реклама має давати чесну інформацію
4	У моєму гардеробі домінують прості, зручні та функціональні речі		У моєму гардеробі домінують яскраві, ефектні речі
5	Хорошим фільм роблять якісна музика та робота оператора		Хорошим фільм робить цікавий сюжет
6	У хороші ресторани люди ходять за смачною їжею		У хороші ресторани люди ходять за атмосферою та емоційними враженнями

7	Вишуканою їжу робить гарна подача		Вишуканою їжу робить гарна подача
8	Краса інтер'єру залежить від добротності зробленого ремонту		Краса інтер'єру криється в деталях
9	Запахи та аромати роблять життя насиченішим		Я байдужий до запахів
10	Плануючи поїздку, відвідую музеї чи парки		Виділяю час на шопінг чи зустріч із друзями
11	Вважаю за краще звичну їжу		Люблю експериментувати зі смаками
12	Люблю прикрашати інтер'єр		Байдужий до святкового оздоблення
13	Дарувати букети – невиправдане витрачання грошей		Квіти створюють гарну атмосферу
14	Звертаю увагу на гарне упакування		Упаковка для мене не має значення
1	Важливі ціна і технічні характеристики авто		Важливі історія компанії та естетика
16	На відпочинку обираю піші прогулянки гарними місцями для споглядання природи чи архітектури		На відпочинку волю або спілкування з друзями та активні ігри, або відокремлений спокій та читання книги
17	Зовнішній вигляд співрозмовника не має значення		Приємніше спілкуватися зі стильними людьми
18	Подобаються всі види мистецтв		Віддаю перевагу одному виду мистецтва
19	Кіно – для розваг, легкі жанри		Кіно – це більше, ніж дозвілля
20	Знаюся на живописі, ціную різні напрями		Мені ближчий реалізм та класичні твори
21	Віддаю перевагу танцювальній музиці		Люблю різні музичні жанри, в тому числі складні
22	Розуміюся на моді, але працюю над власним стилем		Мені байдужа мода та стиль
23	Не визнаю сучасні види мистецтва		Відкритий новим видам мистецтва
24	Люблю театр, часто відвідую вистави		Байдужий до театру
25	Не помічаю красу чи сірість будівель		Подобається гарна архітектура

26	Місто має вирувати культурним життям		Важлива розвинена інфраструктура
27	У мене немає хобі, пов'язаного з рукоділлям, будь-якою ручною працею, мистецтвом		У мене є хобі, що вимагає вміння щось робити, винаходити, творити
28	Люблю колекціонувати і все, що з цим пов'язано – збирати, сортувати, упорядковувати, каталогізувати та інше		Байдужий до колекціонування
29	Я байдужий до ремесел та предметів народної творчості		Мені подобаються різні ремесла, предмети народного промислу, з радістю купую етнічний посуд, одяг, прикраси
30	Життя не було б таке прекрасне без красивих дрібниць (ювелірних прикрас, біжутерії, аксесуарів, меблів та іншого)		Я байдужий до ремесел та предметів народної творчості

Додаток І

Діагностика мотивації до проєктно-художньої творчості дизайнера (Опитувальник «Мотивація вибору професії дизайнера»)

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdLaQWklBjk8kXV97MWtujskKRilVlOrPzr6I3p1InJwJJglA/viewform>

На сформульовані твердження опитувальника респонденти мають вибрати відповідь «Згодний» або «Не згодний»

Ось таблиця з твердженнями «Я обрав професію дизайнера, оскільки...», де можна позначити згоду або незгоду:

№	Твердження	Згодний/ згодна	Не згодний/ не згодна
1	Я обрав професію дизайнера, оскільки це гарантує стабільний дохід та інші винагороди.		
2	Я обрав професію дизайнера, оскільки вона задовольняє мою потребу в комфортних умовах праці.		
3	Я обрав професію дизайнера, оскільки професія забезпечує чіткі інструкції щодо обов'язків.		

4	Я обрав професію дизайнера, оскільки вона надає можливість працювати з широким колом людей.		
5	Я обрав професію дизайнера, оскільки це дозволяє творчо взаємодіяти з колегами.		
6	Я обрав професію дизайнера, оскільки вона сприяє визнанню моїх проєктно-творчих здібностей.		
7	Я обрав професію дизайнера, оскільки вона дозволяє ставити перед собою складні та цікаві цілі.		
8	Я обрав професію дизайнера, оскільки професія дає можливість приймати рішення та демонструвати переваги.		
9	Я обрав професію дизайнера, оскільки вона пов'язана з різноманіттям та змінами.		
10	Я обрав професію дизайнера, оскільки вона дозволяє реалізувати креативні ідеї.		
11	Я обрав професію дизайнера, оскільки вона є корисною та значущою у суспільстві.		
12	Я не обрав би професію дизайнера, якби вона не гарантувала достойної оплати.		
13	Я не обрав би професію дизайнера, якби умови роботи були брудними та незручними.		
14	Я не обрав би професію дизайнера, якби не було чітких вказівок щодо виконання завдань.		
15	Я не обрав би професію дизайнера, якби вона не давала можливості взаємодіяти з людьми.		
16	Я не обрав би професію дизайнера, якби були конфліктні та холодні відносини з колегами.		
17	Я не обрав би професію дизайнера, якби не було зворотного зв'язку щодо моєї роботи.		
18	Я не обрав би професію дизайнера, якби вона не стимулювала на досягнення нових цілей.		
19	Я не обрав би професію дизайнера, якби вона не передбачала впливу на інших людей.		
20	Я не обрав би професію дизайнера, якби вона була одноманітною та рутинною.		
21	Я не обрав би професію дизайнера, якби не було можливості для творчого внеску.		
22	Я не обрав би професію дизайнера, якби вона обмежувала професійний розвиток та особистісний ріст.		

23	Я не обрав би професію дизайнера, якби вона не мала цінності та була б непотрібною.		
24	Професія дизайнера мені подобається тим, що вона є потрібною та корисною.		
25	Я би не обрав професію дизайнера, якби передбачала низький оклад.		
26	Я би не обрав професію дизайнера, якби були погані умови роботи, брудно та шумно.		
27	Я би не обрав професію дизайнера, якби вона була слабо структурована і були відсутні чіткі вказівки.		
28	Я би не обрав професію дизайнера, якби вона давала мало можливостей добре дізнатись інших людей.		
29	Я би не обрав професію дизайнера, якби вона передбачала конфліктні та емоційно холодні стосунки з колегами.		
30	Я би не обрав професію дизайнера, якби був відсутній зворотний зв'язок про ефективність моєї роботи.		
31	Я би не обрав професію дизайнера, якби вона не створювала нові виклики, не стимулювала на досягнення.		
32	Я би не обрав професію дизайнера, якби вона не дозволяла би чинити вплив на інших людей.		
33	Я би не обрав професію дизайнера, якби вона була рутинною, одноманітною.		
34	Я би не обрав професію дизайнера, якби вона не припускала би можливості хоча б незначного творчого внеску.		
35	Я би не обрав професію дизайнера, якби вона чинила опір професійному самовдосконаленню та особистісному розвитку.		
36	Я би не обрав професію дизайнера, якби то, що треба робити виглядало би малоцінним та нікому не потрібним.		
37	Я ціную професію дизайнера, оскільки вона дозволяє мені реалізувати свої матеріальні потреби, мати добрий дохід.		
38	Я ціную професію дизайнера, оскільки вона дозволяє мені мати непильну роботу та зручний графік, певну мобільність.		

Український дрон «Паляниця» як летюча тарілка космічних кораблів інопланетян Згенерувати дизайн форми дрона-паляниці як космічного корабля інопланетян.

Here is the design of the Ukrainian drone "Palyanytsia" inspired by an alien spaceship. The concept blends traditional Ukrainian bread aesthetics with advanced, extraterrestrial-style technology, including glowing lights, a control dome, and metallic detailing.

Анкета

«Діагностика мотивації вибору художниками ДПМ науково-дослідної діяльності етнографа»

1. Особисті інтереси:

- *Які аспекти датаміки вас найбільше приваблюють:*
  - а) науково-дослідна робота з використанням технологій етнології (етнографії);
  - б) сучасні цифрові технології етнодизайну;
  - в) автентичні техніки і технології декоративно-прикладного мистецтва;
  - г) інша відповідь
- *Які технології ви найчастіше застосовуєте у своїй проєктно-творчій діяльності?*
  - а) технологій науково-дослідної роботи з етнології (етнографії);
  - б) сучасні цифрові технології етнодизайну;

- в) автентичні техніки і технології декоративно-прикладного мистецтва;
- г) інша відповідь

- Які дані ви б хотіли естетично привабливо візуалізувати?

- а) дані науково-дослідної роботи з етнології (етнографії)?

У науково-дослідній роботі з етнології (етнографії) датаміка може допомогти зберігати, організовувати та аналізувати великі обсяги даних. Ось деякі приклади даних, які можна отримати:

1. *Етнічні групи та демографічні дані: Інформація про чисельність, розміщення, мова, релігія та культурні практики різних етнічних груп.*
2. *Культурні традиції та обряди: Дані про різноманітні культурні практики, традиції, обряди та церемонії, їхній характер, час проведення та учасники.*
3. *Матеріальна культура: Інформація про традиційні вироби, одяг, житло, інструменти та інші матеріальні аспекти культури.*
4. *Соціальні структури: Дані про соціальні структури, родинні зв'язки, класи, статуси та ролі в суспільстві.*
5. *Мова та комунікація: Інформація про мови, діалекти, мовні зміни та способи комунікації.*
6. *Історичні документи: Архівні матеріали, такі як стародавні тексти, картини, фотографії та інші документи, що відображають історію та культуру етнічних груп.*

Ці дані можуть бути зібрані через опитування, інтерв'ю, спостереження, архівні дослідження та інші методи. Використання датаміки допомагає етнологам зробити свої дослідження більш точними, систематичними та доступними для аналізу.

- б) дані сучасного цифрового етнодизайну;

Цифровий етнодизайн – це сучасний підхід до візуалізації та представлення культурних даних через використання цифрових технологій. Ось деякі приклади даних, які можна отримати у цій сфері:

1. *Візуалізація культурних традицій: Інтерактивні картини, віртуальні реалії та анімації, що демонструють традиційні обряди та церемонії.*
2. *Дані про традиційні вироби: 3D-моделі та віртуальні інтер'єри, що відображають традиційні ремесла та вироби.*
3. *Соціальні мережі та комунікація: Аналіз даних з соціальних мереж, щоб зрозуміти, як культурні практики поширюються та взаємодіють у сучасному світі.*
4. *Архівні матеріали: Цифрові архіви, що містять стародавні тексти, фотографії, відео та інші документи, які можна аналізувати та візуалізувати.*

5. Демографічні дані: Інформація про чисельність, розміщення та демографічні характеристики різних етнічних груп, представлені у вигляді графіків, карт та інтерактивних зображень.

Ці дані можуть бути використані для створення інтерактивних експозицій, віртуальних музеїв та інших цифрових проектів, що допоможуть зберегти та популяризувати культурну спадщину.

в) дані про автентичне декоративно-прикладне мистецтво;

1. Про ваш особистісно ціннісний вид декоративно-ужиткового мистецтва.

2. Про технології виготовлення творів декоративно-прикладного мистецтва свого історико-етнографічного регіону.

3. Про осередки народних художніх промислів України.

4. Інша відповідь

Декоративно-прикладне мистецтво включає різні види творчості, такі як кераміка, гончарство, ткацтво, ювелірне мистецтво, різьба по дереву та інші. Автентичне декоративно-прикладне мистецтво означає, що ці ремісничі вироби створені відповідно до традиційних технік та матеріалів, які передаються з покоління в покоління. Регіональні осередки народних художніх промислів в Україні є важливими культурними та економічними центрами. Ось кілька прикладів:

1. Харківська область: Відома своїми гончарами та майстерами з дерева. Виробляє традиційні гончарні вироби, дерев'яні скульптури та різьблені тарелки.

2. Львівська область: Відома своїми майстерами з гутного мистецтва та вишивання. Львівські гутні вироби та вишивання мають багату історію та традиції.

3. Чернівецька область: Відома своїми майстерами з кераміки та різьби по дереву. Чернівецькі керамічні вироби та різьблені скульптури мають свої унікальні особливості.

4. Закарпатська область: Відома своїми майстрами з гончарства, вишивання та різьби по дереву. Закарпатські вироби мають свої унікальні традиції та стилі.

Ці осередки не лише зберігають традиційні мистецтва, а й сприяють їх розвитку та популяризації.

1. Музей декоративно-прикладного мистецтва України (Київ) - має велику колекцію творів українського декоративно-прикладного мистецтва.

2. Музей народної культури та побуту (Львів) - експонує традиційне українське мистецтво, одяг, прикраси та інші елементи народної культури.

3. Музей народної культури імені Тараса Шевченка (Чернігів) - зосереджений на збереженні та популяризації народної культури та мистецтва Чернігівщини.

4. *Музей народної культури та етнографії (Одеса) - експонує традиційне мистецтво та культуру різних етнічних груп, що жили на території Одеси.*

2. Професійні навички:

1. Чи володієте ви навичками роботи з програмами для візуалізації даних (наприклад, Tableau, Processing, D3.js)?

○ Так

○ Ні

• Який рівень володіння мовами програмування (Python, R, JavaScript) у вас є?

○ Високий

○ Середній

○ Початковий

• Чи використовували ви раніше дані для створення художніх творів? Якщо так, наведіть приклади.

○

3. Творчі здібності:

• Як ви, зазвичай, генеруєте нові ідеї для своїх проектів?

Генерування нових ідей для художніх проектів може бути захоплюючим і творчим процесом. Ось кілька методів, які можуть допомогти вам знайти натхнення:

1. *Дослідження та натхнення:*

○ *Читання та вивчення: Ознайомлюйтесь з роботами інших художників, літературою, історією мистецтва та науковими дослідженнями.*

○ *Відвідування музеїв та галерей: Пориньте в атмосферу мистецтва, спостерігаючи за роботами інших майстрів.*

○ *Природа та навколишній світ: Проведіть час на природі, спостерігаючи за ландшафтами, тваринами та рослинами.*

2. *Брейнстормінг та скетчінг:*

○ *Брейнстормінг: Записуйте всі ідеї, які приходять на думку, без критики. Потім оберіть найцікавіші.*

○ *Скетчінг: Робіть швидкі замальовки своїх ідей, щоб візуалізувати їх і знайти найкращі рішення.*

3. *Співпраця та обмін ідеями:*

○ *Спільні проекти: Працюйте разом з іншими художниками, щоб обмінюватись ідеями та натхненням.*

○ *Обговорення та критика: Діліться своїми ідеями з колегами та отримуйте зворотний зв'язок.*

4. *Експериментування та інновації:*

○ *Нові техніки та матеріали: Спробуйте нові художні техніки або матеріали, які раніше не використовували.*

- *Інтерактивність та технології: Включайте сучасні технології, такі як віртуальна реальність або інтерактивні інсталяції, у свої проекти.*
- 5. *Особистий досвід та емоції:*
  - *Особисті історії: Використовуйте свої власні переживання, спогади та емоції як джерело натхнення.*
  - *Сни та фантазії: Досліджуйте свої сни та фантазії, щоб знайти нові ідеї.*
- 6. *Медитація та релаксація:*
  - *Медитація: Заспокоюйтесь та концентруйте на своїх думках, щоб знайти нові ідеї у внутрішньому світі.*
  - *Релаксація: Відпочивайте та давайте своїй свідомості час для перезавантаження та появи нових ідей.*
    - Чи використовуєте ви алгоритми або машинне навчання у своїх художніх роботах? Якщо так, то як саме?

Алгоритми та машинне навчання можуть використовуватися для створення нових художніх робіт на основі існуючих зображень або текстів. Ось кілька способів, як це можна реалізувати:

      - *Стилізація зображень (Style Transfer):*
        - *Використовуючи алгоритми глибокого навчання, можна переносити стиль одного зображення на інше. Наприклад, можна взяти фотографію і додати їй стиль відомого художника, як Ван Гог чи Моне.*
        - *Інструменти: нейронні мережі, такі як Convolutional Neural Networks (CNN).*
      - *Генеративні змагальні мережі (GAN):*
        - *GAN можуть генерувати нові зображення, які виглядають як реальні, на основі набору тренувальних даних. Це може бути використано для створення нових художніх робіт, що відображають стилі і теми традиційного етнодизайну.*
        - *Інструменти: TensorFlow, PyTorch.*
      - *Текст-до-зображення (Text-to-Image):*
        - *Алгоритми можуть створювати зображення на основі описових текстів. Це дозволяє перетворювати письмові описи в художні зображення.*
        - *Інструменти: OpenAI's DALL-E, VQ-VAE-2.*
      - *Інтерактивні інсталяції:*
        - *Взаємодія глядача з твором мистецтва може бути реалізована через інтерактивні інсталяції, де алгоритми реагують на дії глядачів і змінюють зображення в режимі реального часу.*
        -
    - Як ви зазвичай інтегруєте традиційні мистецькі техніки із сучасними технологіями?

Інтеграція традиційних мистецьких технік із сучасними технологіями може відкрити нові горизонти для творчих ідей. Ось кілька способів, як це можна реалізувати:

1. *Цифрове моделювання і друк:*
  - *3D-друк: Традиційні техніки скульптури можуть бути оцифровані та перетворені на 3D-моделі, які потім друкуються за допомогою 3D-принтерів. Це дозволяє зберегти точність та деталізацію оригіналу.*
  - *Цифрові моделі: Художники можуть створювати цифрові моделі своїх робіт, експериментуючи з формою та текстурою, перш ніж створювати фізичний об'єкт.*
2. *Віртуальна і доповнена реальність (VR/AR):*
  - *Віртуальні експозиції: Традиційні мистецькі твори можуть бути інтегровані у віртуальні музеї або виставки, де глядачі можуть взаємодіяти з мистецтвом у віртуальному просторі.*
  - *Доповнена реальність: Використання AR для накладання цифрових елементів на реальні об'єкти, створюючи інтерактивні інсталяції, що об'єднують реальне та віртуальне мистецтво.*
3. *Алгоритмічне мистецтво:*
  - *Генеративне мистецтво: Використання алгоритмів для створення нових художніх творів на основі традиційних технік. Наприклад, створення нових візерунків на основі народних мотивів.*
  - *Машинове навчання: Використання нейронних мереж для аналізу та генерації мистецьких творів, які поєднують елементи традиційних технік і сучасних стилів.*
4. *Інтерактивні інсталяції:*
  - *Сенсори і датчики: Інтеграція сенсорів у мистецькі об'єкти, що реагують на дотик, звук або рух глядача. Це дозволяє створювати інтерактивні інсталяції, де глядач стає частиною мистецького твору.*
  - *Мультимедійні інсталяції: Поєднання відео, звуку та світла з традиційними мистецькими техніками, щоб створити багатовимірні художні твори.*
5. *Цифрова реставрація:*
  - *Оцифрування стародавніх мистецьких робіт: Збереження та відновлення пошкоджених творів мистецтва за допомогою цифрових технологій, таких як 3D-сканування та віртуальна реставрація.*
6. *Креативні програмні засоби:*
  - *Графічні редактори та програми для моделювання: Використання програмного забезпечення, такого як Adobe Photoshop, Illustrator або Blender, для створення цифрових версій традиційних мистецьких робіт.*

Інтеграція традиційних мистецьких технік із сучасними технологіями дозволяє художникам розширювати свої можливості та створювати

інноваційні твори, які поєднують минуле та майбутнє. Це сприяє збереженню культурної спадщини та популяризації мистецтва у сучасному світі.

3. Особисті якості:

• Чи любите ви працювати у команді над мультидисциплінарними проектами?

- Так
- Ні

• Чи готові ви вивчати нові технології та методи для покращення своїх робіт?

- Так
- Ні

• Як ви реагуєте на зворотний зв'язок та критику щодо ваших проєктів з етнодизайну?

Реагування на зворотний зв'язок та критику щодо художніх робіт з етнодизайну може бути різним, але ось кілька основних підходів, які можуть допомогти художникам зберігати мотивацію та покращувати свої роботи:

1. Конструктивний підхід:

○ *Приймайте критику як можливість для зростання: Сприймайте критику як цінний відгук, що може допомогти вам розвиватися і покращувати свої роботи.*

○ *Запитуйте конкретику: Попросіть уточнень, щоб зрозуміти, що саме можна покращити у вашій роботі.*

2. Рефлексія:

○ *Аналізуйте відгуки: Обдумайте отримані коментарі і визначте, чи є в них щось, що дійсно може бути корисним для вашої роботи.*

○ *Відокремлюйте емоції від фактів: Зосередьтеся на конструктивних аспектах відгуків, не приймаючи критику занадто особисто.*

3. Вдосконалення:

○ *Експериментуйте з новими підходами: Використовуйте критику як натхнення для спроб нових технік або підходів у своїх роботах.*

○ *Вчіться у своїх помилок: Кожен відгук може стати цінним уроком, що допоможе уникнути подібних помилок у майбутньому.*

4. Підтримка спільноти:

○ *Залучайтеся до діалогу: Обговорюйте отримані відгуки з колегами та друзями, щоб отримати додаткові точки зору.*

○ *Будуйте мережу підтримки: Залучайтеся до творчих спільнот, де ви можете отримати підтримку та натхнення від інших художників.*

5. Емоційне збереження:

○ *Зберігайте позитивне ставлення: Навіть якщо відгук негативний, зосередьтеся на своїх досягненнях і прогресі.*

- *Відпочивайте та відновлюйтеся: Дайте собі час на відпочинок після отримання особливо важкої критики, щоб відновити мотивацію та енергію.*

Ці підходи допоможуть вам не лише адекватно реагувати на критику, але й використовувати її як джерело розвитку та вдосконалення ваших художніх робіт. Художні проекти з етнодизайну, як і будь-яке інше мистецтво, вимагають постійного самовдосконалення та відкритості до нових ідей і підходів.

5. Мотивація:

- **Що вас найбільше мотивує у створенні мистецьких проектів на основі даних?**

Створення мистецьких проектів з етнодизайну на основі даних може бути надзвичайно мотивуючим з кількох причин:

1. *Збереження культурної спадщини:*

- *Використовуючи дані для відтворення традиційних елементів, художники можуть зберегти та передати культурну спадщину наступним поколінням.*

2. *Інновації та креативність:*

- *Інтеграція сучасних технологій з традиційними техніками відкриває нові можливості для креативності, дозволяючи створювати унікальні та сучасні твори мистецтва.*

3. *Освітня цінність:*

- *Проекти з етнодизайну можуть служити освітніми інструментами, допомагаючи людям глибше розуміти і цінувати різні культури та їхні традиції.*

4. *Соціальна взаємодія та спільнота:*

- *Створення таких проектів сприяє взаємодії та співпраці між різними групами людей, що може допомогти зміцнити спільноту та підвищити рівень культурного обміну.*

5. *Особисте самовираження:*

- *Для багатьох художників можливість виразити свої власні корені та ідентичність через мистецтво є сильним джерелом натхнення.*

6. *Інформативність та аналітика:*

- *Використання даних дозволяє створювати роботи, які не лише естетично привабливі, але й інформативні, демонструючи аналітичні інсайти та реальні показники.*

7. *Емоційний зв'язок:*

- *Мистецькі твори, що базуються на етнокультурних даних, можуть викликати глибокі емоційні реакції, як у творців, так і у глядачів, створюючи сильний емоційний зв'язок з культурним контекстом.*

Ці фактори роблять проекти з етнодизайну на основі даних не лише цікавими, але й значущими як з культурної, так і з особистої точки зору.

- Як ви бачите свій розвиток у сфері Датаміки через 5 років? Ідеальний розвиток у сфері датаміки у найближчій перспективі може включати кілька ключових аспектів:
  1. *Збільшення точності та якості даних: Використання нових технологій для збору та аналізу даних, що дозволить отримувати більш точні та детальні результати.*
  2. *Покращення захисту даних: Розробка нових методів та інструментів для захисту конфіденційної інформації, що забезпечить безпеку даних.*
  3. *Впровадження штучного інтелекту та машинного навчання: Використання AI та ML для автоматизації процесів аналізу даних, що дозволить швидше і точніше отримувати корисні знання.*
  4. *Підвищення доступності та відкритості даних: Розробка інструментів та платформ для легкого доступу до даних, що дозволить більш широкому колу людей користуватися ними для наукових та комерційних цілей.*
  5. *Інтеграція різних джерел даних: Використання технологій для інтеграції даних з різних джерел, що дозволить отримувати більш комплексні та повні знання.*

Ці аспекти можуть допомогти розвинути датаміку до нового рівня, що сприятиме більш ефективному управлінню даними та прийняттю важливих рішень. Як ви думаєте, який з цих аспектів найважливіший для вашої сфери діяльності?

6. Креативність:

- Чи використовуєте ви реальні дані для натхнення у своїх художніх проєктах? Наведіть приклади.

Використання реальних даних може дати потужний поштовх для творчих проєктів з етнодизайну. Ось декілька прикладів, як дані можуть бути використані для натхнення:

1. *Демографічні дані та карти:*
  - *Ідея: Створення серії мистецьких робіт, що ілюструють етнічну та культурну різноманітність певного регіону або країни.*
  - *Приклад: Використання карт та демографічних даних для створення візуальних творів, що відображають розповсюдження різних етнічних груп.*
2. *Звичаї та традиції:*
  - *Ідея: Відображення календаря традиційних свят, обрядів та звичаїв через мистецькі роботи.*
  - *Приклад: Створення цифрових або фізичних календарів, що містять художні ілюстрації до кожного важливого свята.*
3. *Етнографічні дані та інтерв'ю:*

- *Ідея: Використання даних з інтерв'ю з представниками різних етнічних груп для створення арт-проектів, які розповідають їхні історії.*

- *Приклад: Створення інтерактивних інсталяцій, де глядачі можуть прослухати аудіозаписи інтерв'ю та переглянути відповідні візуальні матеріали.*

4. *Музичні дані та народні пісні:*

- *Ідея: Використання музичних записів та нотаток народних пісень для створення візуальних творів.*

- *Приклад: Створення абстрактних зображень, які візуально відображають мелодії та ритми традиційної музики.*

5. *Архітектурні та декоративні елементи:*

- *Ідея: Використання даних про традиційну архітектуру та декоративні елементи для створення сучасних дизайнерських проектів.*

- *Приклад: Відтворення традиційних орнаментів та архітектурних деталей у сучасному дизайні інтер'єрів або навіть на міських об'єктах.*

6. *Кліматичні та природні дані:*

- *Ідея: Створення мистецьких проектів, що ілюструють взаємозв'язок між культурою та природним середовищем.*

- *Приклад: Використання даних про кліматичні умови та природні ландшафти для створення візуальних творів, що відображають життя та традиції різних етнічних груп.*

Ці приклади демонструють, як реальні дані можуть слугувати основою для натхнення та створення унікальних художніх проектів з етнодизайну, що поєднують традиції та сучасність.

- *Як ви, зазвичай, вирішуєте креативні виклики, пов'язані з обробкою та візуалізацією даних?*

Вирішення креативних викликів, пов'язаних з обробкою та візуалізацією даних з етнодизайну, може бути складним, але й дуже цікавим завданням. Ось кілька прикладів таких викликів та способів їх вирішення:

1. *Великий обсяг даних:*

- *Виклик: Керування великим обсягом етнографічних даних, таких як записи інтерв'ю, фотографії, описи обрядів та традицій.*

- *Рішення: Використання баз даних для організації та структурування інформації, а також програмного забезпечення для аналізу великих обсягів даних, наприклад, SQL або NoSQL баз даних. Для візуалізації можна використовувати інструменти як Power BI або Tableau.*

2. *Аналіз текстових даних:*

- *Виклик: Аналіз великої кількості текстових описів, документів та історичних записів.*

- *Рішення: Застосування методів обробки природної мови (NLP), таких як токенізація, лемматизація та аналіз настроїв, для автоматизації*

аналізу текстів. Інструменти, як spaCy або NLTK, можуть допомогти у цій задачі.

3. Реалізація візуальних проєктів:

○ Виклик: Створення візуально привабливих та інформативних проєктів на основі отриманих даних.

○ Рішення: Використання інструментів для візуалізації, таких як Adobe Illustrator, Photoshop для створення графічних матеріалів, або векторних редакторів для розробки інтерактивних карт та діаграм.

4. Інтерактивність:

○ Виклик: Забезпечення інтерактивності візуальних проєктів, щоб глядачі могли взаємодіяти з даними.

○ Рішення: Створення інтерактивних інтерфейсів за допомогою веб-технологій, таких як HTML, CSS, JavaScript, або спеціалізованих бібліотек для візуалізації даних, наприклад, [D3.js](#).

5. Інтеграція традиційних елементів:

○ Виклик: Інтеграція традиційних етнографічних мотивів і елементів у сучасні візуалізації.

○ Рішення: Аналіз традиційних орнаментів та стилів і їх адаптація до сучасних візуальних концепцій. Це можна робити вручну або за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення для графічного дизайну.

6. Аудиторія та доступність:

○ Виклик: Зробити результати досліджень зрозумілими та доступними для широкої аудиторії.

○ Рішення: Використання простих і зрозумілих візуальних елементів, таких як інфографіка та карти, які легко інтерпретуються різними групами користувачів. Важливо також враховувати принципи доступності при розробці проєктів.

Ці приклади показують, як різні методи і технології можуть допомогти вирішити креативні виклики у сфері етнодизайну, забезпечуючи при цьому ефективно і точно представлення культурних даних.

Запропонована анкета допоможе визначити готовність художників декоративно-прикладного мистецтва до роботи у напрямку Датаміки, а також оцінити їх професійні навички, творчі здібності та мотивацію. Якщо потрібно додати ще якісь питання або уточнити деталі, дайте знати!

**Тестове завдання «Анкета Г. Гарднера» для визначення
домінуючого інтелекту**

Анкета Г. Гарднера «Домінуючий інтелект»

Онлайн-тест Запитання 1-40

<https://www.idrlabs.com/ua/multiple-intelligences/test.php>

Згоден/Не згоден із твердженнями:

1. Мені легко зрозуміти, що я відчуваю і чому.
2. Я добре розуміюся на картах і орієнтуюся в незнайомих місцях.
3. Я люблю читати.
4. Я завжди відкриваю для себе нові види музики.
5. Я роблю діаграми та таблиці, які допомагають мені аналізувати інформацію.
6. Я краще запам'ятовую обличчя, аніж імена
7. Я можу визначити, коли нота звучить неправильно.
8. При знайомстві з новими людьми я, зазвичай, справляю гарне враження
9. Я добре пам'ятаю деталі меблів і інтер'єру кімнат, в яких мені траплялося бувати.
10. Я витрачаю багато часу на аналіз своїх дій.
11. Я люблю танцювати та займатися спортом.
12. Мені легше вирішувати проблеми, коли я перебуваю в русі.
13. Мені подобається доглядати за садом і рослинами.
14. Я витрачаю багато часу на аналіз своїх емоцій.
15. Я цікавлюсь спортом.
16. Я багато розмірковую про емоції інших людей.
17. Мені подобається вивчати мови та/або гуманітарні науки.
18. Мені подобається працювати з цифрами.
19. Мені подобається вивчати нові слова та/або мови.
20. Мені подобаються довгі прогулянки на природі, наодинці або з друзями.
21. Я часто можу наспівувати собі пісню або мелодію в голові.
22. Я добре вмію вирішувати суперечки та конфлікти між людьми.
23. У мене завжди були високі оцінки з математики та точних наук у школі.
24. Я люблю шити, різьбити, складати моделі та займатися іншими видами діяльності, які вимагають моторики рук.
25. Я люблю проводити час на самоті, аналізуючи свої емоції та поведінку.
26. Мені подобається вимірювати та сортувати речі.
27. Я цікавлюся написанням віршів, висловів, оповідань чи щоденників.

28. Мені подобається вивчати різні види рослин і тварин.
29. Я краще засвоюю матеріал, якщо він супроводжується графіками, діаграмами чи іншими графічними ілюстраціями.
30. Я добре розпізнаю нещирість в інших людях.
31. Я люблю тварин.
32. Я люблю занурюватися все глибше і глибше в те, що відбувається всередині мене.
33. Я не проти забруднити руки діяльністю, яка передбачає виготовлення, ремонт або будівництво чогось.
34. Я часто перевіряю слова у словнику.
35. Мені подобаються головоломки на кшталт кубика Рубіка чи sudoku.
36. Музика - це одне з моїх найбільших захоплень.
37. Мені подобаються завдання, які вимагають нестандартного мислення, наприклад, шахи.
38. Інші люди часто звертаються до мене за підтримкою чи порадою.
39. Я люблю співати та грати на музичних інструментах.
40. Я відчуваю гармонію при спілкуванні з природою.

Таблиця 1.1.

**Порівняльна таблиця образотворчих мистецтв і архітектонічних
видів проєктної творчості**

Напрями творчості	Види творчості (ВТ)	Характеристика ВТ
Образотворчі мистецтва	<p>Живопис: мистецтво відтворення об'єктів на площині за допомогою кольорів.</p> <p>Графіка: мистецтво лінійного та штрихового зображення на площині.</p> <p>Скульптура: мистецтво створення тривимірних форм із матеріалів (камінь, метал, глина).</p>	<p>Відтворюють предмети і явища реального світу, передаючи їх реалістичні або стилізовані зображення. Основною властивістю є здатність передавати візуальне сприйняття світу. Образи не змінюються з часом і зберігаються в просторі.</p>
Архітектонічні види проєктної творчості	<p>Архітектура: мистецтво проєктування і зведення будівель та споруд.</p> <p>Декоративно-прикладне мистецтво: створення предметів побуту з естетичною функцією.</p> <p>Дизайн: створення естетичного та функціонального середовища для людини.</p> <p>Етнодизайн: інтеграція народних мотивів у сучасні форми дизайну.</p>	<p>Пов'язані з творенням матеріально-предметного середовища людини. Не відтворюють конкретні явища чи предмети реального світу, але формують гармонійний простір або об'єкти, які служать практичним цілям і мають естетичну цінність. Основний акцент – на просторовому сприйнятті та функціональності об'єктів.</p>

Таблиця 1.2.

Класифікація архітектонічних видів проєктної творчості

№	Види архітектонічної творчості	Характеристика видів архітектонічних видів проєктної творчості
1.	Дизайн та етнодизайн рукописної і друкованої книг.	Художня мова будується на характерному для графіки заповненні паперового аркуша чорними лініями, що являють собою необразотворчу, орнаментально-архітектонічну шрифтову композицію.
2.	Декоративне мистецтво (орнаментальний етнодизайн)	Забезпечується художнє оформлення площини (іноді самостійної, як декоративна тканина, мереживо, килим, а іноді є елементом архітектурних споруд, предметів меблів, посуду і т. д.)
3.	Прикладне мистецтво (етнодизайн продукції)	Створення тривимірних об'ємних пластичних об'єктів: <i>ювелірний етнодизайн</i> , що визначається використовуваними в ньому матеріалами і мініатюрністю виробів; <i>етнодизайн побуту</i> – все різноманіття засобів побутової життєдіяльності, що задовольняють епізодичні, короткочасні потреби людини, позбавлені властивої останнім громіздкості, статичності і органічного зв'язку з інтер'єром.
4.	Етнодизайн інтер'єрів	Меблі та промислове обладнання: меблі є сукупністю предметів певного масштабу, призначених для організації відомих форм людської діяльності; промислове обладнання – це сукупність предметів, що знаходяться у виробничому інтер'єрі і призначені організувати інших для алгоритмічних форм практичної діяльності.
5.	Етнодизайн костюмів	<i>Етнодизайн одягу</i> , що створюється з тканин, найчастіше так чи інакше орнаментованих; одяг характеризується об'ємними, тривимірними пластичними і колірними відносинами, що і дозволяє

		розглядати його як особливий різновид етнодизайну костюмів.
6.	Садово-паркове мистецтво і ландшафтний етнодизайн.	Садово-паркове мистецтво – це мистецтво створення парків, скверів, садів та інших озеленювальних об'єктів для задоволення соціально-функціональних та естетичних потреб людини. На відміну від садово-паркового мистецтва сфера ландшафтного мистецтва значно ширша, вона полягає в організації багатьох компонентів просторового середовища життєдіяльності людини.
7.	Доіндустріальна архітектура й етнодизайн	<i>Зодчество</i> – мистецтво споруджувати кам'яні будівлі, на відміну від теслярства (мистецтва будувати з дерева); <i>архітектура малих форм</i> – це споруди, що виконують акцентну роль у декоративному оформленні, і призначені для функціонального навантаження у ландшафтному дизайні (універсальні, декоративні, ігрові/спортивні); архітектура великих форм – мистецтво зводити будівлі відповідно до вимог міцності, краси й доцільності;

Таблиця 1.3.

Загальна структура архітектонічного формотворення

Етапи мистецького творчого процесу	Засоби композиційної виразності	Підготовчий: визначення матеріалів-засобів	Пошуковий: вибір засобів-способів
Евристичний: формулювання композиційно ідеї (конструктивна гіпотеза)	метр-ритм, симетрія-асиметрія, відношення величин	акцентування, урівноваження, пропорціонування	позначення зорових центрів, виявлення пов'язаних елементів

Естетичного формотворення (гармонізації форми)	подібність форм, контраст-нюанс, дисонанс-консонанс, масштабність	комбінаторні модифікації первинних елементів	порівняння уподібнених форм (біоморфізм, антропоморфізм)
Художньо-образного мислення (композиція)	пошук ідеалу, генерація художніх ідей	образне моделювання	Переображення (трансформація) матеріалу з допомогою художніх тропів

Таблиця 1.4.

Типізація етнічних культур і технологій етнодизайну з урахуванням історико-етнографічних територій

Типи світових культур Р. Льюїса	Особливості світових культур (за Р. Льюїсом)	Авторська модифікація типів культур й технологій етнодизайну
Моноактивні	Орієнтовані на проектування (планування) та виконання завдань: англосаксонські, германські та скандинавські народи.	Технологія етнодизайну народної матеріально-художньої культури, що відповідає етнокультурним традиціям історико-етнографічної території всієї країни
Поліативні	Орієнтовані на людей. Це культури людей, які є дуже комунікабельними, рухливими, організують свою діяльність не за проектом (попередньо складеним планом), а за ступенем значущості того чи іншого заходу ситуативно, з	Технологія «комерційного етнодизайну» масової матеріально-художньої культури, що характеризується імплементацією закордонних етнокультурних традицій

	урахуванням потреб конкретного моменту: романські, латиноамериканські, арабські та африканські народи.	
Реактивні	Орієнтовані на збереження поваги до владної верхівки: народи Східної та Південно-Східної Азії	Етнодизайн елітарної матеріально-художньої культури, що відповідає етнокультурним традиціям лише владного етносу

Таблиця 1.5

Орієнтовні критерії вимірювання етнокультурних моделей

Критерії вимірювання міжкультурних відмінностей Г. Гофстеде	Авторська модифікація типів культур й технологій етнодизайну	Території України
Дистанція віддалення влади від народу, колективізм, маскулінність, уникнення невизначеності високе, короткострокова орієнтація, схильність до самостриманості	Технологія ергодизайну з елементами етнодизайну елітарної матеріально-художньої культури, що відповідає етнокультурним традиціям лише владного етносу: ергодизайн (домінанта художнього проектування зі спеціалізацій індустріально-промислового, графічного дизайну і ВЕБ-дизайну)	Східні етнокультурні
Дистанція наближення влади до народу, колективізм, фемінність, уникнення невизначеності високе, довгострокова	Технологія етнодизайну народної матеріально-художньої культури, що відповідає етнокультурним традиціям історико-етнографічної території всієї країни: етнодизайн (домінанта художнього проектування зі спеціалізацій	Західні етнокультурні

орієнтація, схильність до самозаохочення	дизайну костюмів, інтер'єрів, ландшафтного дизайну).	
Дистанція наближення влади до народу, індивідуалізм, фемінність, уникнення невизначеності низьке, короткостривкова орієнтація, схильність до самозаохочення	Технологія «комерційного етнодизайну» масової матеріально-художньої культури, що характеризується імплементацією закордонних етнокультурних традицій етнодизайну й ергодизайну.	Центральні етнокультурні
Дистанція віддалення влади від народу, колективізм, фемінність, уникнення невизначеності низьке, короткострокова орієнтація, схильність до самостриманості	Етнодизайн елітарної матеріально-художньої культури, що відповідає етнокультурним традиціям лише владного етносу: етнодизайн і ергодизайн фронтирів (міжкультурних меж із сусідніми державами)	Північні етнокультурні
Дистанція наближення влади до народу, індивідуалізм, фемінність, уникнення невизначеності низьке, короткостривкова орієнтація, схильність до самозаохочення	Технологія «комерційного етнодизайну» масової матеріально-художньої культури, що характеризується переважанням у фронтах артефактів етнокультур сусідніх держав порівняно з власними.	Південні етнокультурні

Таблиця 1.6.

Етнічна обдарованість українського етнотипу, що зумовлює розвиток його етнічної культури

№	Профілі інтелектуальної обдарованості	Суміжні здібності, що зумовлюють виявлення профілів інтелектуальної обдарованості	Ступінь вираженості здібностей
1.	Практична обдарованість (практичний інтелект)	Органічна єдність із природою своєї місцевості (натуралістична здібність)	+++
		Байдужість до творення нових форм у просторі (просторова здібність)	-
		Естетичність зовнішнього вигляду і повільність пластики рухів (тілесно-кінестична здібність)	+
2.	Естетична обдарованість (емоційний інтелект)	Чуттєвість, душевна вразливість (внутрішньо особистісна здібність)	++
		Ігнорування колективізму і громадських інтересів (міжособистісна здібність)	--
		Набожність без фанатизму (надособистісна здібність)	+
3.	Академічна обдарованість (вербальний інтелект)	Добродушність і лаконічність мовлення та широта і глибина мислення (мовленнєво-лінгвістична здібність)	+
		Підприємливість жінок і відсутність інтересу до комерції у чоловіків (логіко-математична здібність)	-
		Музичний і пісенний таланти (вокально-музична здібність)	+++

Таблиця 1.7.

**Художньо-творча діяльність і проєктно-творча діяльність:
схожість і різниця**

Параметр	Творча діяльність	Проєктно-творча діяльність
Мета	Самовираження, створення унікального творчого продукту без обов'язкової прив'язки до функціональності або вимог замовника.	Орієнтація на вирішення конкретної задачі із чіткими вимогами та обмеженнями, досягнення функціонального результату.
Процес	Вільний, інтуїтивний, менш структурований. Може не мати чітко визначених етапів чи рамок.	Має чітку структуру та етапи (дослідження, ідея, концепція, розробка, реалізація), часто відповідає методологіям проєктування.
Обмеження	Може бути вільною від жорстких обмежень, крім особистих уподобань автора.	Має конкретні обмеження (технічні, матеріальні, часові), визначені рамки роботи та завдання.
Результат	Творчий продукт, який може не мати конкретного призначення або практичного застосування.	Практичний продукт, який має функціональне значення та вирішує конкретну задачу або потребу.
Приклади	Мистецькі твори, літературні твори, музика, живопис, фотографія.	Дизайнерські проєкти (інтер'єр, ландшафт, одяг), інженерні конструкції, промисловий дизайн, UI/UX.

Таблиця 1.8.

**Ключові відмінності між цифровим етномистецтвом і цифровим
етнодизайном**

Характеристика	Цифрова продукція етномистецтва	Цифрова продукція етнодизайну

Мета	Творча інтерпретація	Функціональне застосування
Підхід	Мистецький	Дизайнерський
Приклади	Візуальне мистецтво, інсталяції	Промисловий дизайн, інтерфейси

Таблиця 1.9.

Тенденція міждисциплінарності в освітньому компоненті «Дизайн і технології» шкіл Великобританії

Англійські назви спеціалізацій з дизайну і технологій	Українські назви спеціалізацій з дизайну без технологій
1. GCSE Дизайн і технології: електронна продукція	Комп'ютерний дизайн
2. GCSE Дизайн і технології: графічна продукція	Графічний дизайн
3. GCSE Дизайн і технології: будівельні матеріали	Дизайн інтер'єрів (екстер'єрів)
4. GCSE Дизайн і технології: системи й управління	Дизайн-менеджмент
5. GCSE Дизайн і технології: текстильні технології	Дизайн костюма, тканин
6. GCSE Дизайн і технології: дизайн продукції	Промисловий дизайн

Таблиця 2.1.

Ключові слова Закону України «Про народні художні промисли»

Ключові слова	Пояснення ключових слів
Типовий зразок художнього виробу	Виріб, що віднесений до народних художніх промислів і рекомендований до впровадження
Серійний виріб	Виріб, що виконаний за типовим зразком у варіантному до серійного виробництва
Творче варіювання	Одна з форм прояву творчості майстра народних художніх промислів, метод відтворення типового зразка виробу народного художнього промислу, який передбачає внесення змін у композиційне, колірне, пластичне та інше художнє рішення виробу, що не спричиняють зниження художнього рівня і якості виготовлення виробу народного художнього промислу в порівнянні з його типовим зразком.
Народний художній промисел	Вид мистецької діяльності, що має коріння у традиціях народного мистецтва, які передаються з покоління в покоління.
Етнокультурна спадщина	Сукупність матеріальних та нематеріальних культурних цінностей, що становлять важливу частину культурної ідентичності нації
Пластичне рішення	Використання форми, текстури та об'єму у творі мистецтва для створення виразності та глибини
Композиційне рішення	Організація художніх елементів у просторі твору мистецтва з метою створення гармонійної цілісності
Колірне рішення	Використання кольорової палітри у творі мистецтва для досягнення бажаного естетичного ефекту

Таблиця 2.2.

Ключові слова дизайн-технологічного підходу до формування готовності художників ДПМ до застосовувати етнодизайн у професійній діяльності

Ключові слова	Пояснення ключових слів
---------------	-------------------------

Інноваційні технології	Використання сучасних технологій для реалізації дизайн-проектів, що базуються на етнічних мотивах.
Традиційні техніки	Застосування старовинних методів та технологій у створенні сучасних дизайнерських рішень.
Екологічно чисті матеріали	Використання природних та екологічно безпечних матеріалів у дизайн-проектах.
Функціональний дизайн	Орієнтація на створення естетично привабливих та функціональних виробів.
Інтерпретація культурних кодів	Відображення та адаптація традиційних культурних елементів у сучасному дизайні.
Міждисциплінарний підхід	Інтеграція знань з різних галузей, таких як мистецтво, технологія та гуманітарні науки.
Креативність	Здатність до генерації нових ідей та рішень, що виходять за межі традиційного мислення.
Візуальна ідентичність	Створення дизайнів, що відображають етнічну ідентичність та національну культуру.
Технологічна інноваційність	Використання новітніх технологій для створення сучасних, функціональних та естетично привабливих виробів.
Композиційне рішення	Вміння створювати гармонійні та естетично довершені композиції у дизайн-проектах.
Сталість	Орієнтація на довготривале використання матеріалів та методів, що сприяють збереженню природних ресурсів.
Етнокультурна спадщина	Використання та збереження традиційних культурних елементів у дизайні.
Пластичне рішення	Використання форми, текстури та об'єму у творах мистецтва для створення виразності та глибини.

Таблиця 2.3.

Ключові поняття методології етнодизайну

Ключове поняття	Опис
Етнокультура	Етнологічна культура охороняє суспільство від розпаду. Вона розглядається як адаптивна система, що має механізми

	самозбереження навіть у мінливих культурно-політичних умовах, сприяючи адаптації етноосіб до зовнішньої реальності.
Традиція	Включає взаємодоповнювані креативні (творчі) і консервативні складові. Виокремлюється етнокультурне ядро, що визначає характер соціокультурних змін. Традиція є вужчим поняттям порівняно з поняттям культури.
Етнічна свідомість	Також відома як "традиційна свідомість" або "етнічна психіка". Включає як свідоме, так і несвідоме, проявляється в менталітеті народу.
Менталітет	Нематеріалізована складова традиції, що включає світосприйняття і самосвідомість. Є основою для самоорганізації суспільства і культурної традиції. Уявляється як конструкція з фундаментом колективного несвідомого і дахом самосвідомості.
Етнічна картина світу	Структуроване уявлення про світобудову, властиве членам певного етносу. Вона змінюється з часом і може відрізнитися для різних груп всередині етносу.
Етнічний стереотип	Стійке, емоційно насичене, узагальнене уявлення про етнічну групу. Включає авто- і гетеростереотипи, які відображають ставлення та знання про представників своєї або інших етнічних груп. Змінюється залежно від міжетнічних відносин.

Таблиця 3.1.

Етапи, завдання, форми та методи педагогічного експерименту щодо виявлення готовності до етнічного дизайну (народного проєктування) у художників ДПМ

Етапи НДР	Завдання етапів	Форми і методи здійснення експериментальної роботи
I – аналітичний	Здійснити аналіз і узагальнити інформацію про	Аналіз актуальних державних і освітніх нормативних документів,

	аудиторію, завдання, способи перегляду контенту студентами й учнями, загальні цілі дослідження.	що стосуються спеціалізованої освіти. Розробка, адаптація й перевірка діагностичних засобів: тестів, анкет, інтерв'ю, практичних завдань. Типізація стилів мистецької і дизайнерської діяльності у закладах вищої мистецької, дизайнерської і педагогічної освіти. Визначення репрезентативності вибірки здобувачів освіти з ДПМ
II - констатувально-проектувальний	1. З'ясувати стан сформованості готовності до етнічного дизайну і визначити пріоритетні компоненти цієї готовності. 2. Визначити критерії, показники, методи діагностики рівнів готовності до етнічного дизайну.	Застосування методів опитування, спостереження, інтерв'ювання, анкетування, тестування учасників експерименту. З'ясування і формулювання критеріїв, показників, рівнів готовності до етнічного дизайну та унаочнення їх у вигляді таблиці.
III - апробаційно-формульвальний	1. Апробувати педагогічні умови експериментальної моделі формування готовності художників ДПМ до етнічного дизайну. 2. З'ясувати ефективність застосування педагогічних умов і створеної моделі у закладах мистецької, дизайнерської і педагогічної освіти.	Заняття за програмовим і навчально-методичним забезпеченням експериментальної дисципліни «Історія етнодизайну». Здійснити апробацію сукупності педагогічних умов та інших складових формування готовності художників ДПМ до етнічного дизайну.
IV - узагальнювальний	1. Узагальнити результати експериментальної роботи: осмислити, порівняти теоретичні й експериментальні дані,	Якісний аналіз ефективності педагогічних умов підготовки фахівців ДПМ до етнічного дизайну. Статистичні методи математичної обробки

	здійснити якісний аналіз кількісних показників. 2. Визначити шляхи застосування авторської моделі етнічного дизайну для тестування на функціональність.	експериментальних даних. Втілення результатів науково-дослідної роботи у програмовому і навчально-методичному забезпеченні підготовки.
--	--	--

Таблиця 3.2.

Автентичні техніки і технології, що використовуються художниками декоративно-прикладного мистецтва (ДПМ) у їхній професійній діяльності

Технології/ Техніки	Опис
Гончарство	Технологія виготовлення керамічних виробів на гончарному колі або формування вручну.
Ткацтво	Виготовлення тканин шляхом переплетення ниток на ткацькому верстаті або вручну.
Вишивка	Декорування тканин нитками або іншими матеріалами, використовуючи різні шви і техніки.
Дерев'яна різьба	Виготовлення виробів з дерева шляхом різьблення, фрезерування та обробки поверхні.
Металургія	Технології обробки металів, такі як ковка, лиття, інкрустація та гравірування.
Формування скла	Техніки виготовлення скла, включаючи ручне формування, вітражі та скляні вироби.
Кераміка	Створення керамічних виробів з глини, їх обробка, глазурування та випалювання.
Мозаїка	Використання шматків різних матеріалів (скло, камінь, кераміка) для створення зображень або орнаментів.
Книгознавство	Технології створення художніх книг, включаючи палітурку, ілюстрації та графіку.
Акcesуари та біжутерія	Виготовлення прикрас з різних матеріалів (метал, каміння, текстиль) з використанням традиційних технік.

Таблиця 3.3.

**Таблиця сучасних технологій, що використовуються дизайнерами
у професійній діяльності**

Технології	Опис
CAD (Комп'ютерне автоматизоване проектування)	Використовується для створення точних 2D і 3D моделей, креслень і прототипів.
3D-друк	Дозволяє виготовляти фізичні прототипи та вироби з цифрових моделей.
VR (Віртуальна реальність)	Створення занурювальних середовищ для презентації проєктів і тестування дизайну.
AR (Доповнена реальність)	Додає віртуальні елементи в реальний світ, допомагаючи візуалізувати проєкти.
UI/UX-дизайн	Інструменти для розробки інтерфейсів користувача та забезпечення зручності використання.
Брендинг і айдентика	Розробка візуальної айдентики, логотипів і бренд-матеріалів.
Анімація та моушн-дизайн	Створення анімаційних елементів для вебу та мультимедіа, використовуючи програми, як Adobe After Effects.
Графічний дизайн	Використання програм, таких як Adobe Photoshop і Illustrator, для створення візуального контенту.
Інструменти для колаборації	Платформи, такі як Figma та Miro, для спільної роботи над проєктами в режимі реального часу.
Соціальні мережі	Використання платформ для просування дизайну та взаємодії з аудиторією (Instagram, Behance).

Таблиця 3.4.

**Таблиця сучасних технологій, що використовуються етнографами у
професійній діяльності**

Технології етнографів	Опис

Полюве дослідження	Спостереження за життям людей у їхніх природних умовах; участь у житті спільноти.
Інтерв'ю	Напівструктуровані та структуровані інтерв'ю; фокус-групи для обговорення.
Електронні опитування	Використання онлайн-платформ для збору інформації з широкої аудиторії.
Мобільні додатки	Спеціалізовані додатки для збору даних на місці (спостереження, фото, відео).
Відео-фотодослідження та	Використання відеокамер і фотографій для документування культурних практик.
Контент-аналіз	Вивчення текстів, відео та інших медіа для виявлення тем і патернів.
Наративний аналіз	Дослідження історій і наративів для розуміння культурних значень.
Геоінформаційні системи (ГІС)	Аналіз просторових даних та візуалізація культурних практик.
Бази даних	Створення структурованих баз даних для зберігання та аналізу культурних даних.
Онлайн-архіви	Зберігання даних у цифрових архівах для доступу в майбутніх дослідженнях.

Таблиця 3.9.

Основні характеристики методу ЕВП: етнографічної візуалізації подання інформації

Характеристика методу ЕВП	Опис	Приклади	Застосування
Інтерпретація даних	Візуалізація не просто відображає, а й інтерпретує	Виділення основних символів у	

	інформацію, підкреслюючи ключові аспекти та взаємозв'язки.	культури, демонстрація соціальних ієрархій через візуальні образи.	
Зрозумілість	Візуальні образи часто бувають більш доступними для сприйняття, ніж текстові описи, особливо для широкої аудиторії.	Карти поселень, схеми ритуалів, фотографії артефактів.	
Емоційність	Візуалізація може викликати емоційний відгук у глядача, допомагаючи йому співпереживати з досліджуваною спільнотою.	Портрети людей, зображення святкових обрядів.	
Багатогранність	Метод може бути застосований для візуалізації різних аспектів культури: від матеріальної культури до соціальних відносин, ритуалів та вірувань.	Від зображення традиційного одягу до візуалізації міфів і легенд.	
Творчість	Етнографічна візуалізація – це не просто створення діаграм, а творчий процес.	Художні інтерпретації етнографічних даних, використання різних стилів і технік.	
Форми візуалізації			
* Ілюстрації	Документальні малюнки, фотографії, карти, схеми.	Зображення традиційних інструментів, планів поселень.	

* Інфографіка	Діаграми, графіки, карти.	Візуалізація демографічних даних, соціальних мереж.	
* Відео	Анімація, документальні фільми, короткометражки.	Відеозаписи ритуалів, інтерв'ю з носіями культури.	
* Інтерактивні візуалізації	Веб-сайти, мобільні додатки.	Віртуальні тури по музеях, інтерактивні карти.	
Приклади застосування			
* Музеї	Створення експозицій, які за допомогою візуалізації розповідають про життя різних народів.		Музеї антропології, етнографічні музеї.
* Наукові публікації	Ілюстрація результатів етнографічних досліджень.		Журнали антропології, археології.
* Освіта	Використання візуалізації для вивчення культурного різноманіття.		Підручники з етнографії, шкільні проекти.
* Соціальні проекти	Візуальне представлення проблем та потреб різних спільнот.		Кампанії на захист прав корінних народів.
* Маркетинг	Створення візуальних образів, які асоціюються з певними культурами.		Рекламні кампанії, брендинг.

Освітні компоненти, рекомендовані для впровадження в освітніх програмах

Змістові блоки і їх освітні компоненти	Опис освітніх компонентів
Історія і теорія етнодизайну	Історія розвитку етнічних стилів і ремесел; теоретичні засади етнодизайну, зв'язок культури і дизайну.
Основи декоративного мистецтва	Види декоративного мистецтва і техніки виконання. Символіка і мотиви в декоративно-прикладному мистецтві. Аналіз формотворення у різних етнічних стилях.
Прикладне мистецтво в етнодизайні	Матеріали та техніки традиційних ремесел: текстиль, кераміка, метал, дерево. Виготовлення етнічних прикрас, елементів декору та сувенірної продукції. Практичні навички в роботі з природними та синтетичними матеріалами.
Техніки технології етнодизайну	Використання сучасних технологій (3D-друк, лазерне різання) для відтворення етномотивів. Технології обробки матеріалів, зокрема тканин, металів, деревини та кераміки. Вивчення екологічних технологій та стійких матеріалів у дизайні
Колористика композиція етнодизайні	Основи кольорознавства та гармонії кольорів у традиційних візерунках. Створення композицій з використанням етнічних орнаментів. Практичні вправи з підбору кольорових схем для дизайну
Комп'ютерні технології етнодизайні	Основи графічного дизайну: шрифт, символіка, орнамент. Використання графічних редакторів для створення етнічних елементів. Цифрова реставрація етнічних зразків.

Етнографічні дослідження та польові роботи	Основи етнографії: вивчення традиційних ремесел та культурної спадщини. Польові дослідження з метою збору матеріалу для етнодизайну. Вивчення локальних ремісничих традицій і відтворення їх у дизайні
Етнодизайн (за видами)	Розробка дизайн-продукції, створення цілісних етнодизайн-концепцій для брендів і проектів у графічному, промисловому етнодизайні, інтер'єрів та екстер'єрів, одягу та аксесуарів. Графічний етнодизайн. Етнодизайн інтер'єрів та екстер'єрів. Промисловий етнодизайн. Етнодизайн одягу та аксесуарів.

Таблиця 3.14

Експериментальна програма з етнодизайну

Модуль	Тема	Зміст	Методи навчання	Оцінювання	Ресурси
Теоретичні основи	Історія українського народного мистецтва	Вивчення еволюції орнаментів, технік, регіональних особливостей	Лекції, семінари, презентації	Тести, реферати	Підручники, наукові статті, відеоматеріали
	Символіка та міфологія в українському мистецтві	Аналіз символів, їхнє значення в різних культурах	Групові дискусії, дослідницькі проекти	Презентації, есеї	Етнографічні атласи, фольклорні збірки
	Сучасні тенденції в етнодизайні	Аналіз сучасних трендів, нових матеріалів і технологій	Лекції	Реферати, презентації	Каталоги сучасних дизайнерів, онлайн-ресурси
Практичні і навички	Традиційні техніки	Майстер-класи з вишивки,	Майстер-класи,	Оцінка виконаних робіт	Інструменти, матеріали, зразки

		ткацтва, гончарства, різьблення	практичні роботи		
	Сучасні технології в дизайні	Робота з графічними редакторам и, 3D- моделями, CAD- системами	Практичні заняття, проєкти	Захист проєктів	Комп'ютерні програми, 3D-принтери
Проєктна діяльність	Розробка авторського проєкту	Вибір теми, розробка концепції, створення макетів, презентація	Індивідуаль ні та групові проєкти	Захист проєкту, оцінка портфоліо	Матеріали, інструменти, консультації
Інтеграція у професій ну сферу	Маркетинг та просування дизайну	Основи маркетингу, брендингу, просування у соцмережах	Лекції, практичні завдання	Презентац ія власного бренду	Маркетингов і дослідження, онлайн- платформи
	Співпраця з виробництв ом	Відносини з виробникам и, технології виробництв а	Екскурсії, консультаці ї фахівців	Звіти про практику	Виробничі підприємств а

Додаток Н.
Довідки про впровадження результатів дослідження

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9

Телефон: 234-11-08

E-mail: rector@nu.edu.ua; код ЄДРПОУ 02125295

На 4.11.2024 № 272

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційної роботи

Дідовця Юрія Вікторовича

на тему: «Формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

У сучасному контексті мистецької освіти та вимог до професійної підготовки митців і дизайнерів, впровадження технології етнодизайну є надзвичайно актуальним. Відповідно до Закону України «Про освіту» та Державного стандарту професійної освіти, інтеграція етнічних мотивів у сучасні дизайнерські проекти виступає однією з ключових складових освітнього процесу.

Законодавчими документами передбачено формулювання ключових слів, що мають відношення до результатів наукового дослідження Юрія Дідовця. Мистецька освіта – це спеціалізована освіта у сферах культури та мистецтва, зокрема, декоративно-вжиткового мистецтва і дизайну, що відображає дійсність у художніх образах, пропонує базовий набір культурних послуг, що обов'язково мають надаватися жителям територіальної громади для творчого самовираження у мистецькій освіті і дизайн-освіті.

У мистецькій діяльності художників декоративно-прикладного мистецтва і дизайні окрім художньо-творчого (духовного) самовираження законом «Про культуру» передбачено креативні індустрії – види економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості через культурне (мистецьке) вираження. Визначено поняття «креативний продукт» – товари та послуги, що створені/надані за результатами культурного (мистецького) вираження і мають високу додану вартість.

Відповідно до чинного законодавства, дисертантом обрано предмет дослідження технологія етнодизайну, результатом якої є проєктно-творче варіювання типових зразків художніх виробів декоративно-прикладного мистецтва,

призначених для серійного виробництва як «креативних продуктів» (дизайн-продуктів).

Дисертант визначив сутність поняття «готовність до застосування технології етнодизайну» як важливу складову професійної компетентності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва. Готовність до етнодизайну проявляється у здатності художників ДПМ творчо інтегрувати етнічні елементи в художні вироби, адаптувати їх і застосовувати в сучасних дизайнерських рішеннях.

Результати дослідження мають важливе практичне значення, зокрема у розробці навчальної програми та посібника «Історія дизайну». Цей посібник створений для застосування в освітніх програмах закладів вищої мистецької освіти, дизайн-освіти, які спеціалізуються на підготовці дизайнерів та художників декоративно-прикладного мистецтва, а також у педагогічній освіті з освітньої галузі «Технології». Матеріали посібника включають основні методичні засади формування готовності до застосування технології етнодизайну, критерії оцінки рівнів підготовки, а також практичні поради щодо адаптації етнічних елементів у сучасних дизайнерських проєктах.

Матеріали, розробленого дисертантом навчального посібника «Історія етнодизайну», будуть впроваджені в змістовні модулі навчальних предметів «Основи дизайну», «Основи художнього конструювання» для підготовки здобувачів освіти спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології), на кафедрі Технологічної освіти.

Він стане корисним освітнім ресурсом для здобувачів освіти, сприяючи підвищенню їхньої професійної компетентності з проєктних технологій мистецтва і дизайну, а також забезпечить розвиток проєктно-творчого підходу до використання етнічних елементів у сучасному дизайні.

Посібник «Історія етнодизайну» пройшов належну експертизу та був ухвалений на засіданні кафедри Технологічної освіти (протокол №3 від 2024р.).

22 жовтня

Проректор з наукової роботи
Київського державного університету
імені Михайла Драгоманова,
професор, доктор фізико-математичних наук

Григорій ТОРБІН

до декана СМ Терлюк

024152

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

вул. М.Омеляновича-Павленка, 1, м. Київ, Україна, 01010, т.ф. +38 (044) 280 82 03, т. +38 (044) 280 87 65
e-mail: general@ntu.edu.ua, код ЄДРПОУ 02070915

Від 6.09.2022 № 875

на №
ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційної роботи

Дідовця Юрія Вікторовича

на тему: «Формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

У розвитку народного мистецтва, як важливої складової духовної культури українського народу, важливу роль відіграє мистецька освіта і дизайн-освіта. Взаємодоповнення таких суміжних напрямів професійно-художньої освіти забезпечує підготовку висококваліфікованих, конкурентоспроможних на ринку праці фахівців з традиційних художніх промислів і ремесел та сучасного етнодизайну.

В освітньому процесі з етнодизайну створюються належні умови для проєктно-творчого розвитку особистості, формування її духовних цінностей, національної свідомості, художнього мислення та етнічної культури на основі оволодіння історико-культурною спадщиною декоративно-ужиткового мистецтва й етнодизайну.

У сучасному контексті мистецької освіти, дизайн-освіти та вимог до професійної підготовки художників декоративно-прикладного мистецтва і дизайнерів впровадження технології етнодизайну є надзвичайно актуальним, оскільки забезпечує формування готовності художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності.

Дисертант визначив сутність поняття «готовність до застосування технології етнодизайну» як важливу складову професійної компетентності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва і дизайнерів. Готовність до етнодизайну виявляється у здатності здобувачів освіти творчо інтегрувати етнічні елементи в художні вироби, адаптувати їх до умов цифрового суспільства, застосовувати в сучасних дизайнерських рішеннях, використовуючи цифрові технології етнодизайну в інноваційних проєктах.

Окремі теми розробленого дисертантом навчального посібника «Історія етнодизайну» впроваджувалися на кафедрі комп'ютерної, інженерної графіки

та дизайну Національного транспортного університету у дисциплінах вільного вибору студентів «Етнодизайн і футуродизайн», «Історія науки і техніки». До впровадження на кафедрі підготовлено посібник «Національний кодекс з дизайну України: проектування естетичного, надійного, зручного середовища сталого розвитку», співавтором якого є дисертант Дідовець Юрій Вікторович. Посібник сприятиме майбутнім дизайнерам і науково-педагогічним працівникам кафедри розробці проєктів, спрямованих на створення дизайн-продукції з урахуванням особливостей української етнічної культури і національного дизайну.

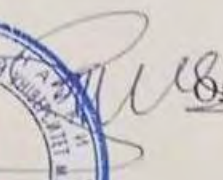
Теоретичні і практичні результати дослідження Дідовця Ю.В. обговорено на кафедрі комп'ютерної, інженерної графіки та дизайну і рекомендовано до впровадження у зміст підготовки здобувачів вищої дизайн-освіти.

Завідувач кафедри комп'ютерної,
інженерної графіки та дизайну
доктор технічних наук, професор

Микола КУЗЬМІНЕЦЬ

Підпис М. Кузьмінця заповідаю,
Перший проректор НТУ професор

 Олександр МЕЛЬНИЧЕНКО

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ
імені МИХАЙЛА БОЙЧУКА
(КДАДПМД ім. М. Бойчука)
вул. М. Бойчука, буд. 32, Київ, 01014

Тел.: +38 (068) 530 08 81, e-mail: i@kdidpamid.edu.ua, www.kdidpamid.edu.ua код ЄДРПОУ 21598958

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційної роботи

Дідовця Юрія Вікторовича

на тему: «Формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

У дослідженні Юрія Дідовця підкреслюється важливість створення умов для проєктно-творчого розвитку особистості в мистецькій освіті, що включає застосування традиційних художніх технік і сучасних комп'ютерних технологій, відповідно до Закону України «Про культуру». Дослідження також відповідає стандартам мистецької освіти за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», де виокремлено методи, техніки і технології образотворчого та декоративного мистецтва.

Наукова діяльність аспіранта здійснювалася Юрієм Дідовцем згідно із темою науково-дослідної роботи Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука «Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності з етнодизайну у студентів закладів вищої мистецької освіти» (РК № 0119U001091). Мета науково-дослідної роботи Академії була спрямована на обґрунтування, розроблення і апробацію методичної системи формування професійної компетентності з етнодизайну у дизайнерів і художників декоративно-прикладного мистецтва.

Дослідження аспіранта Юрія Дідовця «Формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну» зосереджено на технології етнодизайну, у якій взаємодоповнюються способи, прийоми і засоби мистецької освіти художників декоративно-прикладного мистецтва і проєктно-творчої діяльності дизайнерів. Аспірант Юрій

Дідовець у 2019-2022 рр. залучався до науково-педагогічної діяльності на кафедрі теоретичних дисциплін і професійної освіти, викладав дисципліни, що відповідають темі його дослідження.

Синтез традиційних художніх технік із сучасними цифровими технологіями дизайну, що вже набув значного поширення у зарубіжній мистецькій освіті і дизайн-освіті, дослідник-аспірант активно застосовував у професійній діяльності.

Практичне значення результатів дослідження Юрія Дідовця полягає в розробці та впровадженні дисципліни вільного вибору студентів «Історія етнодизайну»: робочої програми, силябуса, методичних рекомендацій і навчального посібника. Обравши зазначену дисципліну, майбутні художники декоративно-прикладного мистецтва матимуть можливість оволодівати готовністю до застосування етнодизайну у професійній діяльності.

Проректор з науково-педагогічної діяльності

Інна ПЕТРОВА

Заклад вищої освіти
«Відкритий
міжнародний УНІВЕРСИТЕТ
розвитку людини
«УКРАЇНА»

Higher Education Institution
«Open
International UNIVERSITY
of Human Development
«UKRAINE»

Україна, 03115, м. Київ, Ім.І. Львівська, 23, Ім.І.: 044-409-27-69, 067-406-53-92, 067-328-28-22
e-mail: office@uu.edu.ua; viddilorgrobotu@ukr.net сайт: <http://uu.edu.ua>

«А» мистоправа 2024 р. № 481

ДОВІДКА
про впровадження результатів дисертаційної роботи
Дідовця Юрія Вікторовича
на тему: «Формування готовності майбутніх художників декоративно-
прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань
01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 015 Професійна освіта
(за спеціалізаціями)

Практичне значення дослідження проблеми формування готовності до етнодизайну у художників ДПМ полягає у відповідності його результатів урядовому документу «Добровільний національний огляд цілей сталого розвитку України», у якому виокремлено розділ «Якісна освіта» і сформульовано завдання щодо підвищення якості вищої освіти та забезпечення її тісного зв'язку з наукою, сприяння формуванню в країні міст освіти і науки, що навчаються і досягають членства у Глобальній мережі міст ЮНЕСКО.

У Законі України «Про культуру» сформульовано положення, що відображає рівень розвитку міст освіти і науки, – це сукупність матеріального і духовного надбання етносу, нації, що передається від покоління до покоління, включає всі види мистецтва, культурну спадщину, культурні цінності, науку і освіту.

Отже, згідно з положеннями законодавчих і нормативних документів якісна мистецька освіта і дизайн-освіта мають взаємозбагачуватися, взаємодоповнюватися, забезпечувати освітньо-культурний синтез, що виявляється у технології етнодизайну – способах, прийомах і засобах проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів з урахуванням етнокультурних особливостей історико-етнографічних регіонів України.

Проєктно-творче варіювання у технології етнодизайну дисертант вбачає у мовленнєвому формулюванні проєктно-творчого задуму; розробленні художньо-графічної дизайнерської пропозиції традиційними ручними способами та/або сучасними комп'ютерними засобами UI/UX-дизайну; формотворенні ексклюзивних зразків серійних виробів ручними інструментами та комп'ютерним 3D-моделюванням у предметній реальності

або засобами мультимедійного дизайну у доповненій чи віртуальній реальностях.

Юрій Дідовець мовленнєво стисло і, водночас, інформаційно сміло формулює сутність предмету свого дослідження: готовність до технології етнодизайну – це здатність художників ДПМ гармонійно поєднувати традиційні ремесла і національні та етнічні мотиви із сучасними технологіями і матеріалами формотворення інноваційної дизайн-продукції. Дисертантом з'ясовано і сформульовано теоретичні основи дослідження: культурологічні, технологічні, екологічні, педагогічні; принципи формування готовності художників ДПМ до сучасного етнодизайну: екологічної сталості, етнокультурної автентичності, інтеграції традицій і сучасності.

Інноваційність теоретичних і практичних результатів дослідження Дідовця Ю.В. свідчать про можливість їх впровадження не лише у закладах вищої мистецької освіти, але й у закладах вищої дизайн-освіти. Зокрема, на кафедрі дизайну Інженерно-технологічного інституту Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» результати наукового дослідження Юрія Вікторовича впроваджено в освітніх компонентах «Культурологічні аспекти теорії дизайну», «Сучасні напрями розвитку дизайну», «Українська культурно-мистецька спадщина в контексті світового розвитку» для уточнення теоретичних положень і формулювання сутності технології етнодизайну.

Впровадження результатів дослідження Юрія Дідовця сприяє покращенню якості підготовки майбутніх графічних дизайнерів, дизайнерів мультимедіа, середовища, одягу та аксесуарів до проєктно-творчого варіювання типових зразків художніх виробів засобами комп'ютерних технологій.

Директор
Інженерно-технологічного інституту
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»,
Доктор технічних наук

Залобовський М.Г.

Дата: 31.10. 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, Тел. 3-36-10
E-mail chnpu@chnpu.edu.ua Код ЄДРПОУ 02125674

31.10.2014 № 15

На № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження

Дідовця Юрія Вікторовича

на тему: «Формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Законодавство України, зокрема, закони «Про культуру», «Про народні художні промисли» регулюють діяльність у сфері пластичного, образотворчого і декоративно-ужиткового мистецтва, архітектури, дизайну; мистецької освіти та її науково-методичного забезпечення. Зокрема, у статті 17 «Професійна творча діяльність» Закону «Про культуру» зазначено, що держава створює умови для провадження професійної творчої діяльності з декоративно-ужиткового мистецтва, дизайнерської, науково-дослідної діяльності.

Згідно із законом «Про народні художні промисли», держава сприяє навчанню та підготовці фахівців для народних художніх промислів, визначає перспективи та напрями розвитку мистецької освіти у галузі народних художніх промислів, участь в організаційному та методичному забезпеченні підготовки фахівців для галузі народних художніх промислів.

До таких фахівців дисертант відносить художників декоративно-прикладного мистецтва, і дизайнерів різних спеціалізацій. Юрій Вікторович науково аргументує взаємодоповнення змісту освіти з декоративно-ужиткового мистецтва і дизайн-освіти як якісно нову технологію проєктно-художньої діяльності – етнодизайн (народне проєктування, фолк дизайн).

Дисертантом сформульовано сутність поняття «готовність до застосування технології етнодизайну» – це структурна складова професійної компетентності майбутніх художників, яка проявляється в здатності до творчого варіювання

етнічних елементів у художніх виробках, їх адаптації та використанні в сучасних дизайнерських рішеннях. Таке розуміння етнодизайну включає знання історії етнічного мистецтва, здатності досліджувати культурні традиції і продукувати етнокультурну художню продукцію з використанням сучасних мистецьких підходів, що відповідає фокусу освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

На підставі результатів дослідження дисертантом розроблено програмове і навчально методичне забезпечення дисципліни вільного вибору студентів «Історія етнодизайну». Відповідні навчальні матеріали активно застосовуються у навчальному процесі для підготовки майбутніх художників.

Матеріали навчального посібника охоплюють основні методичні засади формування готовності до застосування технології етнодизайну, критерії оцінки рівнів підготовки, а також практичні поради щодо адаптації етнічних елементів у сучасних мистецьких проектах.

Посібник «Історія етнодизайну», розроблений Дідовцем Юрієм Вікторовичем, буде включено у перелік дисциплін вільного вибору здобувачів освіти кафедри мистецьких дисциплін як освітній ресурс, що забезпечує підвищення якості підготовки фахівців у галузі мистецтва і дизайну, а також сприяє розвитку проектно-творчого підходу до застосування етнічних елементів у сучасному мистецтві.

Основні результати дисертаційного дослідження Дідовця Ю.В. доповідалися та були схвалені на засіданні кафедри мистецьких дисциплін (протокол №3 від 28 жовтня 2024 року).

Проректор з наукової роботи

Наталія НОСОВЕЦЬ

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційної роботи

Дідовця Юрія Вікторовича

на тему: «Формування готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва до застосування технології етнодизайну», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Результати здійсненого дослідження є актуальними і своєчасними, оскільки у цифровому суспільстві у науковій і мистецькій освіті відбуваються інтеграційні процеси, що виявляються у дидактиці STEAM-освіти. Синтез традиційних художніх технік і технологій декоративно-ужиткового мистецтва і сучасних цифрових технологій дизайну набув вагомого досвіду у зарубіжній мистецькій освіті і дизайн-освіті і поширюється у закладах вищої освіти України. Згідно із Законом України «Про культуру», основними засадами державної політики у сфері культури, є створення умов для творчого розвитку особистості у мистецькій освіті, умов, які пов'язані із застосуванням сучасних комп'ютерних технологій, що має місце у предметі дослідження «технології етнодизайну».

У стандарті мистецької освіти 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» виокремлено методи, техніки і технології образотворчого і декоративного мистецтва, моделювання візуальних форм творчого вираження, сучасних цифрових технологій.

З огляду на відповідність результатів дослідження положенням законодавства і освітніх стандартів, уможливується їх застосування у теоретичних і практичних змістових компонентах освітньої програми «Освіта та розвиток обдарованої особистості» зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Практичне значення дослідження проблеми формування готовності до етнодизайну у художників ДПМ посилюється відповідністю наукових засад його здійснення етнометодології – універсальному методу етнографії, що досліджує архаїчні культури етнічних спільнот; соціологічного напрямку українського наукознавства, зорієнтованого на вивчення своєрідних культурних традицій історико-етнографічних регіонів, національної рефлексії українського етнотипу, що здійснює етнокультурну взаємодію із геологічним середовищем життєдіяльності.

Дослідження з формування готовності художників ДПМ до застосування технології етнодизайну у професійній діяльності вперше здійснено з урахуванням теоретичних засад етнометодології, що засвідчує його інноваційність, а отже освітню доцільність застосування в робочих програмах дисциплін вільного вибору студентів «Мистецтво мультимедіа», «Психолого-педагогічні основи проєктної творчості» та їх навчально-методичному забезпеченні.

Результати дослідження Дідовця Ю.В. розглянуто на засіданні відділу діагностики обдарованості Інституту обдарованої дитини НАПН України і рекомендовано їх до впровадження.

Заступник директора з наукової роботи

Інституту обдарованої дитини

НАПН України, кандидат пед. наук

Альона МАЛИНОШЕВСЬКА

*Ліцензія на використання творчих робіт
засвідчує*

Ліцензія на використання творчих робіт